

OBSAH

Dopis českým čtenářům (A. Andrejevová)	9
Předmluva k českému vydání (A. Kolcov)	11
Kniha I. RŮŽE SVĚTA A JEJÍ MÍSTO V DĚJINÁCH	19
Kapitola 1. RŮŽE SVĚTA A JEJÍ BEZPROSTŘEDNÍ ÚKOLY	21
Kapitola 2. VZTAH KE KULTUŘE	39
Kapitola 3. VZTAH K NÁBOŽENSTVÍM	51
Kniha II. O METAHISTORICKÉ A TRANSFYZICKÉ METODĚ POZNÁNÍ	67
Kapitola 1. NĚKTERÉ ZVLÁŠTNOSTI METAHISTORICKÉ METODY	69
Kapitola 2. TROCHU O TRANSFYZICKÉ METODĚ	83
Kapitola 3. VÝCHOZÍ KONCEPCE	97
3.1 <i>Rozvrstvenost</i>	97
3.2 <i>Původ zla – Světové zákony – Karma</i>	100
3.3 <i>K otázce svobody vůle</i>	106
3.4 <i>Bytí a vědomí</i>	110
3.5 <i>Různobmotná struktura člověka</i>	111
3.6 <i>Metakultury</i>	112
Kniha III. STRUKTURA ŠADÁNAKÁRU. SVĚTY VZESTUPNÉ ŘADY	121
Kapitola 1. SAKUÁLA PROSVĚTLOVÁNÍ	123
Kapitola 2. ZATÓMISY	131
Kapitola 3. STŘEDNÍ VRSTVY ŠADÁNAKÁRU	151
Kniha IV. STRUKTURA ŠADÁNAKÁRU. INFRAFYZIKA	167
Kapitola 1. ZÁKLAD	169
Kapitola 2. SVĚTY ODPLATY	177
Kapitola 3. ŠRÁSTRY A WICRAOŘI	189
Kniha V. STRUKTURA ŠADÁNAKÁRU. STICHÍÁLIE	201
Kapitola 1. DÉMONICKÉ STICHÍÁLIE	203
Kapitola 2. SVĚTLÉ STICHÍÁLIE	213
Kapitola 3. VZTAH KE ZVÍŘECÍ ŘÍŠI	221
Kniha VI. VYŠŠÍ SVĚTY ŠADÁNAKÁRU	239
Kapitola 1. KE SVĚTOVÉ SALVATEŘŘE	241
Kapitola 2. LOGOS ŠADÁNAKÁRU	249
Kapitola 3. ŽENSTVÍ	265

Kniha VII. K METAHISTORII STARÉ RUSI	277
Kapitola 1. KYJEVSKÁ RUS JAKO METAHISTORICKÝ JEV	279
Kapitola 2. KŘESŤANSKÝ MÝTUS A PRAROSSÍANSTVÍ	205
Kapitola 3. EPOCHA PRVNÍHO WICRAORA	305
 Kniha VIII. K METAHISTORII MOSKEVSKÉHO CARSTVÍ	313
Kapitola 1. STRÍDÁNÍ WICRAORŮ	315
Kapitola 2. EGREGOR PRAVOSLAVÍ A INFRAFYZICKÝ STRACH	327
Kapitola 3. ZAPLŇOVÁNÍ PROSTORU MEZI KULTURAMI	335
Kapitola 4. RODOMYSL PETR A DÉMONICKÝ ZÁSAH DO JEHO MISE	341
 Kniha IX. K METAHISTORII PETĚRBURSKÉHO IMPÉRIA	347
Kapitola 1. DRUHÝ WICRAOR A VNĚJŠÍ PROSTOR	349
Kapitola 2. DRUHÝ WICRAOR A VNITŘNÍ PROSTOR	362
Kapitola 3. ODVOLÁNÍ SANKCE	369
Kapitola 4. HRDINSKÝ ČIN	377
 Kniha X. K METAHISTORII RUSKÉ KULTURY	387
Kapitola 1. DAR ZVĚSTOVATELSTVÍ	389
Kapitola 2. POSLÁNÍ A OSUDY	401
Kapitola 3. POSLÁNÍ A OSUDY (POKRAČOVÁNÍ)	413
Kapitola 4. POSLÁNÍ A OSUDY (DOKONČENÍ)	425
Kapitola 5. PÁD ZVĚSTOVATELE	435
 Kniha XI. K METAHISTORII TOHOTO STOLETÍ	455
Kapitola 1. TŘETÍ ŽRUGR USEDÁ NA CARSKÝ TRŮN	457
Kapitola 2. ZÁPAS S DUCHOVNOSTÍ	467
Kapitola 3. TEMNÝ PASTÝŘ	479
Kapitola 4. K METAHISTORII NAŠICH DNÍ	511
 Kniha XII. MOŽNOSTI	525
Kapitola 1. VÝCHOVA ČLOVĚKA K UŠLECHTILOSTI	527
Kapitola 2. VNĚJŠÍ OPATŘENÍ	547
Kapitola 3. KULT	557
Kapitola 4. KNÍŽE TMY	571
Kapitola 5. STRÍDÁNÍ EÓNŮ	587
 Stručný slovník jmen, pojmů a názvů, které se nejčastěji vyskytují v textu	597
Rejstřík pojmů	603
Jmenný rejstřík	611
K prvnímu vydání knihy (I. Zálišová)	629
Ediční poznámka	633

PŘEDMLUVA K ČESKÉMU VYDÁNÍ

Vážení čtenáři,

držíte v rukou druhé české vydání pozoruhodného díla na Západě téměř neznámého ruského myslitele Daniila Andrejeva – jednoho z nejzáhadnějších a nejhlubších tvůrců ruské kultury dvacátého století. V jeho vlasti, v Rusku, se počet výtisků *Růžce Světa* již přiblížil k milionu a kniha nachází stále nové a nové čtenáře. Doufáme, že i ve vaší zemi bude dílo Daniila Andrejeva přijato a vyplní se to, co napsal sám autor:

Začal jsem psát knihu v tíživém období tyranie, deptající dvě stě milionů lidí. Začal jsem ji psát ve vězení, kterému říkali politická izolace. Psal jsem ji tajně. Rukopis jsem schovával a dobré síly, lidé i ne-lidé, ji ukrývali během prohlídek. A denně jsem čekal, že rukopis bude zhabaven a zničen, stejně jako byla zničena má předchozí práce, které jsem věnoval deset let života a jež mne přivedla do vězení pro politické vězně... Jsem těžce nemocen, mé dny jsou sečteny. Bude-li rukopis zničen nebo ztratí-li se, nestihnu jej obnovit. Avšak dostane-li se někdy alespoň k několika lidem, jejichž duchovní žízeň je přiměje přečíst si rukopis až do konce, nebledě na všechny těžkosti, pak se myšlenky v něm uložené stanou semeny, z nichž vyklíčí výhonky v cizích srdcích.

Čím je tak zajímavé hlavní dílo Daniila Andrejeva? Především svojí unikátností v rámci světové kultury – nic podobného ani rozsahem, ani hloubkou uchopení problematiky uspořádání světa, filosofie života, dějin a budoucnosti lidstva zde jednoduše ještě nebylo. Je jistě možné, že se zpočátku řadě čtenářů bude zdát rozdíl mezi myšlením Daniila Andrejeva a jinými světonázory, včetně vědeckého vnímání světa, nebo tradičními náboženstvími, ohromný. Ovšem přemýšlivé a pozorné pročtení *Růžce Světa* odhaluje překvapující skutečnost – obraz myšlení Daniila Andrejeva a jeho ideje nikterak neprotiřečí dokázaným vědeckým faktům, a dokonce předpovídají nové vědecké objevy. Totéž lze říci o vztahu k tradičním náboženstvím. Co se týče chápání historie a objasnění pozorovaných procesů velké politiky, nemá koncepce Daniila Andrejeva konkurenci.

Podívejme se, aniž bychom zabíhali do podrobností, na nejdůležitější přednosti koncepce Daniila Andrejeva (zkráceně ji budeme nazývat *Růžicí Světa*) ve vztahu k jiným světonázorovým koncepcím. Především je to výrazná a jasná převaha ohledně uplatnění nejvyšších požadavků mravního ideálu, které mohou poskytnout lidská vůle k dobru a teoretická filosofie myšlenkovému systému,

včetně náboženského. Srdcem i základem *Růžce Světa* je autorovo pevné následování mravního ideálu a principů nejvyšší etiky. V tomto směru spojuje *Růžce Světa* to nejlepší z náboženského a filosofického myšlení. Bůh a stvořitelské síly jsou v popisu Daniila Andrejeva právě síly dobra, a to ze své podstaty a nejen podle názvu. Z nich nepocházejí ani nemoci, ani utrpení, ani smrt, ani trest, je jim cizí žízeň po moci a touha totálně kontrolovat svět. Proti Zlu stojí nekompromisně a s plnou silou. Činnost protibožských sil, jejich boj s principem dobra – to je pravá příčina lidského utrpení, jak na tomto, tak i na onom světě, důvod dlouhých období při evoluci forem života, příčina tragédie světa zvířat, který nedokázal dosáhnout úrovně rozumu. Zlo, zlá vůle přítomná v části živých stvoření není žádnou „dialektickou ani jinou nutností“ a nemůže být ničím obhájena.

Mravní principy „Bůh je světlo a není v něm žádné tmy“, „Bůh je láska“ byly vyhlášeny již v knihách Nového zákona. Ale Starý zákon a dogmatika konfesí historického křesťanství jim protirečí ze samé své podstaty; vnější shoda a souhlas obou principů se děje jen pomocí svévolného ztotožnění Dobra a těch věcí, které ve skutečnosti splňují všechna kritéria Zla.

Zcela přesvědčivě řeší Daniil Andrejev problém teodiceji, tedy otázku zodpovědnosti Boha za přítomnost zla a utrpení ve světě. Jak známo, na stěžejní otázku neposkytují tradiční představy téměř všech teistických náboženství přesvědčivou odpověď. Daniil Andrejev jasně odmítá myšlenku o Boží „všemohoucnosti“ (přesněji suverénní moci, a to nejen aktuální, která by mohla být podmíněčně omezena z vlastního rozhodnutí, ale i potenciální vše-moci). Odmítá, že by Bůh stvořil duchovní jednotky – monády – jako bytosti záměrně omezené, kontrolované a závislé na jeho vůli. Duchovní monády jsou Bohem stvořeny se stejnými, potenciálně dosažitelnými kvalitami a schopnostmi, jakými vládne on sám. Daniil Andrejev ukazuje, že Bůh-Prvostvořitel nedrží svět v podrízenosti a nekontroluje duchovní podstatu monád nebo jejich stvořitelské dílo. Záměr Božstva vzhledem ke stvoření světa se realizuje pouze prostřednictvím sakrální přirozenosti tvořivých monád a nikoliv zabezpečením jejich „kontroly“. Stvoření světa, v němž je fyzický, trojrozměrný vesmír pouze jednou nevelkou částí a jednou z mnoha jinomateriálních vrstev, není završeno a neproběhlo v jediný okamžik (nebo v průběhu několika biblických dní) kdysi dávno pouze prostřednictvím Boha, ale probíhá neustále tvorbou všech světlych monád, které svobodně následují Boží záměr. Pokud se v tomto tvořivém procesu projevila nějaká vada v přirozenosti monád, která za určitých podmínek nevylučuje možnost pro část z nich se svobodně rozhodnout pro zlo, a i když je možnost vyloučit odpadnutí nově Bohem stvořených monád, pak neexistuje žádná zázračná síla, která by mohla izolovat od Boha odpadlé síly od ostatního světa proti jejich vlastní vůli a navzdory jejich skutkům.

Je ještě jeden důležitý aspekt etické kvality *Růžce Světa* – odmítnutí ideje vlastní abrahámovskému náboženskému myšlení o podrízenosti a poddání se vůli Boží. Bůh od nikoho neočekává podrízenost a neřídí individuální osud. Pro věřící, kteří hledají v náboženství totální péči ze strany vyšších sil, je takový

názor naprosto nekonformní, pokud jej srovnáme s postojem „odevzdání se do vůle Boží“. *Růžička Světa* hovoří o něčem jiném – člověk se nemá snažit podřídit se vyšším silám, ale směřovat k ideálu dobra; to automaticky znamená dobrovolné a ničím nevy nucené následování vůle Boží a všech s Bohem spojených sil vůlí člověka.

V *Růžičce Světa* je kladen výjimečný důraz na tvorbu a rozvoj tvůrčích sil každé osobnosti. Všechny živé bytosti jsou potenciálními tvůrci, demiurgy stvoření. Starým náboženstvím nebylo dokonce slovo „tvorba“ v dnešním významu vůbec známo. Například abrahámovská náboženství mají sklon považovat Boha za monopolního Tvůrce bytí a myšlenku na jakoukoliv účast v tomto procesu v jiné roli než v úloze „služebných duchů“ vnímají jako „útok“ na Boží majestát. Podobná „božská totalita“ je *Růžičce Světa* cizí.

Růžička Světa představuje středovou polohu mezi spiritualismem a uznáním božské podstaty hmoty. Neuznává extrémní názory manicheismu, gnosticizmu, buddhismu nebo mnišské a asketické odmítání světa v křesťanství. Spolu s tím rozeznává ve světě upadlou přírodu, v níž působí temné principy, a varuje před nebezpečím rozbití duše tělesnými instinkty. Zákony hmoty v našem světě musí být proměněny úsilím každého z nás v tomto životě i po něm. Myšlenka „útěku ze světa“ bez ohledu na duchovní základy této snahy není mravně obhajitelná a skrývá v sobě nebezpečí egoismu osobního spasení.

Růžička Světa odlišuje od historického křesťanství etická hloubka ve vztahu ke světu zvířat, která je vlastní hinduismu a buddhismu. Ovšem metafyzické pojetí zvířat je zcela jiné. Zvířata nejsou jakousi vzniklou či stvořenou nižší formou života, do které může v budoucím životě upadnout i člověk, obtížený špatnými skutky. Je rovněž jasné, že svatý Bůh, v němž „není tmy“, nemůže stvořit zákony boje za existenci a vzájemného požírání, nemůže stvořit parazity. Mimo jakoukoliv etiku je vědomé stvoření forem života tak výrazně omezených biologickými zákony v možnostech vlastního vnitřního rozvoje. *Růžička Světa* přináší přesvědčivé vysvětlení tragédie živočišné říše, a to takové – což je důležité –, které není v rozporu s vědeckými poznatky.

Nosným sloupem Andrejevova systému v oblasti historiosofie, nebo přesněji metahistorie je nikým hlouběji nerozpracovaná myšlenka, podpořená dobrým obeznámením s biblistikou, o nezavršenosti a tragickém přerušení poslání Ježíše Krista na zemi, jehož cílem nebyla smrt, ale proměna lidstva – duchovní, mravní a konečně celé fyzické podstaty a veškerého biologického života. To bylo ono Království Boží (v aramejštině, kde se nepovažuje za vhodné zmiňovat Boha, Království nebeské) na zemi, o jehož přiblížení hovoří Kristus v evangeliích. Tento přístup mnohé objasňuje počínaje otázkou, proč mesiášská očekávání Židů v 1. století n. l. nepřipouštěla možnost popravy Mesiáše, očekávali „spásu“ (i když špatně chápanou jako vojenské vítězství nad Římem, kdy Mesiáš představoval typického vládce a vojenského vůdce), ale žádné „vykoupení krví“ ze strany Mesiáše. V řečtině jsou skutečně „vykoupení“ a „spása“ označovány jedním slovem. V evangeliích je dokonce místo (L 21, 28), kde je Kristem použito v tradičním

významu a vztahuje se k době Druhého příchodu, ovšem v Pavlových listech stejné řecké slovo získává pro judaismus zcela netradiční smysl a je spojeno s popravou Krista. Přístup Daniila Andrejeva dovoluje pochopit, proč byl první Kristův příchod nedostatečný a proč je z důvodu nutné přeměny lidstva nezbytný druhý příchod, zcela jiného typu, vzdálený kvůli neočekávanému boji s temnými silami na dobu, kterou nebudou schopny tyto síly předvídat.

Už ze dvou uvedených příkladů lze vidět, že přístup Daniila Andrejeva je do značné míry kritický k celé řadě tvrzení v Písmu a hlavně vůči dogmatice, vzniklé v průběhu historického procesu. Přitom se Daniil Andrejev téměř nepouští do polemiky s těmi nebo jinými myšlenkami historického křesťanství a k bohoslužebné praxi přistupoval s hlubokou úctou a už od dětství miloval chrámy a liturgii.

Bohužel zkušenost ukazuje, že nelze říci novou myšlenku, aniž by vyvolala něčí odpor. Důležitější je ovšem jiná otázka: má Daniil Andrejev pravdu? Copak neexistuje i v naší době řada lidí, kteří si nárokují vizionářskou zkušenost? Copak neexistovaly teosofie a antroposofie? Čím se od nich liší Daniil Andrejev?

Odlišuje se v mnohém. Především je Daniil Andrejev naprosto cizí takzvané „ezoterice“ (v současném chápání tohoto slova), tedy množství vulgárních pseudonáboženských hnutí, odvolávajících se na existenci jakýchsi tajných starobylých nauk a praktikujících svévolným, zcela nigramotným způsobem religionistické učení a pramenné bádání spočívající v dezinterpretaci nejrůznějších náboženských učení.

Růžě Světa je sestavena jako jednoduší systém s ambicemi odrážet objektivní skutečnost a – jak ukázala zkušenost polemiky v Rusku – schopný ustát kritiku nejvyšší úrovně. Objektivně se jedná o složitý a nejednoduchý systém díky struktuře pojmů a jejich vzájemných vztahů, ale při vši složitosti vykazuje neobvyklou úroveň logiky a absence vnitřních rozporů. A přestože je známo, že touha zmírnit rozpory a protimluvy vede k reinterpretaci i těch nejpochybnějších textů, neobsahuje v sobě *Růžě Světa* nutnost pouštět se do slovní ekvilibristiky kvůli udržení vlastního názoru. Důležitější než vnitřní protimluvy je skutečnost, že myšlenky Daniila Andrejeva nejen neprotiřečí empirické realitě a vědou uznaným faktům, ale mnoha nitkami jsou s touto skutečností spojeny, objasňují ji a mnohé vědecké objevy předpověděly. Mimochodem v poemě *Železné mysterium* (1950–1956) se Daniil Andrejev zmiňuje o „intraprotonových silách“ v souvislosti s možnými vědeckými objevy v blízké budoucnosti, ačkoliv v roce 1956 nebyla hypotéza kvarků ještě zveřejněna a proton byl považován za elementární částici. V dochovaném úryvku ze ztraceného románu *Poutníci noci* přemýšlí jeden z hrdinů, astronom, o rozšíření fyzického vesmíru (příčinou tohoto rozšiřování není podle obecně přijímané teorie rozšiřování z jakéhosi centra, ale roztahování samotného prostoru v každém bodě) a přichází na myšlenku o vzdalování těch nejvzdálenějších galaxií s rychlostí převyšující rychlost světla a následkem toho jejich vypadnutí za horizont našich pozorovacích možností, zcela ve shodě s teorií relativity. Na toto téma bylo na začátku 21. století napsáno mnoho statí,

ale jen těžko jej lze nalézt v literatuře čtyřicátých a počátku padesátých let, kdy dokonce ještě nebyly objeveny skutečně na miliardy světelných let vzdálené objekty – kvasary.

Rada nových archeologických nálezů podporuje tvrzení Daniila Andrejeva ohledně starých kultur. Týká se to např. harappské civilizace nebo ještě starší, v době Daniila Andrejeva neznámé neolitické kultury, jejichž ruiny odhalili indiští archeologové v roce 2002 na mořském dně a které datovali do poloviny 8. tisíciletí př. n. l.

Růžice Světa nekonstatuje pouze fakt boje dobra a zla na tomto světě, ale popisuje, jakým způsobem tento boj probíhá a jak se odráží v lidských dějinách. Metahistorická metoda Daniila Andrejeva se snaží objasnit smysl globální lidské historie – politické i kulturní – a dává jej do souvislosti s množstvím konkrétních historických faktů. Sám Daniil Andrejev znal dějiny natolik dobře, že téměř bezchybně operoval s historickými fakty v době, kdy sestavoval text *Růžice Světa* v podmínkách vězení a neměl přístup k nezbytné literatuře. Zdůrazňoval, že metahistorická metoda poznání je uzavřena pro toho, kdo nedisponuje jistou zásobou nutných znalostí o dějinách. A protože dostatečné a přesné poznání dějin lidstva v komplexní podobě neexistovalo až do přelomu 18. a 19. století, je logické, že se autor typu Daniila Andrejeva a kniha jako *Růžice Světa* nemohli dříve objevit.

V naší době módní monistický a „holistický“ přístup ke stvoření, spojený s populární „ezoterikou“ nejen není ze své podstaty schopen dát uspokojivou odpověď na otázku teodiceje, ale ani nedokáže objasnit nic z lidského světa a lidských dějin a omezuje se na uvádění zdánlivých paralel s kvantovou fyzikou, volnými funkcemi nebo podobnými věcmi. Na druhou stranu ani dualistické vysvětlení světové reality prostřednictvím boje dobra a zla se nekonstruuje jednoduše a podobné pokusy mohou narazit na řadu úskalí, která diskreditují samotný přístup. Velmi jednoduché je axiomaticky označit nějaký posvátný text nebo učení jako „dobro“, na vše protikladné a nesouhlasné hledět jako na „zlo“ a ztratit tak veškeré spojení s etickými kritérii. Následování etických imperativů bez ohledu na okolnosti, logiku událostí a budoucích následků rovněž vždy nevede k zmenšení síly zla ve světě. Problém je v tom, že se velmi často nelze bránit zlu naprosto čistými metodami, a tak vzniká neodvratitelná nutnost vybrat menší zlo.

Etický dualismus Daniila Andrejeva, vyjádřený na stránkách *Růžice Světa*, nevede k naivním a nepravděpodobným konstrukcím. Metahistorie vždy přímo ovlivňuje světové politické události, ale například nepřátelství dvou států nelze nikdy vnímat jako boj absolutně zlé síly s absolutně dobrou. Veškerá velmocenská státnost, ať by se zaštiťovala jakoukoliv ideologií, v sobě nese temný princip a podstatu tohoto principu Daniil Andrejev podrobně objasňuje. V takových podmínkách je možný zápas jak jednoho zla s jiným, tak boj většího a menšího zla.

K velké lítosti nelze ani jedno z velkých lidských náboženství nazvat čistou a neposkvrněnou nádobou dobra a světla. Veškerá vlivná náboženství se nutně stávají polem vzájemných protikladů, a aby zlo nemohlo ani v jednom okamžiku převládnout, musí být učení od počátku eticky čistým; ale to se v lidské historii

nikdy nestalo. Bez ohledu na to jsou základy všech světových náboženství položeny božskými silami Dobra a nikoliv démonickými. Jestliže například v katolicismu středověku a počátku novověku vzrostly síly inferiálního zabarvení, spojené s inkvizicí, mučením a zabíjením heretiků a „čarodějnic“, pak toto temné období nemění obecně dobré směřování křesťanství jako celku a katolicismu jako nejvýznamnější větve křesťanství.

Velká světová náboženství jsou všechna v *Růži Světa* vnímána jako dobro poskytnuté lidem, přičemž jejich rozvoj je chápán jako završený proces. Nemají již potenci nových myšlenek, schopných oslovit masu – zvláště v podmínkách nové epochy vědecko-technického pokroku, mnohonásobně rozšiřujícího lidské představy o světě a odhalující principiální neslučitelnost s představami a postuláty prakticky všech starých náboženství. V tomto směru se jasně vyjevuje ústřední praktický význam knihy Daniila Andrejeva, s nímž autor přichází od jejích prvních stran (možná tím chtěl nechtě vytvářet jistou bariéru pro její přijetí). Nový, světlý, duchovně náboženský vzestup člověka by mohl být realizován na základě myšlenek, které má kniha *Růže Světa* lidem přinést. V ideálním případě by se *Růže Světa* stala univerzální Církví-společenstvím, snažícím se kolem sebe shromáždit tradiční náboženství.

Vznik a realizace *Růže Světa* v lidstvu nemohou být ze samé povahy metahistorie Daniila Andrejeva podmíněny pouze napsáním stejnojmenné knihy. Zprv je nutné, aby v jedné ze zemí, které jsou schopny samostatné politiky a tvorby vlastní ideologie, vznikly vnitropolitické podmínky, díky nimž by bylo možné duchovně náboženské obrození. Daniil Andrejev připomíná různé možnosti v budoucím Rusku, osvobozeném od Stalinovy moci a překonávajícím stalinské dědictví. Při analýze průběhu sovětské historie není těžké rozpoznat, že tento proces událostí byl přerván odstraněním N. S. Chruščova v roce 1964 a příchodem k moci L. I. Brežněva a zastavením potřebných reforem k demokratizaci sovětského systému. Druhá možnost byla spojena s reformami M. S. Gorbačova, zahájenými v roce 1985, ale i zde, jak lze lehce vidět, utrpěl dobrý úmysl neúspěch v roce 1991 v souvislosti s vnitřním bojem o moc v Rusku a přibližně v roce 1987 zrodem alternativní státnosti uvnitř země s novou, „demokratickou“ ideologií. Nemůžeme se na tomto místě věnovat podrobnému rozboru historických událostí poslední třetiny 20. století a jejich souvislostí s metahistorií. Připomínáme to pouze proto, aby mohl být očividný fakt neexistence *Růže Světa* v současném světě a lidstvu dán do souvislosti s vnitřní logikou koncepce Daniila Andrejeva.

Rozsah dědictví Daniila Andrejeva měřený na tiskové stránky je nevelký (všechna jeho dochovaná díla se vměstnají do čtyř svazků) a naprosto nesrovnatelný například s objemem rukopisných prací jeho současníka N. A. Berďajeva. Ovšem ideový obsah textů Daniila Andrejeva, počet nových nápadů a myšlenek, vyžadujících hlubší rozbor, překonávají jakákoliv očekávání, vycházející ze znalosti a zkušenosti s náboženskou a metafyzickou literaturou. Dokonce i poetická díla Daniila Andrejeva se vymykají z obecně přijaté představy o poezii; téměř

všechny básně přinášejí čtenáři nejen obrazy a pocity, ale i naprosto konkrétní, jasně definované ideje a představy, jejichž část je vyložena i v *Růžži Světa*. Ale stejně jako básně Daniila Andrejeva v sobě nesou více, než je možné očekávat od poetického útvaru, tak i naopak v *Růžži Světa* přechází autor místy k jazyku metafor a poetických obrazů, hlavně v případech, kdy je třeba popsat přístupnějším způsobem složitější podstatu jiných vrstev bytí.

Jako každé komplexní učení, snažící se rozkrýt hlavní, ústřední otázky bytí, vyžaduje *Růžže Světa* mnohé od toho, kdo ji chce brát vážně. Kromě jiného z ní přímo vyplývá negativní hodnocení globálních procesů a tendencí posledních desetiletí v oblasti politiky, kultury a společenské morálky. Člověk, kterého plně ovládá současná západní civilizace a život v atmosféře nově se transformujících „hodnot“, více a více se vzdalujících od hodnot tradičních, a tím i od veškeré světlé duchovnosti v kultuře, bude sotva schopen nechat se proniknout myšlenkami *Růžže Světa*. V každém případě bude v sobě muset mnohé změnit.

* * *

Na závěr několik slov o životě a osudu autora *Růžže Světa*. Daniil Andrejev byl synem významného ruského spisovatele Leonida Andrejeva. Okolnosti jeho narození v roce 1906 v Berlíně byly velmi tragické: na horečku omladnic zemřela záhy jeho matka. Pro otce to byla nesmírná tragedie. Syna poté nebyl schopen ani vidět a zanechal jej v Berlíně svému osudu. Dítě zachránila matčina starší sestra, která za ním přijela do Berlína a odvezla jej do Moskvy. Tam Daniil Andrejev vyrostl a byl vychován v rodině matčiných příbuzných. Od dětství měl náboženské sklony a byl hluboce věřící. Po revoluci zůstal na rozdíl od svého staršího bratra Vadima v Sovětském svazu. Celé jeho formování jako myslitele a básníka probíhalo v podmínkách stalinského politického systému, který byl pro podobné životní hledání naprosto nepřátelský. Neměl nejmenší naději, že by mohl publikovat a živit se svojí tvorbou, a velmi dobře si to uvědomoval. Tím spíše byla tato nepravděpodobná možnost zcela pohřbena po uvěznění v roce 1947 kvůli obvinění z přípravy atentátu na Stalina, které se opíralo pouze o obsah románu Daniila Andrejeva *Poutníci noci*, kde mezi mnoha myšlenkami a obrazy byly popsány podobné úmysly ze strany jisté skupiny (autorem blíže nekonkretizované). Obětí represí se kromě Daniila Andrejeva stala jeho žena Alla, s níž mohl prožít pouze dva roky po propuštění z armády, a také okruh lidí, kterým Daniil Andrejev četl úryvky ze svého románu. Román *Poutníci noci* byl oficiálně určen ke zničení a obsah tohoto díla, které se mohlo stát klíčovým pro ruskou literaturu 20. století, je pro nás ztracen.

Velkou část svých básnických děl a také hlavní práci – *Růžži Světa* – vytvořil Daniil Andrejev až ve vězení. Po propuštění byl již nevléčitelně nemocen a žil pouze dva roky. Tato doba stačila na to, aby provedl definitivní redakci *Růžže Světa*. Publikovaná však byla až v roce 1991. Pokus Ally Andrejevové doručit rukopis na Západ Daniilovu bratru Vadimovi se ukázal jako neúspěšný; z poslaného

díla nebyl publikován ani řádek a rukopisy zůstaly v archivu anglického města Leeds. Podle všeho proto, že obsah *Růžce Světa* a její závěry se ostře rozcházely s politickými a náboženskými názory Vadima Andrejeva. Žádné jasné vysvětlení však Alla Andrejevová nezískala.

Daniil Andrejev nemohl očekávat, že za svá díla a obětavou práci získá bohatství nebo slávu. Jeho mravní étos je ve vzpomínkách přátel, blízkých mu ke konci života, hodnocen jako nesmírně vysoký. Tyto okolnosti zvyšují stupeň důvěry k němu jako autorovi *Růžce Světa* – knihy, jejíž obsah předpokládá vysoký stupeň autorovy odpovědnosti.

Alexej Kolcov

KNIHA I

RŮŽE SVĚTA A JEJÍ MÍSTO
V DĚJINÁCH

RUŽE SVĚTA A JEJÍ BEZPROSTŘEDNÍ ÚKOLY

Tato kniha byla započata, když se nad lidstvem již vznášelo nebezpečí neslýchané pohromy, kdy si generace, začínající se jen pozvolna vzpamatovávat ze všech útrap druhé světové války, s hrůzou uvědomila, že se nad obzorem stahují stále temnější podivná mračna – předzvěst ještě hrozivější katastrofy, mnohem ničivější války. Začal jsem psát knihu v tíživém období tyranie, deptající dvě stě milionů lidí. Začal jsem ji psát ve vězení, kterému říkali politická izolace. Psal jsem ji tajně. Rukopis jsem schovával a dobré síly, lidé i ne-lidé, ji ukrývali během prohlídek. A denně jsem čekal, že rukopis bude zabaven a zničen, stejně jako byla zničena má předchozí práce, které jsem věnoval deset let života a jež mne přivedla do vězení pro politické vězně.

Kniha *Růže Světa* je dokončena o několik let později, kdy se již nebezpečí třetí světové války nevznáší jen coby hrozivá mračna nad obzorem, nýbrž se rozprostírá nad námi zastírajíc zenit a rychle se odtud snaší dolů na všechny světové strany.

Třeba k tomu nedojde? Tuto naději chová v koutku duše každý a bez této naděje by se ani nedalo žít. Někteří se ji snaží podpořit logickými důvody a aktivitou. Jiným se daří přesvědčit sebe sama, že nebezpečí je příliš zveličováno. Další lidé se snaží na to vůbec nemyslet, ponoření do starostí svého malého světa s tím, že se stane, co se má stát. Jsou ale i tací, v jejichž duši jiskra naděje skomírá, a kteří žijí, pohybují se a pracují jen ze setrvačnosti.

Rukopis *Růže Světa* dokončuji na svobodě,¹ v podzimní zlatavé zahradě. Ten, pod jehož útlakem strádala v tomto světě celá země, již dávno sklízí podle zásluh v jiných světech plody toho, co zasel na tomto. Nicméně poslední stránky rukopisu schovávám stejně, jako jsem schovával první, a do obsahu knihy nesmím zasvětit žádnou živou duši. Stejně jako dříve nemám jistotu, že kniha nebude zničena, že v ní obsažená duchovní zkušenost bude předána alespoň někomu.

Je možné, že se tyranie už nikdy nevrátí? Je možné, že si lidstvo navždy zapamatuje tu hrůznou historickou zkušenost Ruska? Tuto naději nosí v srdci všichni, bez ní by se těžko žilo.

Ale já patřím k těm, kteří jsou smrtelně raněni dvěma neštěstími: světovými válkami a tyraníí jediného vládce. Takoví lidé nevěří, že se lidstvo zbavilo zdroje válek a tyraníí, nebo že ten zdroj bude vykořeněn brzy. Může se zabránit nebezpečí konkrétní tyranie, konkrétní války, ale za nějaký čas vzniká hrozba dalších. Obě tyto pohromy pro nás představovaly svým způsobem apokalypsu – odhalení moci světového Zla a jeho věčného zápasu se silami Světla. Lidé jiných epoch by nás zřejmě nepochopili; náš strach by jim připadal přehnaný, náš životní pocit jako chorobný. Není ale přehnaná ta představa o historických zákonitostech, která byla vnucena lidské bytosti za půlstoletí trvajících pozorování a spoluúčasti na událostech a procesech nevidaného rozsahu. Stejně tak nemůže být chorobný ten závěr, který se zformoval v lidské duši pod vlivem jejích nejčistších a nejhlubších stránek.

Jsem těžce nemocen, mé dny jsou sečteny. Bude-li rukopis zničen nebo ztratí-li se, nestihnu jej obnovit. Avšak dostane-li se někdy alespoň k několika lidem, jejichž potřeba duchovna je přiměje přecíst si rukopis až do konce, nehledě na všechny těžkosti, pak myšlenky v něm uložené se stanou semeny, z nichž vyklíčí výhonky v cizích srdcích.

A nehledě na to, zda se tak stane ještě před třetí světovou válkou nebo až po ní, anebo k rozpoutání třetí světové války v nejbližší době vůbec nedojde – kniha stejně nezemře, pokud alespoň jedna spřízněná duše projde jejími stránkami kapitoly za kapitolou. Protože otázky, na něž se snaží odpovědět, budou lidi vzrušovat ještě v daleké budoucnosti.

Tyto otázky nejsou zdaleka vyčerpány problematikou války a státního zřízení. Nic však nezviklá mé přesvědčení, že největší nebezpečí, které lidstvu hrozí nyní a nepřestane je ohrožovat ani v nejbližších stoletích, je velká sebevražedná válka a absolutní celosvětová tyranie. Možná že třetí světovou válku naší epochy lidstvo odvrátí nebo alespoň přežije, stejně jako přežilo první i druhou. Možná že nějak přežije tyranii mnohem rozsáhlejší a krutější než ta, kterou jsme přežili my. Může se stát, že za sto, dvě stě let vzniknou pro národy nová, o nic méně ničivá nebezpečí než tyranie a velká válka. To je možné. Avšak žádné úvahy, žádná představitost ani intuice nejsou s to zobrazit budoucí nebezpečí bez alespoň nějaké spojitosti buď s nebezpečím fyzické likvidace lidstva v důsledku války, nebo s nebezpečím jeho duchovního zániku v důsledku absolutní celosvětové tyranie.

Kniha je zaměřena především proti těmto dvěma zlům. Zlům základním a prvořadým. Je namířena proti nim nikoli jako pamflet, ne jako usvědčující satira ani jako kázání; jak sebeostřejší satira, tak i sebezanícenější kázání se mívá účinkem, soustředí-li se pouze na pranýřování zla a dokazuje, že dobré je dobré a špatné je špatné. Jsou bezvýsledné, pokud se nezakládají na znalosti podstaty takové životní filosofie, univerzálního učení a takového účinného programu, které by se šířily myšlenkou a vůlí a byly schopny od lidstva odvrátit tato dvě kardinální nebezpečí. Posláním mého života je podělit se o svou zkušenost s jinými, poodhalit historické a metahistorické perspektivy,² celou řadu dilemat, která stojí před námi nebo se ještě musí objevit, panoráma světů různé materiálnosti, těsně spojených

s námi v dobrém i zlém. To jsem se snažil realizovat pomocí slovesného umění, formou umělecké prózy a poezie, avšak specifika tohoto žánru mi nedovolovala rozvinout koncepci v celé její šíři, vyložit ji jasně, v dostupné formě a vyčerpávajícím způsobem. Vyložit tuto koncepci o existenci jinomateriálního tak, aby bylo zřejmé, že se právě v ní skrývá klíč k současným historickým procesům stejně jako i k osudu každého z nás, je posláním této knihy. Pokud ji Pán ochrání před zkázou, bude vložena, jako jedna z mnoha cihel, do základů *Růže Světa*, do základů všelidského Bratrství.

Po mnoho staletí určitá instance usiluje o to, stát se jedinou důkladnou silou sjednocující lidí a chránící je před nebezpečím války všech proti všem, před nebezpečím podlehnouti chaosu. Takovou instancí je stát. Od dob zániku rodového zřízení se stát jevil ve všech historických etapách nezbytnou nutností. Dokonce hierokracie, snažící se nahradit jej mocí církevní, se měnily v obdobu téhož státu. Při upevňování společnosti se stát řídil principem násilí, přičemž nebylo dosaženo takové úrovně mravního rozvoje, aby se společnost upevňovala na jakémkoli jiném principu. Takové úrovně není samozřejmě dosaženo dodnes. Stát doposud zůstává jediným osvědčeným prostředkem proti sociálnímu chaosu. Je však zřejmé, že lidstvu jsou vlastní etické principy vyššího rázu, schopné nejen podporovat, ale i zdokonalovat sociální harmonii; kromě toho, což je ještě důležitější, se rýsují cesty zrychleného vývoje těchto principů.

V politické historii moderní doby lze snadno rozlišit dvě celospolečenské navzájem protikladné tendence.

Jedna z nich usiluje o nadměrný rozvoj státního principu jako takového, o zpevnování všestranné závislosti jedince na státu, přesněji na té instanci, která ovládá státní aparát: straně, armádě, vůdci. Státy fašistického nebo nacionálně socialistického typu jsou nejmarkantnějším příkladem takových fenoménů.

Druhý proud jevů, který vznikl již v 18. století, ne-li dřív, představuje humanistickou tendenci. Jeho zdroj a hlavní etapy tvoří anglický parlamentarismus, francouzská *Deklarace lidských práv*, německá sociální demokracie a konečně osvobozenecký boj proti kolonialismu. Vzdáleným cílem tohoto proudu je povolit pouta násilí v životě národů a přetvořit stát z převážně policejního aparátu chránícího národní či třídní nadvládu v aparát všeobecné ekonomické rovnováhy a ochrany práv osobnosti. Historická skutečnost zná rovněž další originální útvary, zdánlivě vypadající jako hybridy. Jejich podoba je přizpůsobená tak, aby co nejlépe sloužila dosažení vytyčeného cíle, v podstatě však to jsou fenomény prvního typu. Je to pouze taktika, maskování, nic víc.

A přesto, nehledě na protichůdnost těchto dvou tendencí, je spojuje jeden rys, charakteristický pro 20. století, a sice celosvětová orientace. Vnější patos nejrůznějších hnutí naší doby tkví v jejich konstruktivních programech národního zřízení, ale vnitřní patos moderní historie vězí v živelném úsilí o světovost.

Nejmocnější hnutí první poloviny našeho století se vyznačovalo internacionálním svédoktrínou a planetárním rozmachem. Achillovou patou hnutí jemu protikladných, tedy rasismu a nacionálního socialismu, byl jejich úzký nacionalismus,

přesněji řečeno přísně rasistické či národností ohraničení oněch sfér blahobytu, jejichž vidinou vábila a okouzlovala. Avšak i tato hnutí usilovala o světovládu, a to s obrovskou energií. V současné době se kosmopolitický amerikanismus snaží vyvarovat chyb svých předchůdců.

O čem svědčí toto znamení doby? Neznamená to snad, že se celosvětovost z abstraktní ideje stala všeobecnou potřebou? Neznamená to snad, že se svět stal nedělitelným a těsným jako nikdy? Neznamená to, že důkladné a definitivní řešení všech existujících problémů je možné jen za podmínky, že k tomu dojde v celosvětovém měřítku?

Despotické formace přitom plánovitě uskutečňují princip krajního násilí nebo ho částečně maskují vychytralou kombinací metod. Tempo se zrychluje. Vznikají takové státní kolosy, na jejichž vytvoření by dříve byla potřebná staletí. Každý je ze své podstaty dravec a každý se snaží vnutit lidstvu právě svojí moc. Jejich vojenská a technická síla se stává závratnou. Již tolikrát uvrhly svět do víru válek a tyranií, kde jsou záruky, že tak neučiní zas a znovu? Nakonec pak nejsilnější zvítězí v celosvětovém měřítku, i kdyby se měla třetina planety změnit v měsíční krajinu. Tím se cyklus dovrší, aby se uvolnilo místo pro zlo ze všech největší: pro jednotnou diktaturu nad zbylými dvěma třetinami světa. Nejdříve to bude možná oligarchie, potom, jak už to bývá ve druhé fázi, diktatura jedince. A to je hrozba, nejstrašnější ze všech, které nad lidstvem visí: hrozba všelidské tyranie.

Vědomá či neuvědomělá předtucha této hrozby vede hnutí humanistického zaměření ke konsolidaci svých snah. Žvatlají cosi o kulturní spolupráci, mávají hesly pacifismu a demokratických svobod, hledají pofiderní záchranu v neutralitě, anebo vylekaní agresivitou nepřítele, se sami vydávají jeho cestou. Žádné z nich si ale nevytklo za cíl tu všem pochopitelnou ideu nutnosti etické kontroly nad činností států. Některé společnosti traumatizované hrůzami světových válek se snaží sjednotit s tím, že by posléze politické sjednocení obsáhlo celou planetu. Ale k čemu by to v současné době vedlo? Nebezpečí válek by vskutku alespoň dočasně ustoupilo. Ale kde je záruka, že se taková supervelmoc nebude opírat o mravně zaostalé vrstvy, kterých je na světě stále víc, než je milo, oživovat v nich nevymýcené trýznitelské instinkty a touhu po moci, a nepřeroste opět do diktatury a nestane se nakonec takovou tyranií, ve srovnání s níž budou všechny předešlé vypadat jako zábavná hříčka?

Je pozoruhodné, že právě náboženské konfese, které dříve než ostatní hlásaly internacionální ideály bratrství, se nyní ocitají v pozadí všeobecné snahy o celosvětovost. Možná, že se v tom odráží pro ně tak charakteristické soustředění pozornosti na nitro člověka, opovržení vším vnějším, kam řadí i problém sociálního uspořádání lidstva. Jestliže však nahlédneme hlouběji a vyslovíme nahlas to, co se říká obvykle pouze v úzkém kruhu lidí žijících náboženským životem, pak můžeme odhalit cosi, s čím jsme nepočítali. To je – vzniklá ještě za dob římského impéria – mystická hrůza z nastávajícího sjednocení světa, jakási stálá starost o lidstvo.³ To je předtucha, že se ve sjednoceném všelidském státě skrývá jakási léčka, ze které jediný východ povede k absolutní samovládě jedince,

k panství „knížete světa zdejšího“, k posledním kataklyzmatům dějin a k jejich katastrofálnímu konci.

Vskutku, kde jsou záruky toho, že se v čele superstátu neocitne veliký ctižádostivec a důvěra ve vědu a její pravdy mu neposlouží jako nástroj transformace tohoto superstátu do podoby monstrózního stroje pro mučení a duchovní mrzačení, o němž tady mluvím? Pochybuje dnes někdo o tom, že se již nyní vytvářejí předpoklady pro vytvoření dokonalé kontroly chování a myšlení lidí? Kde jsou meze těch děsivých perspektiv, které rýsuje naše představivost jako výsledek křížení dvou faktorů: teroristické samovlády s technikou 21. století? Absolutní tyranie vylučuje i tu poslední tragickou šanci osvobození, kterou je zničení tyranie zvenku jako výsledek vojenské porážky. Nebude s kým bojovat, všichni budou podrobení. Pak celosvětová jednota, o níž snilo tolik generací, která si vyžádala tolika obětí, se obrátí svou démonickou stranou: svou *bezraděností* v tom případě, pokud se řízení této jednoty chopí chráněnci temných sil.

Díky trpké zkušenosti se lidstvo přesvědčuje už dnes, že ani sociálně-ekonomické hnutí vedené pouhým rozumem, ani úspěchy vědy samy o sobě nejsou s to provést lidstvo mezi Scyllou a Charybdou – tyranii a světovými válkami. Ještě horší je však to, že nové sociálně ekonomické systémy se po získání moci rovněž halí do hávu politického despotismu a začínají též rozpoutávat a podněcovat světové války. Věda se mění v jejich pokornou služebnici mnohem poslušnější a spolehlivější, než byla církev pro feudální vládce. Tragédie spočívá v tom, že vědeckou činnost nedoprovázela od samého prvopočátku hluboce promyšlená mravní výchova. Přístup k této činnosti měl kdokoli, bez ohledu na úroveň vlastního mravního vývoje. Není divu, že každý úspěch vědy a techniky se nyní obrací proti skutečným zájmům lidstva. Motory s vnitřním spalováním, rádio, letectví, atomová energie – to vše v jistém aspektu bije do živého masa národů. Rozvoj spojů a vymoženosti techniky pak dovolují policejnímu režimu kontrolovat intimní život a soukromé myšlenky každého jedince, a betonují tak základy pro vampyrická monstra diktatur.

Dá se říci, že historická zkušenost vede lidstvo k pochopení toho zřejmého faktu, že nebezpečí budou odvrácena a sociální harmonie bude dosažena nikoli díky rozvoji vědy a techniky, ani v důsledku vývoje jiného státního principu, ani pomocí diktatury „silné osobnosti“. Nepomůže zde ani uchopení moci pacifistickými organizacemi sociálně demokratického typu, se kterými vítr historických změn mává zprava doleva, od bezmocného krasodušství do revolučního maximalismu. Je nezbytné uznat tady pouze jednu cestu: zřízení nějaké čisté a nepodplatitelné, vysoce autoritativní instance nad Celosvětovou federací států, a sice instance e t i c k é, mimostátní a nadstátní, neboť stát je neetický ve své podstatě.

Jaká to bude idea a jaké učení, které pomůže vytvoření podobné kontroly? Jaké hlavy ho rozpracují a zpřístupní obrovské většině obyvatel? Jakým způsobem taková instance, odmítající násilí, získá celospolečenské uznání a dostane se na úroveň nad Federací států? Pokud se bude řídit principem postupného nahrazování násilí čímsi jiným, pak čím konkrétně a v jakém pořadí? A jaká

doktrína bude schopná vyřešit všechny s tím spojené problémy v celé jejich neuvěřitelné složitosti?

Tato kniha se snaží do jisté míry na tyto otázky odpovědět, i když její celkový záběr je širší. Předtím je však vhodné zformulovat, v čem nebo v kom vidí toto učení svého hlavního nepřítele.

Z historického hlediska spatřuje své nepřátele v jakýchkoli impériích, stranách a doktrínách, které usilují o násilné pokoření jiných a nastolení jakékoli formy či druhu despotického společenského uspořádání. Ve smyslu metahistorickém tímto jednoznačným nepřítelem je Antibůh, tyranizující duch, Velký Trýznitel, který se v životě naší planety projevuje tak různorodě. V současnosti, kdy se hnutí, o němž mluvím, teprve pokouší vzniknout, ale i později, kdy začne hrát rozhodující úlohu v dějinách, bude existovat pro něj jediný nepřítel: snaha o tyranii a kruté násilí v jakékoli podobě, i kdyby vznikla uvnitř hnutí samotného. Násilí se může uznat za vhodné pouze v případě krajní nouze, ve zjemněné podobě a jen do té doby, než nejvyšší instance připraví lidstvo prostřednictvím zdokonalené výchovy a za pomoci milionů vznešených mozků a vůlí k záměně donucovacích metod za dobrovolné, okřiků vnějšího zákona za hlas hlubokého svědomí a státu za bratrství. Jinými slovy, dokud samotná podstata státu nebude přetvořena a bezduchý aparát státního násilí nenahradí živoucí bratrství všech.

Není však důvodu předpokládat, že by takový proces musel nutně trvat dlouho. Historická zkušenost velikých diktatur, které s neskutečnou energií a plánovitostí podrobily obyvatelstvo obrovských zemí jednotnému a přísně promyšlenému systému výchovy a vzdělání, nepochybně prokázala, jak mocná páka se skrývá v takovém druhu působení na psychiku generací. Generace se stále víc blížily té podobě, kterou si přály mocenské vrstvy. Příklad: nacistickému Německu se toho podařilo dosáhnout dokonce v průběhu jedné generace. Samozřejmě, nic jiného než hněv a odpor nemohou v nás tyto ideály vyvolat. Nejenom ideály, ale i podobnou metodiku musíme téměř celou odmítnout. Avšak páku, která byla přitom objevena, musíme uchopit a pevně sevřít. Blíží se věk vítězství široké duchovní osvěty, rozhodujících objevů nové, v současnosti se jen rýsující pedagogiky. Pouhých několik desítek škol nového druhu by dokázalo utvářet generaci, schopnou plnit povinnosti nikoli z donucení, ale dobrovolně, ne ze strachu, ale díky tvůrčímu impulzu a lásce. V tom spočívá smysl výchovy *člověka ušlechtilé podoby*.

Představuji si mezinárodní organizaci, politickou a kulturní, která si vytkne za cíl přetvořit podstatu státu pomocí důsledné realizace reformy ve všech směrech. Rozhodující krok k dosažení tohoto cíle je vytvoření Celosvětové federace států jako nezávislých členů s tím, že nad Federací bude zřízena zvláštní instance, o níž jsem se již zmiňoval, která má uskutečňovat kontrolu nad činností států a řídit jejich nekrvavou a bezbolestnou transformaci zevnitř. Právě v té nekrvavé a bezbolestné cestě spočívá celá podstata, v tom se liší od revolučních doktrín minulosti.

Hádat, jaká bude struktura takové organizace nebo jaký bude mít název, se mi zdá předčasné a zbytečné. Zatím se domluvíme, že budeme používat názvu Liga přetvoření podstaty státu, abychom nemuseli pokaždé opakovat dlouhý popis. Co se týče její struktury, předpokládám, že ti, kteří se ujmou její organizace, budou zkušenější a praktičtější než já: budou to veřejní činitelé a nikoli básníci. Mně osobně připadá, že by Liga měla mít své pobočky ve všech zemích, přičemž každá pobočka se bude vyznačovat několika aspekty: kulturním, charitativním, výchovným a politickým. Takový politický aspekt každé pobočky se stane z hlediska organizačního a strukturního národní stranou Celosvětové náboženské a kulturní reformy. Liga bude v sobě spojovat všechny tyto stránky.

Jak konkrétně, kde a v čím středu dojde ke vzniku Ligy, samozřejmě nevím a vědět nemohu. Je však zřejmé, že období od jejího vzniku po vytvoření Federace států a etické instance nad nimi je třeba pokládat za období přípravné. Během něj Liga bude vynakládat veškeré úsilí na rozšiřování svých idejí, formování svých řad, rozšíření organizace, výchovu dorůstajících generací a vytvoření uvnitř sebe takové budoucí instance, jíž bude moci být časem svěřená celosvětová řídicí úloha.

Stanovy Ligy nebudou bránit lidem různých filosofických a náboženských názorů být jejími členy. Vyžaduje se pouze ochota aktivně se účastnit realizace jejího programu, odhodlání nenarušovat její zásadní morální ustanovení.

Ve víru společenského života a politického zápasu Liga musí dosahovat úspěchů nikoli za cenu ústupků vůči mravnímu kodexu, ale právě díky jeho dodržování. Její pověst musí být neposkvrněná, nezištnost nepochybná, autorita vzrůstající, neboť se její řady budou neustále doplňovat a posilovat lepšími silami světa.

Cesta k celosvětovému sjednocení vede nejspíš po žebříčku různých stupňů mezinárodní solidarity, skrze spojení a splynutí regionálních sdružení. Posledním stupněm takového žebříčku se mi zdá být celosvětové referendum nebo plebiscit, čili některá z forem svobodného vyjádření všeobecné vůle. Je možné, že to povede k vítězství Ligy pouze v několika jednotlivých zemích. Ale samotný historický běh událostí bude hovořit v její prospěch. Sjednocení alespoň poloviny Zeměkoule dovrší významný posun ve vědomí národů. Uskuteční se druhé, možná i třetí referendum, a o desetiletí dříve nebo později hranice Federace splynou s hranicemi lidstva. Potom bude skutečně možné realizovat celou řadu rozsáhlých opatření s cílem přetvořit konglomeráty států v monolit, který se bude postupně měnit pod vlivem dvou současných procesů: vnějšího, politického a sociálně ekonomického, a vnitřního, výchovného a eticko-náboženského.

Z toho všeho je zřejmé, že činitelé Ligy a jejích národních stran budou moci bojovat pouze slovem a vlastním příkladem, a to pouze s takovými ideologiemi a doktrínami, jež se snaží uvolnit cestu pro jakékoliv diktatury nebo udržet tyto diktatury u moci. Své historické předchůdce, byť i působili v úzce nacionálním měřítku, bude Liga spatřovat ve velikém Mahátmovi Gándhím a ve straně jím inspirované. Tento blahoslavený muž se jako první státní činitel v novodobé historii přičinil o vznik čistě politického hnutí na základě vysoké etiky a vyvrátil

obecně panující názor, že politika a morálka jsou neslučitelné. Avšak národní rámec, v němž působil Indický národní kongres,⁴ Liga rozšíří k hranicím planety, přičemž jejím cílem bude další historický stupeň nebo řada stupňů ve srovnání s těmi, jež si před sebe kladla veliká strana osvobození Indie.

Jistě se najde řada lidí, kteří budou tvrdit, že metodika Ligy je nepraktická a ne-reálná. Ach, ti stoupenci politického realismu! Neexistuje nemravnost ani sociální ohavnost, jež by se nepřikrývala oním ubohým fikovým listem. Není více ubíjející a k zemi strhávající břemeno než diskuse o politickém realismu coby protiváze všeho okřídleného, všeho zaníceného, všeho duchovního. K politickým realistům patřili mimochodem i ti, kteří svého času tvrdili dokonce v samotné Indii, že je Gándhí fantasta a snílek. Museli však zatnout zuby a kousnout se do jazyku, když Gándhí a jeho strana právě pomocí vysoké etiky dosáhli osvobození země a pak ji vedli k dalšímu rozkvětu. Nikoli k vnějšímu rozkvětu, který práší lidem do očí černým prachem čísel růstu těžby uhlí nebo radioaktivním prachem pokusných výbuchů vodíkových pum, ale ke kulturnímu, etickému a estetickému, tj. k duchovnímu rozkvětu, který beze spěchu, ale vytrvale přináší s sebou také rozkvět materiální.

Obviňovat Ligu z nereálnosti metod budou rovněž ti, kdož nejsou schopni vidět v člověku lepší stránky a jejichž psychika zhrubla a svědomí ochablo v atmosféře hrubé státní svévole. Přidají se k nim i ti, kdo netuší, jaké posuny v masovém vědomí nás čekají již v příštích letech. Traumatizace v důsledku válek, represí a nejrůznějšího násilí již dokonce nyní dává do pohybu rozsáhlé hnutí za společnou existenci a za mír. Neustále se objevují a nepřestanou se objevovat události, ničící pocit bezpečí, pocit pohodlí a klidu, podtínající kořeny důvěry v existující ideologie a v jimi hájený řád věcí. Odhalení neslýchaných hrůz za pompézními fasádami diktatur, názorné příklady toho, na čem byla budována a čím byla zaplácena jejich dočasná vítězství, jejich zdánlivé úspěchy, to vše vysušuje duši jako rozžhavený vítr a duchovní žízeň se stává nesnesitelnou. Za odstranění nebezpečí velikých válek, za cesty k sjednocení světa bez krveprolití, za blahoslaveného světlohoše, který se postaví do čela sjednoceného lidstva, za oslabení násilí páchaného státy a za zesílení ducha bratrství – za to se modlí věřící a sní o tom nevěřící našeho věku. A je nanejvýš věrohodné, že všeobjímající nespoutané učení, jak mravní, politické, filosofické, tak i náboženské, přemění tuto touhu generace ve všelidové tvůrčí nadšení.

Skutečnost, že poslední významné náboženské hnutí lidstva, protestantská reformace,⁵ se událo před čtyřmi sty lety, a poslední náboženství světového významu islám čítá třináct století existence,⁶ je někdy využívána jako argument ve prospěch názoru, že náboženské období již má lidstvo za sebou. Posuzovat však potenciální možnosti náboženství jako takového a nejen jeho jednotlivých forem je nutné nikoli podle toho, jak dávno vznikly jeho poslední významné formy, ale na základě toho, zda nezašla evoluce náboženství do slepé uličky, existuje-li možnost sloučit náboženské tvůrčí myšlení s nespornými tezemi vědy. Zároveň podle toho, jsou-li na obzoru takového světónázoru perspektivy správného pochopení

reality života nových epoch a existuje-li možnost účinného a progresivního působení náboženství na tuto realitu.

Vskutku, od dob posledního většího náboženského hnutí mezinárodního významu uplynulo kolem čtyř set let. Jenže ani před protestantskou reformací podobná hnutí po mnoho století neexistovala. Jde však vůbec o to? Cožpak ještě není zřejmé, že jistý proud ideové tvůrčí práce lidstva vstřebával do sebe během posledních staletí skoro všechny duchovní a rozumové síly? Těžko bychom očekávali, že by zároveň s tak prudkým pokrokem vědeckým, technickým a sociálním, spolu s vytvářením takových kulturních hodnot, jakými jsou literatura, hudba, filosofie, umění a věda posledních staletí, lidstvo našlo v sobě síly vytvořit navíc též univerzální náboženské systémy.

Přelom 20. století je právě tím obdobím, kdy byl dovršen rozkvět velikých literatur a umění, velké hudby a filosofie. Sféra sociálně politického vlivu vtahuje čím dál tím jistěji nikoliv nejduchovnější představitele lidského rodu, ale právě ty nejméně duchovní. Vzniklo obrovské duchovní vakuum, které ještě před padesáti lety neexistovalo, a hypertrofie vědy není schopná je naplnit. Obrovské zásoby lidské geniality se na nic nepoužívají, pokud je možné zvolit tento výraz. Právě v tomto lůně tvůrčích sil zraje ke zrození předurčená interreligie všeho lidstva.

Bude-li moci náboženství, nikoli jeho staré formy, ale to náboženství konce, kterým je nyní obtěžkán svět, odvrátit ta nejhorší ze všech nebezpečí hrozící lidstvu: světové války a světovou tyranii? Nejspíš nebude schopno odvrátit nejbližší světovou válku. Dojde-li ke třetí světové válce, pak k tomuto neštěstí dojde zřejmě dříve, než se Liga vůbec stačí ustavit. Avšak její nejbližší cíl tkví právě v odvrácení veškerých válek, jejichž nebezpečí bude hrozit poté, jakmile se vytvoří jádro budoucího internáboženství, stejně jako v odvrácení světové tyranie. Je takové náboženství vůbec schopno dosáhnout maximální harmonie mezi svobodnou osobností a zájmy lidstva, harmonie optimální z hlediska současné etapy dějin? – To je pouze jiný aspekt téhož nejbližšího cíle. Bude pomáhat všestrannému rozvoji tvůrčích schopností daných člověku? – Jistě, kromě vlastností démonických, tj. schopností k tyranii, trýznění a seberealizaci na úkor ostatních živých bytostí. Vyžaduje pro své vítězství krvavé oběti jako jiná hnutí světového zaměření? – Nikoli, kromě těch případů, kdy hlásající budou možná nuceni vlastní krví dokázat věrnost idejím. Jsou jeho teze v rozporu nikoli s filosofickou doktrínou materialismu (té samozřejmě odporují ve všech bodech od A do Z), ale s objektivními a všeobecně platnými tezemi současné vědy? Ani v jednom písmeně či bodě. Dá se po jeho vítězství předpovídat možnost nastolení režimu, který by pronásledoval jinak smýšlející (disidenty), který by vnucoval jistá dogmata filosofii, vědě a umění? – Právě naopak, cesta, kterou nabízí, vede od částečného omezení svobody smýšlení na začátku k neomezené svobodě myslí posléze. Co pak zbývá z domněnky, že náboženství není schopné zodpovědět naléhavé otázky doby, a tím spíše prakticky je vyřešit?

Podobnou výčitku můžeme naprosto oprávněně adresovat spíše vědě než náboženství. Totiž právě systém názorů, který se neohlíží ani doprava ani doleva

za hranice označené současným vědeckým poznáním, není schopen odpovědět na ty nejzákladnější a nejjednodušší otázky. Existuje Prapříčina, Tvůrce, Bůh? Není známo. Existuje duše nebo něco jí podobného a je nesmrtelná? To věda neví. – Co je to čas, prostor, hmota, energie? Názory na to se prudce rozcházejí. Je svět věčný a nekonečný, nebo naopak je omezen v čase a prostoru? Věda nemá podklady pro jednoznačnou odpověď na tyto otázky. Proč bych měl činit dobro a ne zlo, když se mi líbí zlo a trestu mohu uniknout? Odpovědi jsou naprosto nerosozumitelné. – Jak využít vědu s cílem vyhnout se válkám a tyranii? Odpověď žádná. – Jak dosáhnout sociální harmonie s co nejnižším počtem obětí? Jsou předkládány navzájem se vylučující návrhy, shodující se pouze v jediném, že jsou ve stejné míře vzdáleny přesné vědě. Na podobných vratkých, subjektivních, skutečně pseudovědeckých základech přirozeně vznikala pouze učení třídního, rasového, národního a stranického egoismu, tj. právě taková, která jsou povolána ospravedlňovat diktatury a války. Charakteristickým rysem podobných učení je nízká úroveň duchovnosti. To znamená, že hledaná etická instance se nemůže stát na takzvaném vědeckém světovém názoru, jenž v podstatě ani neexistuje, ale na základě napojení na duchovní svět, na vnímání paprsků, proudících odtud k srdci, rozumu a svědomí a na realizaci odkazu činné a tvůrčí lásky ve všech sférách života. Mravní úroveň plně odpovídající vyjmenovaným vlastnostem se jmenuje blahoslavenství.

Rozšířen je též další předsudek, a sice pohled na náboženství jako na jev ve své podstatě reakční, obzvláště v naší době. Mluvit však o reakčnosti nebo zastaralosti náboženství vůbec bez ohledu na jeho konkrétní formy je stejně nesmyslné, jako dokazovat reakčnost umění vůbec nebo filosofie vůbec. Kdo uvažuje dynamicky a vidí evoluční řady faktů a procesy, jež tyto řady utvářejí, ten dokáže jak v umění, tak v náboženství a v jakékoli sféře lidské činnosti objevit přítomnost reakčních a progresivních forem. Reakčních forem náboženství můžeme potkat plno a dokonce více, než bychom chtěli, to se však nikterak netýká onoho rodícího se náboženství konce, jemuž je tato kniha věnována. Neboť v našem století nebylo a není cílů a metod progresivnějších než ty, které jsou spojené s tímto náboženstvím. Co se týče nároků vědecké metody na jakousi svrchovanost, pak vědecká metoda stejně není s to vytlačit ze života metodu uměleckou a religiózní v širokém smyslu toho slova, stejně jako kdysi ji samotnou nemohla vytlačit agresivní religiozita. Neboť ony metody se liší jedna od druhé nejen tím, *jak*, ale i tím, *co* se jimi poznává. V minulém století pod dojmem prudkého pokroku vědy a techniky prorokovaly zánik umění. Uplynulo sto let a věnec umění nejenže nezahynul, leč obohatil se ještě o umění filmové. Před čtyřiceti nebo třiceti lety se mnohým v Rusku zdál v důsledku vědeckého a sociálního rozvoje nezvratným zánik náboženství. A přece věnec náboženství nejenže nezahynul nehledě na všechny na to vynaložené prostředky, ale právě pod vlivem vědeckého a sociálního pokroku se obohacuje tím, že místo seskupení jednotlivých okvětních lístků světových náboženství učiní z nich jediný duchovní květ – *Růži Světa*.

Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že náboženské hnutí, které obsáhne svým světonázorem a praxí pozitivní zkušenost lidstva a z negativní se poučí tak statečně a upřímně, jak to nedokážou jiné společenské proudy; hnutí, které za své nejbližší cíle prohlašuje přetvoření státu v bratrství, sjednocení země a výchovu člověka ušlechtilé podoby; hnutí, které uchrání svůj ideál a metodiku od znetvoření vysokou hrází mravnosti – takové hnutí nemůže nebýt uznáno za progresivní, perspektivní a tvořivě mladé.

Hráz mravnosti! Na jakých však základech se taková mravnost vytvoří? Mluvil jsem o blahoslavenství. Cožpak není utopií blahoslavenství celých společenských kruhů a nejen jednotlivců?

Zde by se mělo upřesnit, co se rozumí pod blahoslavenstvím. To není bezpodmínečně výsledek mnišské askeze. Blahoslavenství je vyšším stupněm mravního vývoje člověka. Kdo tento stupeň překoná, už není blahoslavený, ale svatý. Formy blahoslavenství jsou pak různorodé, závisí na času, místě a lidské povaze. Obecně se dá říci, že blahoslavenství je – v negativním aspektu – takový stálý stav člověka, končící jen jeho smrtí, kde jeho vůle je osvobozena od impulzů ješitnosti, rozum od posedlosti materiálními zájmy a srdce od vření nahodilých, kalných, duši ponižujících vášní. V pozitivním aspektu je pak blahoslavenství prodchnutím činnou láskou k Bohu, lidem a světu veškeré vnější a vnitřní činnosti člověka.

Psychologické klima pro vznik mravní instance, založené na blahoslavenství, sotvakde může být připraveno lépe než ve společnosti sjednocené v očekávání jejího vzniku a zaměřené na to celým svým založením. A právě takovou společností musí být Liga. V jejích řadách se mohou ocitnout dokonce i ateisté. Nejnadanější, čínorodé a nadšené členy sjednotí do *jádra* Ligy její hlavní teze – nutnost nadstátní celosvětové etické instance. Pro takové jádro bude charakteristická atmosféra neustálé duchovní tvorby, činné lásky a čistoty. Lidé tvořící takové jádro budou patřičně vzdělání, aby chápali nejen nebezpečí hrozící každému v důsledku uvolnění impulzů sebestřednosti, ale též nebezpečí příliš povrchního pochopení nábožensko-mravních hodnot, které vede k etickému formalismu, pokrytectví, duševní prázdnotě a farizejství.

Nikdo, kromě Boha, neví, kde a kdy zaplápolá první plamínek *Růže Světa*. Předurčenou zemí je Rusko, ale tragické události mohou zkomplikovat realizaci tohoto mystického aktu a způsobit jeho přesun do jiné země. Předpovězené období jsou šedesátá léta našeho století, ale ničivá kataklyzmata jej mohou odsunout na celou řadu let. Je možné, že první plamínek zaplápolá vůbec ne v prostředí Ligy přetvoření podstaty státu, ale v jiném, doposud neznámém okruhu lidí. Ať zde či jinde, v té či jiné zemi, o desetiletí dříve či později, ale interreligiózní, všelidská církev nových dob, *Růže Světa*, se objeví, vznikne, nastoupí svou historickou cestu. Bude to výsledek duchovní činnosti mnohých, pospolitá tvorba lidí, kteří předstoupili k přijímání sestupujícího zjevení.

Náboženství, interreligie, církev – přesného vyjádření nedosáhnou žádným z těchto slov. Celá řada zásadních rozdílů od starých náboženství a církví časem způsobí

vznik nových slov ve vztahu k ní. Mimoto tato kniha uvede do oběhu tak rozsáhlou zásobu nových slov, že zpočátku je lepší použít popis zvláštních rysů toho, co se bude jmenovat *Růžce Světa*.

Nejde o uzavřenou náboženskou konfesi, ať už pravou či nikoli. Nejde ani o mezinárodní náboženskou společnost typu teosofické, antroposofické či zednářské,⁷ složených do kytice z jednotlivých květů náboženských pravd, eklekticky nasbíraných na různých náboženských loukách. To je interreligie nebo panreligie ve smyslu univerzálního učení, odhalujícího pohled na dříve vzniklá náboženství jako na odrazy různých vrstev duchovní skutečnosti, různé segmenty planetárního kosmu.* Tento pohled obsahuje Šádánakár⁸ jako celek a součást božského všeobíjajícího kosmu. Jsou-li stará náboženství okvětními lístky, pak *Růžce Světa* je květem s kořenem, stonkem, kalichem a celým sdružením okvětních lístků.

Další rozdíl je univerzální charakter záměru *Růžce Světa* a jejich historická konkrétnost. Úlohu přetvoření sociálního těla lidstva si nekladlo žádné náboženství kromě středověkého katolicismu.⁹ Ale ani papežský úřad, který se usilovně snažil uzavřít středověký chaos přehradami hierokracie, nedokázal oslabit vykořisťování nemajetných majetnými ani snížit pomocí rozsáhlých reforem sociální nerovnost, ani celkově zvýšit blahobyt. Avšak vinit z toho katolickou hierarchii by nebylo spravedlivé, pro podobné změny nebylo ještě ani materiálních ani ekonomických, ani technických prostředků. Ne náhodou se zlo od věků až do nových dob pocíťovalo jako neodstranitelné a věčné, a katolicismus v podstatě oslovoval stejně jako ostatní náboženství pouze „vnitřního člověka“, učil osobnímu zdokonalování. Časy se však změnily, objevily se materiální prostředky. Zasluhou celého historického procesu, a ne pouze *Růžce Světa*, se nemusí sociální změny hodnotit jen jako vnější, odsouzené k neúspěchu a nezasluhující úsilí, ale mohou se těsně propojit se zdokonalováním vnitřního světa člověka. Nyní jde o dva paralelní procesy, které by se měly navzájem doplňovat. Často slyšíme: „Křesťanství se nepovedlo.“ Ano, kdyby patřilo celé minulosti, pak by bylo možné říci, že ani v sociálním, ani ve smyslu celosvětově mravním se nepovedlo. „Náboženství se nevydařilo.“ Ano, pokud by se náboženská tvorba lidstva vyčerpala tím, co je již vytvořené, pak by se náboženství v právě zmíněném smyslu skutečně nevydařilo. Zatím však je na místě hovořit o tom takto: stará náboženství nemohla dosáhnout podstatného zmenšení sociálního zla, jelikož nedisponovala nezbytnými pro to materiálními prostředky, což vyvolalo jejich negativní postoj vůči veškerým podobným pokusům. Tím byla připravena nenáboženská etapa civilizace. V 18. století

* Planetárním kosmem se rozumí souhrn vrstev různé materiality, odlišného počtu prostorových a časových koordinátů nezbytně spojených se sférou Země jako planety. Planetární kosmos je zeměkoule v celé složitosti hmotných (a nejen fyzických) vrstev svého bytí. Podobné mohutné systémy má spousta nebeských těl. Jmenují se bramfatury. Bramfatura Země se jmenuje Šádánakár. (K těmto a podobným slovům, zde používaným poprvé nebo používaným v novém smyslu viz slovníček na konci knihy.) – Poznámky pod čarou patří autorovi.

se probudilo sociální svědomí. Sociální disharmonie byla konečně pocítěna jako cosi nepřipustného, urážlivého, co je nutné překonat. Samozřejmě to bylo spojené s tím, že se začaly objevovat nezbytné materiální prostředky. Jenže stará náboženství to nedokázala pochopit, nechtěla tyto prostředky použít a postavit se do čela procesu sociálních přeměn, a právě v této zkostnatělosti, v té mentální lenosti, v té ideové strnulosti a omezenosti je jejich nejtěžší vina. Náboženství se v tomto smyslu zdiskreditovalo staletí trvající neschopností, proto se nelze divit opačnému extrému, do kterého se Evropa a po ní i další kontinenty dostaly: změny společnosti čistě mechanickými prostředky za úplného odmítnutí duchovní stránky téhož procesu. Takže se nelze divit ani výsledkům: otřesům, jaké dosud neviděl svět, rozsahu obětí, jaké se člověku nezdaří ani ve zlém snu, takovému poklesu morálky, jehož samotná možnost ve 20. století zůstává strašnou a tragickou záhadou. Stará náboženství nesou ve značné míře odpovědnost za hloubku a vytrvalost následného nenáboženského období, za duchovní osud miliónů duší, jež se kvůli zápasu za spravedlivé uspořádání světa postavily do opozice vůči náboženství vůbec, a tím vytrhly kořeny svého bytí z lůna světové duchovnosti. Avšak pravá náboženská činnost je svým způsobem služba společnosti, a pravá služba společnosti je současně náboženskou činností. Žádné religiózní konání, ani hrdinství mnišství, nelze izolovat od celku, od práce ve prospěch všeobecného prosvětlování. Žádná společenská činnost, kromě démonické, nemůže nepůsobit na zvětšení souhrnu dobra ve světě, nemít religiózního smyslu. Tep sociálního svědomí, účinný sociální soucit s neštěstím a radostí, neustálé praktické úsilí ve jménu přetvoření společenského těla lidstva – v tom je druhá odlišnost *Růžce Světa* od pradávných náboženství.

Třetí odlišnost je v dynamičnosti jejich názorů. Již dříve existovala náboženství, jimž nebyly cizí metahistorické představy, například judaismus či rané křesťanství; avšak příliš vzdálena od nás a přitom příliš krátká jsou ta období jejich formování, kdy se pokoušela duchovně proniknout do plynoucího historického procesu. Během těch krátkých, napůl zapomenutých epoch zůstávala neuvěřitelná zjevení Apokalypsy utajena před zraky lidí za závojem nedořečených alegorií, šifra obrazů připouštěla nejružnější vysvětlení. Ke skutečnému pochopení historického procesu nedošlo. Historická zkušenost byla malá a omezená, zeměpisný přehled mizivý, mystický rozum nebyl připraven k pochopení vnitřních zákonitostí metahistorie a nepředstavitelné složitosti Šádánakáru. Avšak vzniku *Růžce Světa* předcházela éra hegemonie vědy, která v základech otřásla představami o vesmíru, národech, kulturách a jejich osudech. Předcházela tomu též epocha zásadních změn a sociálních zlomů, epocha revolučních a planetárních válek. Obě řady těchto jevů nadzvedly psychologické vrstvy, strnulé po tolik století. Do půdy zorané železnými zuby historických katastrof padají semena metahistorických zjevení. Duchovní pohled proniká planetárním kosmem coby pohyblivým systémem různorodých světů, který střemhlav letí k zářivému cíli a den ze dne se mění, věky od věků se přetváří a produchovníuje. Začíná se rýsovat řada budoucích epoch v celé neopakovatelné svéráznosti, ve spletní zápasících v ní metahistorických sil. *Růžce*

Světa se snaží následovat, shromažďovat a vykládat toto poznání. Jako souhrnný mystický rozum současného lidstva bude uvažovat o minulosti, současnosti a budoucnosti historického procesu, aby ho mohla začít tvůrčím způsobem řídit. Pokud se dá hovořit o jakýchkoli dogmatech jejího učení, pak je to dogmatika hluboce dynamická, různorodá, schopná dalšího obohacování a rozvoje, dlouholetého zdokonalování.

Odtud pramení další, čtvrtá odlišnost *Růžce Světa*: perspektiva řady duchovně historických úloh, docela konkrétních a principiálně realizovatelných. Vyjmenuji ještě jednou nejbližší z nich: sjednocení Země do Federace států s etikou kontrolní instancí nad ní, rozšíření materiálního blahobytu a vysoké kulturní úrovně na obyvatelstvo všech zemí, výchova generací ušlechtilé podoby, sjednocení křesťanských církví a svobodná unie se všemi náboženstvími světlého zaměření, proměna planety v zahradu a států v bratrství. To jsou ale pouze první úkoly. Jejich realizace otevře cestu k vyřešení mnohem vážnějších úkolů: k produhovňování přírody.

Takže interreligiózní a univerzální charakter sociálních snah, jejich konkrétnost, dynamičnost názorů a poslušnost celosvětových historických úkolů – to jsou rysy, jimiž se *Růžce Světa* odlišuje od všech náboženství a církví minulosti. Nekrvavost cest, bezbolestnost reforem, dobro a něha ve vztahu k lidem, vlny srdečnosti, které šíří kolem sebe – to jsou rysy, které ji odlišují od všech politicko-sociálních hnutí jak minulosti, tak i současnosti.

Je jasné, že podstatu státu, stejně jako etickou podobu společnosti nelze přetvořit v okamžiku. Okamžité a úplné odmítnutí donucovacích prostředků je utopie. Avšak tento prvek bude časem mizet ve společenském prostoru. Každá kázeň se skládá z donucovacích prvků a z uvědomění, přičemž na vzájemném vztahu těchto dvou prvků mezi sebou závisí ten či onen druh kázně. Nejvyšším procentem donucování a takřka naprostou absencí uvědomělosti se vyznačuje kázeň otrokářských hospodářství, vězení a koncentračních táborů. Poněkud větší procento uvědomělosti je ve vojenském drilu. Pak, podle míry oslabení donucovacího prvku v kázeňských systémech, roste a zaměňuje ho kategorický imperativ vnitřní sebekázně. Na výchově právě tohoto impulsu bude postavena celá nová pedagogika. O jejích principech a metodách, rovněž jako o metodách převýchovy a obrození zločinců se bude pojednávat mnohem později, v jedné z posledních kapitol. Avšak již nyní se zdá být zřejmé, že stimul vnějšího donucování bude nejrychleji zanikat ve vnitřních koncentrických kruzích *Růžce Světa*. Totiž zejména tyto vnitřní kruhy se naplní lidmi bytostně ztotožněnými s jejími úkoly a etikou, kteří již nepotřebují vnější donucování. Právě takoví lidé budou jejím svědomím, a kdo jiný než právě oni mají obsadit křesla Nejvyššího Sněmu?

Je vůbec možné ocenit výchovný význam takovýchto společenských zřízení, když na vrcholu společnosti stojí a tvoří ti nejdůstojnější? Nikoli ti, jejichž volní princip přebujel na úkor jiných duševních schopností a jejichž síla tkví v nevybíravosti prostředků, nýbrž ti, v nichž se harmonicky rozvinutá vůle, rozum, láskyplnost, čistota záměrů a hluboká životní zkušenost snoubí s výrazným

duchovním nadáním a koho nazýváme blahoslavenými. Docela nedávno jsme viděli příklad. Viděli jsme osudnou hodinu Indie a velikána ducha Gándhího.¹⁰ Naskytla se nám fantastická podívaná: člověk, který neměl pražádnou státní moc, jemuž nebyl podřízen jediný voják, dokonce ani jediný osobní sluha, bez střechy nad hlavou a chodící v bederní roušce, se stal svědomím, duchovním a politickým vůdcem tří set milionů lidí. Jediné jeho tiché slovo stačilo, aby se tyto miliony spojily ke společnému nekrvavému boji za osvobození své země, přičemž po prolití krve nepřitele následoval půst a smutek po celé Indii. Není těžké si představit, jak tragicky by se tato historická cesta indického lidu zdeformovala, kdyby v rozhodující okamžik na místě tohoto askety stál v čele člověk jednostranně volního typu jako Mussolini nebo Stalin, takzvaná „silná osobnost“, mistr demagogie a politických intrik, maskující svou despotickou podstatu tírádami o blahu národa! Jak skvěle by mohl využít nejnižších pudů lidu, přirozené nenávisti k dobytélům, závisti vůči bohatým. Jaké vlny ohně a krve by zaplavily Indii, potopily by ostrovy vysokého etického vědomí po tisíciletí upevňované a hýčkané nejlepšími syny velikého národa! A jaká tyranie by se nakonec vztyčila nad zmučenou zemí s využitím sklonu k poslušnosti, zakořeněného zde po staletích otroctví! Gándhí nasměroval osvobozovací a tvůrčí entuziasmus národa na jinou cestu. To je v moderní historii první příklad té síly, která postupně vystřídá meč a bič státní moci. Touto silou je skutečná důvěra lidu tomu, kdo dokázal svou morální výši. To je autorita blahoslavenství.

Předvídám spoustu námitek. Jedna z nich je následující: ano, to bylo možné v Indii s jejími neopakovatelnými zvláštnostmi, s čtyři tisíce let čítající náboženskou minulostí, s etickou úrovní jejího národa. Jiné národy mají jiné dědictví a indická zkušenost nemůže být přenesena do žádné jiné země.

Správně, každý národ má své dědictví. A dědictví Indie způsobilo, že její národ se stal průkopníkem na této cestě. Ale téměř každý národ viděl doma nebo poblíž diktatury a tyranie nejrůznějších odstínů, všemožně ideologicky maskované, a každý se mohl přesvědčit, do průrvy jakých katastrof vleče zemi zaslepená moc, neprosvětlená požehnáním, neodpovídající dokonce ani požadavkům průměrné morální úrovně. A přece vedení státu je hrdinství a průměrná morální úroveň k tomu nestačí. Mnohé národy se o tom rovněž přesvědčily, protože tam, kde se místo diktátorů střídají politické strany, tam se mění jako v kaleidoskopu diplomati a generálové, šéfové a advokáti, demagogové a podnikavci. Jedni ziskuchtivější, jiní ideovější, avšak nikdo z nich není schopen uvést do života nového, čistého a planoucího ducha, vyřešit aktuální celonárodní problémy. Ani jednomu z nich nikdo nemůže důvěřovat více než sobě samotnému, protože žádný z nich se ani nezamýšlel nad tím, co je to blahoslavenství a duchovnost. Jsou to těkající stíny, spadané listy uchvácené vírem dějin. Budou rozvátý ohnivým dechem železných a nelítočných diktatur, pokud *Růže Světa* nevstoupí včas na světové jeviště; jestliže se *Růže Světa* objeví, rozplynou se ve vycházejícím slunci velké ideje, protože srdce lidu důvěřuje jednomu blahoslavenému více než stovce současných politiků.

Avšak působení na lid a jeho osud bude ještě mohutnější a světlejší, jestliže se tři nejvyšší nadání – blahoslavenství, dar náboženského zvěstování a umělecká genialita – spojí v jednom člověku.

Mnoho, velmi mnoho projevů náboženství se zcela vztahuje k jeho minulým stadiím. Jedním z takových projevů je zřejmě rovněž moc, kterou mají přísně vymezená, apodikticky vyjádřená, rozvoji nepodléhající statutární dogmata. Zkušenosti posledních staletí a rozvoj osobnosti vedly k tomu, že lidské stvoření pocítuje podmíněnost a omezenost jakékoli dogmatiky. Proto ať jsou teze *Růžě Světa* jakkoli adogmatické a prodchnuty duchem náboženské dynamiky, pro velmi mnoho lidí bude zatěžko přijmout dokonce i je. Avšak veliké množství lidí se ozve na její volání, jelikož se bude spíše než k intelektu obracet k srdci a najde odezvu v geniálních výtvorech slova, hudby, divadla, architektury. Umělecké obrazy obsáhnou více aspektů než aforismy teosofie nebo filosofické úvahy. Ponechávají více svobody pro představivost; umožňují, aby si každý vysvětlil učení tak, aby to bylo přirozenější a pochopitelnější právě jeho individualitě. Proudý zjevení plynou různými cestami, z nichž umění je když ne nejčistší, pak nejširší z nich. Proto všechny druhy umění a nádherný kult ovinou *Růží Světa* svými znějícími a zářícími hávy. A proto by bylo nepřirozenější, kdyby v čele *Růžě Světa* stanul ten, kdo v sobě spojil tři veliká nadání: dar náboženského zvěstování, dar blahoslavenství a dar umělecké geniality.

Možná se takový člověk ani neobjeví, nebo přijde později. Je možné, že v čele *Růžě Světa* nestane on, ale kolektiv nejdůstojnějších. Avšak kdyby Prozřetelnost seslala takového velikého ducha do našeho století – a ona ho již seslala, a démonické síly by ho nedokázaly odstranit –, znamenalo by to pro celou zemi nesmírné štěstí. Protože nikdo jiný než mistr slova, který se stal blahoslaveným a jasnovidcem, pozvednutý do výše celosvětového řízení společenskými a kulturními přeměnami, nemá na lidstvo mocnější a světlejší vliv. Právě takovému člověku a pouze takovému může být svěčeno neobyčejné a v historii doposud nevídané dílo: etická kontrola nad všemi státy Federace a vůdcovství nad národy na cestě transformace těchto států na bratrstvo všech lidí.

Ó, jak krutě jsme my Rusové doplatili na to, že jsme poskytli bezmeznou důvěru silnému člověku, jehož mnozí z nás pokládali za dobrodince lidstva. Neopakujme tuto chybu! Jsou neklamně znaky, jimiž se odlišuje člověk hodný této mise od zlého génia národa. Poslední je ponurý, ten první je veselý duchovní veselostí. Jeden upevňuje svou moc prostřednictvím poprav a trestů; druhý se nebude domáhat moci ani jeden den svého života, avšak když ji přijme, neprolije ničí krev. Jeden uplatňuje po celé jemu podřízené zemi kult své osobnosti, tomu druhému je odporné a směšné vlastní oslavování. Jeden je nepřístupný, druhý je otevřen pro všechny. Jeden je šířán neskutečnou touhou po životě a moci a schovává se před domnělým nebezpečím za neproniknutelnými stěnami, druhý je prost životních pokušení a tváří v tvář nebezpečí zachovává klid, neboť jeho svědomí je čisté a víra je neochvějná. To jsou dva protipóly, představitelé dvou nesmiřitelných principů.

Samozřejmě že v Nejvyšším Sněmu by byl tento vyvolený pouze prvním mezi sobě rovnými. Ve všem by se opíral o společnou spolupráci a toto společenství by kontrolovalo jeho vlastní aktivitu. Na svůj mimořádný post by se mohl dostat pouze po přísném prověření. Takové hodnosti by nemohlo vyhovovat ani mládí, ba dokonce ani zralý věk; pouze stáří. Pokušení a vlnobití vášní již musí být dávno překonány. Co se týče samotné volby, ta se má, dle mého názoru, uskutečnit pouze tou či jinou formou plebiscitu. Ale i v letech vlády nejvyššího pověřence by Sněm kontroloval jeho činnost. Jeho vychýlení z cesty by znamenalo předání moci tomu, kdo si to více zaslouží. Vůbec veškeré s tím spojené otázky by musely být důkladně promýšleny, nebezpečí předvídána, rozhodnutí pozorně zvážena a poté zdokonalena. Avšak dokud nejvyšší pověřenec bude důsledně pokračovat po vytčené cestě, bude představovat mystické spojení mezi živoucím lidstvem a horním světem. Bude zvěstovatelem vůle Prozřetelnosti a spasitelem duší, který má zdokonalit miliardy lidí. Vložit do rukou takového člověka oteře duchovní a světské moci není nebezpečné.

Říká se, že se takoví lidé vyskytují jednou za pět set let. Já navíc dodám: osobnost takového formátu se souhrnem právě takových vlastností dříve existovat nemohla. Einstein se nemohl objevit mezi Maory 19. století;¹¹ Dostojevského v té podobě, v jaké ho známe, by bylo marné hledat mezi poddanými Tutanchamona či Theodoricha. Tehdy by se vyznačoval jiným souhrnem vlastností a mnohé z nich by neměl možnost v životě vůbec uplatnit. Člověk, o jakém hovořím, by dokonce ani v nepříteli od nás vzdálené minulosti nemohl uplatnit schopnosti, kterých se mu dostalo, a současníkům by zůstaly skryty jeho skutečný formát a potence. Nutné podmínky se už zřejmě rýsují právě nastupující epochou; *Růže Světa* je dále dotvoří, aby společenská a kulturní atmosféra zajistila nejvyššímu pověřenci řetěz následníků hodných tohoto úřadu.

Lze též namítnout: dokonce ani všechny uvedené schopnosti nepostačují k výkonu takové neobyčejné činnosti; je zapotřebí mít široký, strážlivý a praktický státnický um. Jakpak by ne. Onen činitel narazí na tisíce nejrozličnějších problémů; bude potřebovat jak znalosti a zkušenosti, tak i erudici – ekonomickou, finanční, právní, dokonce i technickou. Ale éra Aristotelů je dávno pryč, znalosti encyklopedického záběru jsou v naší době nemyslitelné. A činnost toho, o kom mluvím, je stejně nemyslitelná izolovaně od pospolitého rozumu, od Nejvyššího Sněmu. Budou se na ní podílet nejschopnější mozky, lidé zkušení co do vrtochů státnického života, odborníci ze všech oblastí vědění. Od nejvyššího pověřence se nebude vyžadovat encyklopedická erudovanost ani přízemní hospodářský cit, ale moudrost, která chápe člověka na první pohled, která okamžitě nalézá podstatu těch nejsložitějších otázek a která ani na okamžik nezapomíná na hlas svědomí. Nejvyšší pověřenec musí stát na takové morální výši, aby láska a důvěra vůči němu nahrazovaly jiné metody vládnutí. Donucování a násilí páchané na cizí vůli mu způsobují muka, používá je jen v krajních případech.

A přece je to jen jedna z možných variant, i když, dle mého osobního názoru, ta nejvítanější. Lze si velmi snadno představit i jinou možnost: takové vedení *Růže*

Svět, takový vzájemný vztah se zákonodárnými orgány a vládou Federace, kdy princip kolektivity nebude nikým a ničím omezen. Doba pro tvorbu ústavy budoucnosti je vzdálená a nikoliv my, nýbrž šťastní potomci budou muset volit jednu z mnohých variant.

Není to ale potom teokracie? Nemám rád slovo „teokracie“. Teokracie znamená vládu Boží: aplikovat ji na jakákoliv společenská či státní zřízení je absurdní z hlediska ateisty a rouhačské z hlediska věřícího. Žádnou teokracii dějiny neznají a znát nemohou. Církevní stát papežů či dalajlámů je třeba nazývat nikoli teokracií, nýbrž hierokracií, vládou duchovenstva. Zřízení, o kterém mluvím, je přímým protikladem každé hierokracie; církev se nerozplývá ve státě, který ji pohltí a jejímž jménem vládne, ale i celý konglomerát států a církví se postupně rozpouští ve všelidském bratrství, v interreligiózní církvi. Křesla v nejvyšších orgánech zákonodárných, výkonných i kontrolních obsazuje nikoliv nejvyšší církevní hierarchie, nýbrž nejlepší představitelé všech národů, všech konfesí, všech společenských vrstev, všech profesí.

Ani hierokracie, ani monarchie, ani oligarchie, ani republika: něco nového, kvalitativně odlišného od všeho, co doposud existovalo. A to – světové uspořádání lidstva usilující o osvětlení a prosvětlení všeho pozemského života. Nevím, jak ho potom nazvou; nejde o název, ale o podstatu. Jeho podstatou je práce ve jménu oduševnění člověka, oduševnění lidstva, oduševnění přírody.

VZTAH KE KULTUŘE

Pozvolna vzniká nový vztah ke všemu: existence *Růžže Světa* by neměla nejmenšího smyslu, pokud by jenom opakovala již něco dříve řečeného. Nový vztah k sobě a přehodnocení vyžadují doslova všechny jevy od významných po nepatrné – proces kosmický, proces historický, zákonitosti světa a spojení světů různé materiality, mezilidské vztahy a cesty rozvoje osobnosti, státy a náboženství, živočišná říše a živly, zkrátka všechno, co vyjadřujeme pojmem „kultura“, a všechno, co sjednocujeme v pojmu „příroda“. Vzniká nový vztah ke všemu, to však neznamená, že všechny staré vztahy se stávají bezcennými nebo se znehodnocují; v mnoha případech vzniká pouze takový zorný úhel, pod nímž mohou zmizet kontrasty mezi různými vztahy z minulosti, začínají se vzájemně doplňovat a musí se vnímat jako různé řady aspektů jedné a téže nebo mnoha realit. To se často používá například při zkoumání starodávných náboženství a za nimi se skrývajících skutečností.

V podstatě je celá tato kniha věnována takovému novému vztahu ke všemu, jenže podobné téma je příliš rozsáhlé a složité na to, aby bylo třeba jen zhruba naznačeno v jedné kapitole. Po této kapitole „vztah ke kultuře“ následuje „vztah k náboženstvím“, ale není zde radno očekávat rozsáhlý výklad těchto témat. Všechny dvanáct knih tohoto díla se věnuje přehodnocení vztahu k různým kulturním územím, k různým historickým jevům, k různým náboženským systémům, k různým přírodním říším. První kapitoly zde slouží pouze jako jakýsi úvod. Obsahují pouze stručný výklad některých základních principů.

V popředí kultury v našem století stojí věda. Vědecká metoda usiluje o hegemonii; proto tato kapitola začíná charakteristikou vztahu *Růžže Světa* právě k vědecké metodě. Je nezbytné si říci bez okolků: nehledě na nesčetné iluze, vytvářené v tomto smyslu přivrženci vědecké metody, tato nikdy nebyla, nebude a ani nemůže být jedinou poznávací metodou, ani jedinou metodou osvojení hmoty. Nemluvě o metodě umělecké, se kterou se vědecká metoda zvysoka a s nelibostí dělí o své vedoucí postavení, sluší se připomenout, že jsou již dávno položeny

základy takové metodiky poznání a osvojení si hmoty, jejíž zvládnutí je těsně spjaté s duchovním zdokonalováním člověka, s prosvětlováním jeho mravní podoby. V budoucnu je dokonce patrný náznak takových historických období, kdy se této metodice dostane jakéhosi prvenství. Nemám tady na mysli pojmy magie a okultismus, tolik zdiskreditované v důsledku řady nedorozumění, ale spíše pojem duchovního konání. Různé systémy a školy tohoto druhu jsou ve všech vysoce rozvinutých náboženstvích. Po staletí byly rozpracovávány praktické způsoby působení vůle na lidský organismus a na vnější hmotu a člověk byl k tomu přiváděn pouze po dlouhé mravní přípravě a mnohostranném prověření. Tím se stovky a možná i tisíce lidí pozvedávaly k tomu, čemu se lidově říká „konání zázraků“. Tato metodika, vyvolávající černou nenávist dnešních maloměšťáků, vyžaduje velké úsilí a vyznačuje se principem, jenž není vlastní vědě – principem zdokonalování a transformace vlastní bytosti, v důsledku čehož se fyzický i éterický obal osobnosti stává poddajnějším, elastictějším a poslušnějším nástrojem vůle, než je tomu u nás. Tato cesta vede k takovým zdánlivě neskutečným jevům jako tělesný průnik skrze objekty trojrozměrného světa, létání vzduchem, chůze po vodě, okamžité překonávání obrovských vzdáleností, vyléčení nevyléčitelných a slepých od narození a konečně k tak velice vzácnému a nejvyššímu jevu jako vzkříšení mrtvých. Je tady nabíledni zvládnutí zákonů naší hmoty a podřízení nižších zákonů vyšším, nám zatím neznámým. Pokud tedy většina z nás ve 20. století stihne prožít celý život, aniž by se setkala s nespornými příklady podobných jevů, neznamená to, že podobné jevy neexistují, ani to, že jsou principiálně nemožné, avšak pouze to, že kulturní, sociální a psychologické podmínky bezreligiózního historického období natolik ztěžují výzkum a osvojení této metodiky (obzvláště na Západě a ještě více v zemích socialistického společenství), že redukuje počet podobných případů na nepatrné množství. Ještě budeme mluvit o tom, jaké vskutku pro lidstvo osudové události před dvěma tisíci lety zaviniily, že pouze jednotlivci a ne množství lidí vstupují na tuto cestu poznání a osvojení hmoty. Psychologická atmosféra ateistické doby postupně stále více a více brzdila pohyb na této cestě. V současnosti je osvojení této metodiky maximálně ztíženo a v některých zemích je prakticky nemožné. Nejsou však důvody k domněnce, že tak pomalá a vysilující bude tato cesta navždy: ateistická doba není nekonečná, žijeme na jejím konci. Je zatěžko si představit něco stejně těžkopádného, nedokonalého, hrubého a politováníhodného jako úspěchy moderní techniky ve srovnání s úspěchy té metodiky, o které vyprávím. Kdyby na její rozvoj a osvojení byly vrženy stejné prostředky a nesčetné lidské rezervy, jaké se dnes zabývají rozvojem metodiky vědecké, pak by se v základech změnilo spektrum lidského života, naší tvorby, poznatků, společenského zřízení a mravní podoby. Psychologická atmosféra epochy *Růžce Světa* vytvoří pro rozvoj právě této metodiky ty nejlepší podmínky. To je však záležitost budoucnosti, a přitom nepřilíš blízké. Dokud to nenastane, jsme odkázáni používat převážně jinou, méně dokonalou a daleko nevedoucí metodiku, která však dnes panuje všude.

Zde je základ celkového postoje *Růžě Světa* vůči vědě a technice v daném historickém období. Věda, důkladně hromadící fakta, v nich nalézá sem tam zákonitosti, aniž by chápala jejich podstatu nebo směr, ale zvládá je mechanicky, neschopná předvídat ani další objevy ani sociální důsledky svého vývoje. Tato věda je již dávno přístupná každému bez ohledu na jeho morální kvality. Výsledky máme před očima a nad vlastní hlavou. Především, žádnému člověku není zaručeno, že na něho a jeho spoluobčany nebude v libovolný okamžik vržena rozhodnutím vysoce inteligentních jedinců vodíková bomba nebo jiný, ještě více ohromující úspěch vědy. Je proto přirozené, že jedním z prvních opatření *Růžě Světa* poté, co se dostane ke kontrole činností států, bude vytvoření Nejvyšší vědecké rady, která se sama vyčlení uvnitř *Růžě Světa*. Rada se bude skládat z osobností skutečně vědecké kompetence a vysokých mravních kvalit a vezme pod svou kontrolu veškerou vědeckou a technickou činnost hlavně ve smyslu plánování a ochrany.

Vše, co patří k ochraně životních zájmů lidstva, se zdá být alespoň v podstatě dosti jasné a sotva je nutné to zde rozebírat. Co se týče problémů spojených s ochranou zájmů živočišné a rostlinné říše, o tom bude pojednáno v odpovídajících částech knihy, věnovaných světu zvířat a světu stichálií. To je totiž patrně jediná oblast, kde názory *Růžě Světa* jsou neslučitelné s názory většiny současných vědců. Ten rozpor se však netýká nějakých závěrů vědy, ale pouze některých jejích dílčích praktických metod, které jsou nejen v očích *Růžě Světa*, ale též v očích skoro každého religiózně mravního učení a dokonce skoro každého humánního člověka neslučitelné s elementárními požadavky dobra.

Žádné jiné body střetu, kromě těchto čistě metodologických rozporů, mezi *Růží Světa* a vědou nejsou a být nemohou. Nemají styčné body. Jsou o *různém*. Patrně není náhodná ta okolnost, že většině významných vědců 20. století jejich erudice nepřekážela věřit, nepřekážela sdílet a dokonce i vytvářet skvělé spiritualistické systémy filosofie. Einstein i Planck, Pavlov i Lemaître, Eddington i Milne byli bez ohledu na sféru svých vědeckých výzkumů lidmi hluboce věřícími, i když každý po svém. Samozřejmě tady nemám na mysli ruské vědce sovětského období, kdy někteří z nich byli nuceni se hlásit k materialismu z důvodů každému jasných, úplně jiných než filosofických. Necháme však na pokoji filosofii a politiku; v ryze vědeckých sférách *Růžě Světa* netvrdí nic takového, co by věda měla právo popřít. Naopak je evidentní, že věda zatím mlčí o těch skutečnostech, které *Růžě Světa* hlásá. Ani to však není dlouhotrvající jev. Je nepředstavitelné, že by se budoucí snahy *Růžě Světa* řešit sociální, kulturní a etické úkoly ze strany vědeckých autorit setkaly s jakýmkoliv podstatnými námitkami.

Předpokládám, že předmětem diskuse již nebude samotná idea plánování vědy, ale hranice tohoto plánování a jeho provádění v praxi. Nebude patrně nezajímavé speciálně prozkoumat praktiky plánování a koordinace vědeckých prací v některých státech ve 20. století. Použít ale bude možné pouze jednotlivé detaily, protože Federace se bude skládat z mnoha velkých a malých, teprve spojených států na různých stupních ekonomického rozvoje, zformovaných v lůně různých kultur,

s rozdílným sociálně politickým uspořádáním. Některé z nich, s větším stupněm socializace ekonomiky, se snadno zapojí do společného nezbytného procesu celosvětové socializace. Jiné, zvyklé na anarchii ve výrobě, budou zapojovány postupně. Zároveň s rozmanitostí kulturních typů to bude vytvářet zpočátku nezvyklou pestrost světové ekonomiky a navzájem působících kulturních systémů. Dlouho se též budou ozývat zastaralé národnostní antagonismy. Nepovede se hned sladit potřeby jednotlivých zemí a jednotlivých vrstev obyvatelstva v rozvoji, například těchto či oněch odvětví průmyslu tam či jinde, nebo v odbytu jejich výroby. Od těch, kdo budou stát v čele Vědecké rady a samotné *Rúže Světa*, se bude vyžadovat pro spravedlivé řešení těchto problémů jakási nová psychologická vlastnost, a sice schopnost překonat ve svém nitru převahu místních, tolik zatím přirozených kulturních a rasových vazeb, tedy naprostá národnostní nezaujatost. Kolik úsilí, jaká autorita a dokonce sebeobětování bude potřeba k oslabení alespoň některých zastaralých antagonismů, například anglo-arabského, rusko-polského nebo arménsko-tureckého!

Jakým chováním si vyslouží Němci, Angličané, Rusové nebo Američané zapomnění toho nepřátelství, které vyvolali vůči sobě u tolika národností? Jakých výchovných prostředků bude zapotřebí ke zrušení komplexu uražené ješitnosti, který mnoha malým a středním národnostem překáží v přátelském vztahu ke svým sousedům a vyrůstá do agresivních snů o dosažení vlastní velikosti na úkor velikosti jiných? To je však pouze jedna strana úlohy. Mnohé západní národy budou muset zničit v sobě sebemenší stopy pradávného pocitu své převahy nad jinými. Rus bude muset pochopit, že jeho země není vrcholem stvoření a v žádném případě není lepší než mnohé jiné. Angličan bude muset vykonat titánskou vnitřní práci, aby mohl přestat živelně dávat přednost zájmům obyvatel Britských ostrovů před zájmy obyvatel Indonésie nebo Tanzanie. Od Francouze se bude požadovat schopnost mít na srdci zájmy Paraguaye nebo Thajska stejně tak jako své vlastní, Číňan nebo Arab musí oprostít své srdce a rozum od tolik století podporované a kdysi spravedlivé, nyní však zastaralé nedůvěry k Evropanům a naučí se věnovat potřebám Belgie nebo Řecka neméně pozornosti než potřebám Džeholu nebo Súdánu. Obyvatelé latinskoamerických republik se budou muset zbavit zvyku starat se pouze o sebe a budou se muset zúčastnit přerodělování světového bohatství s přihlédnutím k potřebám Afgánistánu, Kambodže a dokonce i Jakutska. Občané Spojených států se musí rozpomenout, že se pokládají za křesťany a že křesťanství je neslučitelné se zvířecí nenávistí vůči jakékoli rase, třeba i černé. Je to velmi, velmi těžké, pochopitelně, hrozně těžké. Ale zbavit se válek a tyraníí je možné pouze skrze tuto psychologickou přeměnu sebe sama. A je samozřejmostí, že žádný člověk bez dovršení podobné operace na sobě nemůže počítat se svou účastí na práci celosvětových plánovacích orgánů. Nezbytně nutné bude učit se národnímu sebeobětování, ne vlastní krvi samozřejmě, ne životem svých synů, ale pouze dolary. Neboť nejbohatší země čeká úkol podělit se určitým způsobem o své přírodní zdroje s národy Východu a Jihu, podělit se nezištně, bez jakýchkoli snah udělat z této pomoci výhodný

byznys. Zkrátka každý, kdo se bude podílet na řízení *Růžie Světa*, se musí cítit především jako součást kosmického celku, potom jako součást lidstva a teprve poté jako součást národnosti. A ne obráceně, jak nás tomu učili a učí dodnes.

Protože společný cíl *Růžie Světa*, přesněji toho obrovského duchovního procesu, který začal před tisíci lety a jehož pouhou etapou *Růžie Světa* je – tedy, cíl tohoto procesu je prosvětlování Šádánakáru. Nejbližší epochální úloha pak je poskytnout každému člověku bez výjimek důstojný materiální blahobyť, základní životní jistoty, všude docílit elementární etické úrovně mezilidských vztahů. Pak se začne okamžitě uskutečňovat teze o tom, že každý bez výjimky má právo na práci, odpočinek, volný čas, klidné stáří, kulturní obydlí, využívání všech demokratických svobod, uspokojování základních materiálních a duchovních potřeb.

Teprve v posledních kapitolách knihy budu schopen vysvětlit ta konkrétní opatření, ten systém důsledných reforem, které podle mého názoru naplní uvedené principy skutečným životem. Zatím tedy mluvíme pouze o principech. To proto, aby ten, v němž tyto principy nevyvolávají odezvu, neztrácel čas a síly dalším čtením a sympatizující s nimi pochopil vnitřního ducha *Růžie Světa* ještě před konkrétními úvahami o cestách uvedení těchto ideálů do života.

Tak by se dal formulovat princip vztahu *Růžie Světa* k vědě a technice potud, pokud je možné to udělat bez zabředávání do metahistorické a transfyziké hloubky. To by měla být role vědecké metody v nejbližších epochách.

Uplyne několik desetiletí. Progresivní vzrůst výrobních sil dosáhne úrovně, která se právem bude nazývat všeobecným dostatkem. Podmínky života, dostupné zatím jen občanům vysoce rozvinutých zemí, se rozšíří do nejdívočejších koutů Země. Neskutečné obnosy dnes věnované na zbrojení budou věnovány na mírové účely, a tím nepředstavitelně zrychlí tempo ekonomického progresu. Období, kdy všechny země dosáhnou úrovně všeobecného základního vzdělání, nastane pravděpodobně ještě dříve; posléze i střední všeobecné vzdělání se bude jevit již nedostatečným. Obrysy inteligence splynou s obrysy lidstva. Rozvoj stále nových a nových druhů komunikace, jejich všeobecná dostupnost a komfort zničí fakticky problém mezinárodního a mezikulturního prostranství. Pracovní den úměrně svému zkracování uvolní nové rezervy času. Fyziologie vyvine zařízení, pomáhající lidskému mozku rychle a spolehlivě si zapamatovat přijímané vědomosti. Bude více volného času. Na aktuálnosti ztratí otázky, které dnes vzrušují většinu lidí – otázky hospodářství, výroby, zdokonalení výrobků, průmyslové techniky, dalšího zlepšení podmínek života. Je docela pravděpodobné, že budoucím generacím bude nepochopitelné a divné, že jejich předchůdci se mohli vášnivě věnovat řešení podobných nudných a plochých problémů. Rezervy budou využity na vytvoření hodnot vyššího stupně, jelikož materiální základ života nebude podléhat výkyvům při svém rozsahu a absolutní stabilitě.

Technické a ekonomické problémy již nebudou předmětem prvořadě pozornosti. Budou je řešit odpovídající skupiny s tím, že veřejnost s nimi bude seznamována ne více než například s otázkami veřejného stravování či vodovodu.

Lidské nadání se zaměří na to, co bude dáno touhou po vědomostech, láskou ke všemu živému, potřebou vyšších forem tvorby a oddanosti kráse.

Touha po poznání, která kdysi táhla objevitele k plavbám neznámými moři a k putování panenskými pevninami, vrhne je možná před příchodem *Růžce Světa* do kosmonautiky. Jenže cizí planety jsou nehostinné; po několika průzkumných expedicích tyto výpravy přestanou. Pak sama touha po poznání začne měnit své zaměření. Budou rozpracovány systémy výchovy a rozvoje orgánů potenciálně uložených v lidské bytosti: orgánů duchovního zraku, duchovního sluchu, hloubkové paměti, schopnosti samovolně oddělit své vnitřní struktury jiné materiality od vlastního fyzického těla. Začnou výpravy do jinomateriálních světů, do rozestupujících se vrstev Šádánakáru. To bude věk Magellanů planetárního kosmu, věk Kolumbů ducha.

Jaký systém názorů na osobnost, na její hodnoty, práva a povinnosti, na cesty jejího zdokonalování napomůže k nastolení nové psychologické atmosféry, urychlí příchod tohoto zlatého věku?

Absolutní hodnota osobnosti spočívá ve skutečnosti, že obsahuje schopnosti tvorby a lásky, stejné přirozenosti s Božstvím. Její relativní hodnota je závislá na tom, na jakém stupni své cesty vzhůru se nachází, jaké vlastní úsilí a úsilí Prozřetelnosti bylo vynaloženo na dosažení tohoto stupně, a také na tom, nakolik se jí daří projevit v životě schopnosti společné s Bohem tvorby a lásky. Pozemský úsek kosmické cesty stoupající monády¹² představuje etapu, kdy se její schopnosti k tvorbě a lásce již mohou a musí rozšiřovat jak na přírodní, tak na uměle vytvořené prostředí: musejí ho zdokonalovat, tj. překonávat v tom prostředí tendenci k izolované existenci částí a částic pro sebe a na úkor jiných. Právě v takové tendenci spočívá zlo, ať už se projevuje jakkoli. Je bezmezně různorodé co do forem a rozsahu, ale v základě je vždy totéž: snaha prosadit sebe na úkor jiných a všeho ostatního.

Pro dávná náboženství byl měřítkem relativní hodnoty osobnosti stupeň plnění nařízení mravního kodexu daného náboženství. Náboženství asketického zabarvení za nejvyšší stupeň pokládala svatost, kterou chápala jako nejčistší podobu mnišské oddanosti nebo mučednictví pro víru. Láska přitom ustupovala do pozadí. Mnišská nebo mučednická oběť se uskutečňovala ne kvůli lásce k lidem a ke všemu živému, leč kvůli touze po znovuspojení s Bohem a úniku od posmrtných muk. Mám tady samozřejmě na mysli dominující směr, vyjma takových nádherných osobností – apoštolů lásky jako byl sv. František, Rámádžuna nebo Milaräpa. Zdá se nám to nemožné, ale ve většině adeptů těchto náboženství ani mučení hříšníků v pekle nevyvolávalo snahy prosvětlit světové zákony, včetně zákona odplaty neboli karmy. Věčná odplata za jeho dočasné porušení se zdála spravedlivým aktem Božství nebo v každém případě (jako v brahmanismu) neporušitelným a absolutně nepřekonatelným zákonem. Jako svíce hořel Buddha ohněm soucitu, avšak i on učil pouze tomu, jak uniknout z kruhu železných zákonů světa, a ne tomu, jak je prosvětlit a přeměnit. Co se týče tvůrčí síly, vůbec se nevníkala jako vrozená monádě, takový pojem ani neexistoval. Podceňovaly se konkrétní

druhy tvorby dostupné člověku, vyjma náboženské tvorby v úzkém smyslu: duchovní konání, bohosloví, kazatelství, chrámová architektura, kult.

Jiná náboženství bez sklonu k asketismu, jako islám a protestantství, pozměnila tento ideál, rozšířila ho a současně ponížila tím, že ho učinila dostupnějším, lidovějším až na pouhé dodržování několika příkázání vůči Bohu, státu, nejbližšímu okolí, rodině a konečně vůči sobě sama. Musím zopakovat, že ani jedna, ani druhá skupina náboženství si nikdy nekladla úlohy přeměny společnosti, a tím spíše přírody. V souladu s tím i představy o formování osobnosti zůstávaly omezené a úzké. Je přirozené, že nakonec podobné úlohy byly v krajně zjednodušené podobě vytyčeny nenáboženskými učenými. Hlásal se zjednodušený a protikladný etický ideál, mechanicky spojující některé progresivní rysy s takovými, které byly v rozporu s dávno uznaným etickým minimem. Vytáhla se stará teze „účel světí prostředky“ a začala se používat prakticky, aniž by se veřejně hlásala. Při hodnocení a charakterizování historických jevů se naprosto ignorovala jejich morální kvalita. Ortel se pronášel pouze na základě obecně progresivního nebo reakčního zaměření daného jevu. Nikomu nevadilo, že to vede k ospravedlnění krvavé činnosti mnohých despotů minulosti, a dokonce takových do nebe volajících masových vraždění jako jakobínský teror nebo opričnina. Byly smeteny úspěchy sociálního pokroku dosaženého v minulosti jako svoboda slova, tisku nebo náboženské propagandy. Generace vychované v podobné atmosféře ztrácely postupně i samotnou potřebu těchto svobod, což je symptom, který hovoří o ohromujícím duchovním regresu společnosti výrazněji než jakékoli tirády. Přiblížit se k ideálu v té podobě, kterou nabízela realita, znamenalo znehodnotit i to pozitivní, co v něm pozitivního bylo. Neboť vpředu se rýsovalo jen panství materiálního přesycení, získaného za cenu zřeknutí se duchovní svobody. Hekatomby milionů lidských životů by přišly nazmar a miliardy duší, které se vzdaly svého božského prapůvodu pro misku čočovice, by byly svržené do nižších vrstev Šádánakáru.

Doufejme, že se strašné ponaučení nemine účinkem.

Učení *Růže Světa* poukazuje na absolutní *hodnotu* osobnosti, na její božský prapůvod: právo na osvobození od tíhy bídy, od útlaku agresivních společností, na blahobyť, na všechny druhy svobodné tvorby a její zveřejňování, na náboženská hledání, na krásu. Právo člověka na důstojnou existenci a užívání vymožeností civilizace je natolik přirozené, že si samo o sobě nežadá odmítnutí ani svobody, ani duchovnosti. Přesvědčovat, že tady se ukrývá jakési osudové dilema, že se pro dosažení pouze přirozeného, samozřejmého blaha musí obětovat osobní duchovní a sociální svoboda, znamená uvádět lidi v omyl.

Učení ukazuje i na *povinnosti* osobnosti: na postupné rozšíření sféry toho, co je zahrnuto její láskou; na růst, násobení a prosvětlování všeho, co je formováno její tvůrčí silou. Tvorba je tedy právem i povinností. Dodnes nemohu pochopit, jak se mohlo stát, že se tato vskutku božská vlastnost člověka nedočkala patřičného ocenění v žádném ze starých náboženství, kromě některých forem mnohobožství, zejména helénského. Zdá se, že pouze v Heladě uměli zbožňovat nejen umělecká díla, ale samotnou tvůrčí činnost – tvůrčí a ne řemeslnou, jako v jiných

formách polyteismu – a velké osobnosti umění korunovali vavříny. Je smutné a divné, že po zániku Helady tvůrčí dar přestal být předmětem pozornosti náboženství, neuvažovalo se o něm ani z ontologického, ani z metafyzického či mystického hlediska. Pod vlivem jednostranně pojaté semitské ideje o tom, že po šesti dnech činnosti nastalo zklidnění Božského tvořivého ducha, bohoslovecké úvahy raději úplně obcházel dokonce i otázku o následné tvořivosti samotného Boha. Tak rčení Boží, zaznamenané v Janově *Zjevení*, „Tvořím vše nové“¹³ – zůstalo jedinečným vzletem, jediným prohlédnutím. Vůči lidské tvorbě se pak vytvořil naprosto nedůvěřivý vztah, jako kdyby pýcha, které může podlehnout člověk-tvůrce, byla nebezpečnější a zhoubnější, než tvůrčí neplodnost. Bohužel, neméně žalostný názor na lidskou tvorbu se ustálil též v náboženstvích indického původu.

Poslední století západních kultur, velice bohaté na projevy geniality ve všech uměleckých směrech, ve vědě a filosofii, nás mnohému naučily. Kromě jiného nás naučily hluboké úctě k lidské tvorbě a lidské práci. Jenže ateistický duch těchto století způsobil právě to, čeho se obávala stará náboženství: člověk-tvůrce začal být pyšný na svůj tvůrčí dar, jako kdyby byl zdrojem tohoto daru samotného. Zajímavé je, že tato vlastnost spíše sídlila v duších druhořadých osobností vědy a umění než u skutečných génů, a tím spíše duchovních zvěstovatelů. Podrobnějšímu výkladu těchto problémů ve smyslu učení *Růžky Světa* bude v dané knize věnováno několik speciálních kapitol.

V každém případě tvorba, stejně jako láska, není výsadním darem několika vyvolených. Vyvoleným jsou vlastní blahoslavenství a svatost, hrdinství a moudrost, genialita a talent. To je však pouze realizace potenci, vlastních každé duši. Bouře lásky, nevyčerpatelné prameny tvorby kypí za prahem vědomí každého z nás. Náboženství konce se bude snažit zbořit tuto přehradu, vpustit živou vodu do života. Jím vychované generace rozkvetou tvůrčím přístupem ke všemu, samotná práce se stane nikoliv přítěží, leč projevem horoucí touhy vytvářet nové, vytvářet lepší, tvořit vlastní. Všichni stoupenci *Růžky Světa* se budou těšit z tvůrčí práce, učit této radosti děti a mládež. Tvořit všude: v literatuře i v budování měst, ve vědě a zahradnictví, zvelebování života, jeho zjemnění, v bohoslužbě a v umění mysteriálů, v lásce muže a ženy, ve výchově dětí, v rozvoji lidského těla i v tanci, v prosvětlování přírody i ve hře.

Protože každá tvorba, kromě démonické, konané ve jménu svém a pro sebe, je spoluprací s Bohem, jelikož tím se člověk zvedá nad sebou, *zbožšťuje* srdce své a jiných.

Ve smyslu osobního duchovního sebezdokonalování většina lidí jde pomalou a širokou cestou. Tato cesta vede přes snatky a plození dětí, přes účast na aktivitách různých forem, přes úplnost a rozmanitost životních dojmů, přes radosti a požitky života. Existuje však i Úzká cesta: patří těm, kteří nosí v duši zvláštní dar, vyžadující přísné omezování sebe sama – dar svatosti. Nejsou pravdivá náboženství, vyzdvihující Úzkou cestu jako jedinou správnou či nejvyšší. Stejně nemají pravdu ty společenské nebo náboženské systémy, které ji vůbec zamítají nebo

kladou překážky těm, kdo se cítí povoláni právě k této cestě. Sotva budou v době *Růžce Světa* kláštery zaplněny, ale přece jenom budou, aby každý, koho duchovní žízeň žene na Úzkou cestu, mohl pracovat na probuzení takových vlastností své duše, které vyžadují dlouholetou práci v tichu a o samotě. Pokud se člověk vydá po Úzké cestě ze strachu před odplatou nebo kvůli snu o osobním, ješitném, uzavřeném styku s Božstvím, jeho vítězství nemají cenu. Není žádné Božství, umožňující svým věrným služebníkům za odměnu blaženě pozorovat jeho majestátnost. Nazírání vyšších sfér *je výstup osobnosti ze sebe sama* a sjednocení s Jediným, jenž objímá všechny monády a na němž spočívá svět. Proto stoupence *Růžce Světa* přiměje vstoupit na Úzkou cestu nikoli duchovní egoismus, ani touha po osobní záchraně při chladné lhostejnosti k jiným, ale přesvědčení, že na Úzké cestě přicházejí takové dary, kterými blahoslavený bude světu pomáhat ze své samoty účinněji než stovky ve světě žijících; dary, jež se po smrti stávají takovou silou, že se před ní sklánějí i mohutné démonické hierarchie.

Vůbec nejsou zapotřebí strašné přísahy, doprovázející postřížiny. Není důvod odsuzovat a pomlouvat toho, kdo po uplynutí řady let sešel z cesty. Vstupující bude nejdříve dávat pouze dočasný slib: na tři, na pět, na sedm let. Jen po úspěšném dovršení takových etap může, pokud chce, dostat právo složit slib na delší období. Vědomí nenávratnosti, tušení nenapravitelné chyby ho nebude mučit ani sloužit za zdroj zoufalství a bouřlivých výbuchů nepřekonaného; bude vědět, že po uplynutí doby může zvolit návrat do světa, zvolit jakýkoliv způsob života, jakoukoliv práci, mít rodinu, děti, aniž by si zasloužil od někoho odsouzení či pohrdání.

Snažil jsem se předvídat vztah *Růžce Světa* k vědeckým a nevědeckým metodám poznání, k osobnosti, k jejím právům a k přijetí povinnosti, k lidské tvorbě a práci, nyní i ke dvěma základním duchovním stezkám: Široké a Úzké. Pro úplnost představ o vztahu ke kultuře bylo by vhodné zastavit se u názorů *Růžce Světa* na umění v širokém smyslu slova. Tato důležitá otázka však má tolik aspektů a je mi osobně natolik blízká, že jsem se rozhodl věnovat jí celou řadu kapitol v některé z dalších částí knihy. Proto, než přistoupím k otázce vztahu *Růžce Světa* k jiným náboženstvím, řeknu o umění blížíci se éry pouze pár slov.

Jakými rysy se může vyznačovat umění, které vytvoří lidé blízcí duchu *Růžce Světa*, v přicházejících epochách, kdy slunce zlatého věku zabarví pouze okraj obzoru?

Bylo by naivní snažit se uhodnout nebo vymezit různorodost uměleckých směrů, žánrů, škol, stylistických metod, kterými se zaskvěje oblast kultury ke konci tohoto století. Bude se však, zdá se mi, utvářet jakýsi převládající styl, nevyčerpávající, samozřejmě, všechny umělecké směry (v podmínkách maximální svobody to je nemožné, a ze stejného důvodu to dokonce ani není potřebné), styl naopak povolaný stát se v umění a literatuře poslední třetiny století jakousi, jak se nyní říká, magistrálou. V tomto stylu najde své místo vnímání věcí vlastní *Růžce Světa* – *pronikavý* vhled, rozlišující skrze vrstvu fyzické skutečnosti jiné, jinomateriální nebo duchovní vrstvy. Takové pojetí světa bude vzdáleno záměrnému optimismu,

který se bojí porušit vlastní netečnost pohledem na temné a tragické stránky bytí. Tvůrci tohoto umění nebudou přehlížet bídný a strašný rub života. Touha zapomenout na krvavou stezku historie, na realnost hrozivých, infrafyzikických vrstev Šádánakáru, na jejich kruté zákony, které drží v poutech nelidských muk bezpočetné davy nešťastníků, byla by pro ně projevem slabosti ducha. Stejně jako snaha zapomenout na ty hrozivé pády pospolitého ducha lidstva, které se připravují silami Antiboaha a téměř nevyhnutelně se v historii realizují, když zlatý věk bývá u konce svého pohybu vpřed. To však nemůže zabránit jejich lásce ke světu, k zemi, nezmenší to jejich radosti, které vyvěrají z přírody, kultury, tvorby, služby společnosti, z lásky a přátelství – naopak! Cožpak vědomí skrytého nebezpečí pro toho, koho milujeme, oslabuje žár lásky? Budou existovat nádherné bytosti nebývalé plnosti životního projevu, čistoty a radosti. V lůně všech umění již existujících i těch, co teprve vzniknou, se zrodí díla budoucích tvůrců podobná jiskrnému vodotrysku. Budou vyprávět o lásce všestrannější než je ta naše, o mladosti, o radostech domácího krbu a o společensky prospěšné činnosti, o rozpínání lidského ducha, o rozšíření hranic vnímání, o stichlých přátelstev s lidmi, o stále blízkosti zatím neviditelných přátel našeho srdce – co já vím, o čem všem, co bude vzrušovat lidi budoucích epoch a co nejsme s to si ani představit.

Zdá se mi, že takové umění, které je mužné svojí odvahou a ženské svou svrchovanou láskou, představuje moudré spojení radosti a něhy vůči lidem a světu s proniknutím k jeho tajemstvím a může být nazváno pronikavým realismem¹⁴ nebo metarealismem. A snad ani není třeba zdůrazňovat, že umělecké dílo nemusí být zrovna příkladem pronikavého realismu, aby se z něho mohli radovat a obdivovat se mu lidé, jimž není cizí duch *Růžce Světa*. Budou vítat vše, co bude poznamenáno talentem a alespoň některou z vlastností, jako je cit pro krásu, šířka rozhledu, hloubka záměru, ostrost pohledu, čistota srdce, radost duše.

Přijde doba, kdy se etická a estetická úroveň společnosti a samotných činitelů umění stane takovou, že jakákoliv potřeba omezení odpadne a svoboda umění, literatury, filosofie a vědy se stane úplnou. Stane se to až poté, kdy se *Růžce Světa* ujme kontroly nad státy. Do období tohoto ideálního stavu uplyne však několik desetiletí. Ne moudrost, ale jenom jinošská nezralost by mohla zrodit myšlenku, že společnost již dosáhla oněch výšin rozvoje, kdy absolutní svoboda nemůže zrodit osudové a nenapravitelné zlo. Zpočátku budou muset místní pobočky Světové umělecké rady kromě jiných příjemnějších funkcí uskutečňovat i tuto jedinou kontrolu na cestě uměleckého díla k veřejnosti. To bude, odpusťte mi ten žert, „labutí píseň“ cenzury. Zpočátku, kdy ještě nebudou překonány národnostní antagonismy a rasové předsudky, agresivní organizace budou tyto předsudky využívat. Proto se bude muset vydat zákaz jakékoliv propagace nepřátelství mezi různými skupinami obyvatel. Později zůstane kontrola nad knihami a učebními pomůckami, popularizujícími vědecké a filosofické ideje, avšak pouze proto, aby nebyly nehodnotné, lehkovážné či zkreslující objektivní fakta, tj. aby neuváděly nekvalifikovaného čtenáře v omyl. Kontrola nad uměleckými díly se udrží, zdá se mi, ve smyslu požadavku minimální umělecké hodnoty, chránícího knižní

trh před záplavou nevkusů, esteticky nevzdělané makulatury. Nejdéle se patrně udrží bezpodmínečný zákaz pornografie. Postupně s uvolněním každého z těchto zákazů je budou nahrazovat jiné mechanismy. Stačí, aby po zveřejnění nekvalitního díla Světová umělecká rada nebo Světová vědecká rada zveřejnila svůj autoritativní posudek o něm. Samozřejmě nebude jednoduché vypracovat takový systém obsazování křesel v těchto radách, který by zabránil, aby do činnosti jimi řízené nezasáhli lidé s úzce stranickými a úzce školáckými názory, nesnášenliví přívrženci jednoho uměleckého směru či filosofické koncepce anebo obhájci tvůrčích zájmů některé omezené národnostní nebo generační skupiny. Nemyslím však, že by nebylo možné v psychologické atmosféře *Růže Světa* podobný systém vypracovat.

Aniž by se přesně vymezovaly pojmy kultury a civilizace, dá se říci, že kultura není nic jiného, než celkový objem tvorby lidstva. Pokud je tvorba nejvyšší, nej-cennější a nejposvátnější schopností člověka a je projevem božského jádra jeho ducha, pak není a nemůže být na zemi nic cennějšího a posvátnějšího než kultura. Tím cennější, čím je duchovnější daná kulturní vrstva, daná kulturní oblast, dané dílo. Kultura celospolečenská teprve vzniká; doposud jsme viděli jako dokončené a zformované pouze kulturní útvary jednotlivých nadnárodů, tj. takových skupin národností, které jsou sjednoceny právě společně vytvářenou svéráznou kulturou. Každá z takových kultur se však zdaleka nevycerpává tou svojí sférou, která přebývá v našem trojrozměrném prostranství a rozvíjí se. Ti, kteří vytvářeli tuto kulturu zde, pokračují i po smrti ve své tvorbě samozřejmě pozměněné v souladu s jinými podmínkami onoho světa nebo oněch světů, kterými pak prochází duše člověka-tvůrce. Vzniká představa milionových sdružení podobných duší, nebeských zemí a měst nad každým nadnárodem světa a taky představa A r i m o j i – nyní vznikající nebeské země celospolečenské kultury veškerého lidstva.

Podobný princip vztahu ke kultuře je nový a nezvyklý. Právem by se mohlo poznamenat, že při následném prohloubení může přerůst do rozsáhlé mytologémy, pokud bychom nebyli zvyklí slovem mýtus označovat něco, za čím se neskrývá žádná realita. Tady se naopak jedná o realitu obrovských rozměrů, která se v podobné mytologémě přece jenom odráží, i když zamlženě a nedokonale. Atmosféra *Růže Světa* a jejího učení vytvoří předpoklady k tomu, aby se tato mytologéma kultury stala dostupnou každému. Nehledě na to, že v celé ezoterické složitosti může tuto koncepci pojmut jen omezený počet individuálních vědomí, přece její duch, a ne litera, se stane dostupný téměř všem. Když se zamyslíme nad psychologickými perspektivami, které slibuje zvládnutí podobné koncepce masami, pak se už nezdá neskutečnou naděje na vytvoření systému, který by chránil všechny oblasti kultury před vměšováním lidí bez vnitřního oprávnění k jejich řízení.

VZTAH K NÁBOŽENSTVÍM

Jak často používáme slovo „pravda“ a jak vzácně se snažíme tento pojem definovat! Ale necht' nás neodrazuje, že v podstatě opakujeme Pilátovu otázku,¹⁵ a pokusíme se podle svých schopností se v tomto pojmu vyznat.

Pravdivými nazýváme takovou teorii či učení, které podle našeho názoru vyjadřují nezkreslenou představu o jakémkoli objektu poznání. Přesněji řečeno, pravda je nezkreslený obraz jakéhokoli objektu poznání v našem vědomí. Kolik je na světě objektů poznání, tolik může být pravd.

Jenže objekty poznání jsou poznávány *námi* a ne *samy sebou*. To znamená, že pravda o jakémkoli objektu poznání námi poznávaném musí být uznána za pravdu *relativní*. *Absolutní pravda* je pak odrazem objektu poznání, který je jakýmsi subjektem poznání „v sobě“. Takové poznání je principiálně možné pouze tehdy, když je zvládnut protiklad objektu a subjektu, když se subjekt poznání ztotožňuje s objektem.

Absolutní univerzální pravda je nezkreslený odraz ve vědomí Veškerenstva, poznáního „v sobě“. *Absolutní relativní pravdy* jsou nezkreslené odrazy některé „v sobě“ poznané části Vesmíru.

Přirozeně, že Absolutní pravda Veškerenstva může vzniknout pouze ve vědomí souměrného s ní subjektu poznání, subjektu vševědoucího, schopného se ztotožnit s objektem, schopného poznávat věci nejen „od sebe“ ale i „v sobě“. Takový subjekt poznání se jmenuje Absolutno, Bůh, Slunce Světa.

Bůh „v sobě“ jako objekt poznání se dá poznat pouze sám sebou. Jeho Absolutní pravda, jakož i Absolutní pravda Vesmíru, je dostupná pouze Jemu.

Je jasné, že jakákoliv *dílčí* pravda, nezávislá na velikosti objektu poznání, je nám přístupná pouze ve své *relativní* podobě. Podobný agnosticismus se však nemá chápat bezvýhradně: každý jednotlivý subjekt poznání, každá monáda má možnost poznávat nejen „o sobě“, ale i „v sobě“, vzhledem k sounáležitosti se s Absolutním subjektem. Je tedy na místě pouze agnosticismus stadiální (úsekový).

Dílčí pravdy mohou mít několik nebo i mnoho variant – osobních, individuálních podob jedné dílčí relativní pravdy. Přitom objekty poznání malých rozměrů (v porovnání se subjektem) se odráží ve vědomí řady příbuzných subjektů úplně či skoro identicky. Právě příbuznost mnoha subjektů mezi sebou podmiňuje to, že i osobní podoby té či jiné pravdy jsou příbuzné. Pokud by tomu tak nebylo, lidé by neměli šanci si navzájem vůbec porozumět. Jenže čím je větší objekt poznání ve srovnání se subjektem, tím více variant vyvolá. Relativní pravdy Vesmíru a relativní pravda Božská jsou zdrojem tolika osobních variant, kolik je vnímajících subjektů.

Je potom jasné, že veškeré naše „pravdy“ jsou, přísně vzato, pouze přiblížením se k pravdám. Čím je objekt poznání drobnější, tím lépe ho může naše poznání pojmut, tím kratší je vzdálenost mezi jeho absolutní pravdou a naší relativní pravdou o něm. Ve vzájemném vztahu měřítek subjektu a objektu je totiž mez, za kterou vzdálenost mezi absolutní a relativní pravdou začíná znovu narůstat. Například mezi absolutní pravdou nějaké elementární částice a naší relativní pravdou o ní je celá propast. A mezi Absolutní pravdou Vesmíru, Absolutní pravdou Božskou a našimi relativními pravdami o nich je propast naprosto nepřekonatelná.

Vyjadřuji tady myšlenky, které by, zdá se, měly být po Kantovi všem známe a obecně platné. Jenže pokud by byly v povědomí každého nábožensky citícího a nábožensky smýšlejícího člověka, pak by se nevyskytovaly žádné pretenze na osobní či kolektivní poznání Absolutní pravdy, žádné pretenze na absolutní pravdivost jakékoliv teorie nebo učení.

Jak je již řečeno výše, Absolutní pravda je doménou pouze Vševědoucího subjektu. Pokud by takovou pravdu měl některý lidský subjekt, například kolektivní vědomí konkrétní historické církve, projevilo by se to objektivně v bezvýhradné vševědoucečnosti tohoto kolektivního vědomí. Právě fakt, že podobnou vševědoucečnost nemá ani jeden lidský kolektiv a ani jedna osobnost, znovu potvrzuje neopodstatněnost pretenzí jakéhokoliv učení na absolutní pravdivost. Pokud by stoupence *Růžže Světa* napadlo někdy nárokovat si absolutní pravdivost jejího učení, bylo by to stejně neoprávněné a nesmyslné.

Stejně neopodstatněné a nesmyslné je však tvrzení, že všechna nebo některá učení jsou *lživá*. Nejsou *úplně lživá* učení, a ani nemohou být. Pokud by se objevil názor, postrádající alespoň zrnko pravdivosti, nemohl by se stát učním, tj. být předávaný někomu jako souhrn představ: zůstal by vlastnictvím toho, kdo ho přivedl na svět, což se právě stává například s filosofickými nebo pseudovědeckými konstrukcemi některých duševně nemocných. Lživá v pravém slova smyslu mohou být pouze jednotlivá *dílčí* tvrzení, kterým dodává iluzi pravdivosti světlo, propůjčené od částečně pravdivých tezí, sousedících s nimi ve společném systému. Existuje však jistá proporce množství a významnosti dílčích pravdivých a lživých tezí, kdy souhrn lživých tvrzení začíná znehodnocovat zrnka pravdy, obsažená v daném učení. Dále následují učení, kde lživá tvrzení nejen znehodnocují pravdivý element, ale převádějí celý systém do řady negativních duchovních

veličin. Podobná učení je zvykem nazývat učení „levé ruky“.¹⁶ Budoucí učení Antiboha, které patrně poznamená poslední etapu světové historie, se utvoří tak, že světlo od dílčího elementu pravdy bude nehledě na jeho minimální váhu přidávat nádech pravdivosti celému systému lživých tvrzení. Právě toto způsobí, že učení bude ověřet lidské vědomí pavučinou lži silněji a beznadějněji, než jakékoliv jiné.

Náboženství nepatřící k učení „levé ruky“ se vzájemně liší nikoli pravdivostí jednoho z nich a lživostí ostatních, nýbrž podle naprosto jiných parametrů, a sice:

za prvé, nalézají se na různých stupních svého vzestupu k absolutní pravdě, tj. na ubývání subjektivního, dobového elementu v nich. Tento stadiální rozdíl se může podmíněně nazývat rozdílem vertikálním;

za druhé, liší se tím, že mluví o různém, odráží různé druhy objektů poznání. Tento druh rozdílů segmentárních se může podmíněně nazývat rozdílem horizontálním.

Na žádný z těchto rozdílů se nesmí ani na chvíli zapomenout při rozboru otázky o vztahu *Růžce Světa* k jiným náboženstvím.

V rozvoji vědy pozorujeme nepřetržitý proces shromažďování relativních dílčích pravd a jejich zdokonalování, zpřesňování. Na dalším stupni se obyčejně zamítnou nikoli řady dříve shromážděných faktů, ale pouze jejich zastaralý výklad. Případy, kdy stará řada faktů se zpochybňovala a zamítala, jak se to například stalo s alchymii, jsou relativně vzácné. Bohužel, v historii náboženství panují jiné zvyky. Místo následného střídání úvah o nepochybných duchovních faktech nejčastěji vidíme, jak se na dalším stupni náboženského rozvoje odmítají významné skutečnosti dříve dosažených relativních, dílčích pravd, a nové skutečnosti s nějakým množstvím starých pravd se vydávají za absolutní. Tento postřeh obzvlášť platí ve vztahu k nahrazení takzvaných barbarských náboženství systémy monoteismu.

Je jasné, že zachovávání podobných tradic v podmínkách rozšiřujícího se obzoru 20. století by nás přivedlo maximálně k vytvoření ještě jedné sekty. Uplatnění vědecké metodiky v náboženství by bylo samozřejmě hrubou chybou stejně nezákonnou, jako uplatnění metod umění ve vědecké oblasti. Je však načase převzít dobrý postup vědců, nezamítat, ale přehodnocovat dříve dosažené relativní pravdy.

Ze všeho uvedeného vyplývá, že žádná učení, kromě učení „levé ruky“, vyznačujících se především svým zákazovým působením na duši, nemohou být úplně zavržená. Mají se uznat za nepostačující, zatížená subjektivními lidskými nánosy: dobovými, třídními, rasovými, individuálními. Ale zrnko relativní pravdy, zrnko poznání „od nás“ té či jiné oblasti transfyzičského světa je v každém náboženství, a každá taková pravda je cenná pro celé lidstvo. Přitom je přirozené, že objem pravdivosti systémů zformovaných jako výsledná zkušenost mnoha individuí, je zpravidla větší než u systémů pokrývajících malé skupiny. Výjimkou mohou být mladé systémy, stoupající možná k širokému povědomí a přirozené procházející obdobím komorní či omezené skupinové existence.

Podobné všeobecně rozšířené systémy se v dané koncepci jmenují mýty a budou podrobně vysvětleny o něco dál. V pozadí mýtů stojí vždy ta či jiná transfyzičká

realita,¹⁷ jenže nemůže zůstat nezkreslená a nepoškozená vnesením spousty „lidského, příliš lidského“.¹⁸ Metodika uvolnění transfyzičského jádra mýtů ze zajetí lidských slupek sotva může být alespoň nyní přísně a přesně zformulována. Zatím se nepodařilo vypracovat k tomu nezbytný mechanismus kritérií, postačující pro všechny případy. Je navíc pochybné, zda podobný složitější psychický úkol se řeší pomocí pouhého *racia*. Pravda, je možné sestavit na základě teleologie historie jistou klasifikaci náboženství, která by umožnila vyčlenit vysoce rozvinutá náboženství do zvláštní skupiny a přesvědčit se, že existují teze, společné pro celou tuto skupinu náboženství, obhajované s různou silou a čistotou. Patří mezi ně teze o jedinečnosti Boha, o početnosti různých duchovních hierarchií, o množství různorodých světů, o nekonečném množství stávajících monád a také o existenci jakéhosi obecného mravního zákona, který se vyznačuje odměnou na tomto či jiném světě za činy vykonané člověkem během života. Ve všem ostatním, dokonce ve výkladu zde uvedených obecných tezí, si mýty buď odporují navzájem, nebo hovoří různě.

Nehledě na to, že v mnoha případech individualita subjektu přináší do představ o poznávání něco vnějšího, ryze lidského, na druhou stranu existuje množství případů, kdy nějaká duchovní pravda může být vnímána pouze určitým druhem poznávacího vědomí. Individualita se stává faktorem, který poznání nebrzdí, ale naopak činí ho vlastně reálně možným. Teleologický proces v náboženské historii lidstva spočívá částečně právě v tom, aby se pod vlivem historických a biografických faktorů kultivovalo vědomí jednotlivé osobnosti, národa, rasy, epochy a bylo schopné vnímat dané pravdy, dané transfyzičské reality. Jiným individualitám, národům, rasám a epochám se takto specificky kultivované vědomí mohlo zdát divné, zkreslené nebo nezralé, spojené s aberacemi různého druhu.

Ze stovek možných příkladů vezmu zatím jeden, ale velice významný: ideu převtělování.¹⁹ Tato idea hluboce vlastní hinduismu a buddhismu je přítomná též v ezoterickém judaismu (kabbala),²⁰ ale je odmítána ortodoxním křesťanstvím a islámem. Může podobná „nevšeobecnost“ této ideje dokazovat, že jde o rasovou či stadiální aberaci indického vědomí? Patrně se musíme především naučit při srovnání dogmat různých náboženství oddělovat hlavní od druhořadého, obecné od dílčího. „Obecné“ a hlavní jakéhokoli tvrzení spočívá v semeni ideje a vyznačuje se neuvěřitelnou stabilitou v čase: zaseté do půdy různých kulturních prostředí dává různé výhonky, různé varianty daného tvrzení. Pokud vůbec uznáme existenci teleologického směru v historii, pak se to musí nejdříve projevit v existenci právě takových stabilních duchovních semen, tj. v obecně rozšířených a miliony vyznávaných *základech ideje*.

Jádro ideje převtělování spočívá v učení o jakémisi Já, které se utváří během vesmírné pouti a prochází postupnými existencemi v našem fyzickém světě. Vše ostatní, tj. duchovně-hmotná podstata a struktura uskutečňovaného převtělování, konkrétní závislost převtělování na zákonu karmy, rozšíření principu převtělování na svět zvířat anebo odmítání takového rozšiřování – to vše jsou jen varianty, verze základní ideje. Je pochopitelné, že se v těchto variantách můžeme setkat se

skutečnými aberacemi více a častěji než v jádru ideje, neboť teleologické síly pracovaly mnoho staletí, aby ho indický lid mohl vnímat. Mimořádné úsilí bylo vynaloženo na to, aby se zúžila přehrada mezi všedním vědomím a hloubkovou pamětí, která uchovává vzpomínky na putování duše před jejím posledním vtělením. Chybnost církevních dogmat nespočívá většinou v jejich obsahu, ale ve snaze představit dogmatem hlásaný zákon jako všeobecný, univerzální, kosmický co do svého významu, a proto platný pro celé lidstvo, které bez něj nedojde spásy. Vše výše uvedené nás přesvědčuje o skutečnosti duchovní zkušenosti, kterou odráží idea převtělování; taková cesta existuje. V podstatě této ideje není nic principiálně nepřijatelného pro křesťanství nebo islám, snad kromě toho, že se o ní nezachovaly žádné výroky zakladatelů křesťanství ani islámu (což mimochodem nic nedokazuje, neboť do Evangelia a Koránu se, jak známo, nedostalo zdaleka vše, „co se hlásalo“). Rozhodně však z ničeho nevyplývá, že cesta převtělování je jediná možnost a jediná reálná cesta utváření individuálního ducha. Vědomí indického lidu, které bylo kultivováno pro pochopení cesty tohoto typu, absolutizovalo svůj objev, jak to už v takových případech bývá, a stalo se hluchým ke vnímání cest jiného typu. Totéž s opačným znaménkem potkalo židovský a arabský národ: jejich vědomí pojalo pravdu o jiné cestě utváření ducha, kde vtělení do fyzické vrstvy se uskutečňuje pouze jednou, a stejně neoprávněně absolutizovalo tento druhý typ cesty. Napomohlo tomu i to, že v různých metakulturách lidstva může obecně převládat jeden či druhý typ. Důsledkem byl vznik zdánlivě neřešitelného rozporu mezi dvěma skupinami světových náboženství. Ve skutečnosti jsou však obě tyto antagonistické ideje v základě pravdivé, znázorňují dva možné typy cest a pro odstranění „rozporu“ je zapotřebí pouze, aby každá strana ustoupila z nároků na univerzální platnost či výjimečnost své ideje.

Neoprávněná absolutizace některého tvrzení je tedy jednou z historických příčin zdánlivě nesmiřitelných rozporů mezi náboženstvími.

Další příčina je následující.

Jedním ze základních křesťanských dogmat je, jak známo, učení o Trojjednosti Boží. Zakladatel islámu toto dogma odmítl, protože v něm shledal reminiscenci mnohobožství, a hlavně proto, že jeho vlastní duchovní zkušenost neobsahovala pozitivní odkaz na podobnou pravdu. Sotva však má cenu ve 20. století opakovat argumentaci křesťanských bohoslovců, kteří svého času dokazovali a vysvětlovali zásadní rozdíl mezi dogmatem Trojjednosti a mnohobožstvím. To je natolik elementární, že se dá předpokládat, že se ani nyní mezi muslimskými mysliteli nenajdou tací, kteří by se vyznali v otázkách křesťanské věrouky a přitom trvali na tomto mylném tvrzení. Co se týče druhého argumentu, že duchovní zkušenost Mohameda neobsahovala potvrzení Trojjednosti: ten nemá logické opodstatnění. Naprosto žádná zkušenost nemůže obsahovat potvrzení všech pravdivých ideí vzniklých dříve během kolektivního lidského poznávání Boha a světa. Každá osobní zkušenost je omezená; pouze velemoudrost Vševědouceho obsahuje celý souhrn pravd „v sobě“. Proto skutečnost, že Mohamed nezažil žádnou duchovní zkušenost ve prospěch Trojjednosti, nemůže sama o sobě sloužit jako argument

k zamítnutí této ideje dokonce ani v očích ortodoxních muslimů. Místo tvrzení „Prorok po poznání jednoty Boží se přesvědčil o nepravdivosti učení o Trojici“²¹ by se mělo správněji říci: „Prorok po poznání dokonalé jednoty Boží nedostal svědectví o Trojnosti Jediného.“ Je přirozené, že křesťanská věrouka nejenže nemá žádných námitek proti muslimskému učení o Jednotě, ale dokonce s ním naprosto splývá. Pouze doplňuje tuto tezi ideou, která už jen svou stabilitou po dva tisíce let a svým vlivem na miliardy lidí poukazuje na pravdivost svého jádra. V čem spočívá rozpor hlavních dogmat těchto dvou náboženství? Cožpak to není ze strany jednoho z nich svévolná a neoprávněná negace toho, k čemu nenašlo potvrzení ve vlastní pozitivní zkušenosti?

Nyní vidíme druhou historickou a psychologickou příčinu zakořeněných rozporů mezi věroukami: neoprávněná negace cizího tvrzení pouze na základě toho, že chybí pozitivní údaje o této otázce.

Bohužel, rozporů na základě tohoto logického a gnozeologického nesouladu je nesčíslně. Uvedeme k posouzení ještě jeden, každému známý případ: islám (sunnitský) a protestantství odmítají oprávněnost kultu svatých.²² Skoro všechna ostatní náboženství jej přijímají a v té či oné formě uskutečňují. Jako námitka proti tomuto kultu se uvádí, že člověk nepotřebuje žádné prostředníky mezi sebou a božstvím a že duchovní uctívání a modlitby směřující ne k Bohu, ale k těm, kdo byli lidmi, jsou hříšné, neboť vedou k zbožšťování člověka. Co však vlastně znamená ten proslulý výrok: „Člověk nepotřebuje prostředníky“? Pokud je nepotřebuje ten, kdo tuto myšlenku hlásá, odkud bere to právo mluvit za druhé, natož za celé lidstvo? Kdo jej zplnomocnil? Snad ne ty miliardy lidí, jež takřka ve všech zemích a ve všech náboženstvích cítily živou každodenní potřebu takových prostředníků, což vlastně psychologicky umožnilo existenci kultu svatých? Pokud se my, kteří necítíme potřebu čehokoli (jsou lidé, kteří nepotřebují hudbu), budeme všemi, kteří tuto potřebu mají, cítit pohoršení jako hloupými fantasy, zlástnými lháři či temnými omezení, co tím dokážeme, mimo vlastní nevědomost? Druhým důvodem je nesprávnost prokazování božských poct a modliteb těm, kdo byli lidmi. Ale božské pocity jim vzdávány nejsou (ve smyslu monoteistickém), nikdo je nesrovnává s Bohem: myšlenka naprosto absurdní a pro lidi vychované v křesťanských zemích neodpuštělně diletantská. Existuje, pravda, v hinduismu představa avatárů – vtělení Višnu do lidské podoby; to jsou však avatáři, a v žádném případě svatí. Svatí jsou uctíváni právě jako lidé, kteří dokázali překonat svoji lidskost, či jako vykonavatelé Boží vůle, vyslanci světa horního. Protestantství odmítá vůbec pojem svatosti. Zde se však ukazuje, že je to spor spíše o detaily než o podstatu věci: vždyť, odmítající asketický mnišský ideál, Luther ani Kalvín nezavrhovali význam světského blahoslavenství nehledě na to, že je chápali na jednu stranu šířeji než katolicismus a na druhou stranu jako poněkud méně důležité – tj. odmítali Úzkou cestu jako takovou. Mohamed, umíraje, zakázal svým stoupencům obracet se k jeho duchu s modlitbou. To poukazuje na čistotu a upřímnost jeho úmyslů, ale odporuje zásadám nábožensky mravního pojetí světa vůbec. Pokud blahoslavenství jako nejvyšší odevzdanost sebe sama lidstvu

ve jménu Božím představuje bezúhonnou a nezištnou službu Jemu (a je-li možno takto chápat blahoslavenství, pak je směšné odmítat její existenci a výskyt, i když vzácný, v životě), pak si nelze představit duši blahoslaveného, která by se po smrti spokojila nečinnou blažeností. Vší silou své duše, včetně těch, jež se odhalují pouze po smrti, bude blahoslavený uskutečňovat pomoc živým a těm, kteří se nacházejí níže na svém vzestupném vývoji. Je to stejně přirozené jako pomoc dospělého dítěti, a stejně málo jako taková pomoc ponížíte ty, jimž je určena. To bylo stěží neznámo proroku Mohamedovi. Dá se předpokládat, že některé krajnosti a zbytečnosti v kultu svatých, které pozoroval u křesťanů, ho donutily zakázat svým stoupencům jakékoli ustanovení tohoto druhu. Možná předpokládal, že tento zákaz vyvažuje okolnost, že zesnulí spravedliví budou poskytovat svoji neviditelnou pomoc věřícím, aniž by o to byli upomínáni. Tak či onak, ale rozhodně každé učení obhajující duchovní nesmrtnost a vysoký mravní zákon může pouze proti logice a vlastním zásadám připouštět, že duch spravedlivého bude po jeho smrti nečinný a lhostejný k žijícím. Odmítání kultu svatých, lépe řečeno blahoslavených, má logiku pouze z jednoho pohledu – materialistického. Naproti tomu absolutizace kultu svatých jako všeobecně povinného je stejně neoprávněná. Bývají dlouhé etapy na cestě duše, dokonce na cestách celého národa, kdy skutečně nejsou zapotřebí žádní „prostředníci“. Kdy duše vědomě či podvědomě cítí, že upevnění její samostatnosti, síly, svobody, duchovní vůle vylučuje možnost obrátit se pro pomoc k někomu jinému kromě samotného Boha. Proč a jakým právem bychom pak vnucovali takové osobnosti účast v kultu svatých?

Podstatně složitějším se jeví základní protiklad mezi křesťanstvím a jinými náboženstvími: tvrzení o božství Ježíše Krista jako dogma, jeho uctívání jako vtělené hypostáze Trojice. Je všeobecně známo, že ostatní náboženství buď přiznávají Ježíšovi místo proroka v řadě jiných proroků, anebo ho ignorují, a občas dokonce energicky popírají jeho misi prozřetelnosti. Křesťanství pak na základě slov svého Zakladatele o tom, že nikdo nepřichází k Otci jinak než skrze Syna, odmítá možnost spásy všem nekřesťanům.

Zdá se však, že se zbavíme spousty nepochopení a hrubých zjednodušování idejí, pokud se pokusíme zjistit o všech výročí Krista, které se nám dochovaly, zda mluvil Ježíš v daném případě jako osobnost, jako konkrétní historická osoba, která žila v té které zemi od a do určitého data, anebo zda jeho rozum a ústa transformují do lidských slov hlas Boha, kterého On slyší v sobě. Každý výrok Krista si žádá právě takového rozboru, zda mluví jako Zvěstovatel pravd duchovního světa anebo jako člověk. Neboť si nelze představit, že by Ježíš v každém okamžiku svého života mluvil pouze jako Zvěstovatel a nikdy jenom jako člověk. Sotva se dá pochybovat, že Jeho bolestný výkřik na kříži „Otče, Otče, proč jsi mne opustil?“²³ je zobrazení muk jedné z těch chvil, kdy Ježíš, člověk, prožíval tragédii opuštěnosti, tragédii přerušení spojení svého lidského já s Božským Duchem. V jeho učení, vysvětleném během Poslední večeře, je stále slyšet, jak se za zájmem první osoby předpokládá Bůh-Syn, Vesmírný Logos. Takovéto rozdělení Kristových

výroků na dvě skupiny by se mělo provádět se všemi Jeho slovy, zachovanými v Evangeliiu. V tomto případě je evidentní, že se i Jeho slova o tom, že nikdo nepřichází k Otci jinak než skrze Syna, mají chápat ne v tom zamlženém, zúženém, zhmotnělém a nelítostném smyslu, jako že se nezachrání ani jedna lidská duše kromě křesťanů, leč v tom velkorysém, vskutku duchovním, kosmickém smyslu, že každá do konce naplněná monáda se ponořuje do hlubin Boha-Syna, Srdce a Demiurga vesmíru a pouze skrze tento všedokonávající akt se vrátí ke svému zdroji, k Bohu-Otci, nepochopitelně se ztotožňujíc s Ním a s celou Svatou Trojicí.

Jeden z významných činitelů nábožensko-filosofické obce Brahmi Samadhi, Kešab Čandra-Sen, vyslovil velice hlubokou myšlenku: řekl, že moudrost hinduistů, mírnost buddhistů, statečnost muslimů – to vše je od Krista.²⁴ Patrně v daném případě chápal pod tím jménem ne historickou postavu Ježíše, ale Logos, jenž se v Ježíši Kristu vyjádřil převážně, leč ne výjimečně. Tato myšlenka, podle mého mínění, naznačuje cestu k takovému názoru, na jehož základě se mohou vzájemně pochopit křesťanství a mnohé směry východních náboženství.

Myslím též, že některé výrazy zakořeněné v křesťanském bohosloví, skoro mechanicky námi opakované, avšak nepřijatelné pro jiné formy víry, je nutné přehodnotit a upřesnit. Jak například chápat slovo „vtělení“ ve vztahu k Ježíši Kristu? Cožpak i nyní to chápeme tak, že Logos vesmíru se obalil látkou daného lidského těla? Můžeme připustit, že cestou teologické přípravy jedné generace za druhou byl vytvořen takříkajíc tělesný nástroj, individuální fyzický organismus, lidský mozek schopný pojmout Rozum vesmíru? Je pro nás únosná disproporce měřítek: sblížování kategorií kosmických v tom nejzazším smyslu s kategoriemi lokálně planetárními, úzce lidskými? Tato disproporce je však neúnosná ne proto, že přesahuje hranice našeho chápání, ale naopak proto, že v ní je příliš patrný produkt myšlení na určitém, dávno překonaném kulturním stupni, kdy se vesmír zdál být miliardkrát menší, než je ve skutečnosti, kdy se zdály být reálně možnými pád pevné nebeské bane na zem a strašidelné krupobití hvězd, utržených z háků, na kterých visí. Nebylo by proto přesnější mluvit ne o vtělení Logu v bytost Ježíše Krista, ale o Jeho projevení se v Ném za pomoci veliké, Bohem zrozené monády, která se stala planetárním Logem Země? Nazýváme Krista Slovem. Jenže hovořící se nevtěluje, ale vyjadřuje sebe slovem. Bůh se nevtěluje, ale vyjadřuje sebe v Kristu. Právě v tomto smyslu je Kristus vskutku Slovem Božím. Pokud je tomu tak, padá další překážka dohody křesťanství s některými jinými náboženskými směry.

Dotkl jsem se letmo pouze čtyř rozdílů mezi náboženstvími. Vyjma jediného, posledního, pramenícího z diskutabilnosti a možná z nedostatečné jasnosti formulací, nedostatečné krystalizace myšlenek, ostatní jsou založeny na odlišnostech duchovní zkušenosti velkých vizionářů, na tom, že při nazírání některých objektů z různých míst Šádánakáru pod rozličným duchovním úhlem vidí pozorovatelé daný objekt v různých aspektech. Prozatím můžeme nazvat takové neshody protiklady horizontálními, chápající pod tím právoplatnost obou názorů a jejich zdánlivou, nikoli skutečnou rozpornost.

Ještě příklad. Od té doby, co existují křesťanství a islám, vedou zápas s tím, co pokládají za barbarství. Jak plynula staletí, lidstvo nasáklo myšlenkou nesmiřitelnosti, neslučitelnosti monoteismu s polyteismem, jako kdyby to byl axiom. Průzkum toho, proč a jak se to stalo, by nás odvedl příliš daleko. Podstatné je něco jiného: na základě čeho náboženství se semitským kořenem, která uznávají existenci duchovních hierarchií a ještě ve středověku rozpracovala dopodrobna učení o nich — angelologii a démonologii —, proč omezují rozmanitost těchto hierarchií na počet těch, které byly začleněny do těchto středověkých schémat? Je alespoň stín důslednosti v jejich zásadním odmítnutí pravdivosti jakékoli zkušenosti o duchovních hierarchiích? Rozhodně pro to nejsou žádné důvody, kromě odkazu na mlčení Evangelii a Koránu. Právě vzhledem k nedostatečnosti důvodů pro hromadnou negaci církev během prvních staletí křesťanství tolik odmítala bohy olympského panteonu a ztotožňovala je s démony a čerty semitských kanonických textů. Přitom se v rozporu se skutečností ignorovala povaha těchto božstev, kterou vstřebala duchověda polyteismu. Libovolně se jim připisovaly rysy, které je snižovaly a špinily, nebo se úmyslně zdůrazňoval příliš antropomorfní element, vnášený subjektem poznání, polyteistickým lidstvem, a tou dobou zachovaný již jen v nižších, lidových variantách. Jako kdyby uznání existence hierarchií přírody, velkých stichiálií nebo vědoucích duchů národů mohlo ohrozit Jednotu Boha-Stvořitele a Zakladatele vesmíru, pramene a ústí světového proudu života více než uznání jiných jeho nádherných dětí — andělů a archandělů, a také těch démonů, o kterých se pojednávalo v kanonických poučeních Bible!

Bohužel, toto prastaré nedopatření není vysvětleno dodnes. Už dávno nic nezbylo z antického polyteismu, ale krutá, jednostranná netolerantnost, zbavená veškeré moudrosti, se projevuje pokaždé, kdy křesťanské církve, nebo alespoň ti, kteří mluví jejím jménem, vyjadřují své názory na problémy hinduistických, čínských, japonských či tibetských systémů. Stejně netolerantní jsou další dvě náboženství se semitským kořenem. Je zde nabíledni typický případ horizontální rozdílnosti náboženství: aniž by se vzájemně střetávaly v nedozírném duchovním kosmu, křesťanství a hinduismus, buddhismus a islám, judaismus a šintoismus mluví o *odlišném*, o takřkajíc různých duchovních zemích, různých segmentech Šádánakáru. Lidská omezenost to vysvětluje jako protiklady a prohlašuje jedno z učení za pravdivé a ostatní za lživá. — „Jestliže je jeden Bůh, pak jiní bohové jsou takřkajíc samozvanci: jsou to buď čerti, nebo hra lidské fantazie.“ Jaká dětinská myšlenka! Bůh je jeden, ale bohů je hodně. Různý smysl tohoto slova v obou případech jasně ukazuje ruština použitím jednou velkého a jednou malého písmene. Pokud opakování tohoto slova v různých významech někoho děsí, ať je zaměněn jiným, když mluví o polyteismu. Např.: „velcí duchové“, „velké hierarchie“, nic se tím však nemění, kromě toho, že použití slova „duch“ může v řadě případů vést k nedorozuměním, neboť mnozí z těchto bohů nejsou duchové, ale mohutné bytosti, které se hmotně vtělily, i když v jiných, transfyziálních vrstvách jsoucna.

Všechny tyto na nedorozuměních založené rozpory mezi náboženstvími připomínají jedno přirovnání, se kterým jsem se kdysi setkal v náboženské literatuře, i když si nepamatuji, kde konkrétně: jako kdyby několik cestovatelů stoupalo z různých stran stejné hory, vidělo a zkoumalo její různé stráně, a po návratu se hádalo o to, kdo z nich viděl reálnou skutečnost a kdo výplody vlastní obrazotvornosti. Každý by přitom soudil, že hora je právě taková, jakou se mu zdála být z jeho strany, a že svědectví jiných cestovatelů o jiných jejích sklonech jsou nepravdivá, absurdní a představují past na lidské duše. Tak tedy, první závěr vyplývající ze srovnání rozporů mezi náboženstvími obsahuje řešení, jak odstranit rozdíly „horizontální“, tj. ty které jsou založené buď prostě na nedorozumění nebo na rozdílnosti objektů náboženského poznání, či patří do různých oblastí zkušenosti.

Nejen polyteismus, ale ani animismus či pranimismus se však nevyčerpávají kalnými, náhodnými, subjektivními obrazy, které vznikaly ve vědomí pravěkého lidstva: i za nimi stojí transfyziická realita. Prozřetelnost je právě proto Prozřetelností, že nikdy neponechala národy a rasy jako hračku v rukou fantazií a iluzí bez jakékoliv možnosti dotknout se vyšší skutečnosti. Nikoli Bůh, ale temná, zlá síla by se musela uznat za pravého vůdce lidstva, pokud bychom připustili, že pravěké lidstvo desítky tisíc let nemělo možnost prožít cokoli duchovního nebo alespoň jinomateriálního, dotknout se čehosi jiného kromě fyzického světa a vlastních fantazií. Dejme tomu, ale čím může duchovní zkušenost „divocha“ obohatit nás, kteří přece ve srovnání s ním stojíme na tolik vyšším stupni duchovního poznání? Přece právě tím, čeho tenkrát dosáhla v oněch podmínkách ta neopakovatelná psychika, co však nebylo předáno, ztratilo se, nebylo vsřebáno dalšími formami duchovního poznání do jejích pokladnice. Speciální výzkum magických představ a zkušeností pralogického myšlení by z tohoto hlediska pomohl nejen „rehabilitovat“ tuto prastarou víru v jejích podstatných rysech, ale našel by jí i místo v nyní se utvářejícím syntetickém náboženském světovém názoru. Pak by se například zjistilo, že představy australského kmene Arunta²⁵ o jednotné vitální substanci, nepřetržitě a všude se přelévající v materii z bytosti do bytosti, z předmětu na předmět (na takových představách spočívá v podstatě celé náboženství tohoto kmene) – představují prastaré poznání lidstva o transfyziickém kosmu. To je živé, silné vnímání jednotné vitální síly, jednoznačnější než kdykoliv potom. Australané ji nazývají arungvila, vysoce rozvinutý brahmanismus ji nazývá prána, a jak ji pojmenuje za dvacet nebo třicet let světová věda, to se teprve dozvíme.

Tento rozpor, jenž vzniká mezi prastarými kulty věřícími tezi arungvilty-prány,²⁶ a většinou pozdějších náboženských učení, které ji odmítají, je možné považovat za rozpor stadiální, rozpor „vertikální“, rozpor mezi různými stupni náboženského poznání. I zde se však setkáváme se stejnou chybou, se stejným nesprávným přístupem k cizí zkušenosti, se kterým jsme se seznámili při rozboru otázky odmítání kultu svatých či ideje Trojjednosti islámem. Za všemi důvody, uváděnými proti prastarému zjevení, se skrývá tatáž naivní úvaha: pokud o arungviltě-práně nic neříkají mnou uznávané kanonické texty, znamená to, že neexistuje. Úvaha přinejmenším nebezpečná, protože v takovém případě se musí odmítat

skutečnost nejen arungvilty-prány, ale také radiových vln, elementárních částic a množství chemických elementů a galaxií, dokonce například planety Uran, neboť o tom všem kanonické texty zachovávají naprosté mlčení.*

Tím pádem zjišťujeme naléhavou nutnost počítat s tím, s čím se nepočítalo v době, kdy se utvářely staré, tzv. klasické konfese, a sice se zkušeností prastarého duchovního poznání, a také s tím, s čím se nemohlo počítat tenkrát vzhledem k samotnému běhu událostí (zkušeností mnoho staletí trvající evoluce náboženství na všech světadílech, zkušeností světové historie a zkušeností vědy). Materiál zkušeností tohoto druhu nás učí přistupovat ke všem dogmatům a tezím dynamicky, umět pochopit každou tezi jako článek řetězu religiózně-historického rozvoje a umět ho rozštěpit na dvě nebo dokonce i na tři vrstvy. Nejhlubší vrstvou je základ ideje, obsahující relativní dílčí pravdu. Druhou vrstvu tvoří specifické zabarvení, rozpracování a detailní rozbor ideje podle míry oprávněnosti jejího individuálního, rasového nebo dobového aspektu, neboť právě a pouze taková rasová nebo dobová povaha duše umožnila tomuto národu vůbec danou ideu vnímat. Povrchní třetí vrstva – to je slupka, aberace, nezbytný kal lidských vědomí, jíž proniká světlo zjevení. To znamená, že zkušenost všech stupňů rozvoje včetně polyteistické, animistické aj. musí být uvolněna ze své vnější vrstvy, ze slupky, znovu promyšlena a pojata do světónázoru *náboženství konce*. Samozřejmě princip takové práce je zde sotva naznačen, systémy kritérií je nutno propracovat, avšak takové přehodnocení „náboženského dědictví“ je úkol obrovský, který si žádá společné práce mnohých a mnohých. V současnosti pro ni navíc nejsou ani kádry, nemluvě o jiných nutných podmínkách. Pakliže je ovšem tento úkol velký, je lépe přistoupit alespoň k přípravné práci co nejdříve. Není žádoucí podceňovat potíže, ale jsou všechny předpoklady doufat v to, že v podmínkách dobré vůle, energie a iniciativy řídících osobností budou postupně překonány všechny propasti rozdělující nyní náboženství. Tím pádem při zachování svéráznosti a neopakovatelnosti každého náboženství se budou moci všechna učení „pravé ruky“ spojit časem do jakési unie.

Je známo, že mnozí Japonci vyznávající křesťanství zůstávají současně věrni ortodoxnímu šintoismu. Katolíkov, protestantovi, dokonce i pravoslavnému to vadí, není s to pochopit, jak je to psychologicky možné, dokonce pociťuje v tom jevu cosi rouhavého. Je to však možné bez jakéhokoli rouhání a je to konečně přirozené, protože zkušenost křesťanství a zkušenost šintoismu se liší horizontálně: jedná se o různé věci. Šintoismus je národní mýtus. To je aspekt světového náboženského zjevení, který se obrací k japonskému národu a jen k němu. To je smysl duchovní, lépe řečeno transfyzičské reality japonského národa a projevuje

* Evangelium sice nehovoří o arungviltě-práně přímo, ale podrobně popisuje řadu příběhů, kdy Kristus a později i apoštolové užívali tuto sílu. Bylo by zcela nepochopitelné, jak by mohli křesťanství teologové objasnit podstatu jinomateriálního mechanismu, který využívali původci zázračných uzdravení, pokud by odmítali přítomnost životní síly, která je ve všem a všude.

se v jeho historii a kultuře. V šintoismu nelze najít odpovědi na otázky kosmického, planetárního nebo obecně lidského charakteru: o Tvůrci světa, o původu zla a utrpení, o cestách kosmického rozvoje. Mluví pouze o metafyzické historii Japonska, o její metakultuře, o hierarchiích, které národ vedou, o nebeském chrámu prosvětlených duší, které vystupují do vyšších světů Šádánakáru právě z Japonska. Synkretismus Japonců, tj. současné uznávání šintoismu a katolicismu, šintoismu a buddhismu, není psychologický paradox, ale naopak první náznak toho, jak se musí harmonicky navzájem doplňovat zkušenosti a pravdy různých náboženství.

Jednou z historických úloh *Růžce Světa* je uskutečnění unie mezi křesťanstvím a jinými náboženstvími a kulty. Nejdříve je však samozřejmě nutné dosáhnout znovusjednocení křesťanských církví. *Růžce Světa* bude provádět bohosloveckou, filosofickou, psychologickou, kulturní a organizační přípravu takového sjednocení s neutuchajícím nadšením. Dokud se nesjednotí křesťanství, dokud Osmý všeobecný sněm²⁷ (nebo několik sněmů za sebou) nepřehodnotí celý objem staré dogmatiky a nepřidá do něj řadu tezí, založených na duchovní zkušenosti posledního tisíciletí, dokud nejvyšší autorita sjednoceného křesťanství nepodpoří teze učení *Růžce Světa*, do té doby mohou být tyto teze rozšiřovány, vyhlašovány atd., ale nemají být navlečeny do uzavřených a definitivních forem a doporučovány všem křesťanům k vyznání.

Ve sjednocení křesťanských konfesí a v následné unii všech náboženství světa ve jménu všeobecného soustředění se na zdokonalování lidstva a produchovňování přírody chápe *Růžce Světa* svůj nadnáboženský charakter, svou interreligiozitu.

Náboženská výjimečnost je jejím stoupencům nejen cizí, ale naprosto nemožná. Její moudrost učí souvřecetvím se všemi národy a jejich nejvyššími ideály.

Ve struktuře *Růžce Světa* se proto předpokládá řada koncentrických okruhů. Mimo všeobecnou církev by se neměli octnout stoupenci žádného náboženství „pravé ruky“, přičemž na vnějších kruzích jsou ti, kteří zatím nedosáhli vědomí jednoty náboženství. Střední kruhy sjednotí méně aktivní a méně tvůrčí stoupence *Růžce Světa*. Na vnitřních kruzích pak budou ti, jejichž smyslem existence se stala uvědomělá a svobodná tvorba v Bohu.

At' křesťan vstupuje do buddhistického chrámu s rozechvělou úctou: tisíce let národy východu odříznuté od pramenů křesťanství pouštěmi a horskými hřbety poznávaly díky moudrosti svých učitelů pravdu o jiných končinách horního světa. Závojem vykuřovadel tam prosvítají postavy vysokých vládců jiných sfér a velkých zvěstovatelů, kteří promlouvali k lidem o těchto světech. Západní člověk do těchto světů nepronikl, at' se tedy jeho rozum a duše naplní bohatstvím zde schraňovaných vědomostí.

At' muslim vchází do hinduistického chrámu s mírným, čistým a přísným pocitem: nehledí na něho zde falešní bohové, ale všeobecně uznávané obrazy velkých duchů, pochopených a vášnivě milovaných národy Indie. At' přijmou tedy svědectví o nich jiné národy s radostí a důvěrou.

A důsledný šintoista ať nepřejde lhostejně a s opovržením kolem nenápadné budovy synagogy: tam jiný velký národ, který obohatil lidstvo hodnotami nej-cennějšími, střeží svou zkušenost o pravdách, sdělených duchovním světem pouze jemu a nikomu jinému.

Růže Světa se dá přirovnat k obrácené květině, jejíž kořeny jsou v nebi a kalich je na zemi u lidí. Její stonek je zjevením, skrze ně plynou duchovní šťávy, živí a posilují okvětní lístky – vonný chorál náboženství. Uprostřed okvětních lístků má však i své vlastní učení. Toto učení není pouze mechanickým spojením největších moudrostí různých theosofům minulosti. Nový vztah uplatňuje *Růže Světa* nejen k náboženskému dědictví, ale i k přírodě, k historii, k osudům lidských kultur, k jejich úlohám, k tvorbě, k lásce, k cestám kosmického vzestupu, k postupnému prosvětlování Šádánakáru. V jiných případech je tento vztah nový proto, že dříve o něm sice mluvili jednotliví činitelé minulosti, ale poprvé vystupuje jako *náboženství* a je akceptován a vyznáván *církví*. V jiných případech je vztah *Růže Světa* nový ve vlastním slova smyslu, protože jej nevyslovil nikdo předtím. Tento nový vztah plyne z nové duchovní zkušenosti, bez které by místo *Růže Světa* vznikl možná pouze racionální a neplodný náboženský eklektismus.

Dříve však, než přejdeme k obsahu této duchovní zkušenosti, k základům daného učení, musíme si vysvětlit, na jakých poutích duše se tato zkušenost získává a jakými metodami si její získávání můžeme ulehčit nebo urychlit.

- 1 D. L. Andrejev dokončil práci nad knihou, kterou začal ve Vladimírském vězení, v době, kdy byl s A. A. Andrejevovou v obci (nyní město) Horký Pramen v Apšeronském okrese Krasnodarského kraje.
 - 2 Tento termín D. L. Andrejev zřejmě přejal u S. N. Bulgakova, lze se s ním také setkat u N. A. Berďajeva.
 - 3 Zde i dále se jedná o Zjevení svatého Jana a v něm vyslovená proroctví.
 - 4 Indický národní kongres – největší indická politická strana, založená v prosinci roku 1885.
 - 5 Protikatolické hnutí reformace, jehož centrem bylo dnešní Německo, vzniklo v první polovině 16. století; zvláštní význam pro jeho zahájení mělo vystoupení Martina Luthera 31. října 1517 ve Wittenbergu, kde vyhlásil teze proti obchodu s odpustky.
 - 6 Islám vznikl v 7. století v Arábii.
 - 7 Teosofie (dosl. bohopoznání) – učení o možnosti postihnout Boha mystickou intuicí a díky zjevení, které je dostupné zasvěceným. D. L. Andrejev zde má na mysli teosofické názory spojené s činností Teosofické společnosti, založené v roce 1875 Je. P. Blavatskou. Antroposofie – učení, které tvrdí, že pokud člověk v sobě rozvíjí mystické schopnosti nadpřirozeného vnímání, může dosáhnout vlády nad přirozeností a přírodou. Učení založil R. Steiner, který na začátku 20. století vytvořil Všeobecnou antroposofickou společnost. Zednářství – nábožensko-filosofický směr, existující do naší doby; je pro něho typické zakládání „tajných lóží“.
- V rukopise *Ružže Světa* (RAL) se uchoval tento zápis: „Blavatská – tísnivé působení: 1) nesmírně temné předtuchy RS, 2) hypnóza některých nižších forem indické filosofie, 3) různé běsovské záležitosti od Duggura až po Cebrumr... Steiner – nešťastný zbloudilec, nakonec se dostane do Olirny. Padal do magmatu: samozvanectví a svedení z cesty tisíce duší. Byl dobrý, a to zkrátilo muka.“
- 8 Viz Stručný slovník jmen, pojmů a názvů, které se nejčastěji vyskytují v textu na konci svazku (dále jen Stručný slovník jmen...); existuje předpoklad, že se jedná o anagram slova карандаш.
 - 9 Upevnění papežské moci ve středověku umožnilo realizovat její nároky na politický vliv a posílilo teokratickou ideu, takže za papeže Innocenta III. (1198–1216) byla velká část katolické Evropy podřízena jeho moci; a teprve na konci 13. století začal význam papežského stolce upadat.
 - 10 Hovoří se zde o protikoloniálním hnutí v letech 1946–1947, kdy Mahátmá Gándhí vyhlásil heslo „Pryč z Indie“, které směřovalo proti anglické vládě, a ve stejné době vystupoval proti násilným metodám boje a krvavým střetům mezi hinduisty a muslimy.
 - 11 Maoři – původní obyvatelstvo Nového Zélandu, které se v první polovině 19. století do obsazení ostrova Velkou Británií nacházelo na úrovni prvobytně pospolné společnosti.
 - 12 Monáda – z řec. „jednotka, jedno“; viz Stručný slovník jmen...; pojem monády vznikl v antice, zřejmě u Pythágora, a rozvinul se v novověku (např. Miluláš Kusánský aj.). Monáda se stala klíčovým pojmem ve filosofickém systému G. Leibnize (*Monadologie*, 1714) a později byla zpracována ve filosofii 19. – 20. století.
 - 13 Viz Zj 21, 5.
 - 14 Viz také kapitulu „Сквозящий реализм“ v práci *Некоторые заметки по стиховедению*, in: АНДРЕЕВ Д., *Собрание сочинений*, sv. 4, Moskva 2006, s. 89–106.
 - 15 Jedná se o otázku, kterou Pilát položil Kristu: „Co je pravda?“ (J 18, 38).

- 16 V indické teologii jsou nauky „levé ruky“ ty, které vedou k nemorálnímu jednání; levé je protikladem k pravému a podle dávného přesvědčení se nachází na straně „nekrťené“ ruky.
- 17 Srov. u A. F. Loseva: „Mýtus je nutná, přímo lze říci transcendentálně nutná kategorie myšlení a života; není v něm nic náhodného, zbytečného, umělého, vymyšleného nebo fantastického. Je to pravá a maximálně konkrétní realita.“ (Лосев А. Ф., *Из ранних произведений*, Москва 1990, s. 397.)
- 18 Narážka na titul knihy F. Nietzscheho *Lidské, příliš lidské* (1878).
- 19 Idea převtělování duší z jednoho těla do druhého, včetně do zvířecího nebo dokonce rostlinného, je vlastní mnoha archaickým náboženstvím a zvláštní vývoj prodělala ve filosoficko-náboženských tradicích Indie, v brahmanismu, buddhismu a hinduismu; známá je rovněž ze starého Řecka (orfismus, pythagorejství).
- 20 Kabbala – středověké nábožensko-mystické judaistické učení; také připouští převtělování duší.
- 21 Jedná se očividně o narážku na následující výrok z Koránu: „A hle, pravil Bůh: ‚Ježíši, synu Marii, zdaž jsi to byl ty, kdo řekl lidem ‚Vezměte si mne a matku mou jako dvě božstva vedle Boha?‘ I Odpověděl: ‚Sláva Tobě! Nebylo na mne, abych říkal něco, k čemu jsem neměl právo...‘“ (súra 5, ajját 116, přel. I. Hrbek); muslimští teologové však odmítají, že by se zde hovořilo o Trojici.
- 22 Na rozdíl od protestantismu většina směrů v islámu uznává kult svatých, který muslimští teologové zakládají na 63. ajjátu 10. súry Koránu, kde se mluví o „přátelích Božích“ (přel. I. Hrbek).
- 23 Viz Ž 21, 2; Mt 27, 46; Mk 15, 34.
- 24 Brahmi Samadhi (Společnost Brahmy) – náboženská reformační společnost založená roku 1828 Rammohanem Rajem, hlásajícím univerzální náboženství, které by spojilo hinduismus, islám a křesťanství; Kešab Čandra-Sen stál v čele Společnosti.
- 25 Arunta – malý australský kmen, na konci 19. století bylo jeho příslušníků jen několik stovek.
- 26 Prána (sanskrt. „dýchání“) – termín z hinduistického náboženství, který označuje životní sílu; prána je rovněž blízká pojmu „světová duše“, o sjednocení s níž usiluje.
- 27 Hovoří se tu o budoucím Osmém všeobecném sněmu, na němž by mohlo dojít ke sjednocení křesťanských církví; pravoslavné církve uznávají pouze sedm všeobecných sněmů, z nichž poslední 2. níkajský proběhl v letech 783–787.

KNIHA XI

**K METAHISTORII TOHOTO
STOLETÍ**

TŘETÍ ŽRUGR USEDÁ NA CARSKÝ TRŮN

Na konci knihy o metahistorii petěrburského impéria jsem mezi sebou porovnal dvě historické postavy s tolik odlišnými charaktery a podobou, že se jaksi ani nepovažovalo za vhodné je srovnávat. Jejich historické úlohy se však nejenom dají porovnat, nýbrž jsou i do jisté míry jedna variantou druhé: mají identický význam, každá pro svou dobu. Obě symbolizují zenit moci a síly ruských wicraorů v době, kdy se vydávají na cestu otevřeného střetu s demiurgem a dovádějí tyranii do mezní formy, což je právě začátkem procesu záhuby státu. Těmito historickými postavami jsou Ivan IV. a Mikuláš I.

Bezprostředními následníky Hrozného na trůnu byli Fjodor Ivanovič a Boris. První z nich byl člověk nesmírně dobrosrdečný, mírný a zbožný, jemuž scházel nejen státnický, nýbrž vůbec jakkoli významný rozum; druhý byl muž vskutku státnického rozhledu, nadšený úsilím vyvést zemi ze slepé uličky, kam ji dostal Hrozný, a upevnit národní život na vzájemném souladu rozporných zájmů různých stavů a skupin obyvatelstva. Lze předpokládat, že samotný fakt, že se na carském trůnu ocitá takový člověk jako Fjodor, vyjádřil metahistorickou potřebu Ruska vyvážit obraz cara hrozného obrazem cara dobrého, milosrdného a blázna v Kristu; v Borisovi se pak zrcadlila zřetelně pochopená potřeba ruské státnosti opravit a vyléčit Ivanovy chyby odstraněním všech stop opričniny, ukončením teroru, zmírněním zákonodárství a upevněním mezinárodních vazeb.

Bezprostředním následníkem Mikuláše byl Alexandr II. Byl to člověk od přírody dobrosrdečný, citlivý, avšak nestálý a zároveň velmi svěhlavý, vychovaný na principech absolutismu, jehož um nezářil žádnými zvláštními přednostmi; zároveň by však bylo nespravedlivé, kdybychom Alexandra obvinili z přílišné omezenosti. Lze říci, že tento člověk představoval jakýsi průměr mezi dobráckým a nábožným, ale poněkud přihlouplým Fjodorem a aktivním, státnickým a panovačným Borisem. Zároveň ovšem Alexandrovi zůstala vzdálena jak duchovnost prvního, tak i prozíravost a střízlivost druhého.

Když z ruské historické scény odchází velký tyran vládnoucí třicet či čtyřicet let, který nahromadil hory obětí, dovedl stát až na hranici válečné katastrofy a rozbil v očích lidu na padrt' sám pojem pomazaného vládce, vůdce a otce národa, nastává vždy jedno a totéž. Jeho nástupci se snaží napravit věc cestou omezených reforem, pokoušejí se dokázat, že říše teroru byla pouze jakousi historickou nahodilostí a že od nynějška se moc bude inspirovat pouze idejemi všeobecného národního blaha. Noví vládcové, kterým osudovým způsobem svazuje ruce pouto politické kontinuity a kteří se nedokáží vzdát základů staré státní koncepce, nejsou přitom schopni pochopit, do jaké míry tyranie a teror zdiskreditovaly v očích lidu právě tuto koncepci se všemi jejími ideály. Zdá se jim dostačující částečně se distancovat od slov a činů zemřelého despota, aby národ odpustil moci a jejím nositelům krvavou, zruďnou a nesmyslnou etapu, jež právě uplynula. Velmi brzy se ale ukazuje, že národ nezapomněl, neodpustil a odpustit vůbec nemá v úmyslu; jen se dočasně přikrčil, jelikož policejní systém, který despota zdokonalil, funguje byt' v mírnější podobě dále a jelikož atmosféra tyranské samovlády – nejen politické, nýbrž i kulturní a duchovní, jež vládla tolik let – vedla k ustrnutí psychologického základu, bez něhož nemohou vyjít na Boží světlo výhonky nových ideologií. Časem se začínají množit příznaky toho, že lid sní o změně samotných základů mocenské struktury, protože se při uchování staré struktury necítí v bezpečí před recidivami tyranie. Pocit ublíženosti, který se spojuje s pocitem zloby a volá po spravedlnosti, nemůže být uspokojen tou almužnou, jíž se teď národu dostává v podobě jistých kompenzací za několik desetiletí zvěle a pouštění žilou.

To je jeden ze zákonů ruských dějin, pokud slovo „zákon“ lze aplikovat na historické jevy, které se opakovaly již třikrát.

Tento zákon se samozřejmě v každém novém případě projevuje v nové sociální, kulturní a mezinárodní situaci, podřizuje si konkrétní historický materiál nové epochy, čímž vzniká jakoby nová varianta starého tématu, která je komplikována specifikem novověku. Podstatu tohoto zákona je tudíž třeba odlišovat od historických nahodilostí, jež ji obklopile. Podstatné není to, že například na konci Borišova panování se do vnitřních ruských rozběrů vmísil wicraor Polska, kdežto na konci panování Alexandra II. k ničemu takovému nedošlo; ani to, že Boris zemřel – nebo spáchal sebevraždu – v souvislosti s tím, že se objevil samozvaneček, kdežto Alexandra zavraždili bojovníci proti samoděržaví a národní mstitelé. Důležité je to, že oba tito činitelé vyjadřovali zoufalý pokus démona velmocenské státnosti napravit napáchané chyby a zločiny řadou zmírňujících zásahů, že tento kurs nedokázali udržet, neboť příliš otevíral ventily klokotající nespokojenosti lidu, oba také ve svých státnických krocích kolísali tu napravo, tu nalevo, dělali tu krok kupředu, tu krok dozadu, a oba se také nakonec dočkali toho, co čeká každého, kdo se pokouší sedět na dvou židlích.

Kořen nezdaru spočíval v tom, že v obou případech wicraori jednali bez požehnání demiurga, protože to jim již dříve odebral. Ve druhém případě pak začal proces ještě tragičtější: demiurg zahájil s wicraorem otevřený boj. Metahistorie

musí všechny události ruské státnosti a kultury během celého panování Mikuláše I., Alexandra II. a Alexandra III. zkoumat právě pod tímto zorným úhlem: jako zuřivý zápas mezi principem bojovné státnosti a principem kulturní tvořivosti; takto je třeba interpretovat smrt Puškina a Lermontova, zardoušení literatury, paralyzování nových myšlenkových impulsů, útlak byrokratické a vojenské mašinerie, oslabení mezinárodních vazeb, narůstající strach z ruského kolosu v západních zemích, krymskou válku, porážku, vynucenou změnu kursu, zrušení nevolnictví, pokusy o rozličné reformy, stále častější výbuchy revolučních vášní, národnictví, teror zdola, vraždu cara, paniku ve vyšších společenských kruzích, zpátečnictví, reakci za Alexandra III. a dozrávání nové revoluční situace.

Obraz velmi komplikovalo to, že demiurg Jarosvět a Druhý Žrugr nebyli jedinými účastníky zápasu: vměšovali se do něj Žrugrovi zplozenci – dravá a požívačná mláďata, která se od něj čas od času oddělila. Žrugrovi se časem podařilo zničit dvě první, jež se na otce vrhla ještě v oněch dobách, kdy se nemusel bránit před silami Jarosvěta. Hnutí Razina a Pugačeva byla utopena v moři krve. Třetí žrugřík byl slabý a nedostatečně aktivní: nedokázal si ani vyzdvihnout svůj lidský nástroj – vůdce nového hnutí, ani involtovat lidové masy. Rozdrcení hnutí děkabristů si dokonce ani nevyžadovalo velké oběti. Avšak krátce po smrti Mikuláše I., kdy wicraor, který již tolik let napínal síly v boji s demiurgem a potřeboval oddych, kdy historická státní moc, která třicet let zápasila s duchovností, s vanutím krásy, svobody a génia v umění i ve společenském myšlení, potřebovala najít jakýsi modus vivendi s touto silou – právě v tomto okamžiku se oddělil nový žrugřík: hnědý, velmi energický, s černýma očima bez lesku a se zlobnou, velmi inteligentní tváří. Jako dravá kosatka kolem těžkopádné velryby se mrštně a obratně zavrtěl kolem utýraného, stárnoucího rodiče. Vyžadoval potravu od jigvů a jeho nápor byl tak prudký, že mnozí z obyvatel Drukargu si nedovolili neposlechnout a začali dodávat výživnou rosu jemu namísto starému Žrugrovi. Jeho ostrý, křiklavý, výsměšný a drzý hlas brzy dolehl až k povrchu Země. Skrze vědomí několika desítek lidí, kteří měli cit pro epochu, hbité myšlení, vůli ke společenské aktivitě a k tomu vládli i perem, se začal transformovat do nevelké zásoby nových idejí, jež byly někdy proklamovány s talentem, jindy bez talentu, vždy však s velkým temperamentem, s obrovským zápalem a sebevědomím a většinou ostrým, výsměšným, cynickým tónem. Začala šedesátá léta.

Od slov k činům, od propagandy k revolučnímu teroru zůstával jen jeden krok. Byl vykonán velmi rychle a starý Žrugr se otřásl bolestí a vztekem, když mu jeho potomek utrhl jedno z hlavních chapadel: realizátoři vůle tohoto potomka přímo na petěburské ulici umrtvili imperátora – nepevný, slabý, příliš měkký, přece však nástroj Druhého Žrugra.

A Jarosvět? Cožpak mohl ten, který druhému wicraorovi odebral požehnání, ozářit jím nového zplozence? K čemu by vedlo panství tohoto žrugříka v Drukargu? Jakou novou státnost by v Enrófu vytvořila tato bytost, jejíž první kroky byly potřísněny krví a omezený wicraoriální mozek od samého počátku odmítal přijmout jakoukoli involtaci demiurga? Proč by měl této bytosti pomáhat zaujmout

místo jeho otce – když už hrozila zaplavit zemi vlnami revoluční bouře? Nesmíme se proto divit, že v roce 1881 demiurg, který až dosud zápasil se starým Žrugrem, dočasně vložil svou zbraň do pochvy: dal starému možnost soustředit se na nový zápas se svým zplozencem. Ukázalo se, že starý Žrugr měl ještě dostatek sil, aby přivedl žrugříka do stavu dlouhodobého vyčerpání.

Žrugr však nemohl být moudřejší sama sebe. Dávno trpěl ideovou neplodností a ani teď nedokázal využít poskytnutý oddych k tomu, aby vytvořil novou koncepci moci, novou filosofému, nové ideály. Zas jen samoděržaví, pravoslavi a vlastenectví – přičemž všechno v tom nejpřízemnějším, nejvíce bezduchem smyslu – to jediné ze sebe dokázala vymačkat státnost Alexandra III.

Čím je však wicraor starší, tím častěji se od něj oddělují jeho potomci. V osmdesátých letech jiggové poprvé spatřili, jak za nepřítomnosti starého Žrugra se do Drukkargu tiše vplazilo a začalo neslyšně hltat výživnou rosu nového stvoření: mělo temně rudou barvu, hlavu na neobyčejně dlouhém krku s nesmírným počtem přísavek. Zatím se ještě neodvážilo zaútočit na otce; raději se maskovalo a skrývalo, než zesílí. Brzy se objevilo i třetí stvoření: bylo bledé, velmi hubené, mělo však obrovskou tlamu. K jakému účelu byla určena tato tlama u bytosti, jež se živí pomocí přísavek a již k řeči stačí trubkovitá ústa, jako je tomu u všech Žrugrů? Je zřejmé, že tlama se u této nestvůry objevila zavčas, aby uspokojila jakési potřeby v budoucnosti. Zatím byl tento žrugřík schopen pouze tichounce kňučet a metodicky, střízlivě dokazovat Velkým Jigvům, že by se s úkoly dokázal vyrovnat mnohem úspěšněji než starý.

Chápu, jak urážlivé je pro pokolení, která byla vychována v ideálech revolučního boje a která v událostech roku 1905 spatřovala na jedné straně bezmeznou hrdinství lidových mas a jejich vůdců a na straně druhé krvavou zvůli, přijmout myšlenku, že za touto velkolepou epopejí se skrývá rvačka odporných metahistorických nestvůr mezi sebou. Nestvůr tak odporných, že demiurgovo požehnáání nemohlo ani jednu z nich ozářit svým odleskem. Sám fakt existence wicraorů a jejich zápasu však v žádném případě nesnižuje ani duchovní krásu revolučního heroismu, ani oprávněnost těch subjektivních motivů, kterými byli vedeni ti nejideovější a nejčistší bojovníci za svobodu lidu, ani nakonec hnusnou krutost jejich katů. Nastal však čas vyjasnit si, že za historickými událostmi, jejichž měřítko nás oslepuje a nutí nás je poetizovat, stál přece jenom právě zápas metahistorických netvorů: právě proto jsou tyto historické epopeje tak krvavé a jejich konkrétní pozitivní výsledek je tak pochybný. Zápas netvorů stojí přece i za světovými válkami a je dobře, že alespoň nemáme sklon poetizovat i tyto války. Časem se přestane i s poetizací revolucí.

Metahistorie vůbec a metahistorické drama Ruska 20. století zvláště se však nevyčerpává pouze vzájemným bojem hierarchií metakultury. Právě ve 20. století (zvláště pak v grandiózních událostech, jejichž scénou se Rusko stalo) se projevuje působení planetárních principů. Je to nesmírně složitý propletenec a střet inspirací, jež pocházejí z center mnohem větších měřítek a sledují cíle mnohem obširnější.

Je známo, že v polovině 19. století se v západní Evropě zformovalo univerzální učení, které se v následující století let pozvedlo k panství nad jednou třetinou zeměkoule. Svého prvního vítězství, jež mělo význam vskutku světový, dosáhlo toto učení v Rusku. Tím se Rusko dostalo na pozici, kde se země stala vůdkyní téměř poloviny lidstva a aktivní účastníci těch nejstrašnějších vojenských střetnutí, jaká kdy otrásala povrchem naší planety. Nemám místo, abych se zde pouštěl do metahistoricko-filosofického rozboru tohoto učení: takový rozbor by mohl být tématem speciálního fundamentálního díla. Je však nezbytné obrátit pozornost na vnitřní rozpornost tohoto učení, na roztržku mezi jeho ideály a jeho metodami. Jeho ekonomická stránka, hluboce teoreticky zdůvodněná a morálně ospravedlněná, byla právě v důsledku této roztržky velmi pokřivena, jakmile se objevila možnost prakticky ji uskutečnit. Filosofickou doktrínu, která byla vybudována nad tímto ekonomickým programem, zplodili lidé, kteří trpěli veškerou omezeností 19. století. Vyjadřovali bojovnou racionální mentalitu, zděděnou po encyklopedistech a posílenou v souvislosti s prudkým rozvojem přírodních věd: vyzdvihli některé teze materialismu jejich doby do role zákona, učinili je pilíři nové dogmatické věrouky, aniž by tušili, že právě tyto přírodní vědy začnou o sto let později podřývat základy jejich dogmatu. Jeden z převodových mechanismů mezi vůdčími národními hierarchiemi a historickou skutečností – ekonomiku – prohlásili za nejvyššího vládce nad historickými osudy. Byla to vědomá lež? Zřejmě ne, ačkoli zakladateli doktríny došlo na konci života, jak se zdá, že tento mechanismus uvádí kdosi do pohybu. Toto nové pojetí by však pro své začlenění do doktríny vyžadovalo tak výrazný zlom celé stavby, že zakladatel dal přednost mlčení o svém objevu. Ovšem, pokud je mi známo, v dokumentech zbylých po něm není žádný náznak o tomto objevu a mé sdělení o tomto faktu vychází ze stejných pramenů jako všechna ta z mých sdělení, která nelze vědecky ověřit.

Je jasné, že pozitivní ideály tohoto učení, které jsou v souladu s nejušlechtlejšími touhami lidských srdcí, nebyly a nemohly být inspirovány silami Gagtungra. Kořeny mají v rovině všelidských, planetárnímu démonu protikladných idejí, kam patří i mnohé projevy křesťanské duchovnosti. Když se však ocitly v soukolí energického, neúnavného, pýchou zchváceného, úzkého a omezeného rozumu, zploštily se, stlačily, stiskly, až nakonec tyto ideály ztratily svou duchovnost a proklamované metody se dostaly do ostrého rozporu s požadavky elementární humanity. Je možné, že duchovní újma se nikde neprojevila tak výrazně jako právě v tvrzení, že jediná cesta k uvedení těchto ideálů do života vedla skrze ozbrojený boj, násilné dobytí moci, nelitostné zničení nepřátel a diktaturu jedné třídy – přesněji řečeno její organizované části – nad všemi ostatními skupinami obyvatelstva. Uvnitř tohoto učení se tak rozvinul boj démonického a providenciálního, mezi jeho ideály a jeho metodami, a to dokonce i v rozumu a duši samotného jeho zakladatele, později pak mezi jeho různými vykladači a stoupenci.

A nejen to: tento boj pokračoval i ve vědomí té osoby, jež se na přelomu 19. a 20. století stala v Rusku vůdcem tohoto hnutí. V duši tohoto člověka vysoce

plápolal sen o štěstí lidstva, hořela plamenná víra v to, že naprosto přesně zná cestu k tomuto štěstí. Byla mu zcela cizí omezená, zříznutá ctižádost: nechtěl moc pro sebe, nýbrž pro blaho většiny, přičemž byl přesvědčen, že tajemství tohoto blaha dokázal postihnout přesněji a bezchybněji než kdokoli jiný. Byly mu známy i okamžiky dojetí přírodou či krásou umění, jež později, v hodinách sebebičování, vysvětloval svou třídní polovičatostí. Nezkrotná vášeň mu však nedovoľovala rozhlédnout se napravo či nalevo. A že se stal nástrojem temně rudého žrugříka a možná i samotného Urparpa, se mu začalo poodhalovat až na samotném konci, v nemoci. Byly okamžiky strašlivých průlomů, velkého stesku a dokonce i modliteb. Ustupovat však již nebylo kam a jeho ústup by tehdy nikdo ani nepřijal.

Na přelomu 19. a 20. století tedy demiurg Jarosvět pokračoval v zápase jak proti starému Žrugrovi, tak i proti všem jeho zplozencům. Tento boj si však kladl za cíl nikoli jejich zničení jako rodu, nýbrž jejich zkrocení a omezení: ať se wicraor a jeho potomci jakkoli stavěli do protikladu k silám Jarosvěta a Synklétu, zůstávali však stále nezbytní: právě v tom spočívala ta tragédie. Rusko nezachránilo žádné oceány, žádné řetězy hor před mohutnými velmocemi, které se vytvořily na Západě; jejich agresivní wicraori jen čekali na oslabení starého Žrugra, aby se na něho vrhli a uvedli do pohybu v Enrófu proti zvetšelé státnosti Ruska svou vlastní státností, plně militarizovanou. Kdyby za těchto podmínek síly Světla zcela odstranily rod Žrugrů, znamenalo by to nejenom, že se v Drukkargu otevře brána rase cizozemských jigvů, nýbrž i to, že by Rusko dobrovolně shodilo ze svého těla onen pancíř, který jediný zabezpečoval jeho fyzickou existenci. Otázka zničení celého rodu Žrugrů proto nemohla být zatím nastolena. Nemohla být nastolena ani otázka, kterému žrugříku se dá přednost: stačilo, aby i ten nejneduživější z nich ukázal svou tlamu a rozptýlil jakékoli pochyby týkající se jeho metahistorických potencií. Pouze jeho projekce v dějinách, zamaskovaná pod liberální a ušlechtilou „opozici Jeho Veličenstva“, mohla zmýlit ty, jejichž pohled není schopen proniknout pod povrch politiky a společenského života, kteří nedokáží pochopit, že za demagogickými programy takových stran, jako byli kadeti, se táj výbojný duch nacionálního imperialismu, duch kolonialismu, buržoazní duch nezkrotné chtiivosti, přebujelý zdravý smysl a banalita.

Ještě větší obavu mohl vyvolat ten žrugřík, který byl zatím nejvíce zticha – temně rudý. Ten se zatím skrýval za zády svých bratrů a jen někdy se krátkými skoky vrhal na otce, ihned však ustupoval zpátky a v ústraní si v tichosti nenápadně požíral výživnou rosu v době, kdy se starý a dva ostatní zplozenci vzájemně rvali, propletení svými chapadly. Jeho tvář byla odporná, nebyla však prosta satanské velikosti. Hlava na dlouhém krku byla hrdě zakloněna dozadu a v temných očích, zpola přikrytých tvrdými víčky podobnými převráceným polokruhům, se rojily oranžové tečky, jež jim dodávaly výraz bouřlivě se rozvíjející mysli a nadlidské chytrosti. Je přirozené, že historická projekce právě tohoto žrugříka shromažďovala největší ideologický náboj. Právě a jedině ona byla vyzbrojena široce objemnou doktrínou, univerzálním programem a pochopením historického momentu.

A byl to právě a jediné temně rudý žrugřík, který si začal tvořit skvělý lidský nástroj: bytost s těžkým a neúnavným mozkiem a taranovitým čelem, se širokými a smyslnými, dětsky odulými rty a chytrými, tatarsky divokými a nelítostnými očima.

Ani zdaleka nehodlám dotýkat se zde otázky morální odpovědnosti jednotlivých států za první světovou válku. V té či oné míře jsou odpovědní všechny velké velmoci, buď jako agresori, nebo jako provokatéři. Kdyby se však zeptali, který z wicraorů zaútočil na souseda jako první a která z ras antilidstva vtrhla jako první do cizího šrástru, musel bych odpovědět, že tímto iniciátorem světové řeže byl wicraor Německa, který přišel o rozum z prudkosti svého vlastního růstu, požívačnosti a závisti, který ztratil schopnost správného odhadu situace a strízlivého porovnání věcí ve svém i v našem světě. Právě to však bylo součástí Gagtungrových záměrů: aby si Velký Jigva Německa začal myslet, že je povolán k nadvládě nad všemi šrástry – a to bez ohledu na to, že by tato iluze mohla stát nesčíslné oběti. I za cenu vlastní záhuby. Součástí tohoto záměru byla i světová válka jako pramen dosud nebývalého množství výživného gawachu i jako cesta k tomu, aby v troskách některých států vznikl zárodek nové sociální formace, která by se v daleké budoucnosti mohla přeměnit v jádro celosvětové absolutní tyranie. Předvídal již tehdy démonický rozum Šádánakáru, které že to bude z evropských impérií, jehož trosky se stanou základem této nové formace, nebo si to začal ujasňovat až v průběhu událostí? Ideologie, jež svým internacionalismem, univerzalitou, vědeckou formou, přístupností, etickými limity a souladem s duchem doby se pro tyto úkoly hodila nejlépe, neexistovala jenom v Rusku. A kdyby nezískala moc v jedné zemi, mohlo by se jí to podařit v jiné a jako řetězová reakce by se přehoupla do sousedních států.

Tím, že rozpoutali první světovou válku, splnili wicraor a šrástr Německa v každém případě svůj úkol.

Když nepřítel, jehož zuřivost se umocňovala proto, že musel válčit na dvou frontách, vtrhl do Drukkargu a sevřel tělo starého Žrugra v železném objetí, dokonce i hnědý a bledý žrugřík přispěchali otci na pomoc. Pochopili, že jde o existenci samotné citadely Žrugrů a že dobude-li cizí nepřítel tuto citadelu, bude to v podzemním světě znamenat konec celého rodu ruských wicraorů a v Enrófu pak – konec ruského velikoděržaví. Pouze temně rudý žrugřík byl prozíravější: v Drukkargu došlo ke střídání Velkých Jigvů a nový Velký Jigva, jehož usilovně inspiroval Gagtungr, před rudým žrugříkem odhalil takové perspektivy po smrti starého Žrugra, že se z nich mohla zatočit hlava.

A Žrugr umíral. Pomoc bledého a hnědého se před tváří titánské síly německého wicraora ukázala být zcela nicotnou, jako je pomoc dětí dospělému vojákovvi v tankovém boji. Bledý a hnědý žrugřík tehdy odběhli stranou, aby vystihli okamžik otcovy agónie, zahryzli se do jeho těla a sežrali jeho srdce – díky čemuž se ten, který sežral srdce starého wicraora, stává jeho následníkem. V oné hodině si i sám Jarosvět ujasnil, že starý démon velmocenské státnosti je naprosto neschoopen hájit Rusko, a jeho hněvivý úder zasáhl citadelu Drukkargu. Její stěny praskly a rozestoupily se a tato minuta se pro celý ruský národ stala velikou a ohromující.

Praskla a rozestoupila se samotná imperátorská státnost a skrze vzniklou skulinu spatřily miliony lidských duší duchovním zrakem modravou zář Návny. Spatřily blízkost té, jejíž osvobození bude zárukou uskutečnění metahistorického poslání ruského národa cestou ke všelidskému bratrství. Jejich vědomí do sebe nemohla pojmout tuto zářivou vizi, na několik velkých dní se však veškerá atmosféra jejich bytostí naplnila nepopsatelnou radostí a opojnou vírou. Byla to víra v uskutečnění odvčkého snu, příchod všeobecného štěstí. To byly nezapomenutelné dny na rozhraní února a března roku 1917, kdy svaté opojení nekrvavé revoluce zaplavilo Petěrburg a Moskvu, předávalo se od srdce k srdci, od domu k domu, po celé zemi, po probuzených, jásajících guberniích. Dokonce i nejstřízlivější hlavy na okamžik uvěřily, že Rusko vstoupilo do epochy všeobecného bratrství a zanechalo za sebou veškeré zlo, ukazujíc všem národům cestu k celosvětové harmonii. Vize pohasla, citadela se udržela, rozum nepochopil vůbec nic z toho, co se stalo. V mnoha lidských duších však zůstala vzpomínka na úchvatný okamžik jakési planetární předtuchy, jakéhosi předjímání všelidského sbratření. Tato vzpomínka na prorockou citovou vizi byla zkreslena rozumem, zkalena působením povstálých žrugříků, stala se objektem různých politických zájmů a politických teorií, přesto však žila dál. Nemohla nežít – bylo jí souzeno přecházet z pokolení na pokolení.

Rudý žrugřík však nepromeškal šanci využít tento okamžik k tomu, aby se zahryzl do svéjícího se trupu svého otce. Rezavá kopule koruny spadla z hlavy nešťastníka; nesmírný hukot a zvonění se rozezněly ve všech městech a horách Drukkargu, když staletý emblém, magický krystal moci narazil na výčnělky hor směřující ke středu Země, několikrát odskočil a rozbil se na tisíce střepin. Vojenské orchestry ve městech Enrófu spustily jásavou revoluční hymnu a v drnění jejich tympánů byly slyšet ozvěny – snad cinkotu rozbitého emblému, snad svátečního hřmění hudebních nástrojů jigvů, rozjařených nadšením. Neboť starý Žrugr jim už dávno vadil pro svou stařeckou ochablost, neplodnost, slabou iniciativu, tupost, pro svou neschopnost uskutečnit celosvětové záměry, jež Gagtungr stále jasněji fixoval v rozumu velkých jigvů.

Starý Žrugr byl však dosud živ. Vláčel uvnitř sebe rudého žrugříka, který se prohryzával hlouběji a hlouběji k jeho srdci, vlekl se z posledních sil k ústřednímu démonoslužebnému chrámu: doufal, že když s ním ztotožní obrysy svého těla, vyvolá v jigvech výbuch toho entuziasmu, který se v nich vždy rozhořel v takovýchto slavnostních okamžicích. A zde, přímo nad ulicemi Drukkargu, se od umírajícího oddělil poslední žrugřík – černý, maličký nedonošenec, snad nejzuřivější ze všech. Sotva se narodil, začal se i on prohryzávat do trupu rodiče a ve snaze dohnat čas ztracený otálením se vrhl za rudým, marně se pokoušeje předstihnout jej na cestě k otcovu srdci.

Tehdy se prastará Velga Rusi, velká rozmnožovatelka obětí a strádání, probudila v Gaššarvě a pocítila, že opět přichází její čas. Sestoupila do Drukkargu, kde ji jigvové nejasně vnímaly jako vlající fialové a černé závoje, ale se špičatou hlavou, zachumlanou do uzavřené masky bez otvorů. Ovinula svým závojem černého

nedonošence a vlévala do něj přebytky svých sil. V Drukkargu a v Enrófu se rozpoutala anarchie – jejich společná involtace.

V Enrófu bouřil pozdní podzim. Ledové deště bičovaly prospekty a paláce Petěrburgu, když se rudému žrugříkovi podařilo jako prvnímu dostat se až k otcovu srdci a vyrvat je z trupu. To byl ten okamžik, kdy v Enrófu vypálila z Něvy děla proti zdem Zimního paláce. A v hlubokém podzemním světě, uvnitř hlavního chrámu jiggů pro démonoslužbu, vysoko nad samotným kuželem tiskl temně rudý vítěz chapadly tlukoucí srdce ke své hrudi a pil z něho přísavkami krev kapku za kapkou. Další žrugříci, zuřice závistí a nenávistí, ustoupili stranou, kromě černého, který se zde svíjel; všichni se snažili znovu se ozbrojit, soustředili kolem sebe oddíly jiggů a raruggů; a rudý žrugřík stále pil – kapku za kapkou. Stále dosud silný německý wicraor, kterého zezadu hryzali jiní nepřátelé, táhl za sebou pluky jiných ras antilidstva. Také se probíjel k velikému démonoslužebnému chrámu a ovládl již čtvrtinu podzemní říše; a rudý žrugřík stále pil. Drukkarg i Enróf se počaly proměňovat v chaos a on stále pil. Jeho lidský nástroj ovládl Kreml a opevnil se v něm a on stále pil. A teprve tehdy, když ve sklepení Jekatěrinburgu zaznělo jeden za druhým několik výstřelů a poslední lidský nástroj starého Žrugra zaplatil za hříchy tří století – teprve tehdy bylo jasné, že vítěz vypustil nakonec z chapadel prázdné, vypité srdce a týmiž chapadly vložil na sebe jako korunu zlatou krychli. Stal se Třetím wicraorem Ruska.

Je po tomto zapotřebí podrobně se zastavovat u metahistorického smyslu občanské války? Ukazovat, kteří vůdcové těch či oněch stran se stali lidskými nástroji těch či oněch žrugříků? Všechno je jasné i bez vysvětlování a z hlediska budoucnosti světa to není podstatné a důležité.

Důležité je, že boj démonického principu a principu prozřetelnosti pokračoval i uvnitř toho historického hnutí, uvnitř té psychologie, jež začaly na konci občanské války panovat a vládnout po dobu několika desetiletí. Při analýze těchto, jevů nelze nikdy zapomínat, že sémě této ideologie a celého tohoto hnutí, ideál dokonalého sociálního uspořádání byly do historické nivy zasety týmiž silami, které kdysi objasnily rozumu a srdcím vzdálených minulých pokolení ideály všeobecného bratrství, rovnosti lidí před Bohem a práva na svobodu pro každého z žijících. Tyto ideály, které se lidstvu nepovedlo uskutečnit, jelikož bylo Kristovo poslání přerušeno, musely nezbytně postupně ztratit svůj duchovní obsah, musely poklesnout a být vykleštěny. Praxe pak musela odmítnout příliš pomalý a staletími zdiskreditovaný princip křesťanského zdokonalování a dospět k jeho nahrazení principem vnějšího násilí. Tak démonický princip zkrasnil ideál a cestu zalil krví. Právě to vidíme v panoramatu občanské války a v následných historických etapách. To však neznamenalo, že by démonický princip zcela ovládl a kontroloval toto hnutí a psychiku lidí, kteří se k němu přimkli. Nehledě na nízkou úroveň praktické etiky, nehledě na veškeré nepřátelství vůči duchovnosti jejich rozumu, zotročeného materialistickou doktrínou, lidská duševní hnutí, jež vyplývají z podvědomé či nadvědomé sféry, však velmi často byla stále vznešená, čistá a důstojná. Z toho plynuly pocit soudružství i žížeň po vědění, i hrdinství a sebeobětování,

tím cennější, že ten, kdo obětoval svůj život pro blaho příštího lidstva, nepočítal s odměnou v záhrobním životě.

Z metahistorického hlediska je v událostech prvních revolučních let ještě něco důležitého: nový Žrugr ještě dříve, než na sebe vložil zlatou krychli, měl již chapadla tak nesmírné délky, že i v obklíčení nepřátel v těsném prostoru středního Ruska mohl jimi sahat daleko za záda svých nepřátel, až do jejich vlastních šrást-rů. Důležité je, že tato chapadla byla sice ještě příliš jemná a slabá, aby stiskla wicraory jiných metakultur ve smrtelném objetí, ale dostatečně dlouhá a početná, aby rozkolísala základy cizích citadel a v Enrófu vyzdvihla tisíce lidských nástrojů. Důležité je, že možnost světové revoluce a přechodu k celosvětové tyranii se stala aktuální hrozbou dne a že demiurg a Synklét Ruska odvrátili, nebo alespoň odsunuli tuto hrozbu tím, že kolem nového ruského wicraora nakreslili nezrušitelný kruh světla a obklopili jej zdí sil prozřetelnosti.

Gagtungrův záměr nebyl uskutečněn, nebyl však ani odvrácen. Ta nová společenská formace, kterou vynalezl a zformoval v Enrófu jako stupeň k celosvětové tyranii, se neuskutečnila v celosvětovém měřítku. Území pro první jádro této formace, pro její pevnost, pro její vzorec, pro budoucí nástupiště k dobytí dalších metakultur však bylo získáno, upevněno, ohrazeno. Nyní vyvstal úkol vytvořit na tomto území právě onu formaci, jež dosud nikdy a nikde neexistovala a pouze byla tušena světlými génii a spravedlivci lidstva. Byla však podle Gagtungrova vnuknutí silnými duchy a jedním temným zvěstovatelem minulého století pokřivena a zbavena duchovního obsahu a nyní měla být vybudována pod vedením velkého lidského nástroje Třetího Žrugra.

ZÁPAS S DUCHOVNOSTÍ

Existuje dosti rozšířená představa, podle níž se hmotná chudoba společnosti bezprostředně promítá do její chudoby duchovní. A naopak: hmotný blahobyť vede – nebo musí vést – i k bohatství duchovnímu.

Objektivní historická pozorování tuto tezi nepotvrzují. Až do pozdní fáze kapitalismu disponovaly bohatstvím ty či ony privilegované třídy či skupiny, a nikoli společnost, lišily se pak nikoli střední úrovně těchto společností, nýbrž hmotné úrovně skupin, které je vytvářely. Na společnost vcelku lze aplikovat pojem hmotného blahobytu až v pozdějším stadiu historického vývoje. Lze hovořit o blahobytu a bohatství – alespoň v určitých obdobích – v takových společnostech, jako je současné Švédsko, Holandsko nynějšího století, Švýcarsko. O bohatství Spojených států můžeme hovořit také, byť s jistými podstatnými opravami, jelikož rozdíl hmotných úrovní rozličných skupin obyvatelstva je v této zemi velmi veliký a zdaleka ne celá společnost byla zahrnuta do takzvané „prosperity“, a to i ve svých nejlepších dobách. Co se týká zemí socialistického tábora, o nich se nezmiňuji z toho důvodu, že tyto útvary náleží k ještě pozdějšímu historickému období.

Velice by mne překvapilo, kdyby mi někdo přesvědčivě dokázal, že uvedené společnosti, jež dosáhly vysoké úrovně celkového hmotného blahobytu, tedy Švédsko, Holandsko, Švýcarsko, prokázaly zároveň i opravdové duchovní bohatství. Je pravda, že tyto společnosti cosi vnesly a vnášejí do světové vědy a techniky, ovšem věda stejně jako technika náleží do oblasti hodnot nikoli duchovních, nýbrž intelektuálních. Je třeba se naučit v zásadě rozlišovat tyto dvě roviny. V současnosti je velmi rozšířena mentalita určitého typu, která nerozlišuje mezi duchovním a intelektuálním. Humanitní vědy, umění, společnost, etika, náboženství, vědy matematicko-fyzikální a biologické, dokonce i některé aspekty techniky – to vše se háže do jednoho pytle. Tvorba Kalidáasy a Darwina, Hegela a Edisona, Rámakrišny a Aljochina, Stalina a Gándhího, Danta a Pavlova se zkoumá jako projev jedné a téže oblasti – „duchovní“ kultury. Tuto aberaci by bylo možné

nazvat divožskou, kdyby ji nezavinili lidé velmi civilizovaní a inteligentní. A přitom je jasné jako den, že zde máme před sebou dvě zcela odlišné řady jevů: duchovní a intelektuální. Téměř celá oblast vědy, a tím spíše techniky, patří do řady jevů intelektuálních; k ní patří i filosofické, estetické a morální konstrukce v té míře, v níž jsou osvobozeny od představ a prožitků jinopřírodního, jinohmotného, transcendentního, duchovního v přesném smyslu toho slova. Ve stejné míře do ní patří společenská hnutí, politické programy, ekonomická a sociální činnost, dokonce i umění a umělecká literatura. Do roviny duchovní patří lidské projevy spojené především s pojmem mnohvrstevnatosti bytí a s prožíváním vzájemného propojení fyzického plánu života s plány jinohmotnými a duchovními. Plně sem patří oblasti náboženství, spiritualistické filosofie, metahistorie, magie, vysoké etiky a nejhlubší díla literární, hudební i díla prostorových umění.

Pochopíme-li a osvojíme-li si tento rozdíl dvou rodů jevů, duchovního a intelektuálního, bude jasné, že duchovní bohatství není v žádném případě v přímé závislosti na bohatství hmotném. Na duchovní činnosti se špatně odrážejí pouze dva krajní stupně hmotného statku: bída a přepych. První nutí věnovat všechny síly boji o existenci, druhý vede k honbě za rozmnožením bohatství, k přesytnosti a vyčerpání, k obrůstání psychiky duševním sádlem.

Nikoli Švédsko, Holandsko, nikoli Spojené státy, nýbrž chudé Thajsko, takové polocivilizované (rozumí se samo sebou, že z hlediska Evropanů) země, jako jsou Cejlon, Barma a Kambodža, „polodivoké“ země jako Tibet a Nepál, napolo zbídačená Indie představují vzory společností, kde život je mnohem více, než je tomu u společností západních, proniknut artistismem, každodenní účastí mas na tvorbě vysoce estetických hodnot, intenzivním ideovým hledáním a tím duševním teplem, jež najdeš pouze v zemích, kde po staletí vládlo mravní klima vytvářené obrovskými zásobami duchovnosti. Zvykli jsme si soustřeďovat pozornost na ekonomickou zaostalost těchto zemí, na indickou chudobu, na tibetskou negramotnost, na primitivismus cejlonského způsobu života, na přežitky kastovního systému v Indii a teokratického feudalismu v Tibetu, na nedokonalost uspořádání rodinného života. A vědomě zavíráme oči před jinou stránkou života těchto zemí, pod jejímž vlivem se budovala a udržovala města, sestávající z poloviny z chrámů úchvatné krásy a prosvětleností, která podnítí touhu geniálně zkrášlit zemi podivuhodnou architekturou, díky níž svaté řeky v této zemi tečou mezi břehy ověšenými nesčetnými pomníky lidského směřování k duchu, světlu a krásě. Zapomínáme na onu stránku indického života, bez níž by se žádný národ nedokázal osvobodit ze stoletého područí metodou nenásilí, metodou eticky nejčistší, jakou se až dosud podařilo vymyslet. Všechné projevy národního života indické a indomalajské metakultury naplňuje nikoli intelektualismus, nýbrž právě duchovnost: vnitřním světlem jsou proniknuta okouzlující řemesla a lidové umění, vztah běžného člověka k problematice života a smrti, mystéria a heroické epeje, které po celé noci předvádějí na ubohé návsí jakékoli nejzapadlejší vesnice, ohromující vlídnost vztahu k nedávným zotročovatelům, zanedbatelné procento kriminálních zločinů, zvláště srovnáme-li to s Amerikou a Ruskem, vysoce morální

programy činnosti, které přejímá vládnoucí masová strana, a dokonce převládající typ žen v indické společnosti, který tak přesvědčivě zobrazili Rabíndhranát Thákur a Prém Čand.

Záměna pojmu duchovní pojmem intelektuální, přičemž tak, že zůstává pouze termín „duchovní“, je v Rusku a dokonce i na Západě tak rozšířena, že se stávájí zcela jasnými její smysl a cíl. Spočívají právě ve snaze vyvést lidskou psychiku z oblasti nejvyšších hodnot do oblasti hodnot utilitárních. Tato snaha a její působivá realizace vytvářejí jednu z rozhodujících stránek právě prožívané etapy kulturně historického procesu. Je to spjaté jak s vyklešťováním vzdáleného sociálního ideálu, o čemž jsem již hovořil, tak i se snahou dělat to postupně, nenápadně, aby si společnost, jež se takto pomaličku sama vyklešťuje a přeměňuje, nepovšimla vzniklého vakua, aby si nepovšimla toho, že jí odnímají nejcennější hodnoty a náhradou jí dávají hodnoty jiné, podřadné.

Hmotný dostatek je sám o sobě hodnotou bezpodmínečnou. Je to přirozená, člověka důstojná úroveň jeho vnější existence. Představuje hodnotu, jelikož vytváří jakýsi pancíř vnějšího blahobytu, který umožňuje semenům duše, aby pokojně zrála a přinášela plody. Prohlašovat však hmotný dostatek a ovládnutí sil přírody kvůli hmotnému blahobytu lidstva za hodnotu základní a nejvyšší, za cíl organizovaného boje mas v celém světě, za ideál společenského vývoje, v jehož jménu je třeba obětovat celé generace a všechno to, co se pojí s duchovní řadou hodnot – to je buď tragický omyl, nebo zpola vědomý klam.

Právě tato lživá myšlenka, která občas vyslovena otevřeně, jindy nedorečená, je vždy přítomna v komplexu revolučních idejí našeho století a určuje jak povahu ideálů, korunujících tento komplex, tak i tímto komplexem osvojenou metodiku.

Tuto objemnou sociálně politickou a filosofickou doktrínu, která byla v polovině minulého století vypracována na Západě a postupně se stala hegemonem v oblasti pokrokového, revolučního myšlení, budu kvůli krátkosti označovat slovem Doktrína. Není těžké si představit, že tato Doktrína, těsně spjatá s předešlými články západního filosofického a vědeckého myšlení, dokonce i s křesťanstvím, se vytvářela za aktivní pomoci těch sil, které se snažily vytvořit mohutné učení, dominující v lidstvu. To učení by vedlo po stupnici ideově sociálních náhražek k takovému společenskému, kulturnímu, psychologickému a technickému stavu, odkud je již jen malý krůček k absolutní, samovládne tyranii. Dopustíme-li tento předpoklad, pak paprsek reflektoru, v němž jsme si zvykli nazírat na kulturní a historické jevy, se náhle prudce posouvá; noří do stínu jevy, které se nám až dosud zdály být tak zřetelné, a ze tmy vystupují naopak fenomény, o nichž jsme dříve ani nevěděli, nebo jsme jim nevěnovali pozornost. Železně tvrdošíjný materialismus, hájící s pěnou u úst doslova a do písmene své pozice; až k zuřivosti žhavá nenávisť ke všemu, co lze podezřívat z religiozity, mystiky či idealismu; naprosté vyloučení duchovních hodnot, jejich přirovnávání k přežitkům minulosti a podpora hodnot pouze hmotné a intelektuální roviny; vyzdvižení ideje o materiální hojnosti většiny na vrchol celé doktríny; posvěcení jakýchkoli prostředků, pokud napomáhají dosažení tohoto cíle; slavnostní vyhlášení diktatury proletariátu, poté

záměna proletariátu stranou a ještě později – nahrazení strany postavou neomezeně vládnoucího vůdce. Proklamování tvrdé nezbytnosti podřízení všech ostatních společenských tříd, později pak fyzická likvidace překážejících tříd; přísná kontrola státu, čili neomezeně vládnoucí strany, nad vší ideovou a kulturní produkcí společnosti; kolosální úloha, která se dává technice, strojům, průmyslu, automatizaci – automatizaci jak výrobních procesů, tak i sociálních vztahů a samotné psychiky – to vše a ještě mnohé další dostává pod novým zorným úhlem nový a dostatečně zlověstný smysl.

Je v nejvyšší míře symptomatické, že Doktrína, která si klesla cestu na společenský vrchol za pomoci hesel a frází o svobodě, začala své panství z rozeznání všelidového shromáždění představitelů, na jejichž volbě se sama podílela, marně se snažit získat většinu.¹ Poté okamžitě následoval zákaz činnosti všech dalších stran a politických organizací a likvidace všech tiskových orgánů, kromě jejich vlastních.

Pod zorným úhlem, který jsem zde ukázal, je důležité prozkoumat i takové fenomény, jakými jsou věda, technika a industrializace.

V lidské bytosti – nejenom v jejím fyzickém těle, nýbrž v celém jejím složitém, různě hmotném konglomerátu – jsou založeny takové potence, jejichž rozvoj by nekonečně rozšířil možnost využívání hmotného prostředí a zcela by změnil vzájemný vztah mezi člověkem a prostorem, člověkem a časem, člověkem a přírodou, člověkem a jinými vrstvami bytí. Problém letu je schopno vyřešit nejen letectví. Boj s nemocemi za prodloužení délky života se může vést i zcela jinými metodami, než které používá medicína. Rychlý pohyb v prostoru a komunikace na velké vzdálenosti nejsou vůbec monopolem věd, spojených se zdokonalováním dopravy a komunikačních prostředků. Schopnost létat, překonávat prostor – nepředstavitelnou rychlostí, komunikovat na velké vzdálenosti, procházet skrze hutné prostředí, překonávat nemoci, prodloužit délku lidského života dva- až třikrát, schopnost potkávat bytosti z jiných vrstev, vnímat transfyzičká panoramata, doplňovat životní síly nikoli potravou, nýbrž vstřebáváním záření světlých stichálí a vdechováním vůní – všechny tyto schopnosti, jakož i mnohé další, se v zárodečném stavu tají v hlubinách naší bytosti. Hrubými, směšně těžkopádnými, vulgárními, primitivními, odporně bezduchými a dokonce kupodivu neracionálními zdály by se technické úspěchy našich dní, jako jsou reaktivní letadla, televize či kybernetická zařízení, tomu, kdo je schopen předvídat člověka, jenž ovládá schopnost andělského létání, duchovního zrání či umění okamžitě provádět i ty nejsložitější rozumové operace, a to pouze rozvojem schopností, které dřímají v našem mozku, v našem fyzickém, éterickém a astrálním organismu. Oduševnělost a moudrá krása ptačích křídel není tak vzdálena od mrtvolných záblesků stříbrných křídel letadla, jako se vzájemně liší konkrétní výsledky pohybu po těchto dvou kontrastních cestách lidského rozvoje. Pouze magie starověku a později pak některé směry ve východní filosofické praxi se sotva dotkly otázky odhalení těchto potenci. Cesta k tomuto odhalení je tedy téměř neznámá, přitom nesmírně náročná a dává plody až jako výsledek práce, která se dědí z pokolení na pokolení.

Celá potíž spočívá v tom, že tato praxe je tím nejtěsnějším způsobem spjata s celkovým zduchovněním osobnosti, se vzestupem její mravní úrovně, s očistěním od jakéhokoli kalu. Starověká magie nemohla ujít po této cestě daleko právě proto, že nedocenila souvislost mezi magickou praxí a etikou. Podřízení této činnosti zjištěným motivům vede ve většině případů k zastavení pohybu; anebo pohyb pokračuje, ovšem za cenu démonizace šeltu se všemi transcendentními důsledky, které z toho plynou.

V pozdějších historických stádiích kultury se v lůně vysoce rozvinutých náboženství této problematiky tak či onak dotýkaly velmi mnohé proudy a školy: pythagorejství,² kabbala, východokřesťanské mnišství, mnišství taoismu a lámaismu.³ Zdá se, že nejuvědoměleji si kladli za cíl rozvíjet v sobě právě tyto potence indií jogíní.⁴ Přitom si již uvědomovali souvislost této práce s osobní etikou. Jóga však vyžadovala zřít se mnohých lidských potřeb a dodržovat tu nejprísnejší sebekázeň, což překáželo tomu, aby se do hnutí zapojily široké masy. Je však velmi pochybné, že by k odhalení těchto potenci byl vskutku nezbytný krajní asketismus, a to nezávisle na epoše a kultuře. Novověk by pravděpodobně nediktoval trýznivé umrtvování těla, jak tomu bylo u mnichů doby Izáka Syrského či u indických poustevníků, nýbrž ulehčené podmínky, blízké představám o světské ctnosti, či například každodennímu způsobu života v jihobuddhistických obcích, který je přísný a čistý, zároveň ale odmítá umrtvování těla.

V metakulturách starověku, včetně Byzance, se lidstvo ještě definitivně nerozhodlo mezi touto cestou vývoje a cestou jinou, kterou lze stručně nazvat vědecko-technickou. Je ovšem pravda, že v panoramatu starořímského impéria jsou zřejmé příznaky toho, že v plánu starověkého společenského vědomí již tehdy téměř nic nezůstalo z idejí prvního typu rozvoje; tyto ideje se staly majetkem ezoterických a poloezoterických pospolitostí, mystických kultů, některých kněžských kruhů. Sociálně ekonomické podmínky starověkého Říma, Byzance ani západního středověku však ještě nemohly napomoci rychlému vývoji společnosti po druhé cestě. Za rozhraní je třeba považovat přibližně 15. století – epochu od vynálezu střelného prachu a knihtisku do objevení Ameriky, Indie a obrovských ekonomických a psychologických změn, které to vyvolalo.

Od počátku 17. století je patrná jednoznačná převaha tendence vývoje druhou cestou a možnosti první cesty rychle mizí.

Druhou vývojovou cestu charakterizují určité zvláštnosti. Zaprvé se ostře a úplně přetrhává pouto mezi vědou neboli poznáním okolního světa a jakoukoli duchovností. Duchovnost je s konečnou platností odvržena do oblasti bohosloví, kultu, mystické filosofie a umění. Do té oblasti, na niž věda neobrací žádnou pozornost a až mnohem později ji začíná zkoumat ze svých vědeckých pozic. Zadruhé se metodika poznání zužuje na puntičkářský empirismus a čistě racionální zobecnění empiricky získaného materiálu. Zatřetí se vědecká činnost jako taková zcela emancipuje od jakýchkoli vazeb s praktickou etikou: zjištěnost či nezjištěnost motivů, hříšnost či ctnost vědce nemají od tohoto okamžiku žádný vztah k výsledkům jeho činnosti. Je sice samozřejmé, že každý musí ve svém posmrtném

životě sklízet karmické plody zhoubně zaměřené vědecké či technické činnosti, například v oblasti válečnictví; tyto důsledky si však nikdo neuvědomuje během života. A za čtvrté se věda stává v zásadě otevřenou pro každého, komu je vlastní houževnatost a píle. Nezvratnou skutečností se stává definitivní roztržka mezi duchovní a intelektuální rovinou.

Jak hodnotit z metahistorického hlediska tuto volbu cesty, kterou učinilo západní lidstvo a jež později vymezila zaměření rozumové činnosti i v dalších metakulturách? Kdyby nebylo Kristovo poslání přerušeno, lidstvo by získalo mohutný impuls k pohybu právě po duchovní cestě. Mohly být objeveny a osvojeny takové metody, jež by dovolily vstoupit na tuto cestu lidovým masám namísto těch nemnohých jedinců, kteří ji nastupují v Indii a v buddhistických zemích; nerosovatelně většími a pro všechny zjevnými by také byly úspěchy těchto pokolení. Podobá se to tomu, jak se liší rozmach vědeckých úspěchů ve starověku, kdy na tom pracovali jednotlivci, od rozmachu vědeckých úspěchů v současnosti, kdy jsou do této činnosti zapojeny miliony. Ten, kdo přetrhl život Kristův v jeho samotném začátku, pokračoval ve své hluboce cílevědomé, satansky rozumové činnosti i dále. A věnoval jistě nemálo sil tomu, aby zničil všechny výhonky duchovnosti a podpořil bouřlivý růst vědeckého a technického myšlení. Není třeba vysvětlovat, proč potřeboval to první; to druhé pak potřeboval z toho důvodu, že bez nejvyšších technických úspěchů by nebylo možné spojení lidstva do monolitu, a bez toho spojení není možné ustavení celosvětové tyranie – jediné tyranie, jež si zaslouží název absolutní.

Sjednocení lidstva je ale cílem – přesněji řečeno, nezbytnou etapou na cestě ke konečnému cíli – nejen démonických principů. Sjednocení lidstva je etapou dosažení konečného cíle i pro principy Prozřetelnosti. Neboť dokud nebude sjednocení dosaženo, budou lidstvo drásat revoluce a války stále ničivější; až jednou nastane den, kdy se jejich ničivost změní v hrozbu pro veškerý organický život na povrchu Země. Bez všeobecného sjednocení, sjednocení politického i sociálního, nelze tuto hrozbu odvrátit. A jelikož lidstvo již dávno, byť i nevědomky, zvolilo cestu vědecko-technického rozvoje a v krátké době není možné jeho mentalitu změnit ve směru cesty duchovní, jsou i síly Prozřetelnosti nuceny urychlovat pohyb lidstva cestou vědecko-technického rozvoje. Taková je metahistorická dialektika. Síly Světa se starají jen o to, aby zaměřily vědecké myšlení (jelikož to závisí od nich) na takové cesty, které jsou pro lidi nejméně zhoubné. Vědomí a vůle vědců představují jako všechno v Šádánakáru arénu souboje Světa a Tmy. V době, kdy inspirace daimónií ozařovaly oduševnělý rozum Einsteina, Plancka, Curie-Joliot, aby mohli uskutečnit své grandiózní objevy, neviditelní sluhové našeho věčného Nepřítele zaměřili své úsilí na rozum vynálezců šestihlavňových minometů, termojaderných bomb, odposlouchávacích zařízení a mezikontinentálních raket.

Rozvoj techniky však měl kromě rozmnožení ničivých sil války pro lidstvo prvořadý a rozporuplný význam.

Technika se od všech dalších jevů duchovní a intelektuální roviny, včetně čisté vědy, kterou hýbe touha po poznání, odlišuje tím, že nemůže nebýt veskrze utilitární. Psychika lidí, kteří pracují s technikou, se učí přistupovat ke všemu na světě s kritériem praktické užitečnosti. Pokud si člověk sám nedokáže všimnout tohoto nebezpečí a neoddelí hluchou stěnou tu sféru svého života a činnosti, kde vládne technika, od ostatních sfér svého života a duše, mění se na duchovního mrzáka, duchovního impotenta, duchovního slepce. Není lepší způsob, jak v sobě uhasit záblesky čehokoli duchovního; není lepší cesty, jak z psychiky vyklesat porozumění k umění, lásku k přírodě, tíhnutí k náboženství, stesk po světové harmonii, touhu po lásce. Rozvoj techniky je v našem eónu nevyhnutelný, nezvratný a zdůvodněný, jelikož bez něj není možné ani sjednocení lidstva, ani dosažení té všeobecné hmotné úrovně, jež je hodná člověka. Běda ale těm, kteří technice dovolí, aby ovládla jejich duše.

Naprosto zákonitá a plná historické železné logiky je ta okolnost, že Doktrína apelovala především na proletariát a že si právě proletariát vybrala jako budoucího třídního hegemonu. Tehdy ještě bylo možné pobláznit rozum výzvami ke spravedlnosti, k soucitu a nářky nad tím, že proletariát zatím vytváří pouze materiální hodnoty, a proto je bezprávný, utlačený, zbídačený. Naivní entuziasté věřili, že když se tato třída osvobodí od vykořisťování a dostane se k politické moci, vytvoří hodnoty tak vysoké, že před nimi zblednou všechny skvosty minulosti. A co se stalo?

Feudální aristokracie vykořisťovala lid, avšak objem kulturních hodnot, který tato třída vytvořila, nelze ani vyčíslit, ani obsáhnout zrakem. Kněžstvo a duchovenstvo zneužívalo nevědomost mas, což dnes vědí i nemluvnata, zároveň však vytvořily nejenom náboženské koncepce a kult, ale i věčné památky architektury, malířství, poezie, hudby, filosofie, vysoké mravní odkazy. Buržoazie se dopustila všech smrtelných hříchů, kulturní tvorba této třídy však vytváří téměř většinu toho, co se nazývá kulturním dědictvím. Rolnictvo zůstalo na sociálním dně, přece však i ono vytvářelo písně a pohádky, ornamenty a legendy, umělecká řemesla a folklór.

A dělnická třída? Žiji v zemi, kde je dělnická třída již páté desetiletí hegemonem. Co vytvořila, pomíneme-li hodnoty materiální a nejrůznější technická, výrobní zdokonalení? Může se namítnout: a co veškerá dělnická intelligence, ti všichni inženýři, ekonomové, právníci, vědci, spisovatelé dělnického původu? Jenomže to již není dělnická třída: to jsou ti, kteří ji přerostli, kteří již v tomto prostředí nemají co dělat a kteří jsou od tohoto prostředí navždy odděleni jak charakterem činnosti a okruhem zájmů, tak i hmotnými životními podmínkami. Mnich, který vymaloval freskami chrám, zůstával mnichem; feudální statkář, který psal ve svém venkovském sídle nebo městském domě romány a poémy či maloval obrazy, zůstával šlechticem; buržoa, který svůj volný čas zasvětil umění a vědě nebo se věnoval mecenášství, i rolník, který vymýšlel příběhy pohádek a pověstí nebo vyráběl malované truhly, zůstával členem své třídy. Avšak dělník, který se

stává intelektuálem, přestává být dělníkem. A to, co vytvořila tato inteligence, nemůžeme brát na zřetel, když mluvíme o tom, co vytvořila tato třída jako taková.

Duchovní – v přesném smyslu toho slova – produkce dělnické třídy vůbec neexistuje; její intelektuální produkce je nicotná. Dělnická třída – to není věnec lidstva, ale jeho tragédie, to je jeho memento mori, strašlivá připomínka toho, že milióny lidí, kteří se potencionálně ničím neliší od ostatní plnohodnotné společnosti, jsou touto společností odsouzeni být duchovními kleštěnci. Jsou odsouzeni ke kulturní degeneraci, kterou zmírňuje pouze to, že tito nešťastníci ve své naprosté většině vůbec nechápou veškerou hrůzu svého postavení. Tito lidé ztratili pouto s matkou-Zemí a nebyli za to odměněni napojením na celosvětovou kulturu, psychicky je mrzačí neustálá práce se stroji, esteticky kolísají mezi skvosty industriální krajiny, lidovkou a nevkusnou olejografií a stávají se obětmi ubíjející nudy, jakmile jsou ponecháni sami sobě. Jako ohně se bojí ticha, neboť ticho je staví tváří v tvář jejich duševní prázdnotě. Příroda je pro ně mrtvá, filosofie je smrtelně nudná, umění a literatura jsou jim přístupné pouze ve svých nejprimitivnějších projevech, náboženství v nich vyvolává pocit instinktivní úcty jako něco, co je bezesporu vyšší, než jsou oni. Jejich odpočinkem jsou karty, vodka, domino, sport, primitivní flirt a kino. Ať nelžou, že tyto lidi pomlouvám: příliš dlouho jim mazali med kolem úst, rozvraceli je potoky demagogických lichotek a lží. Nastal čas ukázat jim jejich vlastní, ničím nepřikrášlenou podobu.

Bylo zákonité a logické, že právě tuto lidskou formaci vyzvedla Doktrína na piedestal; právě z ní se vytvářejí kádry vládnoucí strany; právě ona je lidstvem velebena jako údajně nejcennější z lidských vrstev, jako vzor, jež mají všichni ostatní podle míry svých sil následovat.

Smysl industrializace – jednoho z nejdůležitějších opatření státu ve dvacátých a třicátých letech našeho století – se v žádném případě nevyčerpává tím, že toto opatření zesílilo obranyschopnost země, čímž zároveň i pozvedlo, byť želvím tempem, její hmotnou úroveň. Smysl industrializace je také v tom, že provedla násilný zlom psychologie rolnictva a inteligence a donutila Rusko, aby (jak se vyjádřil jeden zahraniční novinář) začalo „myslit stroji“, a rozšířila ve společnosti ten psychologický režim, který byl předtím vlastní dělnické třídě, tj. kdy se všechno hodnotí měřítkem praktické užitečnosti, všichni se cítí být šroubky gigantického stroje a pokládají ho za normu; režim, v němž degraduje umění, literatura se stává prostitutkou, umírá náboženství, vulgarizuje se kulturní dědictví a vyklešťuje se etika: psychologický režim bez duchovnosti.

Jediným kanálem, kterým duchovnost ještě přece jenom proniká do vědomí lidí, zůstává kulturní dědictví. A neškodí připomenout, že v prvních létech po velké revoluci, kdy ještě věřili ve fatu morgánu rychlé světové revoluce, bouřil v ruské kultuře proud, který vyžadoval uložit i veškerou kulturu minulosti do archivu. Jeden z ideologů Doktríny Majakovskij přišel až mnohem později k závěru, že Puškin přece jenom nepsal tak špatně: zpočátku požadoval stejně jako ostatní, aby byl Puškin vyhozen ze současnosti přes palubu.⁵ Puškin se přitom samozřejmě chápal jako zosobnění klasiky vůbec. Mejerchold, nejtalentovanější

divadelní činitel této epochy, obracel klasiku naruby, kultivoval ten urbanistický, konstruktivistický, zholá schematický styl, který připomíná architektonický styl Drukkargu. A ještě více šokující byl odraz architektonického stylu jigvů v konstruktivismu staveb, jež vznikly na konci dvacátých a počátku třicátých let uprostřed ruských měst: staveb bez jakýchkoli ozdob, jež byly spojením krychlí, kosočtverců, hranolů, jehlanů, komolých kuželů – holých geometrických forem – při naprostém přezírání okrouhlé linie. Bylo třeba zesílené involtace z Fongarandy, aby se pozastavilo další vyklešťování – lépe řečeno „jigvizace“ – architektury. Působení vkusu a stylu antilidstva v architektuře se neprojevovalo vlastně jenom v Rusku: konstruktivismus se na Západě stal dokonce ještě rozšířenějším než u nás a až dodneška znetvořuje svými železobetonovými zrůdami překrásná města Francie, Anglie a Německa. Není se čemu divit: involtace démonických principů působí po celém světě, a stalo-li se Rusko v určité historické etapě jejím základním nástupišťem v lidstvu a tvář Drukkargu se počala vynořovat na povrch dějin, nebylo ani ostatní lidstvo ponecháno bez démonické pozornosti, aby v případě, že se Rusko vymkne z rukou, bylo kde a na čem pokračovat ve stavbě základů budoucí satanokracie. Právě proto nyní skrze města západní Evropy a Ameriky stále více prosvěcuje Mudgabr, šrástr severozápadní metakultury.

Strategický kurs státu ve vztahu k náboženství byl samozřejmě od začátku revoluce hluboce zákonitý. Taktiku však bylo nutné modifikovat v závislosti na situaci a prozíravosti těch, kteří v daném časovém období tento kurs řídili. Doktrína ještě nestačila uchvátit moc a veliký lidský nástroj Třetího Žrugra již vyhlásil, že náboženství je opium lidstva. V počátečním období se kvůli oslabení pravoslavné církve, jež tak dlouho ovládala myšlení nejširších lidových mas v Rusku, zvláště rolnictva, pokoušeli otrást monolitem pravoslaví tím, že dali volný prostor různým sektám. Brzy se však ukázalo, že těmito pilíři církví otrást nelze a že se naopak začíná rozšiřovat duch náboženského hledačství. Proto se začaly sekty pronásledovat stejně jako církve. Jejich osud sdílely náboženské, filosofické a mystické organizace a skupiny, rozšířené mezi inteligenci: antroposofické a teosofické lóže, okultní kroužky, nábožensko-filosofická společnost a náboženské řády jakéhokoli zabarvení. Činnost antináboženských organizací, v první řadě společnosti Bezbožník, zaplnila kluby, přednáškové sály, estrády, tribuny, katedry, noviny, divadlo a kino, dokonce i přímo městská a vesnická náměstí. Ve dnech církevních svátků obklopovaly chrámy smečky mládeže, která se vyžívala v různých formách rouhání, pořádala šaškovská procesí, v nichž komsomolci zobrazovali břichaté popy s mitrami nakřivo a s lahvemi v nikách: tito šašci se po ulicích pohybovali rovnoběžně s procesími věřících. Nedostatek duchaplnosti, estetická neplodnost a pečeť rozumové ubohosti, které ležely na těchto podnikcích, málo napomáhaly jejich úspěchu. Myšlenkovou chudobu bylo třeba kompenzovat výbuchy jakž takž zřežírovaného chechtotu, skandováním, ohňostrojem a často i přímým chuligánstvím.

Brzy se ukázalo, že ani tyto metody nedokáží od náboženství odvést výrazné množství milovníků duchovního opia. Dokonce naopak: chrámy bývaly tak plné,

jak tomu před revolucí nikdy nebylo. A když v roce 1925 zemřel v domácím vězení patriarcha Tichon, jeho pohřeb se změnil v takovou milionovou demonstraci, že před ní pobledly všechny vládou a stranou vsugerované masové projevy smutku, které před rokem ohromily Moskvy v době pohřbu, nebo přesněji řečeno mumifikace prvního vůdce. Poté se taktika změnila a církev byla rozštěpena zevnitř. Nástupce zemřelého patriarchy vystoupil s květnatým prohlášením, že od nynějška jsou radosti bezbožného státu i našimi radostmi a jeho strasti i našimi strastmi.⁶ Hlava ruské církve překročila své pravomoci a zahrнула do textu veliké ektenie modlitbu o „držitelích moci“, přebývajících ve „všelikém důstojenství a čistotě“. Je velmi pravděpodobné, že subjektivní motivy, které při tom řídily nejvyšší církevní hierarchii, se omezovaly na myšlenku, že je lepší alespoň takovýmto způsobem uchránit církev před naprostým fyzickým zničením, alespoň takto zabezpečit, aby církev mohla pro národ vykonávat své základní funkce: svátost křtu, zpovědi, eucharistie. Ať je tomu tak či onak, právě tohle dalo počátek tomu politickému kursu ze strany církve, který ji brzy přeměnil v poslušnou otrokyni antináboženského státu. Je přirozené, že tento obrat vyvolal mezi duchovenstvem a laiky ostrý rozkol. Většina kněží se buď zcela odmítla modlit za státní moc, nebo se alespoň této modlitbě vyhýbala. Sabotážníky zasy-palo krupobití trestů – je však třeba říci, že nikoliv církevních. Ruská církev čítala za tisíc let své existence mezi svými svatými stěží deset mučedníků za víru. Nyní byl tento nedostatek mnohonásobně kompenzován. Tisíce kněží a prostých věřících zahynuly ve vězeních a pracovních táborech. Chrámy byly buď zavřeny a zničeny, nebo se změnilly na sklady, dílny či internáty. Ničivá smršť měnila v hromady trosek i ty chrámy a kláštery, jež byly světoznámé jako unikátní památky umění. Zvony, které po staletí šířily po městech a pláních Ruska vlny zvěstování, zazvonily naposledy: byly svrženy ze zničených zvoníc a odeslány jako kovový „odpad“ na přetavení. V polovině třicátých let zbylo v Moskvě z 600 kostelů stěží 40, v Kyjevě pak například zůstal otevřen pouze jeden chrám. Osud pravoslavné církve sdílela i všechna další vyznání.

V té době již také bylo dávno zkonstruováno, vybudováno a „obíleno“⁷ to, co mělo nahradit církev jako vůdkyni duší, jako učitelku života, jako masovou organizaci. Tato kvazicírkev převzala od své předchůdkyně její odvěkou dogmatickou neochvějnost, spojení centralizace s demokratismem, její systém tvrdé vnitřní podřízenosti, její pretenze na úlohu jediného indikátoru pravdy. Pokoušela se dokonce imitovat i duchovní teplo, které je církvi vlastní. Ideová a strukturní jednota strany byla chráněna stejně nelítostnými metodami, jako byly ty, kterými kdysi, ve stáletích svého utváření, křesťanská církev hájila svou jednotu, když vstupovala do nelítostného zápasu s jakoukoli herezí. Vyloučení z lůna kvazicírkve se stalo trestem stejně strašlivým – nešťastník je vnímal stejně tak tragicky, jako ve středověku vnímali vyloučení z církve.

Kvazicírkev si pomaličku vypracovala i kvazikult. Namísto ubohých, diletantských antináboženských maškarád ve dnech církevních svátků byl nyní kladen důraz na pořádání grandiózních masových průvodů, přehlídek a pompézních

slavností ve dnech svátků revolučních, na sborový zpěv stranických kvazižalmsů a kvazichvalozpěvů, na uctívání kvaziostatků, chráněných v kvazichrámu u kremelské zdi.

Prostředky ekonomického a mimoekonomického nátlaku bylo do služby kvazicírkve zapojeno všechno – od umělecké literatury až po cirkus, od scén nejvýznamnějších divadel až po estrády v restauracích. Páteří této soustavy bylo učněno takzvané vzdělávání, neboli soustava výchovně vzdělávacích a vědeckých institucí od dětských jeslí až po Akademii věd SSSR.

Jaký typ člověka vychovávala tato všezahrnující pedagogická soustava? Jaký byl její ideál?

Tato soustava rozvíjela *odvahu*, neboť tato odvaha byla potřebná státu pro boj s nepříteli a pro příští bitvy za světovou vládu. Vychovávala *vůli*, ovšem takovou, která je poslušná státu a kvazicírkvi a je tvrdá při uskutečňování jejích – a pouze jejích – direktiv. Vychovávala *pocit soudružství*, ovšem pouze ve vztahu k těm, kdož neochvějně a pevně hájí věc právě tohoto státu a této kvazicírkve. Vychovávala *pravdivost a čestnost* zvláštního druhu: takovou, že člověk bez mrknutí oka zradí svého přítele, soudruha, otce a prozradí libovolné jemu svěřené tajemství, budou-li alespoň v detailech protičelit zájmům státu a direktivám kvazicírkve. Vychovávala *tvůrčí vztah k práci* – to vše kvůli efektivnosti pracovních procesů v zájmech téže kvazicírkve a téhož státu. Podporovala *touhu po poznání*, tu však zaměřovala přesně vymezeným směrem, který zajišťoval technický pokrok a formování určité ideologie. To vše se zabarvovalo pečlivě pěstovanou, vychovávanou, živou, zalévanou, rozpalovanou nenávistí k nepříteli, přičemž za nepřítel byl pokládán každý, kdo myslel jinak než kvazicírkev. Výsledkem byla osobnost rozvinutá, energická, ze života se radující, cílevědomá, s rozhodnou vůlí, svým způsobem čestná, svým způsobem ideová, krutá až k nemilosrdnosti, duchovně omezená, nábožensky nevzdělaná, jež často považovala podlost za hrdinství, nelidskost za odvahu. Vytvářel se definitivní typ sebevědomého fanatika, přesvědčeného, že jeho stát je nejlepší ze všech států na světě, že jeho národ je nejnadanější ze všech národů, že jeho kvazicírkev je archou absolutní pravdy, že jeho ideologie je neomylně správná, že jeho vůdce je zosobněním dobra, pravdy a spravedlnosti nejenom ex cathedra, nýbrž po celý svůj život, že všechno ostatní je odpad, historické smetí, jež životu pouze překáží a je odsouzeno k nemilosrdnému zničení.

Nehledě však na pevné pozice, které získala Doktrína v zápase o lidské duše, uvnitř těchto duší pokračoval cizím očím téměř neviditelný a rozumem často ani neuvědomovaný zápas principu prozřetelnosti s těmi, kteří se jej pokoušeli vykonat. V každodenním běžném životě, v rodinách, v přátelství, v lásce, v tajných hnutích lidského srdce, v mlhavém stesku, v pochybnostech, jež se samovolně rodily v hlubinách svědomí, v bezprostředním styku s přírodou, v pramenech krásy, jež proudily do duše od velkých děl minulých epoch, se projevoval nezničitelný odpor ducha.

Tohoto stadia dosáhl zápas s duchovností ve třicátých letech našeho století, kdy nad jednou šestinou zeměkoule definitivně vyvstala obrovská figura strašlivé

lidské bytosti, kterou velcí prorokové Ruska již z dálky viděli a již dávno předpověděli.

TEMNÝ PASTÝŘ

„Rok přijde zlý, ó Rusko, v příštím tvém,
Kdy z hlavy carů sletí diadém,
Kdy luzy láska k nim se změní v hněv,
Kdy stravou mnohých bude smrt a krev,
Pak zákon, pošlapán a potupen,
Už nezaštítí dětí ani žen;
A hladem, Rusko, budeš hynouti.“

Tak se začíná úžasná báseň, kterou v roce 1830 napsal šestnáctiletý mladík Lermontov. Název je příznačný: *Předpověď*.

„A hladem budeš, Rusko, hynouti;
Záplava rudá zbarví vlny řek
a povstane muž mocný v onen věk.
Tý pochopíš a poznáš, hledíc naň,
Proč jílec nože svírá jeho dlaň,
Leč běda! Na tvůj nárek, prokletí
A sten ti leda smíchem odvěti.
V něm všechno bude dešť a mrak a zášť:
Ten chochol vlající, ten černý plášť...“⁸
(P. K.)

V druhé redakci se poslední sloka čte takto:

To čelo vznešené, ten černý plášť.

V obou variantách jedině poslední sloka svědčí o tom, že básník přece jen neviděl všechno tak jasně skrze mlhu příští stovky let. *Vlající chochol* – je daň

mladistvému romantismu, použití rekvizit minulých epoch v epoše příští. *Černý plášť* – je poetický výraz pro onu neproniknutelnou tmou, jež bude halit tuto strašlivou postavu, viděnou skrze dým a mračna celého století. Co se týká výrazu „vznešené čelo“, pak se zde buď jedná o charakteristický rys lermontovovského Démona, přenesený na lidskou bytost téměř nadpřirozené mohutnosti, hluboce spjatou s démonickým principem, nebo se snad jedná o poukaz na to, že v této prorocké vizi před duchovním zrakem básníka splynuly do jednoho obrazu dvě historické figury příštího století, které spatřil v časové perspektivě a jež se jakoby vzájemně překrývaly. Lermontov patrně nedokázal rozlišit, že vysoké čelo bude charakterizovat nikoli tohoto giganta zahaleného tmou, nýbrž jeho předchůdce.

„– Lid v pořádku žije a v klidu?
– Ne. Car byl zabit. Co dál?
Kdosi se promlouvá k lidu
O nové svobodě jal.“

To je báseň Alexandra Bloka, kterou napsal dva roky před revolucí roku 1905.

„– Vzpoura je nedaleká?
– Ne. Lid jen sní o své mstě.
Kdosi řek, vyčkat: Tak téká
s písněmi po městě.
Kdo ale chopí se vlády?
O vládu nestojí lid.
Spí občanské ctnosti a klady,
Je slyšet kohosi jít.“

(V. J.)

Sevřené, velmi přesné formulace, jež předávají společenskou atmosféru vpředvečer první revoluce. Dále však začíná cosi neočekávaného:

„Je tím, kdo nás spasí, až vkročí?
Je temný a sverěpý
Jeden ho spatřil – a oči
Jak když mu oslepí.
Krutý, spolčený se zlem
A nepravdou šíleně jist
Štve lidi jak stáda svým žezlem
Bože! Pryč z těchto míst!“

(V. J.)

Běžet však již bylo pozdě. Příchod této bytosti byl předurčen příliš dávno a byl připraven příliš mohutnými silami infrakosmu. V ruské literatuře minulého století

existuje ještě jedna předpověď této bytosti, ještě více ohromující. Zvláště s přihlédnutím k tomu, že náleží peru autora, který byl velmi dalek metahistorických představ a citů. Byla učiněna nikoli ve verších, nýbrž v próze a její obsah je natolik hluboký, že musím na tomto místě porušit pravidlo, kterého jsem se až dosud držel při práci na této knize: nezneužívat příliš citátů. Musím uvést celý řetězec citátů a je mi líto jen toho, že rámeček knihy mi nedovoluje, abych do ní zahrnul všechno, co se týká předjímání této bytosti v jednom z poměrně známých děl ruské klasické literatury. Začnu zkráceným citátem popisu portréту této bytosti.

„Je to muž středního vzrůstu s jakousi dřevěnou tváří... Jako smůla *černé vlasy pokrývají kónickou lebku a pevně jako jarmulka rámuji úzkou lebku*. Oči... jsou zakryty poněkud napučenými víčky ...*pohled je čistý, pevný, rty jsou úzké, bledé, rámované zastrčeným knírem; vyvinuté čelisti bez výrazu smyslné žádostivosti, avšak se zvláštní připraveností všechno rozžrtit nebo rozžekousat. Oděn je do saka z vojenské uniformy, zapnutého na všechny knoflíky*.“

Čteš – a vyskakuješ ze židle. Co to je? O kom a kdy že je to napsáno? – Bylo to napsáno v šedesátých letech minulého století.⁹

Proč se to však tak neuvěřitelně shoduje s podobou, která je tak dobře známa nikoli lidem šedesátých let devatenáctého století, nýbrž právě naší generaci? Čtěme dále.

„Na tváři nejsou patrný žádné otázky; ze všech rysů naopak vyzařuje jakési vojensky neochvějné přesvědčení, že všechny otázky jsou již dávno vyřešeny. Jaké jsou to otázky? Jak jsou vyřešeny? Možná že je to otázka všeobecného vyvraždění, a možná také je to jen otázka toho, aby všichni lidé měli prsa vypjatá jako kolo? Nic není známo. Známo je pouze to, že tato neznámá otázka bude co nejdříve uvedena do chodu. A jelikož takovéto spojení známého s neznámým dovede člověka poplést ještě více, důsledkem takové situace může být pouze jedno: všeobecný panický strach.“

„Před očima diváka vyvstává ten nejčistší typ idiota, který přijal jakési temné rozhodnutí a zapřisáhl se, že ho uskuteční... Jelikož se k idiotismu přidává panovačnost, má společnost velké problémy, aby se před ním uchránila.“

„Ugrjum-Burčejev patřil mezi nejfanatičtější nivelizátory. Načrtl přímku a usmyslel si, že do ní vtiskne viditelný i neviditelný svět s takovou kalkulací, aby se nedalo pohnout ani dozadu, ani dopředu, ani doprava, ani doleva.“* „Není nic nebezpečnějšího než obrazotvornost darebáka, která není udržována úzdou a již nehrozí stálá představa, že bude potrestána na těle... Pokud je tato obrazotvornost jednou probuzena, shazuje ze sebe jakékoli jho skutečnosti a začíná kreslit před svým majitelem ty nejgrandióznější podniky.“ „(Ugrjum-Burčejev) byl darebákem celou svou bytostí, všemi svými záměry. Virtuozita přímočarosti se jako

* Šchedrin stěžl tušil, že v této snaze vtisknout všechno do přímky se může projevat ohlas vzpomínek na situaci v jedné z jiných vrstev, a to v jednorozměrném Dnu Šádánakáru.

vrbový prut zasekla do jeho nešťastné hlavy a zapustila tam nepřehlednou síť kořenů a rozvětvení. Byl to jakýsi tajemný les, plný kouzelných snů. Tajemné stíny šly husím pochodem jeden za druhým, zapnuté, ostříhané, stejným krokem, ve stejných oděvech, stále šly a šly... Již předtím, než přijel do Glupova, sestavil si ve své hlavě celou uspořádanou halucinaci, v níž byly až do posledního detailu promyšleny všechny podrobnosti budoucího uspořádání tohoto nešťastného města.“

„Druhého dne po příjezdu obešel celé město... Šel dlouho, natahoval ruku a projektoval a teprve tehdy, když se před jeho očima objevila řeka, pocítil, že se s ním stalo cosi neobyčejného. Na tohle pozapomněl... nic podobného nepředpokládal... Klikatý proužek tekuté oceli se mu zablýstl do očí, zablýstl se a nejenom že nezmizel, nýbrž ani neustrnul před pohledem tohoto administrativního diktátůrka.

– Kdo je to tady? – zeptal se v hrůze.

Řeka si však povídala dál a v tomto hovoru bylo slyšet cosi pokušitelského, téměř zlověstného.“

„... Doma vyřešil podstatu otázky během minuty. Měl před sebou dva stejně velké heroické činy: zničit město a odstranit řeku. Prostředky uskutečnění prvního heroického činu promyslel již dříve; prostředky uskutečnění druhého si představoval nejasně, útržkovitě. Jelikož však v přírodě neexistovala síla, která by darebáka přesvědčila o tom, že něco neví, byla v tomto případě nevědomost nejenom rovna vědění, nýbrž byla i v jistém smyslu pevnější než vědění. Nebyl ani technologem, ani inženýrem; byl to však lump s tvrdou duší, což je také síla svého druhu, kterou je možné pokořit svět.“

„Město se přikrčilo; ve vzduchu byla cítit zatuchlina. Ještě nevydal žádné instrukce, ještě nevyjádřil žádné myšlenky, nikomu nesdělil své plány, ale všichni již chápali, že *nastal konec*.“

Všichni, kdo četli Šcedrina, vědí, že začátkem konce bylo zničení starého města do základů a vývoz vzniklého smetí, včetně hnoje, k řece.

„A vytoužená minuta nastala. Shromáždil policejní strážníky, přivedl je na břeh řeky, kroky odměřil prostor, ukázal očima na říční proud a jasným hlasem pronesl:

– Odsud – tam! –

Obyvatelé města sice byli velmi zakřiknutí, i oni však procitli. Až dosud ničili pouze díla lidských rukou, nyní však mělo být zničeno dílo věčné, jehož se lidská ruka nedotkla ...

– Žeňte je! – zavelel policejním strážníkům, když přeběhl očima vlnící se dav. Zápas s přírodou vzal svůj počátek.“

Zápas s přírodou!... – Všeobecně je přijat názor, že Šcedrin v obraze Ugrjum-Burčejeva reprodukoval, samozřejmě v satirické formě, obraz Arakčejeva.¹⁰ Dokazuje se to jak některými rysy vnější shody mezi šcedrinovským hrdinou a podobou hnusného carova oblíbence, tak i zjevnou parodií na vojenské osady, které představovala administrativní soustava opevnění, o níž snil Ugrjum-Burčejev. Je také jasné, že v tomto obraze se do jisté míry odrazil i reálný historický

obraz jiného despoty, který vtiskl Rusku ještě výraznější pečeť a který byl i Ščedrinovi chronologicky blíže: obraz Mikuláše I. Jenže... zápas s přírodou? Ani Arakčejev, ani Mikuláš nesmetali města z tváře země, aby na jejich místě stavěli města nová, nalinkovaná podle vlastního pravitka; ani jeden, ani druhý nehnali veškeré obyvatelstvo do slepého zápasu s přírodou.

... Hory odpadků nakonec přehradily řeku: „Rozlehlo se praštění, svištění a jakési hromadné klokotání... Poté všechno zmlklo; řeka se na minutu zastavila a potichoučku se začala rozlévat po louce. K večeru byla záplava tak velká, že nebylo vidět konce a vody bylo přitom stále víc a víc. Odkudsi byl slyšet hukot; zdálo se, že kdesi se hroučí celé vesnice, že se tam rozléhá nárek, sténání a prokletí. Po vodě plavaly stohy sena, klády, vory, zlomky jizeb, a když dosáhly přehrady, hromadily se na jednom místě.“

Je známo, že záměry Ugrjum-Burčejeva padly hned příští ráno. Řeka během noci prothla a smetla přehradu a znova plynula ve svých březích. Šokovaný přetvořitel se tehdy rozhodl, že od řeky odejde a postaví vysněné město Něpreklonsk na novém místě; v nížině rovné jako ubrus. Tam se nakonec unavil a usnul se sekýrou v ruce.

„Zmoření, nadávkami zasypaní a zničení Glupovci vydechli poprvé po dlouhé době svobodně. Podívali se po sobě navzájem – a najednou se zastyděli. Necháпали, co se s nimi vlastně stalo, cítili však, že vzduch je naplněn nadávkami a že v tomto vzduchu nelze nadále dýchat. Měli vůbec nějaké dějiny, existovaly v těchto dějinách momenty, kdy měli možnost projevit svou samostatnost? – Na nic si nevzpomínali. Vzpomínali si jenom na to, že měli Urus-Kuguš-Kildibajevy, Něgod'jajevy, Borodavkiny a k dovršení hanby tohoto odporného, hanebného lumpa! A všechno to dusilo, hryzalo, drásalo – kvůli čemu? V hrudi jim vřela krev, tváře se křečovitě křivily hněvem pouze při vzpomínce na hanebného idiota, který přišel bůhvídkud se sekýrou v ruce a s nevýslovnou drzostí vyřkl ortel nad minulostí, současností a budoucností...“

„Ugrjum-Burčejev se probudil a vrátil ke stavbě Něpreklonska, atmosféra se však nepostižitelně změnila. Cítil cosi podezřelého. Ohromilo ho ticho v denní době a šelest v době noční. Viděl, jak s příchodem soumraku začaly po městě bloudit jakési stíny, jež mizely neznámo kam, a s rozbřeskem dne se tytéž stíny znovu objevovaly ve městě a rozbíhaly se po domech. Tento jev se opakoval po několik dní a on chtěl pokaždé vyběhnout z domu, aby osobně prozkoumal příčinu nočního neklidu, pověřený strach jej však zadržel.“

Citáty skončily.

Neudivují tím, že velký satirik podal jednostranný obraz – nikoli realistický, nýbrž ostře groteskní, dovedený do hrůznosti. Je to právo satirika. Udivuje však to, že na základě konkrétních historických figur minulosti, figur mnohem méně významných, předjímal ve svém díle obrovskou postavu budoucnosti. Uviděl a zobrazil ji samozřejmě pouze z jedné stránky, z té, která ji spojovala s ruskými despoty minulosti. Když se však myslitel dlouho a ostře, pln duševní bolesti a muk zahleděl do typických obrazů dějin své země a jejich tendencí, došel k proroctví,

že tyranská tendence, která se projevovala v Bironovi, v Pavlovi, v Arakčejevovi i Mikulášovi, dosáhne svého kulminačního bodu až v budoucnosti. Pak se na vrcholu moci zjeví ten, jehož nejpodstatnější strážce je Ugrjum-Burčejev podoběn více než kterémukoli z jeho předchůdců.

Velcí tyraní ruských dějin, Ivan Hrozný a Mikuláš I., byli pouze nástroji demona velmocenské státnosti. Tím se vyčerpával jejich metahistorický význam, nebudeme-li hovořit o tom, že v prvním období panování Hrozného jím vládl demiurg a na konci pak Velga. Stalin byl také nástrojem následujícího Žrugra, tím se však jeho metahistorický význam v žádném případě nevyčerpával.

Ať bylo Rusko za Hrozného a zvláště pak za Mikuláše jakkoli veliké, jeho vítězství a porážky, růst či pokles jeho síly se však mohly bezprostředně odrážet v osudech pouze omezené geografické zóny: střední Evropy, Středního a Blízkého východu. Bojovná ruská ideologie prvních dvou Žrugrů – idea Třetího Říma a koncepce „samoděržaví, pravoslaví, národ“ – byla poznamenána úzce nacionálním a konfesním provincionalismem. To zcela odpovídalo tomu stadiu světového technického rozvoje a mezinárodních vazeb, jehož tehdy lidstvo dosáhlo. Vazby se však upevňovaly a rozšiřovaly a úspěchy techniky změnily sám pojem zeměpisného prostoru, přiblížily kontinenty k sobě navzájem, válekchytiví sousedé se pak do sebe zapřeli hranicemi tak pevně, jak se do sebe opírají čely zápasící berani. Rusko zaujalo v dějinách popřední místo od toho okamžiku, kdy se uvnitř něho dostala k moci – poprvé ve světě – internacionální Doktrína. Rusko se stalo první zemí vyzbrojenou takovou ideologií, která se v zásadě mohla rozšířit na všechny světadíly. A nejen to: v Doktríně byl založen takový impuls k rozšíření, který pokládal za své hranice právě hranice planety. Když mluvíme o světových impériích nebo o celosvětových aspiracích velkých dobyvatelů minulosti, od Čingischána po Napoleona a britské impérium, používáme slovo „celosvětový“ v podmíněném významu. Revoluční Rusko s jeho Doktrínou bylo v dějinách prvním nositelem celosvětové tendence ve smyslu zcela bezpodmínečném. Tajemství spočívalo v tom, že na místo snu o celosvětové hegemonii jednoho jednotlivého národa (snu utopického, neboť ani jeden národ není pro tento účel dostatečně početný) byla nyní proklamována idea celosvětového spolenectví národů, spjatých novým společenským zřízením, jež mělo všude vzniknout v důsledku revolučních výbuchů. Revolucionizující, osvobozující vliv této koncepce pro neruské země, zvláště pro kolonie a polokolonie Východu a Jihu, byl kolosální. V některých z těchto zemí se tento vliv postupně rozvíjel podle programu, který byl načrtnut v Moskvě, do jiných byl zanesen na bodácích sovětských armád. Našlo se i nemálo takových zemí jako Indie či Barma, kde tento revolucionizující vliv prudce změnil své etické a politické zabarvení. Ať však tomu bylo jakkoli, do revoluční či přetvářecí činnosti se zapojovaly masy právě těchto nadnárodů, těchto zemí, těchto národů, a nikoli pouze Ruska samotného. Rusko se podle míry svých možností snažilo pouze zachovat si úlohu usměrňující síly (což se mu zdaleka ne vždy dařilo, a jak šel čas, dařilo se mu to čím dál méně).

Je proto přirozené, že za obrazy obou vůdců revolučního Ruska jsou vidět nejenom obrysy třetího ruského wicraora, nýbrž také stín bytosti nezměrně ohromnější, bytosti planetární – realizátora velkého démonického plánu, bytost jménem Urparp.

Význam, úloha a samotná povaha těchto dvou lidských nástrojů se však hluboce lišily.

První z nich byl člověkem. Stejným člověkem jako téměř všichni nositelé temných či světlých poslání. Je ovšem samozřejmé, že na jeho šeltu i ve všech ostatních komponentech jeho bytosti probíhala mnohaletá, ne-li mnohasetletá práce, aby jej změnila na poslušný nástroj jinopřírodní vůle. Jeho osobní monáda však při tom všem zůstávala nedotčena, dále se vznášela ve svém mnohoslunečném Irolnu. Jeho lidská podoba, jeho charakter nezbytně – do jisté míry – odrážely světlo této monády, nehledě na množství překážek, které démoničtí pěstouni stavěli mezi monádu a člověka. V jeho charakteru zůstaly dokonce i takové vlastnosti, které se zdály být z hlediska jeho poslání na překážku, jež však nemohly být definitivně potlačeny. Tento člověk nebyl ani krvežíznivý, ani nebyl aktivně krutý; úporně věřil v Doktrínu a pracoval nikoli ve jménu svém, nýbrž ve jménu tohoto ideálu. Svérázným způsobem miloval národ a lidstvo, byť to byla láska obecně abstraktní, láska zasněné hlavy. Přál jim takové blaho, jak ho sám chápal, a pokud se někdy uchýlil k velmi tvrdým opatřením a dokázal projevit i nesmlouvavost, nebylo to diktováno ani mstivostí, ani nelidskostí, nýbrž přesvědčením o tom, že taková je smutná revoluční nutnost. Prolití krve či způsobení utrpení mu nepřinášelo samo o sobě žádnou slast. Dokonce i v tom případě, kdy byl v důsledku teroristického útoku těžce raněn a stěží zůstal naživu, našel v sobě vůdce mravní sílu a dostatečnou politickou prozíravost a možná že i humanitu, aby trval na tom, že pachatelka atentátu nebyla popravena, nýbrž uvězněna. Ke svým soudruhům ve straně měl otcovsky šetrný vztah a ani proti těm z nich, kteří stáli v čele opozičních proudů uvnitř strany, nepřijímal žádná opatření, kromě diskusního boje, stranické sugesce a tlaku vlastní autority. Politici činitelé jako Trockij, Zinovjev, Bucharin, kteří mnohokrát demonstrovali své odlišné smýšlení, zůstávali aktivními členy elity a nesli obrovskou tíhu společné stranické a státnické práce.

Mnoho případů jeho zásahu, který odvracel nezaslouženě tvrdý trest či příliš tvrdé opatření místních mocenských orgánů, dokazuje, že prvnímu vůdci nebyly mnohdy cizí lidský soucit, slitování, pocit spravedlnosti. Příliš upřímně do sebe nasál demokratické ideály předešlých generací; byl příliš inteligentní na to, aby jej bylo možné přeměnit v tyрана. Všechno to dokazuje i jeho vztah k takzvaným národnostním menšinám: jeho instrukce pro tento případ byly proniknuty značnou péčí o to, aby nebyla zraněna národní hrdost, bolestně vyhraněná díky stáletému pronásledování. A jsou naplněny takovou ostražitou lidskostí a takovým porozuměním pro psychologii utlačovaných národů, že se nepřestáváš divit: jak mohl jeho nástupce tyto instrukce tak bezohledně a cynicky pošlapávat?

Lenin byl internacionalistou nejen slovy, ale i skutky. V mnohém uskutečňoval temné poslání, hluboce však věřil tomu, že jeho činnost směřuje k blahu lidstva.

– Jiná povaha a odlišná předexistence vymezily i zcela odlišný charakter druhého vůdce.

Každá z inkarnací této bytosti byla jakoby další zkouškou. Předposledně se na historické aréně zjevil právě v podobě, kterou s geniální metahistorickou prozíravostí zaznamenal Dostojevskij ve svém *Velkém inkvizitorovi*. Nebyl to Torquemada či někdo jiný z největších vůdců této satanské zkušenosti; nepatřil však ani k řadovým pracovníkům inkvizice. Objevil se v době jistého poklesu politické vlny a během svého dlouhého života pochopil, že se mu nepodaří přeměnit katolickou církev na poslušný mechanismus Gagtungra a cestu k celosvětové tyranii. Zkušenost činnosti v rámci inkvizice však této bytosti dala velice mnoho, rozvinula v ní touhu po moci, krvežíznivost, sadistickou krutost a zároveň ustálila způsoby spojení mezi Gagtungrovou, a přesněji řečeno Urparpovou inspirací a jejím denním vědomím. Tato bytost začala onu inspiraci vnímat již nikoli pouze skrze podvědomou sféru, nýbrž bezprostředně a přímo bdělým vědomím. Existuje speciální termín: *chochcha*. Označuje satanské pozdvižení, neboli typ takových extatických stavů, kdy člověk vchází ve styk s vysokými démonickými silami nikoli ve snu, nikoli v transu, nýbrž při plném vědomí. Tenkrát ve Španělsku 16. století začala být chochcha této bytosti dostupná, tím bylo dosaženo stupně uvědomělého satanismu.

Období mezi touto inkarnací a inkarnací následující probíhalo zpočátku na Dně, kam byly šelt i astrál svrženy zátěží strašlivé karmy, později pak v Gaššarvě: Urparp a jeho sluhové sem vyzdvihli potenciálního antikrista a 200 let jej tam připravovali k jeho následujícímu vtělení. Připomínám, že sám Gagtungr kdysi pro něho v Irolnu uloupil u jednoho z císařů starého Říma monádu, kterou uvrhl do zajetí ve víru fialového oceánu v Digmatu, přičemž jakoby bezhlavý šelt imperátorův přebýval v letargickém spánku v jednom z vězení Gaššarvy.

Zdá se však, že uvnitř bytosti, o níž je řeč, ještě navzdory vědomému uctívání Gagtungra snad zůstávala nepatrná jiskřička, určitý stín pochyb o správnosti takové volby. Je možné, že to byl pouze instinktivní strach z nepředstavitelně strašlivé katastrofy po příští apoteóze. Ať tak či onak, tato jiskra byla nakonec udušena na začátku nové existence této bytosti na Zemi. Tato bytost spatřila znovu sluneční světlo v maličké zemi na pomezí Asie a Evropy, v horské vesničce, v chudobné věřící rodině; a ještě jako chlapec se zcela rozloučila se vším, co je přímo či nepřímě spjato s křesťanstvím. Zdálo se, že jí síly Prozřetelnosti ještě jednou pootevřely dveře spásy tím, že jí nabídly další cestu v lůně církve, v hodnosti kněze. Jenomže jaké perspektivy mohla tato skromná cesta skýtat bytosti posedlé vizí vlády nad celým světem? S přípravou na duchovní cestu – v obou významech toho slova – bylo skoncováno jednou provždy a nezvratně. Je také možné, že volba byla v podstatě učiněna již v Gaššarvě, nyní pouze nalezla adekvátní vyjádření v Enrófu. Objekt mnohasetleté ďáblovy péče se přimkl k revolučnímu hnutí na Kavkaze a důkladně prostudoval Doktrínu, neboť velmi přesně pochopil, že jeho *první* opatření po dobytí moci nenalezne lepší masku.

Ale proč, přesněji řečeno, kvůli čemu se tato bytost, která byla předurčena k vládě nad Ruskem, zrodila nikoli v ruské rodině, nýbrž v nitru jiného, okrajového, maličkého národa? Zřejmě z téhož důvodu, ze kterého se Napoleon zrodil nikoliv jako Francouz, nýbrž jako Korsičan, nikoli jako následník krve a ducha velké francouzské kultury, nýbrž naopak jako dvojnásobný uzurpátor: nejenom jako dobyvatel moci, k níž nebyl povolán ani společností, ani následnickým právem, nýbrž ještě k tomu moci v cizí zemi, a ne ve své vlastní. Korsika i Gruzie, země drsné, hornaté, kulturně zaostalé, kde je lidský život velice levný a každý konflikt přerůstá v krvavé střetnutí, vykonaly své, upevnily v obou svých zrozcích hluboké pohrdání hodnotou lidského života, žhavou pomstychtivost, neschopnost odpouštět a pozoruhodnou lehkost, s níž jsou rodáci z těchto zemí připraveni sáhnout ke zbraní. Obě tyto bytosti právě měly být, aby mohly lépe splnit své předurčení, v těle obou velkých zemí jaksi cizorodými tělesy, nespojenými žádnými iracionálními, hlubinnými, duchovními nitěmi s národem, který se měl stát hlavní arénou jejich činnosti a v převážné míře jejich obětí. Bylo třeba přijít „neznámo odkud se sekerou v ruce a s nevýslovnou drzostí“, jednat tak, jak si počíná dobyvatel v zotročené zemi.

Ludvík XIV. vedl chladnokrevně své války, ztotožňoval stát se sebou samým a posílal na smrt tisíce Francouzů. Petr I. obětoval několik desítek tisíc duší nevolnických rolníků, aby postavil Peterburg. Lenin pracoval pro světovou revoluci, která by stála život přibližně milion lidí. Ale vrhnout téměř polovinu mužského obyvatelstva Francie do tlamy nepřetržitých válek s jediným cílem rozšíření sféry vlastního panování, obětovat pro záchranu svého nikým a ničím nepožehnaného trůnu přinejmenším deset milionů ruských vojáků, potom posadit za ostatný drát jednu pětinu obyvatelstva země a připravovat přeměnu jejich nejkrásnějších měst a nejurodnějších oblastí v měsíční krajinu kvůli vidině rozšíření svého panství na celou planetu – ne, toho by se neodvážil ani Ludvík, ani Petr, ani Lenin – nikdo, v jehož žilách teče stejná krev jako prolévaná krev národa, nikdo, pro něhož jsou kulturní hodnoty národa jeho hodnotami, minulost a budoucnost národa jeho minulostí a budoucností, pro něhož je země, po které kráčí, tou nejcennější, nejmilejší a nenahraditelnou zemí – Vlastí.

Pochopitelně, „otec lži“, který od staletí ke staletím připravoval svého zplozence, mu nikdy neřekl celou pravdu – ani o konečných cílech a možnostech, ani o významu jednotlivých etap přípravy. Když velký démonicky rozum zabezpečoval jeho další inkarnaci, chápal, že v Enrófu ještě nedozrálé podmínky pro říši antikristovu, že ani sám kandidát není ještě vůbec připraven k takovéto úloze. V jeho bytosti dosud nebyly připraveny schrány pro ty nadlidské dary, jež jsou nezbytné vládci světa. Zůstávaly zatím v zárodku orgány, které se měly později rozvinout v jeho hmotné podobě. Nebylo ještě kam vložit genialitu vědeckou, státnickou, uměleckou, genialitu temné religiozity. Neboť schopnost prožívat stav chochcha ještě nestačí k tomu, aby materiálu získanému skrze ďábelské duchovnění byly přidány formy velkého kvazináboženství, přitažlivé pro lidstvo. Urparp věděl nejlépe, že zatím nepříjde představení, nýbrž pouze generální zkouška.

Bylo však třeba ve vědomí zplozence upevňovat iluzi, že to není zkouška, nýbrž právě již dlouho očekávané představení, a že právě v této inkarnaci může dosáhnout svého celoplanetárního cíle, bude-li dobře hrát. Tato iluze by pro herce byla nejsilnějším stimulem, aby hrál ze všech sil a jak nejlépe umí: nejsilnějším stimulem ve funkci světového revolučního proudu.

Je strašlivé zadívat se do zachovalého portrétu této bytosti v dětských letech. Jaký otřesný kontrast s tváří maličkého Lenina! Nic chlapeckého, ani záblesk dětského!... Podivné čelo, natolik snížené a zúžené okrajem černých, hladce ulízaných, „jak jarmulka“ nasazených vlasů, že by to vyvolalo dojem degenerace, kdyby se pod vlasy nerýsovala ohromující lebka – *kónické* formy –, jež se nezakulacuje plavnou linií dozadu, nýbrž se pozvedá vzhůru až k samotnému temeni. Zaostřuje se a je nakonec ověncena tou vypouklinou, která hovoří o velkém mystickém nadání.¹¹ Brada je dlouhá a úzká; později se výrazně rozroste do šířky. Nos vystupuje bojovně kupředu; v obrysech suchých a bledých, sevřených rtů – pevnost, nečitelnost a podivná, neinteligentní tupost. A napjatě přihmouřené oči hledí tak zachmuřeně, sebevědomě, s takovým zarytým nepřátelstvím ke všemu, že to nevidíš u žádného dítěte.

Třicet let se před námi všude mihotala podobizna této bytosti – již ne chlapce, ale muže. Nebylo možné učinit krok, abys ji nepotkal zprava, zleva či zepředu. A je těžké zbavit se návyku na tuto tvář, na množství asociací, které v nás její podoba vyvolává, je těžké nepředpojatě na tyto rysy pohlédnout. Na většinu portrétů jsou oči vůdce lehce přihmouřeny, jakoby napolo přikryty nepatrně opuchlými víčky. Někdy je to grimasa, jež má imitovat dobrodružně chytrácký úsměšek jako u Lenina, někdy se to podobá napjatému zahledění do dále. Pouze na známém portrétu malíře Brodského jsou oči otevřeny tak, jak mají být: hledí na nás odtud černočerná tma, sverepá a strašlivá. Husté vlasy, sčesané dozadu, skrývají nenormálnost lebky; pověstné kníry skrývají příliš proradnou linii rtů.

I kníry vlastně vnášejí do obrazu dosti významný odstín: odstín jakési přihlouplé primitivnosti, jako by se její majitel honosil svou mužskou hrubostí a sám ji v sobě kultivoval. V dětství úzký ovál tváře dávno nahradil jasně načrtnutý čtverec, vysvětluje to s léty rozvinutá drtivá síla čelistí, schopných, jak se zdá, rozemlít kameny. Do této tváře vtiskly svou pečeť jak nesmírná vůle, tak i nekonečné sebevědomí. Žádný rys v ní nenaznačoval když už ne oduševnělost, tak alespoň rozvinutou inteligenci. Pouze ubíjející chytrost ve spojení s nepochopitelnou tupostí – a ještě něco, co vyvolává rozpaky a obavu: lebka! Lebka. Co pojímají do sebe tyto neobvyklé pukliny, co znamenají tyto unikátní proporce?

Chytrost, vůle, tupost, nelidskost – vždyť tyto vlastnosti nestačí, aby člověk zanechal v dějinách takovou stopu, jakou zanechal on. Musí být vidět i vlohy vyššího řádu. Možná o nich svědčí to, co portrét nemůže zachytit – hlas, témr, dikce? Jenomže my všichni, jeho současníci, jsme přece slyšeli tento hlas, zbavený vibrací, postrádající nuancí, pomalý a tupý zvuk automatu, tuto mluvu východního člověka, který se nikdy nedokázal pořádně naučit rusky.

Kdo to tedy je? Copak je to vskutku idiot? Jenomže kdy a kde, kromě města Hlupákova, se idiot stával absolutním vládcem, a to v obrovském státě? A stával se nikoli následnickým právem, nýbrž vlastním úsilím? Uchopit moc a po tři desetiletí vládnout titánské velmoci, donutit celé kontinenty třást se – k tomu je třeba disponovat ještě i čímsi jiným, než je pouhý idiotismus.

Odložme však portrét a pohledme na životopis státníka.

Navzdory Leninově otevřené a jasné poslední vůli,¹² varující stranu před tím, aby tomuto milovníkovi „ostrých jídel“ poskytla příliš široké pravomoci, dokázal tento milovník během dvou tří let odstrčit lokty všechny další pretendenty, kteří měli větší zásluhy a přednosti; dokázal mistrovsky provedenými intrikami přivést všechny konkurenty, kteří nestihli umřít sami, na popraviště nebo k ostrakismu. Neopominul rozdrtit všechny opoziční skupiny – jednu za druhou jako hnízda hmyzu – ve straně i mimo ni. Nalezl způsob, jak na prášek rozemlít inteligenci – tohoto rozséváče nezávislého a odlišného myšlení – a místo ní vytvořit svůj vlastní ekvivalent této kulturní vrstvy. Zničil vnější příkrovy a formy náboženství a donutil ho zároveň, aby věrně a oddaně sloužilo jeho zájmům. Dokázal vytvořit takový kulturní režim, v němž by dokonce i ta nejodvážnější hlava byla zbavena možnosti pozvednout hlas proti. Vybudoval takový bezpečnostní aparát, při němž byl vládcův život absolutně nedosažitelný pro jed či dýku, kulku nebo bombu. Dokázal, aby hlasy všeho ostatního obyvatelstva zněly nikdy neumlkajícím hymnem – jemu, pouze jemu, milovanému, moudrému, rodnému – k tomu všemu bylo vskutku nezbytné být geniální. Bylo nezbytné být majitelem geniality zvláštní, specifické: temné geniality tyranie.

Genialita tyranie se skládá v podstatě ze dvou sil; z nejvyšší možné touhy po vlastním prosazení a největší možné krutosti.

Jak se zdá, v dějinách lidstva dosud neexistovala bytost natolik posedlá touhou prosadit se, tak nažhavená a temperamentní. Jak uboze vypadá čtyřicetimetrová socha Nerona v podobě Apollóna, kterou nechal kdysi postavit vedle Kolosea,¹³ když ji porovnáme s mnoha tisíci sochami revolučního vůdce, které byly postaveny všude, na každém náměstí, u nádraží, v každém parku, na dvoře každé továrny, a které se různily velikostí od běžných pomníků až po rhodský Kolos!¹⁴ Donutit pojmenovat svým jménem hlavní ulici v každém městě a dobrou třetinu kolchozů země; donutit libovolnou schůzi, ať se zabývala jakoukoli otázkou, aby se završila ovací na počest vůdce; vnutit toto oslavování za povinnost všem druhům umění, literatury, hudby, vědy; donutit ve 20. století polovinu lidstva, aby jej pokládalo za koryfeje ve všech oblastech vědění; seřadit mechanismus falzifikace historických dokumentů tak, aby se revoluční či státnické zásluhy poražených soupeřů připisovaly pouze jemu; napsat nové evangelium,¹⁵ v něm proslavit sebe sama a donutit veškeré obyvatelstvo, aby tento paskvil studovalo div ne nazpaměť; všechno tak zamlžit, že nespočetné davy lidí za hranicemi uvěřily tomu, že se jim dostalo nesmírného štěstí – žít současně s nejgeniálnějším, nejmodřejším a nejhumánnějším ze smrtelníků... Co jsou ve srovnání s tím všechny choutky despotů minulosti: falzifikace dějin Ramessem II.,¹⁶ modlitby před svým zobrazením

v chrámu, ke kterým nutil některé kněze Caligula,¹⁷ omračující řev „Heil Hitler“, který hřměl deset let nad Německem*, a dokonce i hory lidských lebek či karavany s nůšemi plnými vyrvaných lidských očí – apoteózy, kterých byla schopna přízemní obrazotvornost různých Čingischánů a Tamerlánů.

Je známo, že Stalin se velmi staral o rehabilitaci některých netvorů minulosti, například Ivana Hrozného či Maljuty Skuratova. Avšak o tomtéž Hrozném nakonec pohrdavě poznamenal: „Popraví hrstku bojarů a pak se dva týdny modlí a činí pokání. Mékkota!“ Ano, nazvat Hozného slabochem měl snad právo jedině on.

Tyto bezprecedentní formy a rozměry tyranie svědčí o nadlidské touze prosadit se a stejně tak o nadlidské krutosti.

Byl krvežíznivý jako pravý démon. Jakými představami státního prospěchu, byť převráceně pojatými, lze objasnit systém periodicky se opakujícího masového pouštění žilou? Poprvé si to dovolil na počátku kolektivizace, kdy bylo kulactvo, přesněji řečeno zámožné rolnictvo, likvidováno podle jeho plánu „jako třída“. Davy lidí byly zbaveny prostředků k životu a za okolností zhoubných i pro dobytek byly vrženy do neobydlených oblastí, kde také odevzdávaly Bohu své duše. „Odkudsi byl slyšet rachot; zdálo se, že kdesi jsou ničeny celé vesnice a rozléhá se tam sténání, nářek a prokletí. Po vodě plavaly stohy sena, klády, vory, části jizeb...“ Není pochyby, že kdyby kolektivizaci zemědělství řídil alespoň Lenin – o skutečných demokratech a humanistech už ani nemluví – bylo by toto opatření provedeno zcela jinými metodami. Uskutečňovali by ho opatrně a pomalu, nikoli přinucením, nýbrž názorným demonstrováním výhod a účelnosti kolchozů, přičemž by byly zachovány všechny materiální hodnoty soukromých hospodářství. Bylo by to prospěšné rolnictvu i zemědělství, státu i celé světové Doktríně vůbec. Namísto toho vypukl na Ukrajině a na některých dalších místech v roce 1933 neslýchaný hladomor až do lidojedství.¹⁸ Možná historikové budoucnosti dokáží stanovit alespoň přibližný počet obětí této skupiny opatření. Po první hekatombě byla navržena druhá: oběti pohromy v náboženských konfesích. Krátký oddych, aby mohly Gagtungrovy pluky strávit vekolepou porci gawachu – a na hodovní stoly v Gaššarvě a Digmatu se nese již nový pokrm: dva až tři miliony obětí „ježovštiny“. Ještě trochu – a začíná růst hekatomba obětí Velké vlastenecké války. Druhého vůdce lze pouze relativně pokládat za jednoho z jejích viníků, odpovědnost za rozsah lidských obětí však nese i on. Jakmile se v roce 1945 začíná tento pramen gawachu vyčerpávat, začíná se lidský nástroj Urparpův poohlížet po novém. Válčit dále není možné – válečné rezervy se vyčerpávají a i nepřítel nás předebral výrobou atomové bomby: to znamená, že je třeba zajistit nové proudy gawachu v podmínkách mezinárodního míru. Začínají masové represe. Bez rozmyslu, nesmyslně, s nekonečnou fabrikací případů bez jakýchkoli důkazů, s nelidskými mučeními a s takovým režimem v některých

* Mluví o deseti letech, protože později hluk vlasteneckých výkřiků zcela přehlušilo hřmění náletů a výbuchy bomb.

„speciálních táborech“, před nímž blednou Osvětim a Buchenwald. Nemáme zatím ještě přesné číselné údaje o obětech tohoto období. Je ale nepochybné, že počet zahynulých v táborech od roku 1945 do roku 1953 činí několik milionů, a přidáme-li k nim ty kteří zemřeli dříve, a dokonce i ty, jež masové předčasné propuštění za Chruščovův vysvobodilo z táborů na pokraji hrobu, bude nutné zapomenout na předešlé jednotky počítání a přejít již na operace s desítkami milionů.

Při pokusech porozumět tomu, co se děje, se lidé dostávali do slepé uličky. Pokoušeli se vysvětlit zvěrstva intrikami a zákeřnými záměry těch, kdož se vůdcovou chybou dostali k řízení soustavy bezpečnosti. Napomáhal tomu i sám vůdce, který čas od času odstraňoval a krutě trestal své chráněnce. Za popraveným Jagodou zmizel v propasti Ježov, po něm Abakumov a ihned po vůdcově smrti – ten, jenž řídil systém bezpečnosti po dobu 15 let.¹⁹ Všem bylo jasné, že takové opatření nejenže nesledují státní zájmy, nýbrž jsou naopak s těmito zájmy v nejprůkrčiším rozporu. To bude jasné každému historikovi. A metahistorikovi bude kromě toho jasné, že na těchto oceánech gawachu neměl zájem ani Žrugr, ani jigvové, neboť ti se živí nikoli gawachem, nýbrž psychickými emanacemi státního komplexu lidských citů. Stalin se těmito činy odhalil v metahistorikových očích nikoli jako nástroj Třetího wicraora, nýbrž jako nástroj samotného Velkého Trýznitele, neboť jedině Gagtungr a démoni Gaššarvy měli zájem na přítoku těchto neslýchaných objemů gawachu.

Tak se nám vysvětlují oba komponenty toho, co můžeme v této bytosti nazvat geniální schopností k tyranii: touha prosadit se a aktivní krutost, která je dovezena do téměř extatického napětí.

Jenomže Stalin přece dodnes má reputaci velkého státního činitele – skvělého politika a diplomata, vynikajícího vojevůdce, prvotřídního organizátora, dokonce i velkého činitele kultury. Podívejme se blíže, jaké jsou Stalinovy nejdůležitější státnické úkoly před druhou světovou válkou. Myslím si, že se dají definovat takto: upevnění své absolutní samovlády a rozdrčení jakékoli opozice; zápas s duchovností; kolektivizace zemědělství; industrializace; příprava válečné mašinérie k odražení možného útoku a k vlastnímu skoku na Západ, Východ a Jih; vytvoření k tomu příznivé mezinárodní situace; maximální úspory lidských rezerv Sovětského svazu k poslednímu střetnutí s kapitalistickým světem.

Ovšem pro upevnění vlastní diktatury a naprosté rozdrčení veškeré opozice není vůbec zapotřebí být velkým státníkem. Stačí být geniálním tyranem. Stačí jím být i pro boj s duchovností těmi metodami, kterými ho vedl Stalin. O tom, jak metody kolektivizace protirečily státním zájmům, jsem již hovořil; nyní doplním, že osudové zaostávání země ve výrobě zemědělských produktů lze objasnit ani ne tak omyly a chybami samotné kolektivizace, nýbrž tou politikou vymačkávání vši šťávy z rolníků s tím nepovedeným hospodařením, kterým se vyznačoval veškerý agrární kurs Stalina od začátku až do konce. Nemalý význam mělo i to, že důraz na přílišné urychlení tempa vývoje těžkého průmyslu vytrhl z vesnice obrovské masy lidí; ještě větší masy vyrvala Vlastenecká válka a po válce nebylo učiněno nic, aby byl stimulován návrat lidí k půdě a aby byli lidé aktivně

zainteresování na zvyšování produktivity zemědělské práce. Slepá víra v účinnost čistě vnějších prostředků vedla k tomu, že veškerá naděje byla vložena do mechanizace zemědělství. Výsledkem byly vesnice bez lidí, rozšíření sektoru chátrajících půdy, nahromadění tisíců traktorů a kombajnů v ostatních sektorech a prázdné žaludky kolchozníků. Je pochopitelné, že lidé utíkali z vesnic do měst všemi možnými způsoby.

Stát i veškerá Doktrína vcelku by měly prospěch i z toho, kdyby nebyl plán industrializace tak jednostranný, kdyby nebyla ponechána bez náležité pozornosti výroba spotřebních předmětů. Jelikož však převládala starost nikoli o blahobyt obyvatelstva, nýbrž o to, aby bylo možné převést průmysl na válečnou kolej, kdyby k něčemu došlo, navrhovalo se obyvatelstvu, aby to nějak vydrželo jednu pětiletku, druhou, třetí, čtvrtou a možná ještě dvě až tři, aby mohla být země zabezpečena výrobou výrobních prostředků. Výsledkem třicetiletého panování bylo, že produkce lehkého průmyslu i produkce zemědělství stačila sotva k tomu, aby jakž takž uspokojila obyvatelstvo velkých měst, ostatní obyvatelstvo pak bylo nuceno trpět nedostatkem toho nejn nutnějšího.

Zdalo by se, že se vše dělá pro vytvoření válečné mašinérie nebývalé mohutnosti. Kupodivu i v tomto snad nejdůležitějším odvětví státní činnosti se všechno vyvíjelo jakýmsi osudovým způsobem ne tak, jak by se chtělo. Tyranie, jež pod sebou nestrpěla ani jednoho vynikajícího člověka, vedla k tomu, že nedlouho před druhou světovou válkou bylo rozdrceno nejvyšší velení sovětské armády a spolu s Tuchačevským byly neznámo proč a kvůli čemu zahubeny desítky talentovaných vojenských řídicích činitelů. Ohromuje, jak malý efekt přinesla péče o zesílení válečného letectva. Ještě více ohromuje to, že v obou pětiletých plánech nebyla věnována náležitá pozornost výstavbě nových dopravních cest a v momentě německého vpádu země disponovala pouze sítí železnic, z nichž byla většina postavena ještě v 19. století. Dokonce i ze strategického hlediska nejdůležitější železniční tratě, jako je například velká část tratě Moskva – Kyjev, zůstávaly jednokolejné a v obrovských asijských prostorech byla za dvacet let vybudována pouze jedna slušná železniční trať – slavný Turksib. Celé toto amatérské řízení mělo spolu s řetězem zahraničněpolitických omylů za následek to, že sovětské armády musely v prvním roce Vlastenecké války přenechat nepříteli celé území až ke Stalingradu.

Mluví se o geniálním politikovi, skvělém diplomatu. Je však velmi obtížné vidět něco skvělého v tom politickém kursu, který od revoluce až do roku 1941 udržuje zemi v mezinárodní izolaci; který ze strachu před cizími ideologickými vlivy zabeďňuje všechna okna – nejenom do Evropy, nýbrž i kamkoli jinam; který svou podporou revolučního hnutí v cizích zemích a prohlášeními o nastávající bitvě s kapitalismem na život a na smrt vzbuzuje v jiných zemích nejdříve obavy, poté strach a nakonec vyvolává z nebytí tak agresivní vstřícnou doktrínu s nelidskou ideologií, jako je německý nacionální socialismus, který neví, jaký nepřítel je nebezpečnější – tento nacionalismus či anglo-francouzský kolonialismus, a proto se zmítá mezi jednáními s jedním a smlouvou o přátelství s druhým, až nakonec

dostává od zákeřného přítele takový úder po hlavě, že z něj lebka praští. Stěží lze považovat další rozvoj tohoto politického kursu za úspěšnější, když se vynikající politik a skvělý diplomat nechá ohlupovat sliby o otevření druhé fronty v roce 1942, pak v roce 1943 a během tří let přihlíží, jak jeho vlast se zalévá krví a polyká jeden diplomatický klam a krach za druhým.

Je ovšem pravda, že ze všeho toho bylo vyvozeno přece jen určité poučení. Bezmocný vztek, jenž zuřil v duši této bytosti nejdříve od úderů německého soupeře a později pak u vědomí toho, že z ní diplomacie západních velmocí dělá hlupáka – tedy tato zuřivost se stala tím nejsilnějším stimulem k tomu, že v poválečných letech byly veškerá pozornost, všechna starost, všechny síly národa, všechny zdroje státu zaměřeny na dohnání a předechnání nejsilnější velmoci Západu ve vojenské oblasti. Tohoto cíle bylo naštěstí dosaženo až po Stalinově smrti – naštěstí proto, že kdyby toho dosáhl dříve, byla by třetí světová válka v tomto okamžiku již dávnou minulostí, stejně jako by už byly dávnou minulostí Paříž, Řím, New York, Londýn, Leningrad a všechno ostatní. Myslím, že Stalin měl do jisté míry organizační schopnosti. Bez těchto schopností není možné koordinovat vedení všech odvětví státu, přitom státu do takového stupně centralizovaného. Zvláště to bylo patrné v letech války, kdy téměř bez odpočinku a spánku řídil vojenskou mašinerii, činnost týlu, mezinárodní vztahy a zasahoval do všech věcí. Jiná otázka je – kdo, kromě jeho samotného, potřeboval to neustálé zasahování do všeho a zda z toho měla nakonec prospěch věc obrany. Pouze opravdový génius či dokonce supergénius by se v tomto shonu, divokém spěchu, při bleskovém přeskakování od jedné otázky ke zcela odlišné mohl vyhnout hrubým omylům, spěšným rozhodnutím a nesprávným závěrům. Tyranie, jež nestrpí, aby se s kýmkoli dělila o prerogativy vrcholné moci, ovládala i zde rozum a vůli státníka.

Co se týče termínu „vojevůdce“ ve vztahu ke Stalinovi, je toto hodnocení založeno na zjevném nedorozumění. Dějiny neviděly a nikdy neuvidí vojevůdce, který by za celou čtyřletou válku ani jednou nevyjel do přední linie, ani jednou neinspiroval vojáky příkladem své nebojácnosti a odvahy, nýbrž se naopak schoval v tom nejnepřístupnějším koutě, tam si k sobě povolával skutečné válečné odborníky, bojové maršály a generály, kteří na sobě nesou veškerou tíhu faktického velení, vyptával se na jejich autoritativní názor, na každou vojenskou otázku, aby si posléze tyto názory, tato rozhodnutí, tyto strategické a taktické koncepce prisvojil. Myslím si, že Žukov, Rokossovskij či Malinovskij by mohli mnohé vyprávět o tom, jak tento Vrchní Velitel uměl být moudrým iniciátorem toho, o čem se mu před rozhovorem s nimi ani nesnilo.

Prchlivost a státnická prozíravost – dvě věci, které jdou stěží dohromady. Zdá se, že Stalina ovládala v době války prchlivost do té míry, že poválečná budoucnost ho zajímala jen málo, což samozřejmě vedlo k nenapravitelným chybám. Příkladem může být to, že v průběhu čtyřleté války, kdy byl do zbraně povolán každý druhý plnohodnotný muž ve státě, generalissimus, ovládaný přímočarou

ideou „všechno pro válku“, zakazoval poskytovat vojákům a důstojníkům dovolené. Přírozeným důsledkem toho byl katastrofální pokles porodnosti.

V přírůstku obyvatelstva po létech se vytvořila čtyřletá zející díra, která se musela tím nejhorším způsobem projevit v období let 1959–1963, kdy by se tvář v tvář hrozící třetí světové válce nenašla ve státě mládež ve věku branců. Možná vůdce věřil, že třetí válku dokáže zahájit a završit dříve, než pokolení narozené na počátku čtyřicátých let dosáhne braneckého věku.

Je možné toho, kdo nejenom stříhá, nýbrž i ničí své ovce, nazvat dobrým pastýřem? Copak lze považovat hospodáře, který nutí vytrhávat spolu s plevem i výhonky zeleniny, za dobrého hospodáře? Je snad možné nazvat takového vůdčího činitele politického kursu, jemuž veškerá vojenská síla souseda spadne na hlavu jako sníh, dobrým politikem a diplomatem? Je snad možné toho, kdo bez příčiny a důvodu ničí zkušené kádry svých vlastních stoupenců, pokládat za rozumného vedoucího strany, opravdového vůdce? To není pastýř, ale vlk.

Nositel svérázné temné geniality, která se projevovala ve všem, co mělo vztah k tyranii, byl tak majitelem státnických schopností, jež v žádném případě nepřevyšovaly průměr. Stalin byl špatným hospodářem, špatným diplomatem, špatným vůdcem strany, špatným státníkem. Vojevůdcem nebyl vůbec.

Známe však některé projevy jeho osobnosti kvalitou ještě nižší než „špatné“. Týká se to sféry Stalinovy tak zvané *kulturní* činnosti.

„Nebyl ani inženýrem, ani technologem.“ Zůstal diletantem ve všech oblastech vědění, možná snad kromě politicko-ekonomických věd, pokládal se však ve svých představách za génia encyklopedického typu a s „nevýslovnou drzostí“ Ugrjum-Burčejeva začal řídit veškerý vědecký život Sovětského svazu. Je pochopitelné, že se nezabýval laboratorními výzkumy. Činnost celé soustavy Akademie věd SSSR se všemi instituty, které do ní patřily, jakož i činnost základních, středních a vysokých škol, byla však zaměřena v souladu se směrnicemi, které vydával osobně Stalin. A nejen to. Organizovaly se široké společenské diskuse o otázkách biologických, fyzikálních, dokonce i astronomických disciplín, jejichž úkolem bylo posouzení a rozpracování takového zorného úhlu na stávající vědecké problémy, který stanovil a vymezil právě Stalin. Ale i to bylo málo.

V některých vědeckých oblastech se vůdce dokonce odvážil vystupovat jako vědec-výzkumník; není třeba připomínat, že v tom případě se každý jeho výrok stával pro všechny specialisty této vědecké oblasti neotřesitelným dogmatem. Všichni si ještě pamatují jeho práce z oblasti jazykovědy, kde byly triviální pravdy, jako je myšlenka o tom, že jazyk je základním prostředkem komunikace mezi lidmi, mícháány s tvrzeními zcela nesmyslnými. Stačí připomenout kategorické tvrzení, že myšlení vně slov není možné – tvrzení, jež vhánělo specialisty do slepé uličky, neboť zůstávalo zcela nevysvětlitelné, jak tedy myslí například skladatel, když promýšlí své nové dílo, nebo architekt, když si ujasňuje konstrukci budoucí stavby, či malíř, když přistupuje ke svému obrazu.

Stalin měl velmi nízký stupeň obrazného myšlení, zvykl si uskutečňovat veškerou svou rozumovou činnost skrze slovo, a proto, jak se zdá, vskutku vůbec

nechápal povahu umělecké tvorby. To mu však vůbec nebránilo, aby v sobě nespatoval člověka, který hluboce chápe umělecké hodnoty a který dokáže přesně ukazovat, kam a jak se má rozvíjet umělecká literatura, architektura, malířství, hudba, divadlo. Všeobecně známý aforismus o pohádce Gorkého *Dívka a smrt* „Ta věc je lepší než Goethův *Faust*“ možná ne bez užitku doplním ještě jedním, který si teď už málokdo pamatuje, jehož dokumentárně přesnou fixaci je však možné najít v novinách z roku 1926 nebo 1927. V oněch ještě patriarchálních dobách navštívili Stalin, Lunačarskij a Kalinin výstavu moskevské organizace umělců ACHR. Vznešení hosté zanechali v návštěvní knize k následování potomků resumé svých dojmů. Lunačarskij využil této situace k tomu, aby s jemu vlastním povrchním leskem vyložil celé své estetické krédo. Kalinin byl skromnější: takticky předeslal, že není odborníkem na uměleckou problematiku, a beze všech pretenzí zaznamenal to, co se mu na výstavě líbilo či nelíbilo a stručně, jak dokázal, vysvětlil proč. Třetí návštěvník byl ze všech nejlakoničtější. Uvedu jeho zápis doslova: „Podle mě nic moc. J. Stalin“

Uběhlo ale sotva šest až sedm let a člověk, který odhalil svůj umělecký idiotismus, dosáhl takového postavení, že ve své pěstí svíral opratě všech pegasů sovětského umění a literatury.

Z ničeho, čím se Stalin pokoušel získat si nesmrtelnou slávu jako veliký stavitel, nelze smýt pečeť umělecké eklektiky, vnějšího gigantismu, nevkusy a snahy zbohatlíků po okázalém přepychu – at' to jsou stanice moskevského metra a vysoké budovy, nebo volgodonské plavební komory a nová okrasa Stalingradu. Jednotlivé úspěchy některých stavitelů, kterým se povedlo přesvědčit vůdce o své umělecké pravdě, utápějí se v absurdním nakupení prvků různých stylů – dórských portálů a gotických špic, renesančních lodžii a modernizovaných kolonád, v lesy skupinových bílých soch, mávajících mramorovými prapory a emblémy a jakoby vykřikujících o své ubohosti až k samotnému nebi, v bezpříkladné absurditě mozaik, kde postavy v bezbarvých stranických blůzách a čepicích se štítkem vystavávají na zlatém hieratickém byzantském pozadí.

Geniální tyran. Špatný hospodář. Nepodařený vědec. Umělecký idiot. Bohužel – idiot. V tom měl Saltykov-Ščedrin pravdu. Tento nešťastný idiotismus se však neprojevoval jenom v umělecké oblasti. Idiotské bylo nepochopení hranic vlastních schopností a možností. Idiotskou byla nepružnost myšlení, která zavinila dlouhý řetěz politických omylů, počínaje podceněním Hitlera ve třicátých letech a konče roztržkou s Jugoslávií vpředvečer let padesátých. Idiotskou byla i neschopnost vážit si někoho jiného než sebe, neschopnost chápat jakékoli trochu jemnější a složitější duševní pohyby. Stalin zůstával bez ohledu na svou dosti velkou erudici kupodivu polointeligentem.

Proč se ale Urparp nepostaral o to, aby tuto bytost obdařil genialitou státnickou, vědeckou i uměleckou? Copak by to nepomohlo celosvětovému triumfu Doktríny? Aby nepomohlo! Kdyby *státnická* genialita ochránila druhého vůdce před dlouhou řadou vskutku osudových chyb, komunistické Rusko by za třicet let jeho vlády dosáhlo pohádkového hospodářského rozkvětu a nebývale silného

vlivu na národy všech zemí. Kdyby jeho univerzální *vědecká* genialita zabezpečila tak prudký vědecký a technický rozvoj Ruska, že by tato země předhlonila rozvinuté kapitalistické státy a jejich válečné mašinérie, pak je velmi pravděpodobné, že by v polovině 20. století na pořadu dne nestála komunistická otázka v Koreji či Vietnamu, nýbrž panství Doktríny nad celou zeměkoulí. A kdyby *umělecká* genialita druhého vůdce uvedla do života – místo plochého nesmyslu *Krátkého kursu* či nudného přežvykování jeho referátů a řečí²⁰ – opravdové skvosty slova ústního i psaného, které by byly schopny „zažehnout slovem lidská srdce“, pak je vskutku možné, že by nositel takovéto geniality dosáhl celosvětové samovlády nejenom ve svých snech.

To, že Stalinovi chyběla genialita státnická, vědecká i umělecká, bylo důsledkem zoufalého odporu sil Prozřetelnosti. Temné dary geniality vědecké a geniality uměleckého slova, které do něj Urparp již vložil, se v astrálním těle této bytosti podařilo paralyzovat ještě před jejím zrozením na Kavkazu. Státnická genialita z ní byla vyrvána až poté, co se zjevila v Enrófu, v době, kdy byl Stalin dítětem. Nedokázal jasně pochopit, co se s ním stalo; a ani Urparp nepovažoval za nutné, aby mu to vysvětlil. Mlhavá vzpomínka na akt, kdy mu byly temné dary předány, v něm žila dál; právě z toho vzniká roztržka mezi hlubokou vírou ve vlastní encyklopedickou genialitu a tím faktem, že ani v jedné oblasti kromě tyranie nedokázal tuto genialitu projevit. Stalin – to je potenciální temný univerzální génius, který se nedokázal zcela rozvinout díky odporu světlých principů.

Démonický rozum se také díval na Doktrínu jako na jedinou věc, jež může a má sjednotit svět. Předpokládaly se i další varianty. Internacionální revoluční Doktrína byla pouze prvním vážným pokusem, důležitou zkušeností, generální zkouškou: v jejím průběhu se mělo vyjasnit, jakým tmelem a kterými silami lze dosáhnout tohoto celosvětového sjednocení pevněji a zároveň bezduchovněji. Potenciální, nerozvinutý temný génius mohl být vzat z Enrófu do Gaššarvy. Tam by prošel definitivní přípravou a přijal by svou poslední inkarnaci v následujícím století, kdy by uskutečněná Doktrína odstranila z jeho cesty k absolutní moci poslední překážku a byly by do něj přece jenom vloženy, vtisknuty a v něm zafixovány temné dary. Navíc by tehdy již Urparp velmi dobře věděl, jakou zbraní světlý princip tyto dary paralyzuje, a dokázal by podruhé předejít své porážce.

V době poslední zkoušky se pak mělo rozhodnout i mnohé další. Například je-li daný kandidát na Antikrista opravdu silnější než všichni ostatní. Je pravda, že ti ostatní byli, jak se zdá, pouze dva a z těchto dvou jeden nemohl být v té době z různých důvodů v Enrófu zrozen. Zůstal však druhý a střetnutí mezi nimi mělo bezchybně a definitivně rozhodnout, kdo z nich má hrát ve vytouženém divadelním představení hlavní roli.

Není mi známo, kým a jakými cestami byl veden a jak se připravoval druhý kandidát. Vidím pouze výsledky. Vidím, že i on měl geniální schopnost k tyranii: stejná touha prosadit se, stejná krvežíznivost, tatáž schopnost k jakékoli ničemnosti. Lidský nástroj Třetího wicraora Německa, jehož metahistorický smysl se také

vůbec nevyčerpává jeho involtací tímto wicraorem, však nedokázal dovést tyto kvality k dokonalosti. Nebyly v něm zcela vykořeněny některé čistě lidské rysy.

Stalin celkem připouštěl možnost, že se dožije takového stupně rozvoje vědy, kdy bude možné prodloužit jeho život daleko za přirozenou mez a snad dokonce dát mu i fyzickou nesmrtelnost. Zdá se, že s léty se tento sen jenom upevňoval. Proto plánoval politiku své velmoci tak, jako by nikdy nemusel odejít ze scény. Nepřemýšlel o těch, kdo budou jeho následníky, neustanovil žádné instrukce pro případ své smrti, žádnou poslední vůli. „Po mně třeba potopa“ – mohl by říci, kdyby jeho ideu nevyjadřoval přesněji jiný aforismus: „Já budu vždycky. Předpoklad, že něco bude *po* mně, je nesmyslný.“ Nespočetná sochařská zobrazení vlastní osoby, která po tisících všude rozséval, nelze vůbec chápat jako snahu o zvěčnění svého obrazu v hlavách potomků. Je možné, že zpočátku hrál tento motiv jistou roli, později jej však zcela nahradil motiv jiný: nikoli zvěčnění v paměti potomků, nýbrž sebeproslavení pro současníky. Je charakteristické, že při veškeré rozmanitosti forem a metod v kultu své osobnosti vůbec nepřemýšlel o tom, aby si pro sebe nechal připravit mauzoleum: zřejmě si nepřipouštěl myšlenku, že i on sám bude muset být někdy pohřben a mumifikován.

Jeho německý soupeř nebyl takového vznášení se ve výšinách kultu své osobnosti, ve zředěné atmosféře víry ve svou nesmrtelnost, schopen. Cítil se největším dobyvatelem všech dob, osobností bezpříkladnou a vyvolenou, předurčenou k obšťastnění německého národa a k tomu, aby Německo dosáhlo světové hegemonie. Mlhavě naznačoval i to, že po válce dá národu nové náboženství. Nikdy si však sebe nepředstavoval jako fyzicky nesmrtelného a čas od času se vracel k rozpracování závěti svým nástupcům. A dokonce oficiálně jmenoval Göringa nejbližším následníkem všech povinností a práv vůdce.

Nevím, „odkud“ přišel do německého Enrófu, v každém případě však nebyl cizorodým tělesem v těle Německa. Nebyl to tulák bez rodu a plemene, ale člověk, který vyjadřoval jednu charakteristickou – pravda, tu nejstrašnější, přece však charakteristickou – stránku německého národa. Byl Němcem tělem i duší. Miloval svou zemi a svůj národ podivnou láskou, v níž byl téměř zoologický demosexualismus smíšen se snem – darovat tomuto národu blaho a panství nad celým světem za každou cenu. A jemu by stačilo, aby přivedl národ k tomuto blaženství, zřídil ho pro něj, posléze odešel do jakýchsi transcendetních výšin a těšil se z pohledu na oslepující plody své práce, okuřovaný kadidlem vděčných pokolení.

Je ovšem pravda, že když válka vyvrátila všechny jeho propočty a stala se nikoli marnivým blitzkriegem, nýbrž nevídaným mlýnkem, který po šest let rozemílal tělo jeho národa (jiné národy mu byly naprosto lhostejné), vrhal se Hitler skřípaje zuby a s pěnou v ústech na podlahu, hryzal vztekem a z hoře po hynoucích soukmenovcích koberec, a přece je hnal a hnal na porážku až do posledních minut své existence. To však nebyla ledová necitelnost, s níž hnal na porážku miliony Rusů jeho nepřítel, nýbrž zoufalý pokus vydržet nějak do okamžiku, kdy

k němu Štěstěna přikloní tvář a Němci vynalezená atomová bomba obrátí nakonec Moskvu a Londýn v nic.

Ani odpor jeho či jeho učení vůči jakémukoliv duchovnu nebyly důsledné a jednoznačné. Blahosklonně pohlížel na snahy jisté skupiny, která se shromažďovala kolem Mathildy Ludendorffové, vytvořit modernizovaný kult staroger-mánského pohanství; zároveň se nikdy úplně nerozešel s křesťanstvím. Ve své straně podporoval šíření velmi mlhavého, přece však spiritualistického světonázoru²¹ („gottliebich“) a dva dny před sebevraždou, jak známo, měl církevní sňatek s Evou Braunovou.

Poslední chvíle jeho života se vůbec halí do jistého romantického oparu. Ve sklepeních Říšského kancléřství se kryt otrásá výbuchy bomb, každou minutu přicházejí zprávy, že se nepřátelské hordy stále více přibližují k samotnému středu hlavního města, člověk v krytu je již napolo šílený, má sinalou tvář, je schopen hovořit již pouze šepem, v krytu se koná v posledních okamžicích divoká svatba, führer páchá sebevraždu slovy, že odchází, avšak „z jiného světa bude držet stráž zde, v srdci Germánie“ – to všechno je při vši fantasmagoričnosti zcela lidské; pochopitelné nikoli ve smyslu humánnosti, nýbrž v tom smyslu, že bytost, jež by se hodila pro roli celosvětového absolutního tyрана, by se nikdy nesnížila k takové sentimentální agonii.

Nebudu se zastavovat u těch jeho povahových a rozumových vlastností, kterými zaostával za svým nepřítelem a které mohou historikovi sloužit jako materiál k přemýšlení. Ukazují pouze na ty rysy, díky nimž v porovnání se Stalinem prohrával z pohledu metahistorie jako kandidát na absolutního tyрана.

Z tohoto zorného úhlu prohrávala (jako vlastně i ze všech ostatních zorných úhlů) i jeho ideologická doktrína. Chyběla jí právě ta stránka, jež tvořila sílu Doktríny: internacionalismus. Sen o tom, že sedmdesátimilionový německý národ bude vládnout dvěma a půl miliardám lidí na zeměkouli, by skutečně mohl být nazván chorobnou vizí. A kdyby druhá světová válka skončila nějakým zázrakem vítězstvím Německa, bylo by nezbytné koncepci od základu přezkoumat, rozšířit základnu „národa“ přinejmenším do hranic evropské „panující rasy“. Ovšem i v tomto případě by se tato koncepce musela ze své vlastní podstaty stát objektem nenávisti a odporu pro převážnou většinu národů naší planety. Urparpův cíl je právě opačný: vykrytalizovat takové učení, které by tajilo v sobě jádro budoucí celosvětové tyranie, ale v prvním období by se zdálo pro většinu přitažlivé.

Je zajímavé, že jestliže koncepce nacionálního socialismu trpěla beznadějnou nacionalistickou či rasovou omezeností, pak sovětská Doktrína – v té podobě, v níž přebývala během prvních dvaceti let svého panství – se vyznačovala protikladným defektem: celou tu dobu měla prezíravý a dokonce nepřátelský vztah k nacionálnímu impulsu v psychologii mas. Nacionální princip se trpěl pouze v těch případech, kdy se mluvilo o národnostních menšinách či o utlačených národech v koloniích. To však byl defekt a Stalin to pochopil. Člověk, který ještě před několika lety z motivů, jež zřejmě neměly daleko k chuligánské potřebě rozbíjet

zrcadla a ničit sochy, měnil bez jakékoli nezbytnosti v trosky pomníky ruského stavitelství a čert ví, co dělal s kláštery a chrámy, další občanské stavby pak ničil pod záminkou napřimění ulic (čili kvůli zruďné ideji „přímocharosti“). Tento člověk se najednou obrátil k národní minulosti Ruska, rehabilitoval celý panteon ruských státních činitelů minulých epoch a stimuloval ve vyrůstajícím pokolení výchovu jakéhosi syntetického – národně ruského a internacionálně sovětského – citu pro „Vlast“. Pochopil, že tváří v tvář nadcházející srážce s agresivně nacionalistickou ideologií fašismu není dobré přezírat nacionální impuls ve vlastním národě. Naopak: je třeba jej rozhýbat, zjitřit, donutit jej lít vodu na stejný mlýn. A krátce po začátku války pochopil ještě i něco jiného; konfese, které se žádnou protináboženskou politikou stejně nepodařilo vykořenit z masové psychologie, je zapotřebí přeměnit na věrné služebnice, později v otrokyně. Stačilo několik almužen – jeho milostivé dovolení obnovit trůn patriarchy a slib zdržet se již napříště bourání chrámů (ona jich už stejně zbyla asi desetina) – a církevní hierarchie se plně ztotožnila jak s programem, tak i s praxí strany a státu.

K tomu však došlo až v době války, kdy heslo „Vše pro válku“ zaplálo ve Stalinově mozku jako pochodeň. A zaplálo proto, že nepřítel, o němž se domníval, že jej přechytračí tím, že jej donutí vykrvácet v boji se západními demokraciemi, aby se později, až obě koalice zeslábnou, na ně vrhl se svou internacionální Doktrínou a se svěží dvacetimilionovou armádou, tedy tento nepřítel jej přechytračil sám. Předěšel, zamíchal všemi kartami a na nepřipravenou zemi se jako blesk z jasného nebe začaly sypat letecké bomby Německa a jeho spojenců.

Nastala minuta slabosti. Ta minuta, kdy vůdci, stojícímu před mikrofonem, zuby drkotaly o sklenici s vodou. Ta minuta, jež se bohužel protáhla na několik měsíců, když v říjnu roku 1941 vůdce s tváří zalitou slzami předával Žukovi všechny velitelské pravomoci na moskevské frontě, která již byla zpoloviny obklíčena německými armádami, a zaklínal jej hlasem, v němž se nakonec přece jen objevily jisté vibrace, aby všechny a všechno zachránil před záhubou. Tuto minutu nikdy samozřejmě nezapomněl. Jeho povaze byl stud znám pouze z jednoho aspektu: jako stud před těmi lidmi, kteří byli svědky jeho slabosti. Bez Žukova se nemohl obejít, dokud byla válka. Když však válka skončila, Stalin využil prvního příhodného momentu, aby tohoto svědka pokud možno co nejpevněji zakonzervoval.

Zároveň je ovšem možné, že vůdce prožíval kromě studu za svou slabost před lidmi i pocit ještě trýznivější: strach, že v tu chvíli se zdiskreditoval v Urparpových očích, že tím vyvolal v démonickém rozumu Šádánakáru pochyby: a není snad ten Josef Vissarionovič taky slaboch? Svým chováním bylo třeba co nejdříve dokázat, že minuta této slabosti se již nikdy nebude opakovat a že střetnutí s osudovým sokem vydrží až do konce, že do válečného strojku na lidské maso hodí třeba sto milionů, bude-li to zapotřebí, a nezachvěje se mu ani jediný sval. Tak se také Stalin držel v dalším období.

Jaký byl vztah prozřetelnostních sil Ruska k této bytosti, když se vůli osudu ocitla v čele státu vedoucího zápas na život a na smrt s cizáckým nepřítelem?

Tento vztah určovaly dva faktory. Za první faktor je třeba pokládat nenapravitelně démonickou povahu této bytosti. Pomoc Prozřetelnosti jí nemohla být poskytnuta za žádných okolností. Stačilo, že jí ze všech sil pomáhal Žrugr a že Velký Jigva Drukkargu využíval její schopnosti ke stavu chochcha, aby ji usměrňoval a korigoval její počínání; druhým faktorem bylo to, že koncepce Třetí říše hrozila v případě jejího vítězství pohromou ještě strašnější. Hrozila naprostým zničením ruského státu a přeměnou Ruska ve zpustošenou zónu, v níž bude hospodařit nelidský a nelitostný nepřítel. A v širších měřítcích nabízela rozdrčení západních států – nositelů nejdemokratičtějších režimů; a nad celým světem od Japonska a Austrálie až po Anglii a Kanadu by rozprostřela černý závoj, dlouhodobou, fyzicky i duchovně ubíjející éru vlády „panující rasy“. Podobná cesta k celosvětové tyranii by možná byla ještě rovnější, ještě méně slibující spásné srázy a zákruty než vítězství internacionální Doktríny.

Proto demiurg a Synklét Ruska přerušili svůj neustálý transfyzycký zápas s Drukkargem v tom okamžiku, kdy se na tuto podzemní citadelu vrhly hordy cizáckých jigvů ze šrástru Klingsora. Odrazem toho bylo i přerušení zápasu s těmi, kdož řídili ruský stát v Enrófu. Nebyla jim sice ani poskytována pomoc, nyní se však žádné síly Drukkargu nepouštěly do boje se silami Světa a mohly se plně soustředit na válku s nepřítelem ještě temnějším, než byly ony samy.

Nastala hluboká noc. Síly Světa se odevzdaly dočasné dobrovolné nečinnosti, dokud se neskončí střetnutí netvorů. Peripetie tohoto střetnutí byly zřejmé všem na Zemi; jako by duchovní paralýza ochromila vyšší schopnosti lidí a jen ty nejvypjatější meditace a jen ten nejvyšší tvůrčí vzlet mohly někdy pozvednout lidskou duši nad neproniknutelný příkrov tmy.

V této osudové době došlo k oddělení druhého žrugříka. První žrugřík se oddělil dávno, brzy po skončení občanské války: tuto metahistorickou událost odrazil zápas uvnitř vládnoucí strany a prudký odpor některých vrcholných činitelů komunistické elity vůči Stalinovi přebírajícímu moc. První žrugřík však byl slabý a byl udušen v samotném počátku. Nyní se na světě objevil nový; vešel ve spojení s vedením nepřátelské armády, dokonce i s Velkým Jigvou německého šrástru, a počítal přitom s tím, že mu zničení Drukkargu umožní zaujmout místo otce, jelikož se mu německý wicraor zdál příliš omezený ve svých možnostech, aby mohl v Drukkargu bezprostředně vládnout. Druhý žrugřík postupně ustupoval až do samotného konce války, kdy jej Žrugr, který sežral nepřítelovo srdce a pohádkově zesílil, zničil, abych tak řekl, jedním políčkem.

Pro výsledek války mělo nemalý význam to, že emanace komplexu státních citů, jíž doplňují úbytek svých sil Žrugr a jigvové, dosáhla úsilím vůdce a strany takové intenzity, jaké by v mírové době byla samozřejmě nemyslitelná. Této emanaci napomáhali všichni a všechno: od propagandistů a agitátorů v armádě až po kněze na kazatelkách, od těch nejznámějších skladatelů a spisovatelů až po mikroskopicky neznámé pracovníky tisku a kina, od nejřednějších vědců až po nejnižší stranické pracovníky na závodech. Apelovali přitom na nejrozumnější instinkty: na patriotismus, nacionalismus i internacionalismus, na víru v Boha a naopak

na víru ve stranu, na touhu po míru, který mohl přijít jedině skrze vítězství, na hnus a hrůzu ze zvěrstev fašismu i pro lásku ke své zemi, rodině, domu, dětem.

Na konci války se proto Žruger nadýmal neslýchanou silou. Mnoho jīgŭ a ra-
ruggŭ padlo v boji, wicraor však zesílil tak, jak to ještě nikdo nikdy neviděl. Žíznil
po rozšíření, vtrhl do německého šrástru, umrtvil Velkého Jīgŭ Německa, učí-
nil strašlivý pogrom a wicraoři Anglie a Ameriky – Ustrom a Stebing – jej stěží
usměrnili do jistých mezí.

Stalina přinutila zastavit jeho nápor na Západ jedna neočekávaná událost. V květnu roku 1945, kdy se již začaly rozpracovávat plány útoku na nedávné spojence, byl vůdce informován – ze zdroje nikoliv mystického, nýbrž zcela pozemského – o zkoušce první atomové bomby v Novém Mexiku.²² Pociťl něco takového, jako by atomová bomba vybuchla v jeho vědomí. Namísto vytouženého přerůstání druhé světové války proti fašismu ve zničení celého kapitalistického světa, namísto triumfálního pochodu revolučních armád Francií, Španělskem, Afrikou do neznáma bylo třeba přešlapovat na místě, hryzat si nehty a propočítávat, kolik let bude zapotřebí k tomu, aby bylo možné také získat jaderné zbraně, dohnat a předejít nepřítele, uložit kapitalismus do hrobu bleskovou přeměnou jeho hlavních měst v pustiny, vyhlásit sjednocení světa pod nejvyšší mocí jediného člověkoboha.

Bylo rozdraceno nebezpečí celosvětového rozšíření nacionálního socialismu. Nyní se zcela zřetelně načrtla nová nebezpečí.

Jedno z nich spočívalo v tom, že na půdě druhé světové války vyrostl se závratnou rychlostí do ohromujících rozměrů wicraor Ameriky. Zdálo se, že nyní jsou hejna mrakodrapů oddělena od Evropy nikoli oceánem, nýbrž kaluží vody. Tento wicraor se dokázal spojit se svými vzdálenými příbuznými v západní Evropě a roztáhnout se tak, že jeho tykadla šmátrala div ne podél celých hranic Sovětského svazu. Vzal na zřetel chyby svého německého předchůdce a vypracoval ideologickou koncepci, jež proti internacionalismu Doktríny stavěla nikoli něco provinciálního a lokálního, nýbrž kosmopolitismus – ideu, jež v sobě obsahuje tutéž celosvětovou potenci jako samotná Doktrína. Gagtungrŭv zrak se stále větším zálibením spočíval na Stebingovi, s větší a větší pozorností obracel část svých sil na jeho involtaci.

Další nebezpečí spočívalo v tom, v co se duchovně i fyzicky změnilo Rusko v důsledku druhé světové války.

Tyranie samovládce nabývala takových rozměrů a forem, jež se již nepodobaly skutečnosti, ale byly zjevně fantastické. Chtělo se říci: to se nám snad jen zdá, my snad máme všichni nějakou halucinaci. Bylo však nejenom nesporné, že jsme všichni vzhůru, ale že zběsilá tempa života a práce, nemluvě už vůbec o masových zatýkáních, nedovolují nikomu prožít klidně alespoň jedinou noc. Začali jsme pociťovat, že skrze každodenní bakchanálii prosvěcuje jakási bakchanálie z jiného světa, nepostižitelná a naprosto nelidská.

Represe vzrostly. Jako vlna za vlnou přicházela zatýkání jedné kategorie občanů za druhou s tresty 25 let vězení nebo popravou. Ve vězeních a pracovních

táborech se v jednom chumlu hromadili fašisté i komunisté, trockisté i bílá emigrace, intelektuálové i kolchozníci, generálové i dezertéři, dělníci i kněží, bezvěrci i sektáři, pravoslavní i židé, chuligáni i mniši, prostitutky i vědci, zloději i filosofové, tolstojovci i pederasti, tajemníci oblastních výborů i banderovci, inženýři i partyzáni. Za své skutečné či imaginární zločiny zaplatili všichni ti, kteří zůstali na území, jež bylo ve své době okupováno Němci, i všichni ti, kteří se přímo či nepřímo podíleli na ukrajinském a pobaltském hnutí za nezávislost – všichni podezřelí ze sympatií ke kontrapartyzánům nebo z nepřiměřených sympatií ke státu Izrael. Ti, kdo pobývali v německém zajetí a ze stesku po vlasti se odvážili vrátit domů, i ti, kdo se nalézali v jednotkách sovětské armády okupujících střední Evropu a po návratu do Ruska se podělili o některé postřehy a závěry. Ti, kdo vyprávěli nějakou anekdotu, i ti, kdo psali dopisy na vůdcovo jméno v dětské naději otevřít mu oči vůči stupňující se nezákonnosti. Na Vorkutu, Karagandu, na Kolymu či Pot'mu poslali všechny ty, kteří měli kdysi neštěstí pohovořit si s cizincem; kteří vyjadřovali pochyby o účelnosti nějakého státního opatření, stranického usnesení, vládního nařízení. Lidé, kteří kdysi v rozčilení před někým z blízkých vyslovili přání, aby otec národů co nejdříve opustil tento svět, byli obviňováni ze záměru teroristického útoku proti vůdci; byli obviňováni i ti, v jejichž přítomnosti bylo osudové přání vysloveno, jejich příbuzní, známí, známí známých. Mučením bylo vynucováno přiznání k tomu, čeho nikdy nebylo. Několik tisíc pracovníků leningradské stranické organizace zaplatilo – někdo smrtí, někdo mnohaletým vězněním v žaláři – za vymyšlený, nikdy ve skutečnosti neexistující pokus odtrhnout leningradskou oblast od sovětské metropole.²³ Absurdita obvinění ani směšnost indicí však nikoho neuváděly do rozpaků. Jeden soudní spis se vršil na druhý, fabrikace na fabrikaci. V kterémkoli koutě země se dala stěží najít rodina, která by v táborech a vězeních neztratila někoho ze svých členů; mnohé rodiny byly vykořeněny úplně. Všechny procesní normy i veškerá zákonost šly stranou, jakmile byl člověk obviněn na základě znamenitého 58. článku *Trestního zákoníku*, neboli z politického zločinu. Vrátili se ke středověkému způsobu vynucování přiznání; připomněli a využili zkušenost inkvizice, obohatili ji novými metodami v souladu s novou úrovní technického rozvoje. Celá společnost byla omotána tou nejhustší sítí placených i neplacených informátorů – od politbyra až po turkmenské čabany a ukrajinské dojičky. Copak lze nevzpomenout všudypřítomnou síť špiónů a donašečů, kterou Ugrjum-Burčejev nasadil v každém domě slavného města Něpreklonska, a to, co Šcedrin vymezil jako všeobecný panický strach?

Strach, hustý, dusivý, zatmívající sluneční světlo, odnímající životu každou radost a smysl, se rozestřel nad společností a prosákl každou myšlenku, každý pocit, každé slovo člověka. Prohluboval se ještě i tím, že z táborů prosakovaly navzdory všemu hrůzná zvěsti o režimu, který tam panuje, o vymírání celých táborů hladem, o nesplnitelných pracovních normách pro vězně, o zavraždění těch, kdo se něčím provinili, neslýchanými způsoby, například tím, že nahého člověka přivážou ke kůlu či sloupu, aby ho sežrali komáři a sibiřský hmyz.

V táborech se vytvářel režim, jenž ubíjel nejen fyzicky, nýbrž i duchovně. Lidé dovedení ke ztrátě lidské podoby ponižováním, úmornou prací, vzájemným slíděním a udáváním, podvýživou a nedostatkem lékařské péče ztráceli dlouho před svou smrtí vůli k mravnímu odporu. Politické vězně, z nichž se polovina ničeho nedopustila a polovina z druhé poloviny se dopustila přestupků, za něž by je v kterémkoli jiném státě odsoudili na několik týdnů do vězení či k nevelké pokutě, až do roku 1949 dávali dohromady s bandity, s vrahy od narození a s násilníky, s neplnoletými, které styk s dospělými naprosto rozvracel. Nikoho ani nenapadlo, že by tábory měly zločince napravit, a tábory se tak měnily na gigantické zóny mravního rozkladu. Mezi národnostními skupinami se vyvolávalo nepřátelství, jež vyústělo až do vzájemných krvavých střetů. Zavládly poměry, v nichž pouze jedinci dokázali vydržet, aniž by se psychicky a morálně zmrzčili. Základní masu nešťastníků nečekalo osvobození ani v hrobě: rozklad jejich éterického těla a tíže karmy stahovaly tyto masivy duší do šerých kotlin Skrivnu, do tmy bez jediného zvuku v Moródu, do hrůzného Agru; a celý Synklét Ruska nestačil k tomu, aby ulehčil a urychlil jejich vzestup ze zachmuřených očišťců. Krutý, společný se zlem

„a nepravdou šíleně jist.
Štve lidi jak stáda svým žezlem...“

Až bude tato kniha moci spatřit světlo světa, patří jej i desítky jiných – osobních vzpomínek, dokumentárních přehledů, historických výzkumů, jež s vyčerpávající úplností zreprodukuje obraz oné masové hrůzy, do níž byla ponořena existence dvaceti – pokud ne více – milionů lidí. Dokonce budou odhaleny jednotlivé zločiny, jejichž obětí se stali významní činitelé sovětského státu: podivná historie o tom, jak a na základě čí sugesce byl zavražděn Kirov, jak zahynuli Kossior, Postyšev, Rudzutak, Ordžonikidze, Tuchačevskij, Kujbyšev, Vozněsenskij, Ždanov; jakým zázrakem se před takovým koncem zachránili Chruščov, Malenkov a dokonce i sám Molotov. Naši vnukové se dozvědí, proč a kvůli čemu byly přerušeny životní cesty takových kulturních činitelů, jakými byli Vsevolod Mejerchold, Boris Pilňak, Osip Mandelštam, Nikolaj Kljujev, Sergej Klyčkov, Art'om Vesjolyj, Nikolaj Vavilov, Pavel Florenskij. Nikdy se však nedozvědí, kolik bylo skvělých talentů, spisovatelů a básníků, umělců a herců, myslitelů a vědců, jejichž jména se mohla stát pýchou Ruska a z jejichž děl nezůstala ani hrstka popela – kolik takových tvůrců bylo zničeno satanskou mašinerií, jež se pro výsměch nazývala orgánem „bezpečnosti“!

Neexistuje samozřejmě ani jedna polehčující okolnost při zkoumání činnosti takových katů celých národů, jako byli Ježov, Abakumov a Berija. Byla by však dětinstvím snaha přenést odpovědnost za tyto hekatomby výlučně na ně. Je naprosto jasné, či nejvyšší vůle působila skrze tyto zlověstné postavy a který inspiátor je postupně stavěl ke kormidlu ďábelské mašinerie, domníváje se, že on sám přitom zůstane v očích národa přísným, leč spravedlivým pastýřem těl a duší.

Avšak ten, kdo kolem sebe šířil tento panický, téměř metafyzický strach, žil i sám – v souladu se železnou logikou svých činů – ve stálém strachu. Otrávil život společnosti a otrávil si i svůj vlastní život, zbavil sebe jakékoli radosti, kromě rozkoše z tyranského panování.

Dokonce ani Hitlerovi a Mussolinimu nechyběla osobní statečnost. Objevovali se na přehlídkách a o svátcích v otevřených automobilech! V době války se opakovaně ukazovali v přední linii a jednou se Hitler na ruské frontě, překvapený nečekanou tankovou kolonou nepřítele, jen stěží zachránil před zajetím. Stalin za celé období své vlády neprojevil ani záblesk osobní odvahy. Naopak se věčně trásl o svou fyzickou existenci a zdvihl kolem sebe neproniknutelnou zeď až do nebes. Bylo to pravděpodobně spjaté s tím, že ve stavu chochcha spatřil strašlivou perspektivu, jež by jej nevyhnutelně pohltila v případě smrti, a jasněji než ostatní chápal, že smrt pro něj nebude prostě pádem do nebytí, nýbrž neodvratným pádem skrze muka magmatu a Jádra na Dno Šádánakáru. Je přirozené, že se držel života, jak mohl, dokud věda nepřijde na způsoby, jak jej učinit fyzicky nesmrtelným. S léty se však strach před smrtí začal měnit ve stíhomam. Byla to stejná mánie, jež otráвила život i mnohým dalším tyranům. Utrápila Tiberia a Domitiana, trýznila Ludvíka XI. a sultána Ala ad-Dína, přiváděla k šílenství Hrozného a Pavla I. Přitom zůstávala jen jednou stránkou celkové psychické poruchy, té, jež nese v psychiatrii název císařské pomatenosti. Ta spočívá ve spojení stíhomamu zaprvé se sadismem, s neukojitelnou žízni po krvi a cizím utrpení a zadruhé s vírou ve svou nekonečnou převahu nad všemi lidmi minulosti a současnosti a se ztrátou jasné představy o mezích své síly. Císařský syndrom se zpravidla vnějškově projevuje v zesilování nezákonného a nelidského teroru, v neustálé péči o proslavení své vlastní osoby a v řetězu grandiózních, často však pro stát zcela nepotřebných a dokonce i nemyslných stavebních počinů. Caligula přikázal například nasypat hory na rovném místě a vykopat celá jezera na místě hor kvůli jedné mořské slavnosti,²⁴ později si pak usmyslel postavit nový Řím vysoko nad světem, na ledovcích Alp. Všichni také znají grandiózní a nesmyslné počiny Nerona, Domitiana, Heliogabala. Všechny tyto počiny se sice podnikaly pod záminkou společenského prospěchu, ve skutečnosti však sloužily pouze proslavení vládce a jejich společenský užitek byl zcela nulový. Takové stavby měly šokovat představitelstvem nadpřirozenými rozměry a přepychem zpracování. Takovými stavbami Stalina byly nevkusně velkolepé stanice moskevského metra, bezdůvodně drahé výškové budovy, nevkusná, byť i velkolepá Univerzita, či se strašným, nesmyslným přepychem vyzdobené komory Volgodonu. Na tyto, jak se později vyjádřil Chruščov,²⁵ „architektonické zbytečnosti“ se věnovaly nesmírné sumy – přičemž opět nikoli v zájmu národa či státu, nýbrž pouze kvůli proslavení sebe sama.

Udivuje, že po tak jasném a názorném poučení někteří teoretici dosud tvrdohlavě pokračují ve snižování úlohy osobnosti v dějinách. Zdá se, že zapomínají, jak se pečet' dané osobnosti, dokonce i jejích zcela soukromých zvyklostí, vtiskuje do života celé společnosti. Stalin například rád pracoval v noci. To stačilo, aby celý státní aparát přeladil svou práci na nepřirozený noční režim. Ani jeden

z odpovědných pracovníků, dokonce ani jeden řadový inženýr si pro sebe nemohl v noci zajistit normální spánek, neboť ho mohli i několikrát za noc zvednout z postele a zavolat do výroby, desítky tisíc pracovníků pak vůbec nechodili spát v noci, ale až ráno. Tito pracovníci spali přerušovaně, na dvě tři etapy, byli zbaveni možnosti strávit večer v kruhu rodiny, podívat se do divadla nebo na koncert, ani v době dovolené nesměli odjet, kam by chtěli, aniž by na vedení nechali svou adresu. To trvalo nikoli měsíc či rok, nýbrž patnáct let.

Částečně ze strachu před vystoupením na tribuně dokonce i před desítkrát „prosetým“ publikem, částečně z naprostého pohrdání národem, s nímž si mohl dělat, co chtěl, Stalin se v posledních letech svého života na veřejnosti téměř neobjevoval. A když se v roce 1949 s pompou, kterou dosud nepoznaly světové dějiny, a se servilitou, kterou také nepoznaly, konala oslava jeho sedmdesátých narozenin, Stalin, který byl přítomen na banketu a na koncertu, jež uspořádali na jeho počest s přepychem *Tisíce a jedné noci*, ze sebe nevydal ani hlásku. Drzost přesáhla všechny meze. Z jeho rtů nevyšla ani slova obyčejného poděkování. Zdál se být zamračen a nespokojen, byť bylo naprosto nepochopitelné čím.

Vskutku, vždyť to byl právě zenit jeho síly. Dovršila se jeho poslední velká mezinárodní akce: komunizace Číny. Co jej tak hnětlo? To, že Američané mají vodíkovou bombu? I Sovětský svaz však už přece měl termojadernou zbraň. Nebo se prostě projevila momentální špatná nálada, jak tomu bývá u každého despoty? Bylo však přece možné zachovat dekorum a v přítomnosti desítek zahraničních pozorovatelů, ve dni tak významném, před tváří doslova celého světa tuto špatnou náladu potlačit. Je evidentní, že Stalina hryzlo cosi hlubšího, co se nepodrobovalo síle vůle. Bylo to vědění o tom, co probíhá mimo Enróf, vědění, jež Stalin získal ve stavu chochcha.

Nevím, viděl-li ho někdy někdo v tomto stavu. Ve třicátých a čtyřicátých letech ovládal Stalin chochchu natolik, že ji často dokázal vyvolat podle svého přání. Obvyčně k tomu docházelo na konci noci, přičemž v zimě častěji než v létě: tehdy vadil příliš časný rozbřesk. Všichni si mysleli, že Stalin odpočívá, spí, a je samozřejmé, že by se nikdo neodvážil narušit za žádných okolností jeho klid. Nikdo by vlastně ani nemohl vejít, a to i kdyby chtěl, jelikož zamykal dveře zevnitř. V pokoji zůstávalo zastíněno, nebylo však zhasnuto. A kdyby kdosi neviditelný pronikl v onu hodinu do tohoto pokoje, spatřil by, že vůdce nespí, nýbrž že sedí v hlubokém houpacím křesle. Výraz tváře, jež u něj nikdy nikdo nespasí, by vyvolal dojem vskutku otřesný. Kolosálně rozšířené černé oči hledí bez mrknutí do prostoru. Kůže tváří zcela ztratila svůj obvyklý mastný lesk a vyvstal na ní podivný matný ruměnek. Vrásky jako by zmizely, celá tvář omládlá k nepoznání. Kůže na čele se napjala tak, že se čelo zdálo větší než obvykle. Dech je řídký a velmi hluboký. Ruce leží na opěradlech křesla, prsty lehce hladí jeho okraje.

Chochcha není vlastně stav – je to celý druh stavů, jež se od sebe vzájemně liší tím, s jakou vrstvou konkrétně a se kterou z temných hierarchií vstupuje duchovidec do kontaktu. Ve všech případech však pro něj fyzické předměty okolí

mlhavě prostupují skrze obrazy jiných vrstev. Kdyby někdo z lidí vešel v oně chvíli nějakým zázrakem do pokoje, vizionář by jej rozlišil a mohl by se, byť ne hned, přepojit do normální roviny.

U Stalina byla nejčastější taková chochcha, kdy vcházel ve styk s Velkým Jigvou Drukkargu a se Žrugrem: někdy ho poctil bezprostřední inspirací i sám Urparp. Kromě toho existovala ještě jedna neviditelná bytost, jež byla k němu speciálně přistavena, jeho stálý rádce, jeden z obyvatel Gaššarvy, cosi jako antidaimón.

Stalin vstupoval ve stavu chochcha mnohokrát do Gaššarvy, do Drukkargu, kde jej zřeli nejen velcí jigvové, nýbrž i další. Zdálky mu ukazovali Digmat. Ostražitě a jakoby inkognito jej provedli některými sektory Mudgabru a Junukamnu, nahlížel očistce a vrstvy magmatu. Zdálky, zvnějšku a velmi mlhavě viděl dokonce zatómis Ruska a jednou byl svědkem, jak tam sestoupil v prosvětleném těle Ježíš Kristus. Toto setkání však v temném duchovidci nevyvolalo nic jiného než zesílení smrtelné nenávisti, a proto právě to Urparp dovolil.

Chochcha vlévala do této bytosti obrovskou energii, a když se ráno Stalin znovu objevil, ohromoval celé okolí takovým nadlidským nábojem síly, že už jenom to stačilo, aby je zcela zotročil svou vůlí.

Stalin právě ve stavech chochcha, jež následovaly jeden za druhým během několika nocí před jeho sedmdesátinami, pochopil v obecných rysech pro něho velmi nepříjemné události, k nimž tehdy došlo v ruské metakultuře a v sousedících s ní oblastech. Byl mlčenlivým a bezmocným svědkem jedné z nejkrutějších transcendentních bitev. Demiurgové Ruska, Číny, Mahájány, indomalajské metakultury a obou metakultur Západu se střetli se Žrugrem a Laj-Čoem, jeho novým spojencem – podivným potomkem dvou wicraorů, ruského a čínského. Wicraori nebyli zničeni, jejich existence se však pozastavila. Kolem nich byl nakreslen nepřekročitelný kruh.

Pokusy wicraorů přejít po jisté době opět do útoku nevedly ve šrástrech k ničemu a v Enrófu se završily tříletou válkou v Koreji, po níž se bylo třeba vrátit k výchozí situaci.

Tehdy byl přijat kurs „vabank“ – na co nejrychlejší přípravu a rozpoutání třetí světové války, neboť další průběh procesů hrozil vést k přenosu těžiště do severozápadního šrástru a k přenosu Gagtungrovy sankce ze Žrugra na Stebinga.

Trvalým úsilím démonických sil byla kolem Stalina utkána jakási neproniknutelná tenata tmy. Nedoléhalo k němu žádné působení principů Prozřetelnosti, až nakonec po nesmírném úsilí ze strany synklétů – a nejen ruského – byla jednou v době jeho přebývání ve stavu chochcha tato tenata na kratičký okamžik protržena. V tomto okamžiku mu byly ukázány – nikoli panoramata světlých světů, to by jen zesílilo jeho nenávist, nýbrž vzdálené etapy jeho vlastní příští pouti, jeho možné vtělení do antikrista a závěrečnou katastrofu: svržení na Dno Galaxie, právě tam, kde není žádného času, do nejstrašnější a nejbez naděje oblasti věčných muk. – Byla to noc nepředstavitelné hrůzy. Hrůza byla taková, že celá jeho bytost vzplála zoufalou modlitbou, aby jej spasili a odvrátili jeho další kroky po této cestě. Minuty prchly do nenávratna. Pýcha, vzdor a žízeň po neomezené

moci znovu převládly. Tato noc, ke které došlo v roce 1952, však měla jistý účinek. Pohroužení do chochchy již poté do něho nevlévalo nové síly. Je možné, že se také projevilo příliš velké psychické zatížení – věčně chodit v masce materialismu, marxismu, ten neustálý dvojitý život. Stalin se jakoby zlomil. Síly se do něj vlévaly již pouze od Žrugra skrze trvalý kanál involtace. Vůdce během krátké doby zestárl a stálé nervové neduhy definitivně podrývaly jeho rovnováhu.

Rozechvíval jej také strach z nových soupeřů. Prvním, zcela zjevným, byl samozřejmě Stebing. V nejvyšších kruzích amerického národa však nebylo takového lidského nástroje Gagtunga, který by se mohl stát novým kandidátem na antikrista. Vědomí, úvahy a některé nezřetelné údaje, získané z pozemských informačních zdrojů, však nyní přinášely takový zmatek, že se vůdci začalo zdát o strašlivém soupeři, hroživějším než byl Hitler, o soupeři, kterého sice nedokázal zatím odhalit v podobě konkrétní lidské bytosti, jenž se však přesto již v Enrófu zrodil. A podobně jako on sám vládl v Rusku, a přitom krví a duchem nebyl Rus, ale Gruzíнец, zdálo se mu, že jeho potencionální soupeř také není Američan svým původem. Zdálo se mu, že tento kandidát musí vyjít z nitra světového židovstva: věděl o tom, že v židovstvu existují jisté úzké kruhy, které mají plán vypěstovat vládce nad celým světem. A Stalin dospěl k závěru, že Hitler se nikoli náhodou bezohledně vypořádával právě s židovským národem. Nebylo ovšem třeba počínat si tak toporně. Bylo třeba vysídlit alespoň všechny židy v Sovětském svazu do zvláštních zón, kde by je bylo možné prozkoumat tak, jak je zapotřebí – všechny do jednoho.

Vědomí začalo fungovat nepravdělně.

Další setrvávání u moci této bytosti, jež ztratila poslední představy souvztažnosti věcí a měřítek, bylo tím nebezpečnější. Urparp již do Stalina nemohl vlévat svoji energii, ani emanaci svého rozumu skrze chochchu. Pouze Žrugr nadále používal jakési pupeční šňůry éterického involtačního kanálu, který ho spojoval s jeho lidským nástrojem. Wicraor sám, inspirovaný velkým démonickým rozumem Šádánakáru, se připravoval spolu s veškerou válečnou silou Drukkargu a čínského šrástru k rozhodujícímu vpádu do šrástrů dalších metakultur. Stále aktivněji proto tlačil realizátora své vůle k rozhodnutí rozpoutat třetí světovou válku. Předpokládalo se, že útok má přijít zcela neočekávaně, okamžitě a že několik desítek vodíkových bomb, které budou svrženy během několika málo hodin na životní střediska západních států, okamžitě rozhodne válku ve prospěch Doktríny. V opačném případě by se Urparpova sankce přenesla na Stebinga a Stalin by byl po své smrti v Enrófu co nejdříve vzat do Gaššarvy pro definitivní přípravu k poslednímu vtělení. Historickou a sociální cestu k celosvětové tyranii by tedy v Enrófu musela vytvořit nikoli Doktrína, nýbrž ona koncepce, jež by nad ní zvítězila a na základě kosmopolitismu by vytvořila nové přitažlivé univerzální učení. Je samozřejmé, že démonický rozum chápal, že ničivá síla třetí světové války vyvolá zpusťování celých zemí, což bylo samo o sobě pro něj nežádoucí, v nejvyšším stupni žádoucí však byl nový obrovský přítok gawachu. Kromě toho se předpokládalo, že bleskový charakter války zúží měřítko možného zpusťování.

V prvních dnech měsíce března roku 1953 došlo k rozhodnému střetnutí mezi Jarosvětem a Žrugrem. Involtační kanál, jenž spojoval bytost wicraora s jeho lidským nástrojem, byl v mžiku oka přerézán. Kdyby to bylo možné udělat dříve, skončil by dříve i život lidského nástroje, jelikož žádné lidské síly nestačily k tomu, aby vydržely zátěž, jež ležela na této psychice a na tomto fyzickém organismu. Došlo k tomu asi ve dvě hodiny v noci. Stalinovo vědomí zhaslo během půl hodiny, agónie však trvala, jak je známo, několik dní. Urparp zachytil odtržený konec involtačního kanálu a sám se pokoušel vlít do umírajícího sílu a vědomí. To se nepodařilo – zčásti proto, že několik lidí, kteří se pohybovali u smrtelného lože, se postaralo o to, aby se Stalin již nevrátil k životu. Vedly je k tomu různé důvody. Někteří se báli toho, že pokud Stalin zůstane v čele státu, zahájí válku, a válku pokládali za velké neštěstí pro všechny a smrtelné nebezpečí pro Doktrínu. Mezi blízkými však byl i ten, kdo tolik let stál u kormidla mechanismu bezpečnosti: ten velmi dobře věděl, že vůdce si jej vyhlédl jako příští oběť, kterou předhodí reptajícímu národu: na něho měla být v očích mas vložena odpovědnost za miliony nevinně zahynulých. Stalinova smrt mu otevřela šanci k tomu, aby sám zaujal jeho místo. Jeho činnost diktovaly za života vůdce tři motivy: zastrašovat Stalina, rozvířovat a vymýšlet si fyzická nebezpečí, jež mu jakoby hrozí ze všech stran, držet zemi na uzdě strachu a nemoty, a tím uspokojovat vlastní žízeň po krvi. Tento člověk byl nositelem temného poslání, které spočívalo v rozmnožování utrpení národa, jeho vědomí však bylo ploché a amystické jako stůl, objem jeho osobnosti a vloh pak byl nicotný. Byl to Maljuta Skuratov 20. století.

Velký okamžik nakonec přišel: Stalin vypustil duši.

Od té rány se zachvěla Gaššarva. V Drukkargu se rozlehlo sténání hrůzy a hněvu, Žrugr zařval vztekem a bolestí. Pluky démonů vzlétly z hlubin do horních vrstev infrakosmu a snažily se zabrzdit pád zemřelého do víru magmatu.

Truchlivé běsnění se přeneslo i do Enrófu. Vůdcův pohřeb, přesněji řečeno přesun jeho těla do mauzolea, se změnil v idiotský zmatek. Všeobecné poblouznění kolem jeho jména a jeho činů bylo tak veliké, že na statisíce lidí zapůsobila jeho smrt jako neštěstí. Dokonce i ve vězeňských celách někteří plakali: co teď s námi bude. Davy, kterým se nedostalo oné cti, aby viděly vůdce na vlastní oči za jeho života, toužily jej nyní uzřít alespoň v hrobě, Moskva představovala obraz Bedlamu, zvětšeného do rozměrů světového města. Davy zaplavily celé město, pokoušely se proniknout k Domu Sovětů, kde byla ke zhlédnutí vystavena tyranova mrtvola a odkud měl vyjít smuteční průvod. Přilehlé ulice se změnily na Chodyнку. Lidé hynuli, rozmačkáni o stěny domů a sloupy luceren či rozšlapání, někteří se zřítili ze střech mnohopatrových domů, po nichž se pokoušeli vyhnout se dole klokotajícímu lidskému vření. Zdálo se, že Stalin, který se celý život živil výpary utrpení a krve, dokonce i z hrobu táhne za sebou do infrakosmu hory obětí.

Ten, který vždycky odháněl myšlenku na smrt, který se dokonce ani nepostaral o stavbu důstojné hrobky, nyní musel ulehnout do sarkofágu vedle sarkofágu

svého předchůdce a s vyjmutým mozkiem, s tělem, jež bylo prosyceno konzervujícími látkami, se stát objektem uctívání obrovských davů. Vlastně když už musel zemřít, přál by si právě takovouto podivnou formu odpočinku. Emanace v úctě se sklánějících lidských mas by do něj vlévaly síly dokonce i na záhrobní cestě, pokud by jej sestoupení dosud nevedlo příliš hluboko. Mumifikace a odpovídající přestavba mauzolea si však vyžadovaly čas a čas nečekal.

Je podivné, že za celou dobu po Leninově smrti nikdo nevěnoval vážnou pozornost magickému, přesněji řečeno démonickému charakteru tohoto nikdy a nikde nepoužívaného způsobu vytváření kvazirelikvií. Nezamýšleli se nad tím, že vytváření tohoto centra zádušního kultu není vůbec v souladu ani s materialistickou Doktrínou, ani s osobní skromností prvního vůdce, ani s celkovou psychologickou atmosférou revolučního hnutí. Iniciátorem vytvoření mauzolea byl druhý vůdce. Nevím, zda jej tehdy řídila podvědomá intuice, nebo už tehdy chápal, že v tom okamžiku, kdy byl z Lenina těla vyňat mozek, bylo tímto aktem přerváno pouto éterického těla zesnulého. Toto tělo ztratilo své životní centrum a rozpadlo se, éterický mozek zesnulého – takzvaný racht – zachytil z Urparpovy vůle Velký Jigva Drukkargu se svými pomocníky. Tam v Drukkargu byl racht umístěn a starostlivě chráněn před rozkladem v jehlanu hlavního démonoslužebního chrámu, kde v něm jigvové udržovali potenciální život. Kdyby po své cestě vykoupení a utrpení v nižších vrstvách první vůdce někdy dosáhl Drukkargu, přijal by racht do sebe jako centrum svého nového éterického těla. V antilidstvu by to vnímali jako největší ze všech zázraků, hrdina divotvůrce by se ujal vlády v Drukkargu, a to by pro sjednocení všech šrástrů v celek poslušný Gagtungrovy vůle znamenalo mnohem víc než všechny válečné podniky Žrugrů.

První vůdce však odmítl přijmout svůj racht, když po mnoha letech utrpení na Dně a v dalších vrstvách dosáhl Drukkargu. Lenin zmoudřel strašlivou zkušeností předpekli a pochopil, jaká je to hrozba pro něho i pro celé lidstvo. Rozzuřený Žrugr jej tehdy vtáhl do sebe a vrhl jej na Dno znovu. Nemohl však odporovat silám Synklétu v dalším vlivu na posmrtný život prvního vůdce, neboť ony získaly přístup k šeltu zesnulého poté, co Lenin uskutečnil svou hrdinskou volbu. Svržený na Dno, byl téměř okamžitě pozdvižen prudce vzhůru do Olirny, aby se po řadě let ve světech Prosvětlení zapojil do tvorby blahostné Arimpji – příštího všelidského zatómisu.

První vůdce odmítl přijmout svůj racht; druhý nyní upínal své naděje právě k tomu. On sám i Urparp i démoni z Gaššarvy – všichni společně všemi svými silami brzdili jeho karmický sestup, aby v šedých tunelech Šimbigu, přilehlých k Drukkargu, dali Gagtungrovi odchovanci možnost prodrat se do ruského šrástru a ovládnout svůj racht. Tento brzděný sestup trval několik měsíců. Půl roku zápasily síly tmy s působením karmické tíže, jež stahovala hrůzného zesnulého níž a níž. Vlávali do něj takovou sílu, že jeho hlas hřměl po všech očištěcích, doléhal do šrástrů, zazníval až do samotného Enrófu, kde vyvolával strach a chvění v těch, kdož jej zaslechli. K nejnebezpečnější události došlo v říjnu roku 1953 v Šimbigu. Padající se vytrhl z rukou strážců karmy. Nebyl již téměř podoben

svému lidskému zjevu, byl však nepředstavitelně strašlivý a silný. Jeho tělo sestávalo z hnacích chomáčů a obrovské, zdánlivě slepé oční bulvy byly téměř vševídnoucí. Nesen na křídlech andělů tmy, vzletěl k bráně Drukkargu. Žrugr mu pospíchal na pomoc, jiggové a rarrugové jásali v extatickém nadšení.

Tam u stěn ruského šrástru se rozpoutala jedna z největších bitev. Síly Synklétu Ruska a jeho demiurga nestačily. Na pomoc přispěchali andělé, daimóni a mnozí prosvětlení z jiných metakultur. Nějakou dobu toho, kdo se vytrhl strážcům karmy, zadržoval u samotného vchodu do Drukkargu velký lidský duch toho, kdo na Zemi byl Abrahamem Lincolnem. Nakonec se ozval dusot Bílého jezdce, který zamířil z výšin Synklétu Světa sem, do šrástru. Uzurpátor byl spoután volní zbraní Alexandra Blahoslaveného a předán strážcům karmy. Nářek, který otrásal tolik dní téměř polovinou Šádánakáru, začal postupně umlkat, až zmlkl docela. Klesající se ponořil do supertěžkého magmatu a nořil se stále hlouběji, na jednorozměrné Dno.

Kapitola 4

K METAHISTORII NAŠICH DNÍ

Potřetí se v historii Ruska zopakovalo jedno a totéž, tentokrát v rozměrech, jež daleko přesáhly oba předešlé případy. Podobně jako Ivan IV. a Mikuláš I. znamenal i Stalin zenit moci a síly nového démona velmocenské státnosti, jeho otevřený boj s demiurgem a Synklétem, dovedení tyranské tendence do krajnosti a začátek procesu záhuby státu.

Ti, kteří byli nuceni vzít do svých rukou kormidlo řízení ve dnech, kdy se jeho rakev ještě skvěla v Domě Sovětů a kdy se k ní táhly nekonečné proudy dojatých a otřesených Moskvánů, se mohli poprvé seznámit se všemi hrůzami, které se děly za pompézní fasádou této diktatury. Předtím měl každý z nich strohou direktivu: „odsud až potud“; za nebožtíka znal pouze vedoucí orgánů státní bezpečnosti trochu více než jeho kolegové. Je ovšem pravda, že Stalin nechával mnohé otázky posuzovat v politbyru (později v předsednictvu ÚV) a v Radě ministrů. Ovšem zaprvé, posuzovalo se to příliš formálně a Stalinova rozhodnutí byla neodvolatelná a nepodléhala kritice, a zadruhé, daleko více otázek se v těchto orgánech vůbec neposuzovalo. Mnozí pochopitelně cítili, že v zemi není zdaleka všechno v pořádku, nikdo si však nedokázal vytvořit celkový obraz. Nyní se začala zvedat opona tajemství a členové předsednictva ÚV první za ni uviděli.

Kabinet se dozvěděl, že osmina či dokonce pětina obyvatelstva země se nalézá v táborech a vězeních. Že snad v každé rodině musí žít památka na ty, kdo nevinně zahynuli nebo prošli mnohaletým utrpením. Kabinetu se odhalilo i mnoho dalšího. Strašlivý pokles produktivity práce v zemědělství; vylidněné vesnice, permanentně podvyživená města; nedostatek zboží široké spotřeby; hrozivý nárůst počtu zločinů a zvláště pak dětské zločinnosti; korupce, pronikající celou soustavu a veškerý každodenní život občanů; nespokojenost, jež ovládla všechny vrstvy společnosti, vyjma malé privilegované skupiny.

„Zmoření a zničení, nadávkami zasypaní... členové kabinetu... po dlouhé přestávce poprvé svobodně vydechli. Pohlédli na sebe – a najednou se zastyděli.

Nechápali, co se kolem nich dělo, cítili však, že vzduch je naplněn sprostotou a že dále dýchat v tomto vzduchu nelze.“

A sprostotou byl vzduch naplněn dokonce i v sálech mezinárodních setkání. Nebožtík nebyl ve svém domě zvyklý omezovat se ve výrazech; tento zvyk pak jeho diplomaté přenesli i do zahraničí. Drzé požadavky, jež byly oděny do vulgárního tónu, nenechaly z tradiční diplomatické zdvořilosti již dávno kámen na kameni. Hlavní však bylo, že mezinárodní atmosféra byla nažhavena do krajnosti a každým okamžikem mohla vypuknout třetí světová válka. Blok západních velmocí, který zaostával ve kvantitativních ukazatelích svých armád, dosud stále vedl v oblasti termojaderné zbraně. Komunistická Čína – poslední úspěch nebožtíka – byla ještě příliš daleka toho, aby ji museli brát na zřetel jako významnou vojenskou velmoc; a bylo vůbec možné se na její nejvyšší představitele vždy a ve všem spolehnout? Všude byly ztuha zavázány takové uzly mezinárodní politiky, o nichž se zdálo, že je možné je pouze rozseknout mečem. Existence dvou antagonistických německých států; dvou antagonistických Vietnamů a dokonce dvou Čín. Polsko, jež ztratilo svá východní území, která byla připojena k Sovětskému svazu, a jako kompenzaci obdrželo území německá, jichž se většina Němců nechtěla zříci. Korea, která se po třech letech bratrovražedné války vrátila k východnímu stavu – k rozdělení na dvě nesmiřitelné, zneprátelené poloviny. Sud prachu v podobě arabských států, jejichž revolucionizace se již začala, z nichž však nemohly západní velmoci odejít jinak než v důsledku světového požáru... A k dovršení všeho válečná mašinérie, s níž se zemřelý vůdce vrhal do nebezpečných avantýr a dokonce se i chystal vrhnout se do víru třetí světové války, nedosáhla zatím ve skutečnosti té mohutnosti, při níž by byl výsledek této války předurčen ve prospěch Sovětského svazu. Ničivá síla nových druhů termojaderných zbraní přitom v obou koaliciích s každým novým rokem narůstala jakousi hrůznou geometrickou řadou. Začínalo být zcela jasné, že i kdyby sovětská strana v nastávajícím válečném střetnutí triumfovala, byl by to triumf nad zeměmi proměněnými v radioaktivní poušť.

Stalin zanechal hrůzné dědictví.

Bohužel však „stále ještě nechápali, co se s nimi stalo“. Zdroj chyb a neštěstí byl definován jako „kult osobnosti“, nebyli však schopni pochopit, že tento zdroj není náhodný, že Rusko prožívá něco podobného již potřetí a že oni sami budou v důsledku osudové historické – a metahistorické – logiky nuceni rozehrávat svérázným způsobem politické role, které již před třemi a půl stoletími rozehráli Fjodor Ivanovič, Godunov a Šujskij a před sto padesáti lety – Alexandr II., Alexandr III. a Mikuláš II. Opět bude třeba sedět na dvou židlích, jednou přiznat omyly a dokonce i zločiny zemřelého tyrana – zříci se jich, a hned zase přiznat svou politickou kontinuitu s ním. Opět bude třeba sáhnout k drobným milodárům pro reptající národ a za jeden či dva roky zatroubit na ústup, jelikož do pootevřeného kohoutku se nahrne pára takového rozhořčení, hněvu a nenávisti, jež povedou ke skutečným nepokojům a dokonce i k povstáním a budou hrozit záhubou pro celý systém. Bude třeba pokusit se usmířit nespokojené rolnictvo,

ovšem kořen zla – kolchozní princip – bude potřeba nechat nedotčen, jelikož zřeknutí se jej by vyvolalo takové ekonomické i ideologické otřesy, že si je nelze vůbec představit. Bude třeba uznat chybným, že se za Stalina vyčleňovalo příliš málo prostředků na rozvoj lehkého průmyslu a výrobu spotřebních předmětů – toto přiznání vyvolá u obyvatelstva ten nejvřelejší ohlas – a za rok či dva se vrátit k předešlé tezi, jelikož ústup od ní vyvolává zaostávání v závodech ve zbrojení. Bude třeba zasadit se o zmírnění mezinárodní situace a postarat se o oddálení třetí světové války – kvůli tomu je třeba jít na nevelké, leč efektivní ústupky a podporovat všeobecný boj za mír; k vážné změně kursu však přistoupit nelze, jelikož toho Amerika pochopitelně neopomene využít. Krátce řečeno, bude třeba se kroutit jako na žhavé pánvi, jednou si spálit jeden bok o nebezpečí světové války, podruhé druhý bok – o nebezpečí vnitřního převratu.

Došli jsme až k metahistorii současnosti. Současnost se však od minulosti liší právě tím, že o ní nemáme nikdy k dispozici tu sumu faktů, kterou disponujeme v poměru i k těm nejtemnějším epochám minulosti. Tím více se to týká zemí s takovým režimem, který se bojí „glasnosti“ a nepublikuje téměř žádné statistické údaje (utahuje se téměř všechno, počínaje výdaji na zbrojení a konče počtem zločinů či obětí dopravních nehod). Neméně hustým příkrovem tajemství jsou zahaleny i ty páky, díky nimž mizí z řídících postů jedny osoby a objevují se na nich osoby jiné. Občané jsou svědky jakési podivné pantomimy: jakési tajemné postavy, oslavované všemi agitačními a propagandistickými prostředky, ale o jejich rodinných poměrech, zvycích, vkusu a charakteru se zachovává hrobové mlčení – tyto figury, povznesené do nedostižných výšin, jakoby do stratosféry společnosti a zřejmě celé zeměkoule, dělají pohyby rukama, hlavou, celým tělem kvůli tomu, aby náhle zmizely neznámo kam a neznámo proč a byly nahrazeny jinými postavami, na něž bude zřít lidstvo, trýzněné nepostižitelným smyslem a cílem tohoto záhadného baletu.

Metahistorické poznání současnosti je zbaveno možnosti opírat se o poznání nezbytného množství historických faktů. Někdy se mu těmi či oněmi metodami podaří zaplnit tato bílá místa a pochopit síly, jež hýbou lidskými nástroji našich dní. Nezaplněných bílých míst však zůstává čím dál víc a celkový obraz nemůže v žádném případě aspirovat na tu úplnost, která je vlastní metahistorickým obrazům některých minulých epoch.

Lidé, kteří se po Stalinově smrti ocitli u moci, byli jakožto státní činitelé bytostmi dvojaké, či dokonce trojaké povahy. Všichni byli tak či onak hvězdami jeho plejády. Všichni se dostali nahoru za něho a díky němu, všichni byli vychováni v jeho politické škole. Je ovšem pravda, že se za něho třáslí o svou existenci a v hloubi duše byli rozhořčeni mnohými z jeho činů. Přesto Doktrína, která byla pro něj jen maskou a zčásti návodem k praktickému jednání, byla pro ně nejvyšší pravdou, jejich upřímným přesvědčením, jejich niterným krédem. Nelze očekávat od obyčejného člověka, jehož činnost během celého života probíhala například v lůně pravoslavné církve, aby v sobě k stáru našel tolik rozumové svěžesti, pružnosti a šíře, jež jsou nezbytné pro reinterpretační vlastní činnosti a veškerého

svého světového názoru. Takováto reinterpretace by pro něj byla katastrofou, tvůrčím a životním bankrotem, po němž už by samozřejmě nebyl schopen žádné aktivní společenské činnosti. Stejně tak nemohla podobná zásadní reinterpretace Doktríny neotřást rozumovou sférou těchto lidí, kteří po celý život přemýšleli, cítili a jednali podle jejích direktiv.

Na druhou stranu lidé v této skupině státních činitelů byli těžce traumatizováni kvůli zesnulého despoty. Když pozorovali obraz vnitřního hnutí společnosti – výsledek této tyranie – a vzpomínali na situaci věčného strachu a nejistoty o vlastní život, začínali se bát především recidiv minulosti, čili toho, aby se mezi nimi znovu neobjevil nějaký nový Stalin, který by znovu všem zakroutil krkem a definitivně by strhl zemi do propasti. Proto se snažili přijmout opatření k tomu, aby se truchlivá minulost neopakovala. A místo ideje o plnosti kolektivního rozumu, která našla své konkrétní ztělesnění v rozumu geniálního vůdce, byla vzkříšena a hlasitě provolána idea kolegiality – idea všelidového rozumu, který je ztělesněn v kolektivu ÚV a jeho předsednictva.

Někteří z této skupiny však měli ještě i třetí stránku, kterou pochopitelně před ostatními pečlivě skrývali. Byla to tajná naděje na to, že postupně se z tohoto kolektivu opět pozdvihne jediný vůdce s absolutní mocí a že tímto vůdcem budou právě oni. Nelze pochopitelně uhodnout, kolik lidí z tohoto konkláve v sobě tajilo onu naději, v každém případě byli alespoň tři.

Není však třeba podezírat z těchto záměrů všechny tři členy toho prvního triumvirátu, který vznikl jako názorný důkaz vítězství ideje kolektivního vedení ihned po despotově smrti. S přesvědčením lze říci, že o samovládě snil pouze jeden z nich – ten, jenž stál patnáct let u kormidla orgánů státní bezpečnosti. Pouze Stalinova smrt jej zachránila před strašlivou odplatou. V očích ostatních však již byl odhalen jako masový kat, jako viník záhuby milionů nevinných. Nemohl doufat v to, že jej budou dlouho trpět mezi sebou. Proto mu nezbyvalo nic jiného než zoufalý pokus o převrat a uchvácení nejvyšší moci. Kdyby se tento plán uskutečnil, znamenalo by to návrat ke stalinskému režimu a kurs na světovou válku. Pokus byl naštěstí včas zmařen, viník popraven a v prvním období se na něj pokoušeli svalit odpovědnost za masové deformace socialistické zákonitosti. Prohlásili o něm, že byl jaksi samozvancem, který neměl ani to nejmenší právo na trůn a těmi nejhnusnějšími machinacemi téměř dosáhl takového postavení, v němž by mohl rozvíjet nejhorší tendence toho, za jehož přímého pokračovatele se považoval: nikoli otce tělesného, jako v případě Lžidimitrije, ale pochopitelně otce duchovního, svého učitele a pěstouna. Došlo i na odhalení pravdivých či vymyšlených faktů o spojení viníka se zahraničním nepřítelem, kužícím pikle proti moskevskému státu: pochopitelně že tentokrát nikoli s Polskem, jehož velmocenský význam odešel dávno do oblasti legend, nýbrž s Anglií.

Pád tohoto samozvance byl v pracovních táborech uvítán jako příznak toho, že stalinský režim se musí od základů změnit. Vězeňský režim byl vskutku zmírněn. To však bylo již málo: očekávali a žádali přezkoumání obvinění a osvobození. Trpělivost byla u konce a ti nejzoufalejší či nejdůležitější pozdvihli v táborech

svůj hlas. Hlasy splynuly v jeden a takové citadely bezpečnosti jako znamenitá Vorkuta, vězeňské tábory Norilsk, Karagandy, Kolymy se otrásly stávkami a povstáními. Nepokoje byly tak či onak potlačeny, zároveň však začalo obrození zákonné metody procesuální praxe. Nebylo však možné osvobodit najednou takové množství lidí, vrátit je domů a zajistit jim práci; nikdo netušil, co jej očekává, a celkové napětí nesláblo.

Trhlinu, která vznikla v triumvirátu, zaplnila mezitím nová figura, která předtím kontrolovala veškerý aparát vládnoucí strany. Uběhl rok, rok a půl – a z triumvirátu vypadl za zatím dosti nejasných okolností ještě jeden člen a v roce 1957 ještě jeden.²⁶ Namísto triumvirátu se v čele státu a strany ocitl čiperný, chytrý člověk, radující se ze života, jemuž nechyběla dobrosrdečnost, čilý sangvinik, odhodlaný napravit omyly despoty a schopný některých směšných obrátů kursu, který však neměl rozumovou nezávislost a svěžest, potřebnou k přezkoumání základní chyby Doktríny a starého programu její konkrétní realizace.

Je samozřejmé, že byl stejně jako všichni ostatní zcela vzdálen i těch nejmlhavějších dohadů o metahistorickém podkladu věcí. Vskutku, co by tento člověk mohl vědět o zmatku, který zavládl v Drukkargu, o nepřátelství mezi jigvy a rarrugy, jež přerostlo v otevřené střetnutí, a o tom, že Gagtungrova podpora, která tolik let kryla ruského wicraora, může být každou chvíli přenesena na jeho smrtelného nepřítele?

Podstatné bylo, že rok 1957 již v mnohých ohledech náležel ke zcela jiné epoše než kupříkladu rok 1952 a vůbec všechna léta Stalinovy vlády. Ve Stalinově epoše ještě mohl velký démonický rozum pohlížet na možnou třetí světovou válku jako na bezpříkladný pramen gawachu; vítězství Žrugra bylo přitom žádoucím – proto také byl podporován, ovšem v případě vítězství amerického wicraora by toto vítězství bylo možné využít pro budoucí sjednocení světa na půdě nového bezduchovního učení, vzniklého z kosmopolitní koncepce. Situace se však změnila, přičemž ve velmi podivném směru. V obou dvou koalicích vzrostla pohádkovým způsobem síla termojaderných zbraní, což si vynutilo prozkoumat otázku z nového zorného úhlu. Ano, takováto válka by vskutku nabízela Montblanky a Everest gawachu. Nabízela však i něco jiného: byla připravena nastolit otázku fyzické existence lidstva a v každém případě by vedla ke snížení jeho počtu téměř na čtvrtinu. Vedla by ke zmizení řady zemí z tváře Země, ke zničení civilizace možná na celých kontinentech, a tudíž k tomu, že by lidstvo bylo vrženo (v rozumovém, technickém a ekonomickém smyslu) o mnohá staletí zpátky. Stěží by se mohlo hovořit o jakémkoli sjednocení lidstva v situaci, kdy území, která přežijí fyzicky, budou oddělena zónami radioaktivních pouští, jejich obyvatelstvo bude zasaženo zatím neznámými chorobami na celé generace dopředu a všeobecný krach ekonomiky donutí zbytky národů přejít k nejprimitivnějším způsobům existence. Cíl absolutní celosvětové tyranie by se tudíž odkládal do nesmírných dálek příštích věků. Velký démonický rozum proto odmítl ideu třetí světové války a snažil se působit na Žrugra i na Stebinga i na velké jigvy Drukkargu

a Mudgabru tak, aby paralyzoval jejich válečnický zápal, který právě on předtím tolik let rozechříval.

Vytvářela se situace tak paradoxní, že ji světová metahistorie dosud neznala: všechny hierarchie Světa spolu s nejvyššími hierarchiemi Tmy se snažily odvrátit planetární válečnou katastrofu. Některé z nižších temných hierarchií se jí se zasloupující zuřivostí nadále pokoušely dosáhnout. Vysoce inteligentní a méně krvežízniví jigvové již začínali chápat zhoubnost tohoto směřování k válce, ať to stojí, co to stojí. Jenomže Žrugr, který se rozrostl do fantastických rozměrů, nechtěl se svým omezeným rozumem a fenomenálním temperamentem ani slyšet, že by se měl zřici osudového střetnutí. Čím více se rozrůstal, tím mučivější hlad jej trýznil, emanace národů sovětského státu již nestačily k tomu, aby jej ukojily; bylo třeba donutit pro něj emanovat další a další národy, aby jej ukojily. Ani raruggové nechtěli nic slyšet o tom, že by se měli zřici střetnutí: tyto požívačné, zuřivě vzteklé bytosti, jakými mohou být jen dinosauři, které prožily miliony let v démonických vrstvách a dávno se oděly v karroch, byly připraveny spíše k revoluci v Drukkargu, ke svržení velkých jigvů a k expanzi „vabank“ do jiných šrástrů než k živoření v dosavadních podmínkách. Jejich intelekt byl příliš slabý na to, aby ovládl tyto válečnické instinkty.

Situaci komplikovalo ještě i to, že člověk, který se upevnil v čele sovětské velmoci, se nevyznačoval ani krvežíznivostí, ani válkychtivostí. V souladu s logikou moci podvědomě plnil vůli Žrugra, jelikož tato vůle byla zaměřena na vnitřní organizaci státu a rozmnožení emanací státního komplexu lidských citů. Jeho charakter, který nebyl od přírody krutý, zanechával v jeho bytosti celou řadu jakoby otvorů, skrze něž mohla do jeho podvědomí pronikat také inspirace světlych principů. Kdyby nebylo této inspirace, žádné rozumové důvody by nebyly schopny pohnout tohoto člověka k tak závažnému obratu vnitřní politiky, o němž pouhá úvaha vyvolávala u jeho kolegů husí kůži hrůzy – k obratu, který našel vyjádření v odhalení řady Stalinových zločinů a v masovém osvobození vězňů.

Je obtížné postihnout a zhodnotit otřes, který v myšlení vyvolalo jeho vystoupení na XX. sjezdu strany.²⁷ Odhalení, byť pouze částečné, pozdní a s výhradami, dlouhého řetězce fantasticky hrůzných faktů, jejichž viníkem se stával ten, jehož celé generace uctívaly jako největšího z humanistů, zahřmělo jako svého druhu výbuch psychovodíkové bomby a vlna, kterou vyvolalo, dolehla až do nejvzdálenějších zemí planety. A v Rusku? V Rusku „necháпали, co se s nimi stalo, cítili však, že v tomto vzduchu nemohou nadále dýchat. Měli vůbec nějaké dějiny, existovaly v těchto dějinách momenty, kdy měli možnost projevit svou samostatnost? – Na nic si nevzpomínali. Vzpomínali si jen, že měli Ivany, Petry, Birony, Arakčejevy, Mikuláše a k dovršení hanby tohoto odporného, hanebného lumpa! A všechno to rdousilo, hryzalo, drásalo – kvůli čemu? ...“

Není jasné, zda ten, kdo vzal na svá bedra nevděčnou úlohu hlavního usvědčovatele, předvídal, či nepředvídal měřítko této odezvy po celém světě, zřejmě však předpokládal, že drtivý úder, který tím uštědřil prestiži Doktríny, může být

částečně paralyzován argumenty, že kult Stalinovy osobnosti nevyplyvá z Doktríny, nýbrž jí naopak protirečí, že to je rakovinový nádor, který je třeba vyoperovat.

Milióny vězňů, kteří nedoufali v záchranu, zaměřily z táborů ke svým domovům a všude rozsávaly vyprávění o tom, co se dělo v těchto místech utrpení za tyрана. V mnohých úřadech rychle sundávali ze stěn portréty druhého vůdce, které se všem naráz zhnusily; v řadě měst lid svrhl jeho sochy. V zahraničních komunistických stranách zavládl zmatek, který někde přešel do skutečného rozkolu. Na vysokých školách Sovětského svazu se uvolnění projevilo organizováním studentských diskusních klubů, skupinovými protesty proti vyučujícím a programům, vydáváním pololegálních či nelegálních časopisů, dokonce i opravdovými studentskými stávkami. V literárních a uměleckých kruzích se hovořilo o zmírnění povinných ideologických usnesení. Všechno to ukazovalo, že si vedoucí činitel státu hraje zřejmě s ohněm. Vhodnější bylo udělat krok zpět a pokusit se neobratně vysvětlit, že zemřelý despota byl sice despota, zároveň však byl kupodivu příkladný komunista a že není správné obracet v prach a popel všechno, co vytvořil. Literatuře, umění, lidskému myšlení, jež se začalo sotva projevovat, bylo starostlivě vykázáno dřívější místo. A někteří lidé, kteří se s rozpaky ohlíželi, začali být přesvědčeni o tom, že je něco společného mezi kursem třetího vůdce a dávnými epochami Borise Godunova a Alexandra II.: dva kroky vpřed – jeden a půl kroku zpět. A vpředu se již v souladu se smutným zákonem ruských dějin mihotal přízrak reakce neboli obratu zpět, jak k tomu již kdysi došlo na konci panování Borisova a za Šujského, později pak – za Alexandra III. a Mikuláše II.

A přece jen bylo při srovnání nového režimu s režimem Stalinovým každému tepleji u srdce. Třetí vůdce byl prostým člověkem, který měl rád život a upřímně si přál, aby se dobře žilo nejenom jemu, nýbrž i všem ostatním. Ušlechtilá přání však bohužel nestačí k tomu, aby na Zemi zavládl mír a v lidech dobrá vůle. Kdyby na naší planetě existovaly pouze státy socialistického tábora, bylo by možné skoncovat s vlastní válečnou mašinerií a získané prostředky použít ke zlepšení života mas. Jelikož ale „zrušit“ Ameriku se nepovedlo dokonce ani Stalinovi, bylo třeba jednou rukou urychlovat zkoušky nových a nových prostředků hromadného ničení a povzbuzovat osvobozené hnutí v kapitalistických zemích a druhou rukou vypouštět bílé holubičky míru a radovat se, jak krouží na pozadí hrozivých mračen. Sám by se rád proměnil v takového holoubka a s palmovou ratolestí v zobáčku přelétával z jedné země do druhé – do Jugoslávie, do Indie, do Barmy, do států islámského Východu, dokonce i do tvrdohlavé a nedůvěřivé Anglie. Holoubek však létal ve stejnou dobu, kdy se hlubinné vrstvy rozechvívaly otřesy z výbuchů dalších a dalších pokusných bomb, všeobecný ráj zůstával pouze v oblasti snění a neměl žádný vliv na tragickou skutečnost.

Neštěstí tkvělo právě v tom, že vedení se nijak nemohlo rozhodnout ustoupit v tom nejzákladnějším: vždyť jediným vážným ústupkem, který by nepříteli dokázal přesvědčit o upřímnosti ruské mírové touhy, bylo zřeknout se kursu revolucionizace všech zemí, přestat podporovat odpovídající hnutí v Evropě, na

Blízkém východě, v Africe, v Latinské Americe. Nehledě na skrytý charakter této podpory, přece jen sem tam vyšla najevo prozrazující fakta a znehodnocovala všechny tirády o mírové koexistenci, vyvolávala ve velkých kapitalistických velmocích výbuchy rozhořčení a zloby. Zuřil zvláště Stebing, který omotal chapadly svých monopolů a obchodních firem téměř polovinu Enrófu. Ekonomického zotročení a vysávání mu však bylo málo, to byl pouze první stupeň. Jelikož tyto země zůstávaly z politického hlediska nezávislé, nemohla se v nich ve větším měřítku rodit emanace státních citů vůči Spojeným státům, která by sloužila za potravu pro Stebinga a veškeré obyvatelstvo amerického šrástru. Proto se Stebing nemohl spokojit pouze s ekonomickým vlivem v těchto zemích – potřeboval si je podřídit politicky, což by bylo spojeno s jejich začleněním do státní, administrativně-policejní, ideologické a výchovné soustavy Spojených států, vyvolávající bouřlivou emanaci státních citů. Místo toho dostával Stebing jeden kopanec za druhým. V Koreji a Vietnamu skončil zápas po vzájemných modřinách a kousancích remízou, ovšem v Číně mu jeho chapadla usekli tím nejdřívějším způsobem a hrozilo nebezpečí, že ho totéž potká i v arabských zemích. Proto byl každý případ, kdy se Doktrína diskreditovala, využíván a rozvířován k tomu, aby bylo vyvoláno všeobecné rozhořčení nad lživostí a pokrytectvím jejích vůdců, ať to byl vůdce první, druhý nebo třetí.

První závažnou ranou, kterou třetí vůdce uštědřil mezinárodní prestiži Doktríny, bylo odhalení zločinů jeho předchůdce. Druhou ranou byl vojenský zásah do vnitřních věcí Maďarska, zachváceného antisovětským povstáním.²⁸ Copak však mohl jednat jinak? Copak Žrugr někdy připustil, aby mu z chapadel vyrvali chutné sousto? Copak byl někdy nějaký wicraor schopen pokojně hledět na to, jak se u jeho boku objevuje místo věrného satelitu po zuby ozbrojený nepřítel? Ať byly osobní kvality třetího vůdce jakékoli, ať pocíťoval k válce sebevětší odpor, logika velmocenské státnosti se často stávala silnější, než byly osobní vlastnosti jeho charakteru.

A přece právě jeho osobní kvality Žrugrovi vadily. Nedovolovaly změnit tohoto člověka v absolutně poslušný nástroj.

Činily politický kurs kolísavým, dvojakým, nespolehlivým. Nikdy nebylo možné dopředu zaručit, že vůdce bude postupovat tak, jak to wicraor potřebuje. A pohled démona velmocenské státnosti se upřel na jinou bytost, vhodnější. Tato bytost také patřila k sovětské elitě, nebyl to ale žádný civilní „slaboch“, nýbrž významný vojevůdce Vlastenecké války, který měl obrovské válečné zásluhy, autoritu v očích národa a zvláště armády, člověk žhavé touhy po uznání a bolestně zraněné samolibosti, který byl příliš dlouho a trýznivě nucen uvádět svůj bonapartistický mrav do jistých mezí. Žrugr nemohl nalézt lepšího kandidáta pro úlohu vůdce v podmínkách třetí světové války. Ten se nebude rozpakovat svrhnout na potencionálního nepřítele bez výstrahy pořádnou sérií vodíkových bomb; nesloží v zoufalství ruce do klína, když na ruská města svrhnou stejné bomby; nebude se stydět rozsévat Doktrínu v celosvětovém měřítku, až bude třetina planetárního povrchu obrácena v popel!

A wicraor učinil maršála svým nástrojem.

Bylo však už, jak se zdá, pozdě. V Drukkargu už nebylo dávno ani stopy po bývalé jednotě a šrástr vřel jako kotel. Raruggové se rvali v boji a na ně se Žrugr mohl pevně spolehnout, jigvové však s každým rokem, s každým měsícem stále úporněji vzdorovali možností velké války. A k dovršení všeho byl Drukkarg na počátku října roku 1957 otřesen nebývalou událostí: Velký Jigva odpadl od démonického tábora. Byla v tom jistá posloupnost, pro obyvatelstvo Drukkargu však k tomu došlo neočekávaně, dokonce nenadále. V minulosti se zřídka stávaly případy, že někteří z velkých jigvů prozírali do velmi vysokých světů Světa, zůstávali však na svém. Nyní se stalo něco jiného. Velký Jigva, který vládl více než čtyřicet let, opravdový sloup a opora Drukkargu, začal přecházet z některých stavů jako chochcha do stavů takového pozdvižení, že spatřil Krista, a to dokonce ani ne v zatónisu Ruska, nýbrž v mnohem vyšším světě, kde Spasitel neměl lidskou podobu. S Velkým Jigvou se to stalo u hlavního démonoslužebného chrámu, za přítomnosti mnoha raruaggů a jigvů. Nebeské setkání přerostlo v takové působení Planetárního Logu na duchovidce, že jeho karroch začalo prudce nahrazovat tělo ze sijry. K této proměně docházelo před očima všech. Mnozí byli ohromeni a uvěřili. Jiní se ocitli v krajním zmatku, raruggové pak přešli ve zběsilý hněv. Za několik dní odpadlíka roztrhali, jeho prach raruggové a, dá se říct, ortodoxní jigvové sebrali a dematerializovali, což zatím není dosažitelné pro lidskou vědu.

Tehdy vypukla vzpoura velkých zajatců Drukkargu. Nebudu vypočítávat jména těch, kteří se odvážili k ní připojit; ruský šrástr v každém případě nespatrił ještě takovou podívanou. Giganti zlomili své okovy, zdvihali ze země skály velikosti mrakodrapu a vrhali je na nenáviděnou citadelu. Citadela byla silně poškozena. Tato vzpoura donutila jigvy a raruggy, aby se znovu sjednotili. Žrugr přispěchal na pomoc, vtáhl vzbouřence do sebe a svrhl je, jak bylo jeho dobrým zvykem, na Dno Šádánakáru. Tentokrát však zásah Synklétu Světa brzy přerušil jejich pobyt tam a všichni hrdinové byli nakonec pozdviženi do Olirny. Zajatci Drukkargu zůstali pouze ti, kdo se k povstání neodvážili připojit.

Události v Drukkargu se rozvíjely, lze-li tohoto výrazu zde použít, s kinematografickou rychlostí. Třetí wicraor znenadání pocítil, že přišel o podporu Gagtungra, a to z toho důvodu, že ve své snaze rozpoutat světovou válku ve šrástrech i v Enrófu porušil zákaz nejvyššího démonického rozumu. Wicraor se začal zmítat po Drukkargu, se zuřivým řevem začal kolem sebe sbírat raruggy a požadovat svržení vlády jigvů, kteří mu přestali dodávat výživnou rudou rosu. Zuřivost raruggů nezaostávala za zuřivostí jejich pána. Jejich oči velikosti středně velkého domu, umístěné po obou stranách hlavy, podobné buď velmi deformované hlavě koňské, nebo hlavě druhohorních ještěřů, byly podlity temně rudou karrochiální krví. Křídla, přímá a tvrdá jako křídla letadla, šlehala po stěnách a střeších jigvů. Uprostřed tohoto řádění byl obklíčen hlavní démonoslužebný chrám a jigvové tam nemohli proniknout, aby se za pomoci své magické satanoslužby spojili s Gagtungrem. Znameníť socha zakladatele Drukkargu, zobrazující jigvu jedoucího na raruggovi, byla svržena a poškozena jako emblém nenáviděného podřízení

bývalých dinosaurů vyššímu intelektu jiggů. Zároveň se raruggové pokusili spěšně obnovit alespoň jakous takous disciplínu, aby se všichni mohli vrhnout na dobytí jiných šrástrů. Bylo zřejmé, že válka bez pomoci jiggů Drukkargu může vést pouze ke strašlivému masakru: nešťastné hlavy raruggů nebyly ještě přizpůsobeny k tomu, aby ovládly dokonalou vojenskou techniku. Mezi nimi byly tak říkajíc jednotlivé talenty, nebylo však dost potřebných kádrů. Rozumovou nedostatečnost nahrazovala taková tělesná síla, tak nepopsatelné nažhavení smyslu, taková zuřivost, že věřili ve svůj konečný úspěch navzdory všemu. A i kdyby jim nezůstala žádná šance na celosvětové vítězství, byli schopní dokonce i masové sebevraždy – a to jedině z přebytku zloby.

Místo zabitého Velkého Jigvy zaujal nový. Nebyl dosud připraven, nebyl dostatečně zkušený, neměl ani žádoucí autoritu; a kdyby se trůn neuvolnil předčasně, musel by tento jigva ještě mnoho let studovat svéráznou vysokou školu. Nikdo lepší však nebyl a jigvové, zvyklí na disciplínu, se mu podřídili, jelikož nebylo jiného východiska.

Do rozbourěného Drukkargu nakonec vpadly démonické pluky Gaššarvy. V souladu s Gagtungrovou vůlí se na wicraora ze všech stran vřítily andělé tmy a ryfty. Žrugr se zoufale bránil, raruggové se neúspěšně pokoušeli odrazit nápor sil, cizích nejen ve vztahu k nám, nýbrž i z hlediska Drukkargu. Všechny tisícovky wicraorových chapadel byly omotány volnými spirálami. Nebylo jej však možné zničit, neboli svrhnout do Uppumu – ještě se mohl hodit a kromě toho by hierarchie Světla ani jeho záhubu nepřipustily, jelikož bez něj by wicraoři Západu během několika dní zničili tělesnou substanci ruské metakultury. A tak ho těžce oddechujícího nechali ležet v jedné z kotlin Drukkargu. A zvláštní podívanou představovali andělé tmy, kteří se svými rubínovými křídly usedli jako gigantické vážky na volní spirály, obepínající ze všech stran wicraorovo tělo.

Wicraorův lidský nástroj – maršál – se zřejmě pokusil jednat v zájmu svého inspirátora.²⁹ Později snad budou dějiny vyprávět našim dětem a možná že i nám, jakým způsobem se třetímu vůdci podařilo tyto pokusy paralyzovat a svého protivníka zneškodnit. Ať to bylo tak či onak, z této události se bylo možné pouze radovat, tak jako ze všeho, co oddalovalo celosvětovou krvavou řež.

Raruggové byli pod tlakem nejvyšších temných principů donuceni vytvořit s jigvy jistý nový modus vivendi. Dosáhli toho, že jigvové opět začali dodávat zajatému Žrugrovi rudou rosu, ovšem v mnohem menším množství. Byla také přijata opatření k tomu, aby z nejspornějších raruggů bylo zformováno cosi jako vojenské velitelství, které časem mělo částečně nahradit příliš mírumilovné jigvy.

Podpora Gagtungra se nyní přenesla na Mudgabr. Ale i tam probíhalo něco podobného: jiggům se stěželo dařilo zadržovat bojový zápal raruggů, kteří žíznil po nové válce. Velký Jigva byl usilovně involtován z Digmatu, raruggové jej však drželi jakoby v polovičním zajetí; proto se duchovně-démonické síly, které dostával, nedařilo transformovat pro Enróf, čímž stěželo mohl působit na vědomí těch lidí, kteří pracovali na posílení válečné síly Spojených států. Důsledkem bylo zastávání Ameriky v oblasti zbrojení i takové, jak by se zdálo, čistě pozemské jevy

jako opoždění vyslání umělých satelitů Země nebo konstrukce mezikontinentálních raket. Některé činy raruggů, jež byly diktovány jejich omezeným rozumem, se tak obracely proti nim.

Urparp usiloval o takový běh věcí, při němž by dovedl sílu vojenských koalic až po samý okraj války, donutil by vylekané národy Východní koalice – a samozřejmě i obyvatelstvo Drukkargu – vyvinout zoufalé úsilí k ústupu, aby se zabránilo válečnému střetnutí. Tím by se Stebingovi podařilo vyvinout takovou sílu ve svých nespočetných chapadlech, jež by mu dovolila rozvrátit všechny pevnosti v Drukkargu, aniž by se musel uchýlit ke vpádu západních jigvů a raruggů do tohoto šrástru, a v Enrófu pak rozvrátit socialistickou koalici bez jakékoli třetí světové války. Tehdy by bylo možné nastolit otázku celosvětového panství kosmopolitické koncepce a dlouho očekávané sjednocení planety pod erbem Stebingovým.

Na černém Horizontu Enrófu představovaly jedinou světlou oblast národy Indie a indomalajské kultury. Indický demiurg byl, pravda, také donucen učinit onen pro všechny demiurgy osudový krok, který vede ke zrození wicraora. Tento wicraor – jeho jméno je Avardal – byl od samého začátku involtován z velmi vysokých světů Světla a takovou silou, že se dokonce rýsovala jistá naděje na neobyčejnou událost, a sice na to, že v budoucnu odpadne od démonického tábora. Něco podobného se odehrávalo též s Ukurmijou – mladým wicraorem Západního Německa. Světlé síly nad Indií však byly starší a neporovnatelně silnější. Činnost Avardala kontrolovali demiurg a Pospolitá Duše Indie a tato země, jež pomalu odstraňovala těžké dědictví cizího zotročení a vlastního feudalismu, jevila obraz neobyčejného státu, který se pozvedá k rozkvětu, aniž by porušoval principy vysoké etiky. Ostatním národům, které si pro sebe nedokázaly zabezpečit takovouto cestu a blížily se k osudové hranici úplného vzájemného zničení, nezbyvalo než pohlížet na tuto zemi se smíšenými pocity úchvatného nadšení a hořké závisti.

A situace třetího vůdce se stávala stále zoufalejší. Kdyby byl obyčejným lidským nástrojem inferiálních sil, neprožíval by morální tragédii člověka, který na sebe vzal nezměrnou odpovědnost a nyní vidí, že žádné lidské síly nestačí k tomu, aby odvrátily válku, pokud není tomuto cíli ochoten obětovat politickou moc své strany i samotnou Doktrínu i všechno to, co se mu zdá být neoddělitelné od blaha lidstva. Pouze nástroj wicraorův, který nic lidského neuvádí do rozpaků, by mohl s klidem jít skrze válku, měsíční krajinou na místě Evropy, Asie a Ameriky, aby poté, co se fyzicky zachránil v nějaké noře, vylezl na světlo jako vládce zbytků lidstva. A vůdce občas podléhal Žrugrovým sugescím. Křeče této podzemní hory masa, která se pokoušela oslabit pouta, otřásaly všemi okolními vrstvami. Již se mu podařilo vyprostit několik chapadel, a jelikož jeho lidský nástroj, maršál, odešel z politické arény, veškerá síla jeho involtace se nyní zaměřila na třetího vůdce, když neměl nikoho lepšího. Jakmile se začala zostřovat mezinárodní politická situace, počal vůdce projevovat tak zvýšenou energii a takovou bojovnost, že to vůbec nebylo v souladu ani s jeho věkem, ani s charakterem, ani s touhou po míru.

S téměř nadpřirozenou rychlostí se přenášel ze země do země, zasílal přátelům i nepřátelům nespočetné nóty, radil se se všemi spojenci a zároveň vynalézal a realizoval nová opatření, aby upevnil situaci uvnitř země. Zvyšoval hlas na celou zeměkouli, varoval i přemlouval, zaklínal, požadoval, bušil pěstí, vyhrožoval. Přece však zůstával člověkem a morální tragédie vtiskla svou pečeť i do rysů jeho tváře. Kdyby tak mohl vládnout v jiné době, kdyby tak mohl hospodařit v nějaké tiché zemi, v poklidné, mírové epoše...!

I pro mne by bylo lepší, kdybych mohl tuto knihu psát nikoli na pokraji války, nikoli tehdy, kdy každý den bubnuje na mozek jedna hrozivá zvěst za druhou! Kdybych mohl mít jistotu alespoň v tom, že město, ve kterém žiji, i stovky dalších měst ve všech zemích nebudou zítra přivedena vniveč. Bylo by dobře mít jistotu, že knihu, která je plodem celého mého života, přečtou jednou pozorné oči a čísi duše se obohatí duchovní zkušeností, jež je v ní vyložena. Mít nakonec i jistotu, že se tato kniha přidá jako jeden z kamenů do základu příštího všelidského Bratrství. Takovou jistotu však nemám a ani mít nemohu. Neochvějným základem všech nadějí však zůstává jiná jistota: totiž že podaří-li se světu odvrátit největší ze všech válek, *Růžce Světa* vznikne nevyhnutelně a neodvratně, nejdříve v jedné demokratické zemi, poté v dalších, a zazáří postupně nad všemi zeměmi světa. Pokud se však nižším temným principům povede rozpoutat válku navzdory snahám všech nejvyšších hierarchií světla i tmy, pak *Růžce Světa* vznikne dokonce i na spáleništi. Je možné, že tehdy nerozprostře nad všemi zeměmi stín svých kvetoucích větví, nezmění pozemskou krajinu na luka zlatého věku. Spojí však do svazku tisíce lidí vysokého ducha ze všech konců Země a stane se ještě jednou překážkou na cestě toho, koho již velký démon pozvedl ze Dna a pěstuje jej v Gaššarvě jako uskutečnitele neomezené tyranie na celé zeměkouli, jako knížete světa.

5. července roku 1958

- 1 Jedná se o Ústavodárné shromáždění, do něhož proběhly volby na přelomu listopadu a prosince roku 1917; aktivně se jich účastnili i bolševici, ale získali menšinu (120 ze 750 křesel). V noci 6. (19.) ledna 1918 bylo Ústavodárné shromáždění rozeznáno a následující den byl vydán dekret o jeho rozpuštění.
- 2 Náboženské a filosofické učení ve starém Řecku v 6. – 4. století př. n. l.; pojmenované podle filosofa Pythagora, který měl být jeho zakladatelem.
- 3 Jeden ze směrů buddhismu, který se vytvořil v 7. – 14. století v Tibetu.
- 4 Vyznavači školy jógy, kteří za hlavní úkol člověka považují snažit se zbavit tíže hmoty a tohoto cíle dosahují psychickým a fyzickým cvičením.
- 5 Majakovského podpis je mezi jinými pod manifestem futuristů *Facka společenskému vkusu* (prosinec 1912), ve kterém se hlásalo: „Vyhodit Puškina, Dostojevského, Tolstého a jiné a jiné z Parníku současnosti.“ Později, v básni *Jubilejní* (1924), se Majakovskij obrátil na Puškina slovy „Miluji vás...“.
- 6 Je zde míněn Sergij (Ivan Nikolajevič Starogorodskij, 1867–1944), nástupce patriarchy Tichona, od roku 1925 zástupce patriarchy a od roku 1943 patriarcha. V roce 1927 z jeho iniciativy vyzval Posvátný synod církev k loajalitě vůči sovětské moci, což bylo učiněno pod tlakem úřadů, které duchovenstvo velmi krutě pronásledovaly.
- 7 V originále archaický výraz повапить – obílit, narážka na evangelijní spojení „гробы повапленные“ – „obílené hroby“ – rozuměj pouze na povrchu.
- 8 Z Lermontovovy básně *Předpověď* (1830).
- 9 *Historie jednoho města* byla napsána v letech 1869–1870.
- 10 Kritiky skutečně srovnávaly Ugrjum-Burčejeva s A. A. Arakčejevem, zároveň však existovaly názory, že satirický portrét se shoduje s charakterem Mikuláše I.
- 11 V rukopisných poznámkách D. L. Andrejeva je následující Stalinova charakteristika: „S(talin) nebyl zasažen mystic(kou) slepotou. Materialismus byl jen maskou. Byl moment (<19>51), kdy se modlil ve veliké hrůze: odhalila se mu nadcházející perspektiva až k osudu Antik(rista). Ale zatvrdelost a šílená a neomezená žízeň po moci převážily. Doufal, že mu věda dokáže dát fyzic(kou) nesmrtelnost. Tuto touhu měl od dětství. – Padl už do Šim-bigu v chuchvalcovitém těle, ale vyrval se pomocí and(ělu) temnoty. Byl ještě velmi silný a strašný (říjen 53). V boji s ním byli zajati tři bratři Synklétu a do nich ne (...) nacházejí se v zadním vězení Drukkargu (včetně Jakuboviče-Meľšina).“
- 12 Hovoří se zde o tzv. leninském „Dopisu sjezdu“, adresovaném XII. sjezdu RKS(b) v dubnu 1923.
- 13 Tradice hovoří o soše, práci sochaře Zenodora, která byla vysoká 39 metrů a vztyčena roku 58. Ke Koloseu ji nechal přenést Hadrianus, ještě před ním ji nechal Vespasianus předělat do podoby boha Helia.
- 14 Bronzová socha boha Helia, ochránce ostrova Rhodos. Vysoká byla 37 m a byla vztyčena v roce 304 př. n. l. sochařem Charetem z Lindu na paměť neúspěšného obléhání. Socha byla považována ze jeden ze sedmi divů světa.
- 15 Jedná se o knihu *Josif Vissarionovič Stalin: Stručný životopis*, kterou sestavili F. G. Aleksandrov, M. R. Galaktionov, V. S. Kružkov, V. D. Molčanov a V. D. Pospelov; vyšla v Moskvě ve Státním nakladatelství politické literatury v roce 1947 a mnohokrát byla vydána znovu.
- 16 Ramesses II. vládl asi 66 let a válka s Chetity, kterou vedl dlouhá léta až k uzavření míru v 21. roce své vlády, byla v oficiální kronice, v dílech dvorských básníků a na chrámových zobrazích představena jako řada zázračných hrdinských činů faraona.

- 17 Viz životopis Gaia Caliguly od Suetonia: „V chrámu nechal postavit vlastní sochu v životní velikosti a oblékl ji do vlastních šatů...“
- 18 Je zde míněn hladomor v roce 1933, který vypukl v Povolží, na Kubáni, dolním Donu a na Ukrajině; fakta o počtu mrtvých byla v sovětských dobách utajena; dnešní hodnocení zahraničních i ruských historiků se liší – od 2–3 milionů do 8 a více milionů.
- 19 Je zde míněn L. P. Berija.
- 20 Krátký kurs – je zde míněn *Krátký kurs historie Věsňazové komunistické strany (bolševiků)*, který byl vydán v září 1938 pod redakcí komise ÚV VKS(b) a, jak tvrdila propaganda, „při bezprostřední osobní účasti soudruha Stalina“.
- 21 Spiritualismus – světonázor, který považuje ducha za prvotní princip světa, nezávislý na hmotě; ze spiritualismu vychází řada škol ve francouzské a italské filosofii 19. – 20. století.
- 22 Zkouška provedená 16. července 1945 v Alamogordo ve státě Nové Mexiko.
- 23 Hovoří se zde o tzv. leningradském případu – série případů, zfabrikovaných na konci čtyřicátých a na počátku padesátých let, v nichž byla obviněna řada stranických a sovětských představitelů (šest bylo odsouzeno k trestu smrti zastřelením, ostatní, asi dva tisíce lidí, dostali dlouholeté tresty). Do podrobností o tomto případu mohl básníka zasvětit jeho spoluvězeň L. L. Rakov.
- 24 Toto svědectví částečně vychází ze Suetonia, který tvrdí, že Caligula rozkázal, aby „se nížiny násypy zvýšily na úroveň hor a hory byly překopány a srovnány se zemí“, ale má se za to, že se jedná pouze o rétorické figury, které demonstrovaly mocichtivost a touhu po rozkoši.
- 25 Boji s „architektonickými zbytečnostmi“ bylo věnováno usnesení ÚV KSSS a Rady ministrů SSSR ze 4. listopadu 1955 „O odstranění zbytečností v projektování a stavebnictví“ podepsané N. S. Chruščovem a N. A. Bulganinem, ve kterém se mimo jiné říkalo, že „v práci mnohých architektů a projektových organizací se velmi rozšířila vnějšková strana architektury, projevující se mnohými zbytečnostmi, což neodpovídá linii strany a státu v architektonicko-stavební oblasti“.
- 26 Pod triumvirátem D. L. Andrejev zřejmě myslí N. S. Chruščova, G. M. Malenkova a N. A. Bulganina, který byl od roku 1955 předsedou Rady ministrů SSSR a na plénu ÚV KSSS 22. – 29. června 1957 byl odsouzen v rámci „protistranické skupiny“. V rukopisných poznámkách k *Ružij Světa* (RAL) je následující zápis, který se vztahuje k událostem padesátých let: „22/X (1957?) Rarugové se zcela rozběsnili. Divočí. Obklopili obětiště a nedovolují vstup jigvům. Svrhli sochu. Jigvové nechtějí válčit sami – (...) jiní chápou nesmyslnost. Rarugové jsou schopni masové sebevraždy v případě, že nebude šance na mírové vítězství.
Chruščov mnoho dní nevycházel z domu; strach. Ale musel být brzy na zasedání prezidia ÚV. Bude tam bouře, neznámo kdy skončí.
Opozice (...) Mikojan, (...), (...), Pervuchin, Bulganin váhá.
15 členů prezidia ÚV v říjnu 1957: Chruščov, Mikojan, Žukov, Brežněv, Suslov, Furcevová, Kozlov, Bulganin, Vorošilov, Aristov, Beljajev, Kuusinen, Švernik (...) Pervuchin byl kandidátem na členství v prezidiu.“
- 27 Je zde míně referát N. S. Chruščova z 25. února 1956 na uzavřeném zasedání XX. sjezdu KSSS věnovanému odhalení tzv. kultu osobnosti J. V. Stalina.
- 28 Maďarské povstání, které probíhalo od 23. října do 4. listopadu 1956, bylo krutě potlačeno sovětskými vojsky.
- 29 Je zde zřejmě míněn maršál G. K. Žukov, který podpořil N. S. Chruščova na plénu ÚV KSSS 22. – 29. června 1957, kdy byla odsouzena tzv. protistranická skupina.

KNIHA XII

MOŽNOSTI

VÝCHOVA ČLOVĚKA K UŠLECHTILOSTI

Budoucnost v celé své úplnosti a ve vší určitosti je známá jen Nejvyššímu. Nám se jeví jako řetězec stále se rozčleňujících dilemat. Každý článek tohoto řetězce je dvojaký: tvoří dvojici navzájem se vylučujících možností.

Nikdy nesmíme s absolutní jistotou tvrdit, že s nástupem určitého článku si lidstvo zvolí právě tuto možnost, a nikoli jinou. Nemohu například říci, že se *Růžce Světa* dostane k moci právě tehdy a právě takto. Nemohu dokonce říci, zdali vůbec přijde k moci. Jestli se však stane, že v jistý historický okamžik lidstvo ze dvou jistých možností zvolí tu, která přivolá *Růžci Světa* k moci, pak s neodvratnou důsledností přijde nutnost nové volby z následných dvou možností. Bude-li zvolen tento směr, objeví se brzy obrysy další, třetí dvojice možností. Pokud se zvolí směr jiný – vyvstane před lidstvem opět další, leč jiná dvojice možností.

Čím je ostřejší metahistorické vidění, tím delší řetěz rozvětřujících se dilemat rozlišuje v mlhavém budoucnu.

Historie zná takové události, dokonce i takové osobnosti, které byly natolik důsledně a dopředu připravovány mocnými silami, světlymi nebo temnými, že vzhledem k tak významným přípravám a vynaloženému úsilí se staly fakticky nevyhnutelnými. Nejen lidem, ale ani rozumu vysokých hierarchií však nebylo dáno předurčit, jak konkrétně se tyto události odehrají v dějinách, zda se dovrší, či budou přerušeny, zda budou dokončeny v souladu s vytouženým ideálem, nebo zkomoleny, a budou-li zkomoleny, pak do jaké míry. Není totiž možné patřit k jednomu ze světových táborů a předvídat poměr bojujících sil v osudové chvíli rozhodující bitvy.

Tak například už na přelomu dvacátého století se ukázala nevyhnutelnost světové války. Bude-li tato válka jediná a poslední, nebo jich lze očekávat celou řadu, kdo zvítězí v první válce a jaké bude složení obou koalic, to věděl jen Bůh. Lidský pohled pak mohl rozpoznat jen nevyhnutelnost světové války a spolu s ní začátek éry velkých mezinárodních otřesů. Nejvíce, čeho byl tento pohled schop, bylo zjistit, jaká nová dvojice možností se vynoří před tvářmi dějin v případě,

že zvítězí jedna strana; a jaká, zvítězí-li strana druhá. Jedině pohled nejjasnozřivější mohl tehdy a může i nyní vystopovat následující řetězec dilemat do čtvrtého nebo pátého článku.

Tak některé klíčové události velkých procesů setrvávají v budoucnosti jako jakési nezvratně předurčené body. Je jich však neobyčejně málo a navíc – realizovány v dějinách – mohou nabýt různých podob, různých stupňů žádoucí úplnosti. Zrození Planetárního Logu bylo lidstvu předurčeno o tisíc let dříve, než se tak stalo v Palestině. V jakém národě a v jakém století se tak stane, to se začalo krystalizovat nesrovnatelně později. Otázka, zda toto zrození skončí jeho vítězstvím, úplným dovršením jeho poslání, nebo jen částečným, zůstala nepředurčená a nepředurčitelná do té doby, dokud boj neskončil Jidášovou zradou. A nikdo kromě Vševedoucího, dokonce ani sám Ježíš, nemohl předem znát míru vítězství nebo porážky.

Mystický rozum a mystická intuice prožívají někdy prozření i poněkud zvláštního rázu. Někdy před očima toho, který prozřel, vyvstávají události vzdálené budoucnosti nikoli jako články budoucího řetězce dilemat, ale v podobě více či méně izolovaných obrazů, nezvratně přesvědčivých svou výrazností a odůvodněností. Přitom celá řada článků vyplňujících mezery mezi nimi a naší dobou a mnohá dilemata bližší budoucnosti zůstávají nevysvětlené, nepochopené, nebo pochopené jen zčásti. Tyto obrazy odrážejí klíčové okamžiky budoucnosti, které byly dávno předurčeny a jsou nezvratné, neboť se projevují jako předzvěst *jedné* z možností historické skutečnosti, nejpravděpodobnější, nikoli však absolutně nevyhnutelné a v každém případě nikoli absolutně přesně vnímané.

Zrození Zventy-Sventány v jednom ze zatómisů je zcela předurčeno. Tedy předurčeno je i zrození *Růžce Světa* v lidstvu. Ale kdy, jak a do jaké míry se tato historická událost naplní, to přesně předpovědět je nad naše síly. Časově nejbližší velké dilema, které nad námi visí jako Damoklův meč, je volba mezi třetí světovou válkou a všeobecným mírovým soužitím. Bude-li válka rozpoutána, bude lidstvo vrženo daleko zpět a démonické hordy budou působením přemíry gawachu tak posíleny, že časem dojde možná dokonce ke čtvrté světové válce a fyzické sebevraždě lidstva, nebo k nekonečnému řetězu lokálnějších válek a převratů, či nakonec ke sjednocení světa pod vlajkou amerického nebo nějakého jiného wicraora. V časovém mezidobí pak se v lidstvu sice zrodí *Růžce Světa*, pravděpodobně však jen jako spodní proud, jako stěží trpěná (a později vůbec netrpěná) organizace, jako mdlé světlo v kryptě katakomb. Na její příchod prostřednictvím celosvětového referenda k etické kontrole nad univerzálním státem se asi už pak nedá pomýšlet. Univerzální stát nastoupí cestu k univerzální tyranii. Časové údobí mezi dneškem a příchodem Antikrista se mnohonásobně zkrátí a mnohonásobně se zvýší i počet jeho fyzických a zejména duchovních obětí.

Bude-li ale nyní zvolena cesta míru – na což je bohužel málo vyhlídek –, pak *Růžce Světa* získá možnost projevit se ve své úplnosti – zatím jen možnost. Sám její vznik bude obklopen zcela jinou atmosférou: objeví se v podmínkách demokratického zřízení mnoha zemí a postupně se bude šířit všude a vtahovat do svých

řad nejlepší představitele lidstva. Pak nastane další dilema: lidé budou postaveni před nutnost volby mezi sjednocením země pod etickým vedením *Růžce Světa*, nebo sjednocením na nějakém jiném základě, snad na základě kosmopolitní koncepce Ameriky, v každém případě na základě méně duchovním, nereligiózním a morálně škodlivém. Padne-li volba na první možnost – *Růžce Světa* se ujme moci a před ní se otevře cesta k uskutečnění všech jejích úkolů. V opačném případě se dostane do stejné situace jako stěží trpěná organizace, téměř bez vlivu, do situace, v jaké by se ocitla po třetí světové válce, pouze s tím rozdílem, že za období od prvního do druhého dilematu se stačí bohatě rozvětvit, vytvoří velmi početné kádry, prosadí mnoho významných činitelů, ovlivní všeobecný rozvoj kultury a zaseje semena po celé Zemi.

Při pohledu na nejrůznější možnosti budoucnosti se soustředím jen na některé z nich, abych se neztratil v nekonečnu. Budu mluvit o tom, jak se mi jeví činnost *Růžce Světa* v případě, poskytne-li jí příznivé vyřešení nejbližších dilemat možnost vznést lidstvu otázku jejího příchodu k univerzální moci. Abych zůžil tento obrovský problém a neodpoutával se od něj, nebudu se od této chvíle zabývat negativními možnostmi, to jest takovými, které mohou v budoucnu nahromadit před *Růžicí Světa* nepřekonatelné překážky na cestě k uskutečnění jejích úkolů v celosvětovém měřítku. Zatím však mluvm jen o šťastné budoucnosti! Srdce je utýráno hrůzami minulosti a současnosti. Nechme tedy ozářit naši duši úvahami o nejkrásnější ze všech možností budoucnosti!

Snížit počet obětí temna je jejím hlavním úkolem. To znamená vytvořit v lidstvu takové duchovní ovzduší, v němž prosvětlení duše prožijí nikoli stovky a tisíce, jako je tomu nyní, ale miliony. Tímto úkolem je odvrátit od milionů, dokonce i miliard lidských duší nebezpečí, že budou zotročeny přicházejícím antikristem, to jest zabránit zhoubnému poškození jejich bytostí a po smrti dlouhé cestě vykupitelského strádání.

Klademe-li si takový cíl, nutně z něj vyplyne i určitý program. Ten sestává z řady úkolů plněných postupně nebo souběžně. Proto připomínám ještě jednou hlavní úkoly *Růžce Světa*: výchova člověka k ušlechtilosti, nastolení všeobecného hmotného blahobytu, rozvíjení vyšších schopností a kladných tvůrčích principů v lidstvu, konsolidace úsilí všech učení kladné orientace, přeměna planety v kvetoucí sad a Světové federace států v Bratrství.

Mezi těmito úkoly je jeden, k jehož plnění může *Růžce Světa* přikročit již dávno předtím, než se ujme univerzální moci: výchova člověka k ušlechtilosti. Protože k tomu, aby byly položeny základy této nové, nejušlechtlejší pedagogiky, nebude ještě nutná celosvětová kontrola všech škol na zeměkouli. Nová pedagogika se bude moci utvářet v několika jednotlivých školách, které bude mít *Růžce Světa* k dispozici. A takovými školami bude moci disponovat dokonce ještě na úrovni nábožensko-dobročinné organizace v podmínkách svobod, jež jsou normální pro každou skutečně demokratickou zemi. Zkušenosti nahromaděné v tomto přípravném období budou moci být později přeneseny do všeobecně výchovného a vzdělávacího systému.

Když jsem měl příležitost mluvit o systému výchovy komunistické, připomínal jsem už některé z jejích nejpodstatnějších vymožeností, i když tyto vymoženosti byly okleštěny a znehodnoceny četnými výchovně ideologickými náhražkami. K nim patřila výchova vůle a pevnosti, pravdivosti a smyslu pro přátelství, odvahy a vytrvalosti, optimismu a ideovosti. Ovšem i ušlechtilý člověk bude odvážný a volní. Odvaha a vůle v něm však nebudou zaměřeny na boj jakéhokoli kolektivu za hegemonii nad ostatními, ale na činnost sladřující zdokonalení nejprve sebe samého, pak podmínek, v nichž se utváří jiná osobnost, a nakonec nikoli násilné, ale láskyplné zdokonalování ostatních. Tato činnost bude zaměřena na pokojné sjednocení lidstva, na zmenšení utrpení všech živých bytostí, na zvyšování celkového množství lásky a štěstí mezi lidmi a k dovedení Enrófu naší planety do možného stavu harmonie se vším živým, co ji obývá.

Takový člověk musí ovšem být hluboce pravdivý a mít smysl pro přátelství. Lež může být omluvitelná jen tehdy, jestliže jejím prostřednictvím přenáší utrpení jiného člověka na sebe nebo od někoho odvrací nebezpečí. Ale prozrazení cizího tajemství, zrada na příteli nebo jeho udání, ať by se halilo do sebeušlechtlejšího hávu, zůstanou v očích takového člověka nejhanebnějšími ze všech zrad.

Takové duši nemůže být cizí ani radost ze života. Tato radost však nedegeneruje v předstíraný optimismus, vyhýbající se všemu, co připomíná stinné stránky života, smutek a chmurnost některých jiných světů nebo nebezpečí budoucnosti. Vztah k životním a kulturním událostem se nebude určovat podle toho, zda vedou k optimistickým, či pesimistickým závěrům, ale podle toho, zda zužují, nebo rozšiřují rozpětí osobnosti, zvyšují, nebo snižují duchovní úroveň, zda nakonec napomáhají svobodě a lásce, nebo nenávisti a porobě. Taková povaha je dosti statečná, aby se mohla dívat různým kreaturám do očí, a duchovně dosti vyspělá, aby milovala život nejen takový, jaký je nyní a zde, ale i takový, jaký tuší ve světech vzestupné řady nebo v budoucím šťastném Enrófu.

Výchova ke schopnosti vkládat do každé činnosti tvůrčí prvek zůstane jedním z úhelných kamenů pedagogiky. Nestane-li se potřeba tvůrčí práce nedílnou vlastností osobnosti, pak v podmínkách všeobecné hojnosti a postupného zkracování pracovní doby hrozí člověku přesycení, devastace a ochromení ducha. Je však třeba být připraven na to, že představa užitečnosti a odůvodněnosti toho kterého druhu práce a jejího místa v hierarchii tvůrčí činnosti prodělá podstatné změny. Práce, byť i tvůrčí, zaměřená na znásobení útrap živých bytostí – ať to je vynález smrtících prostředků nebo vydávání demoralizujících knih či zabíjení zvířat pro zábavu, pro ukojení vášně nebo pro takzvané vědecké účely – každá taková činnost bude považována za atavismus, za něco nemorálního a hanebného. A naopak – mnohé formy vnitřní činnosti, dříve přirovnávané k zahálce, dojdou svého správného ohodnocení. Rozjímání, úvahy, náboženská činnost ve všech podobách, kontakty s přírodou, rozvoj těla mnohem mnohostrannější, než je dnešní sport, výpravy nebo poutě k velkým ohniskům a pamětihodnostem kultury, zájem o literaturu a umění, byť i skromný, tvůrčí láska ženy a muže, kontakty s přáteli přinášející duchovní obohacení – v tom všem lze vidět prvek skutečné

vnitřní činnosti, nezbytné a požehnané. Místo ubohých drobků volného času se této činnosti budou věnovat významné a plnohodnotné hodiny. Protože napomáhá-li tato činnost prohloubení, rozšíření, povznesení nebo zdokonalení jedince, napomáhá tím také zdokonalení a zušlechtnění světa. Stane-li se v tomto případě hlavní snahou hledat osobní rozkoš, musí být ihned hegemonii této snahy vyhlášena nesmiřitelná duchovní válka. Protože nezvratným axiomem je, že člověk žijící jen pro sebe není dokonce ani nula, ale záporná veličina v lidstvu.

Zdá se být dostatečně jasné, a není pro to třeba zvláštních vysvětlení, že touha po znalostech je stimul všestranně a pečlivě rozvíjený. Tato touha však není omezena na oblast vědomostí získávaných ve vědě a umění, ale zahrnuje i poznatky metahistorické, transfyzičné a náboženské. Rozvíjí se tedy nejen hlad po poznání, ale i duchovní hlad vůbec.

Komunistická pedagogika, již jsem se zde zběžně dotkl, měla na mysli rozvoj dalších tří vlastností přírody, tří velmi důležitých specifík: podřízení osobního společnému, duch internacionalismu a zaměření na budoucnost.

Ponechme stranou, do jaké míry se dařilo pracovníkům tohoto systému dosahovat při výchově budoucích generací růstu těchto vlastností. V každém případě systém usiloval o to, aby primát společného nad osobním pevně zakotvil ve vědomí vychovávaného jedince. Bohužel přitom docházelo ke dvěma ideovým záměnám. Pojmem „společné“ nebylo míněno lidstvo a ani všechno obyvatelstvo jedné nebo několika zemí, ale jen část lidstva spojená společnou, přísně vymezenou ideologií. Všichni, kteří se ocitli mimo tyto hranice, byli považováni buď za nepřátele a nebylo s nimi slitováno, nebo za dnešní spojence, přičemž budoucnost měla rozhodnout, zda se tito spojenci stanou zcela „našimi“, zda se zapojí do rozšiřujícího se militantního kolektivu, nebo se z nich stanou nepřátelé a budou zlikvidováni. To byla první záměna – záměna obecného skupinovým. Druhá záměna pak spočívala v tom, že se ztrácela představa o proporcích: malá, nicotná výhoda, kterou mohl získat kolektiv tím, že se zřekl jedince, byla považována za víc než zájem tohoto jedince jako takového, dokonce někdy za více než život. Drobné porušení práva bylo považováno za zločin proti státu a přirozená neochota člověka odtrhnout se od své rodiny kvůli dlouholeté práci na nepřístupně vzdálené periferii narážela na celé barikády, nahromaděné státem, stranou a veřejností.

Nový poměr mezi osobním a obecným musí být od těchto záměn oproštěn. Nikoli skupinový zájem, nikoli zájem daného státu nebo daného společenského hnutí má právo převládat nad osobním – takoví skupinoví tyrani jsou upíři, idoly a molochové¹ –, ale blaho všeho lidstva. „Lidstvo není jednotné,“ namítnou mnozí, „je rozděleno na antagonistické třídy, skupiny atd.“ Ano, je rozděleno. A právě v tom spočívá všeobecné blaho, aby už rozděleno nebylo. A aby se tak nestalo násilným oddělením jedněch částí a jejich násilným připojením k druhým, ale rozvíjením dostředivých sil v lidstvu a vymycováním sil odstředivých. Aby za tuto jednotu znovu nezaplatilo lidstvo stamiliony násilných smrtí, ještě větším počtem osobních tragédií a přeměnou části lidstva ve vězně. Zda je zde tato

připomínka namístě nebo nikoli, nevím, ale naše generace příliš mnoho doplatila na tyto záměny a lži. A jsem ochoten to připomínat stále a znovu, jen aby můj varovný hlas pronikl alespoň do několika myslí a srdcí, jež ještě budou tvořit a žít, a snad i těch, kteří se teprve narodí. Jedině tak chápané obecné má dostatečnou váhu, aby si mohlo činit nárok na primát nad osobním elementem. Ale ani tento primát nemá právo být absolutním. Správný poměr spočívá v tom, aby velké oběti přinášené jedincem byly přinášeny v zájmu skutečně velkých výsledků, zatímco pro malé a dílčí výsledky stačí i malé oběti.

Teze internacionalismu – to je obrovská síla a jejím základem je absolutní pravda. Lež si však pospíšila vkrást se i tam: myšlenka, že všechny národy svou povahou, svým nadáním a svým historickým postavením jsou si rovny – je pustá demagogie. Samozřejmě, jeden nebo několik národů, zvláště preferovaných božstvem před ostatními, jimž je proto dovoleno více než ostatním, nejsou. Každý národ je však prozřetelností předurčen – nebo chcete-li, vyvolen –, aby plnil některé zvláštní historické nebo kulturní úkoly. A tyto mise jsou neopakovatelně svérázné. Některé národy – obvykle to bývají početně velké – jsou předurčené k obrovským rolím planetárního významu, jiné k úkolům spíše dílčím, užším. Komu je však více dáno, od toho se více požaduje. Jak pro jedince, tak i pro národ nadměrné nadání a rozsah jsou důvodem nikoli k větším požadavkům na jiné, ale jen na sebe sama. Talent a jeho rozsah *zavazují* k větší činnosti a vůbec neopravňují k tomu, nač ostatní smrtelníci právo nemají. Výlučnost nedává absolutně žádná dodatečná práva; vyplývají z ní jen další povinnosti. Právě takové pojetí vyvrací všechny rasistické nebo nacionalistické teorie. Když se nás někdo pokouší ujist'ovat, že malý, zaostalý národ, který ničím nepřispěl do společné pokladnice, se vyrovná národu čínskému, anglickému, německému nebo indickému – je to nepřesvědčivé a nesmyslné, protože takovou tezi nelze ničím zaštitit proti jasným a nezvratným faktům. Skutečné odmítání rasismu a jakýchkoli superman-ských nároků – ať už národa nebo jednotlivce – tkví jen v zachování zásady noblesse oblige – ušlechtilost zavazuje.² Cožpak může někdo kromě lidí, kteří jsou v etnickém smyslu na úrovni divochů, ospravedlňovat vykořisťování chudých bohatými nebo slabých silnými? A jen morální divoši se mohou domnívat, že větší národní nadání a moc dávají takovému národu právo na vykořisťování menších národů. Bohužel pokrytecké žvanění o smutně proslulém „břemeni bělochů“³ stačilo zprofanovat i tento názor. Existuje-li na světě břemeno lidí bílé barvy pleti, pak to není břemeno kolonizátora, ale břemeno vysoce inteligentních bytostí, které jsou povinny přinášet osvětu negramotným, živit hladové, poskytovat radost smutným, léčit nemocné, povznášet zaostalé, prosvětlovat, zkrášlovat a zpříjemňovat jim život. To je právě břemeno velkých národů!

Je jasné, že žádný nacionalistický fanatismus se nemůže ani pokoušet zapustit kořeny na duchovní půdě, zvelebené blankytnými okvětními lístky *Růžce Světa*.

Zůstává ještě třetí rys staré pedagogiky – zaměření na budoucnost. To je vskutku významný rys, dokonale a hrdě odlišující lidi vychované tímto systémem. Takový člověk má perspektivní myšlení. Věří ve slunce budoucnosti a prahne po

něm, je inspirován štěstím budoucích generací, je mu cizí sebeláska a izolovanost v ní. Toto zaměření na budoucnost je obrovským krokem vpřed, ale ještě nebylo uskutečněno. Doktrína dala této představě o budoucnosti určitý obsah, okleštěný a zjednodušený. Prakticky se tato představa zformovala ze dvou veličin: materiální hojnosti a podmanění přírody. Taková představa je rovná jako pravítko. Postrádá duchovno jako beton a je materialisticky naivní jako výroky žáka sedmé třídy u pionýrského táboráku. Ano, panorama budoucnosti předpokládá ovšem i materiální dostatek a později dokonce hojnost. Všeobecného dostatku však lze dosáhnout poměrně brzo, to je teprve první etapa, jediné nezbytná podmínka pro rozkvět rozumu a ducha. V 21. století člověka stejně málo nadchne tento dostatek nebo tato hojnost, bude tomu věnovat stejně málo pozornosti a duševních prožitků, jako dnešní obyvatel New Yorku nebo Moskvy neprojevuje zájem ani nadšení, protože má kanalizaci nebo autobusovou dopravu. Člověk dalšího století bude používat hmotného dostatku a později hojnosti – a to je všechno. Pokud ale jde o podmanění přírody, o pojem, který má agresivní, imperialistický, div ne kolonialistický nádech vztahu člověka k přírodě, pak se jako jeho protiváha prosazuje myšlenka harmonizace vzájemných svazků mezi přírodou a člověkem. Až si člověk dokonale uvědomí dvojí povahu přírody, její osudem předurčené démonické zásady, zasáhne do života přírody tak, aby bojoval s démonismem v ní a s její kladnou stránkou, aby navázal nejtěsnější vzájemné prolínání. Bude se starat nejen o to, aby z ní vytěžil nové a další energetické zdroje, ale i o to, aby přispěl k duchovnímu rozvoji živočišné říše, harmonizoval vztahy mezi druhy, zdokonaloval rostlinnou říši a celou přírodu a s užitečnými živly navázal vztahy lásky a přátelství.

Skutečným patosem těchto epoch bude narůstání ducha lásky, to zaprvé, zadruhé to bude tvorba, či přesněji božská tvůrčí činnost v mnoha druzích a formách, zatřetí prosvětlení přírody, začtvrté odstranění bariér mezi fyzickým světem a dalšími světy, zapáté radost ze života, kypící v Enrófu i v mnohých dalších světech, a zašesté vyšší formy znalostí o Bohu. Zaměření k takové budoucnosti – to odliší zdokonaleného člověka od člověka předchozích kulturních stupňů.

Čím tedy lze charakterizovat rozumový potenciál takového Člověka?

Nepřetržitě vzrůstající touhou po znalostech, živenu nepřetržitě se prohlubující erudicí; návyky samostatného myšlení a intelektuální nezávislosti; svobodným a šťastným pocitem úcty k jevům *Hlubky* a k jevům *Velikosti*.

Co charakterizuje jeho estetickou úroveň?

Rozvoj neodlučitelné potřeby uměleckých dojmů; vysoce vytríbený vkus; znalost a pochopení umění minulosti a jeho pamětihodností; organická potřeba umělecké tvorby, byť i malého rozsahu; svobodný a šťastný pocit z nadšení *Krásnem*.

Co charakterizuje jeho morální úroveň?

Činorodá dobrota vůči okolí; schopnost hluboce spoluprožívat smutek i radost; pocit jednoty všelidské, pocit jednoty kosmické; svobodný a šťastný pocit pokory před *Vznešeností*.

Co ale charakterizuje jeho náboženskou úroveň?

Živé prožívání naší materiální vrstvy jako jedné z vrstev Šádánakáru; vnitřní práce na rozvoji orgánů duchovního vnímání; každodenní chápání života jako mystéria; znalost náboženských forem minulosti a současnosti; umění spoluvěřit všem náboženstvím, to jest chápat zkušenosti a učení každého z nich jako odraz *jedné z řady* duchovních realit; imperativní potřeba vlastní účasti na náboženském životě a tvůrčí činnosti lidstva; schopnost pociťovat neskonalou radost z účasti na něm.

Čím konečně lze charakterizovat vnější, tělesný vzhled člověka?

Zdá se mi, že jeho tělesná konstituce bude urostlá, pohyby plastické, chůze svižná, svaly harmonické a tvář otevřená, vysoce inteligentní, naplněná přívětivostí a jakousi vnitřní září. Protože základem fyzického vývoje je princip přátelství s kladnými živly: od dětství jím prolíná sport, tanec a hra. A také proto, že si jasně uvědomuje dvojakost přírody a nedovoluje, aby do jeho bytosti pronikly involtace temných sil. Jako dítko Slunce prochází svými ranými léty a skutečně připomíná mladého boha, když vstupuje do jinošských let. Kráčí v lehkém oděvu po rozkvetlé zemi, její syn, její přítel a její přetvořitel, starší přítel ptáků a zvířat, společník andělů, budovatel překrásných měst, zušlechtovatel hor, lesů a pouští, pán kvetoucí planety.

Tak se jeví vnitřnímu zraku budoucí zdokonalený člověk.

Z této charakteristiky jasně vyplývá, na rozvoj jakých předpokladů přírody bude v podstatě zaměřeno výchovné a vzdělávací úsilí.

Odtrženě od přírody by rozvoj těchto vlastností byl velice ztížen. Proto jako hlavní typ všeobecně vzdělávací střední školy se mi jeví vyšší internátní škola, umístěná buď za městem, nebo na jeho okraji. Školy, kde se budou učit děti bydlící doma ve městech, musí pro ně zajistit alespoň v létě pobyty mimo město. A potrvá-li výuka nikoli osm nebo devět měsíců v roce, ale jen sedm, a jestliže doba strávená v základní a střední škole nepotrvá deset, ale dvanáct nebo třináct let – na tom není nic hrozného. Vždyť na mládež nebude čekat žádný chomout prezenční vojenské služby, žádné závody ve zbrojení nebo soupeření dvou politicko-ekonomických systémů nebudou pohánět životní tempo, a bude-li člověk končit své vysokoškolské studium dokonce ve třiceti letech, bude to znamenat jen to, že nevstupuje do života jako úzký specialista, ale jako člověk v plném smyslu tohoto slova.

Nemělo by odrazovat ani slovo „internát“. Žádnou izolaci žáků od života takový internát nepředpokládá. Žáky budou se společností spojovat různorodé vztahy: spolupráce se zemědělskými hospodářstvími, umělecká zájmová činnost, styk s kluby a s dalšími školami otevřeného typu; budou trávit volné dny s rodinou, sportovní svátky s mládežnickými organizacemi, exkurze je seznámí s muzei, závody, vědeckými institucemi, cestování s různými kulturními a společenskými vrstvami vlastní země i zemí jiných. Označovat takovou školu za uzavřenou lze jen spekulativně. Cíl, pro který dětem stojí za to trávit většinu času v internátu, nespočívá ovšem v jejich odtrženosti od života nebo od rodiny, ale v něčem

docela jiném. Takový režim zajišťuje nejúčelnější využití času, umožňuje všestranněji působit na žáka a přispívá k rozvíjení smyslu pro kolektiv.

Na pedagogích takových škol se požaduje ovšem zvlášť pečlivá příprava, vytríbený pedagogický takt a hluboké pochopení uloženého úkolu. Je třeba, aby se internát stal něčím mezi společenstvím a rodinou. Nic, co zavání úředním suchopárem, oficialitou, nadřazeností, vrchnostenským chladem nebo drilem, se nesmí přiblížit k budově internátu ani na dostřel. Vždyť zde formovaná osobnost musí být schopna žít ve společnosti založené na dobrovolnosti, a nikoli na donucování. Ovšem systém zákazů, trestů a povzbuzení tu do jisté míry zůstane, alespoň zpočátku. Bude však mít jen pomocnou úlohu a bude redukován na minimum. Není třeba vštěpovat strach z trestu, ale rozvíjet vlastnosti, které znemožňují dělat něco nepatřičného. Nebude to strach a ješitnost, které budou bránit chovancům lhát, ubližovat slabším, pohrdat učením, jednat protispolečensky a nepřátelsky nebo projevovat krutost ke zvířatům. To se bude pro ně postupně stávat nemožným proto, že jim bude umožněno zamilovat si dobrosrdečnost, pravdivost, statečnost a soucit. Od malička jim bude vštípena *chut'* k práci, *chut'* k tvůrčí činnosti a *vkus* ve vnitřní a vnější kulturnosti. Jedině z toho může vzejít organický a přirozený odpor k nevzdělanosti, odpor ke krutosti, necitlivosti a sebelásce. Nejsem pedagog, a ani by tu nebylo na místě předkládat podrobné metodologické návrhy. Zde je možné hovořit jen o úkolech pedagogického systému *Růže Světa* a o jeho hlavních principech.

Nábožensko-etická a nábožensko-umělecká výchova zřejmě přihlédne ke smutným zkušenostem takových archaických disciplín, jako je například nechvalně proslulý „katechismus“. Nesmí být uzavřena do strnulých krystalů dogmatismu a vtlačena do jedné úzké disciplíny, nesmiřitelně odporující všem ostatním, nýbrž musí být skutečně výchovou, která vše prostupuje a osvěžuje. Sport, koupání, vycházky, zahrádkářství, péče o zvířata, hra – to vše se prolíná s veselými, poetickými a radostnými činy směřujícími ke kultu stichiálií. Učení, umělecká činnost, četba, zpěv, návštěva muzeí a chrámů, besedy na téma kultury, dějin a meta-historie se spojí s procítěnými a slavnostními obřady uvádějícími do kultu synklétů. Plně prožitý činorodý den, který obohatil rozum a srdce, by bylo dobré zakončit četbou náboženských knih – maximálně jedné kapitoly každý večer; a při čtení nahlas by se měli střídali chlapci a děvčata. Bylo by velkým neštěstím, kdyby tato metoda degenerovala vinou nepřipravenosti učitelů na řetěz nudných závazných povinností. Úkolem je odhalit každému dítěti vnitřní poezii, krásu, hloubku a velebnost těchto náboženských úkonů. Bude-li to vše pochopeno a procítěno – vznikne *potřeba* těchto úkonů a nebude zapotřebí žádné nucení.

Avšak vyhnout se při tvorbě výukového programu nějakého učebního předmětu, věnovaného zvlášť světu náboženských idejí, se ani tak nepodaří. Vedle rozvíjení vlastního náboženského světa citů v žákově duši je rovněž třeba, aby tento žák měl systematicky získávané náboženské znalosti. Domnívám se, že takové znalosti by mohl žák čerpat ze zvláštní disciplíny – všeobecných dějin náboženství, vysvětlujících s veškerou objektivitou, jaká je jen možná, duchovní

evoluci lidstva. Tato disciplína bude muset být spojena s výukou politických dějin, která opět musí být velmi rozšířena a plasticky oživena včleněním materiálů o dějinách umění, vědy, filosofie a materiální kultury. A pochopitelně budou tyto disciplíny obohaceny – pokud to dovolí čas a prostředky – promítáním filmů a sledováním televizních pořadů, výstavami, činností v kroužcích, návštěvou kostelů a svatých nejruznějších konfesí a středisek lidového náboženského života.

Vůbec se pečlivě pěstuje a všemožně povzbuzuje tvůrčí prvek. Podchycují se sebemenší projevy hudební, slovesné, scénické, architektonické, malířské, filosofické a náboženské tvorby. Kultivuje se, jak už bylo řečeno, tvůrčí postoj ke každé práci, odpor k násilí, k destrukci, k potlačení cizí vůle.

O takových zábavách, jako jsou rybaření, lov zvěře nebo pořízování entomologických sbírek, se nedá vůbec ani uvažovat. Kdepak lov! To by byli pěkní pedagogové, kdyby slovně pečovali o rozvíjení dobra a lásky, a zároveň klidně přihlíželi k tomu, jak se jejich svěřenci baví týráním zvířat! Zřejmě bude třeba začít kategorickým zákazem podobné zábavy, a pak bude odpor k týrání živých tvorů organicky vyplývat z lásky k nim a láska se rozvine péčí o ochočená zvířata. Postupně začne pocit blízkosti stichiálií prostupovat každodenní život; pečlivě se bude podporovat stav *přípravenosti k tomuto vnímání*. Organismus se zoceluje fyzickým cvičením, oděv se stává lehčím, tělo se nabízí dotekům živlů, pokud to dovoluje klima; obuv se odkládá s výjimkou hodin strávených za mrazivého počasí pod širým nebem.

V této souvislosti se musím zmínit o jedné skupině metod, spíše dílčí, pomocné, ale podle mého názoru prakticky důležité.

Zřejmě už není daleko doba, kdy zvláštní druh záření zemského povrchu, objevený přírodními vědami, donutí nás změnit mnohé názory. Experimentální průzkum stanoví, že různým krajinám jsou vlastní různé druhy a stupně tohoto záření a že toto záření, které do nás proniká dotykem, to jest chodidly nohou a při koupání celým povrchem těla (v nejslabším stupni prostřednictvím vzduchu), nepřetržitě a silně působí na člověka – ani ne tolik na jeho celý organismus jako spíše na jeho nervový systém a psychiku. Ale se zářením, které vychází z rozžhaveného lůna zeměkoule, nemají tyto emanace horní vrstvy zemské kůry nic společného. Vyjde rovněž najevo, že materiální prostředí obydlených míst, zejména jejich půda a v menší míře zdi budov, vylučují emanaci jiného typu, která má na nás poněkud jiný, ale stejně blahodárný účinek. Později bude zjištěno, že půda je jakýmsi rezervoárem, v němž se hromadí, uchovává a vylučuje energie záření za dlouhá časová údobí, zatímco samy zdroje záření jsou ve světech jiné hmotnosti, i když se jejich pohyb v prostoru *tam* projevuje na stavu živlů a celé krajiny zde. Nejsem fyzik a není mým úkolem zabývat se prognózami budoucího vývoje přírodních věd. Budu klidně čekat, až se fyzika přiblíží ke dveřím, za nimiž se rozprostírá transfyzická hloubka a dálka, až určí s důkladností vlastní exaktním vědám, že jedna z těchto dvou tříd emanací náleží vrstvám některých *stichiálií přírody*, zatímco druhá *některým stichiáliím obydlených míst a hlavně arungvilté-práně lidstva*.

To, že koupání, vzduch a slunce jsou užitečné, vědí všichni už dávno. Nyní se zjistí, že tato užitečnost je mnohonásobně hlubší a všestrannější, než se myslelo, a že ještě užitečnější je sama půda. Ukáže se, že to nejužitečnější spočívá v tom, čemu dříve nebyla věnována pozornost, a že obuv je nejen ochranou zhyčkaných nohou před zraněním, ale i hlavní bariérou mezi našim organismem a vyzařováním země. Přitom se potvrdí, že chodit bos je užitečné nejen v přírodě, kde půda vydává záření stichiálií, ale i v obydlích místech, kde se úbytek tohoto záření nahrazuje emanací životních sil lidstva. Tento objev obrátí naruby systém tělesné výchovy, významně změní sport a rychle se projeví i na oděvu. Nová móda zvrátí archaické normy slušnosti a potlačí výkřiky udivených snobů bezstarostným dusotem bosých nohou; stane se obvyklou u mládeže, potom i všeobecnou zvyklostí a zeměpisné a sezónní meze jí stanoví jen mrazy severských zim. To jsou ostatně jen detaily a o této změně zvyklostí by nebylo třeba se ani zmiňovat, kdyby byla podstata otázky jejím ozdravujícím významem vyčerpána. Ve skutečnosti je však tato otázka hlubší, než by se na první pohled zdálo.

Mezi pěti vnějšími lidskými smysly je jeden dosud téměř nevysvětlený, dokonce stíhaný jakýmsi podivným pohrdáním. Naše jazyky vytvořily dvojici sloves: poslouchat – slyšet. Vymyslely i jinou: dívat se – vidět. Ve vysvětlení dalšího smyslu, hmatu a toho, co můžeme jeho prostřednictvím vnímat, nastalo jakési zdržení, nepoměrné opoždění. Obvykle „cítíme hmatem“ ve smyslu mechanického získání hmatových dojmů, vůbec však nevnímáme hmatem ve smyslu *uvědomění si těchto dojmů*. Jako bychom se „dívali“, ale „neviděli“, „poslouchali“, ale „neslyšeli“. Kdo a kdy pocítí uje alespoň kapku radosti a alespoň sekundu se zamýšlí nad tím, co cítí, když se dotýká předmětů každodenního života, stěn a podlah bytu, rostlin, vody, země? Přinejmenším polovina lidstva, to jest více než miliarda lidí, chodí bosá. Pochopitelně to je zdravé, užitečné a pohodlné. Jedni však přitom nepocítí uje vůbec nic patrného, jiní prožívají tělesné uspokojení, protože krok neobutého člověka, navíc tomu navyklého, je bezesporu lehčí a uvolněnější. Jestliže vím, že každý můj krok je dotykem rodné Země, že sebemenší nerovnosti půdy, změny její vlhkosti a sucha, chladu a tepla, drsnosti a hladkosti, měkkosti a tvrdosti, hutnosti a sypkosti nejsou nic jiného než její promluva ke mně, nic jiného než dotek této všeobecné Matky, milující mne jako své dítě a navíc jakousi nepostižitelně vřelou, nadlidskou láskou – pak prožívám, kromě tělesné blaženosti, nedefinovatelný pocit podobný něžné lásce a vroucí, nekonečnou radost.

Mnoho lidí na jihu chodí bosky i ve městech. Většina z nich, jak se zdá, přitom ze zvyku nic necítí. Kdyby se však tito lidé zaposlouchali do hloubky vlastního prožitku hmatem! Kdyby si uvědomili, že zde žily, dýchaly, chodily, pracovaly a milovaly tisíce a miliony – právě to lidstvo, k němuž patří i oni! Kdyby si uvědomili, jak z tohoto nevhledného asfaltu pronikají jejich bytostí proudy, horké nikoli vlivem fyzického, ale jakéhosi jiného tepla! Kdyby to vše pochopili, uvědomili by si také, že stoupající po těchto kamenech bosými chodidly, pocítí uje kromě fyzického blaha zvláštní příliv sil, radostných a vřelých, a prožívají povzbuzující pocit naplnění života, pocit soudržnosti s ostatními.

K tomu, aby se v nitru rozvinula schopnost neustálé fixace nutných vjemů a jejich hlubokého pochopení, nejsou zapotřebí únavné meditace ani strohá rozumová gymnastika. Nehodlám nikomu vnucovat tuto metodiku, nepovažuji však za nutné zatajovat způsoby, které mi umožňovaly pronikat do přírody hlouběji, než je obvyklé, a radost z kontaktu s ní a s životní silou lidstva mnohonásobně zvyšovaly. K tomu je třeba rozvíjet v sobě schopnost „vedlejšího vnímání hmatem“. Je třeba soustředit vědomí na čemkoli a zároveň vnímat hmatem nejružnější předměty, jichž se dotýkám, fixovat je určitým koutkem vědomí, čas od času na ně zaměřovat myšlenkový pohled a zdůvodňovat je. To zaprvé. Zadruhé je třeba spojit „vedlejší vnímání hmatem“ s celkovým vztahem k fyzické vrstvě, který bych nazval *přípravenost k vnímání jejího průniku*. Svět pak promluví na nás tisíce hlasy a každý bude plný osobitosti, výraznosti a nečekaně hlubokého smyslu. Vítr přestane být mechanickým nápořem množství mrtvých molekul vzduchu na naši tvář a tělo. Bude nám připadat buď jako laskání neviditelných bytostí, nebo jako zběsilá hra jiné, drsnější vrstvy. Země, po níž jsme až dosud lhostejně kráčeli a tupě reagovali jen na extrémní horko nebo zimu, nás nyní osloví živým jazykem. Osloví nás skrze naše radosti se smějící chodidla – rozesmátá rozverným voláním potoků a kaluží nebo pichlavým smíchem roští a jehličnanů v lese či vzrušeným recitativem suché cesty. Bude nás laskat vlhkou hlínou lesních stezek, dojemnou něhou trávy, drsnou moudrostí kamene a hebkými koberci prachu z cest. – „A lhostejná příroda věčnou krásou zazáří...“ Ubohý Alexandr Sergejevič! Měl tu smůlu, že se narodil v době, kdy pánům šlechticům bylo nedostupné toto bosé štěstí! Teď by mu příroda už nepřipadala lhostejná: pocítil by s nezvratnou hodnověrností, že ji nejen miluje, ale *že je jí milován*.

Prohloubení a zdůvodnění pocitu hmatu a neustálé, každodenní používání hmatu, to je, podle mého názoru, jedna z podstatných linií ve výchovném systému, který má za cíl rozvoj schopností transfyzičského poznání: jako bychom dříve pozorovali lupou kousek organické tkáně, rozlišovali její strukturu a zkracování jejích vláken, která nic nevyjadřovala – nyní pak jsme na ni pohlédli prostým jasným okem a pojednou se uvědomili, že máme před sebou tělesnou tkáň přenádherné tváře, žijící hluboce promyšleným výrazným životem. Nesmyslná hora mrtvé hmoty – dříve; oslnivě krásná, plná života, moudře a s láskou pohlížející na nás a na myriády bytostí Tvář Světa – nyní.

Je samozřejmé, že se i profil budoucí vyšší školy změní ve srovnání s nynější střední školou;⁴ prohloubí se a rozšíří humanitní cyklus. Rozšíření výuky dějepisu a zavedení výuky dějin náboženství v širokém aspektu tohoto pojmu si vyžádá velký počet hodin navíc. Tyto hodiny budou získány prodloužením doby výuky. Možná že ve vyšších třídách bude třeba uchýlit se k systému tří zaměření: humanitního, přírodovědného a technického. A nezávisle na tom, zda absolvent hodlá dál pokračovat ve studiu na vysoké škole nebo se připravovat na praktickou práci, musí mu být povinně poskytnuto roční stipendium na cestování, kolektivní nebo individuální, do kterékoli země nebo řady zemí, které ho zajímají, aby si rozšířil obzor a obeznámil se s přírodou a kulturou a také navázal styky. Sít

speciálních mládežnických turistických středisek ve všech zemích a práce vysoce kvalifikovaných pedagogů v nich uchrání většinu stipendistů před mařením vzácného času na malichernosti a pomůže jim vyhnout se náhodným a neplodným zájmům.

Snadno se nabízí otázka, čím lze ospravedlnit takové rozšíření humanitního cyklu. Vždyť v první éře *Růžě Světa* bude zapotřebí obrovský počet dalších pracovníků zabývajících se exaktními vědami, inženýry všech oborů. Cožpak zajištění všeobecného hmotného dostatku nepředpokládá především využívání energetických zdrojů přírody, už nalezených nebo čekajících na své nalezení?

Ano. Vedle těchto pracovníků však bude zapotřebí i množství pracovníků zajišťujících provedení všestranných společenských reforem. Navíc přírodovědci a techničtí pracovníci nové formace se budou lišit od svých předchůdců právě tím, že místo úzkého specialisty tu bude člověk zušlechťený. A konečně – v průběhu let se vybudováním materiální základny potřeba technické inteligence začne zmenšovat, zatímco potřeba humanitních pracovníků se bude zvyšovat.

U nás se vůbec nezřídka zapomíná na to, že potřeby celé společnosti i každého jednotlivce teprve teď představují známý a pro nás přesvědčivý obraz. Podíváme-li se však zpětně například na středověk nebo na společnost rodového zřízení, jsme ochotni si namlouvat, že šamani, léčitelé, mniši a astrologové nejsou v podstatě nic jiného než paraziti. Tento názor ovšem nesvědčí o ničem jiném než o omezenosti. Všechny ty společenské skupiny, takřkajíc profese, mohly existovat a existovaly právě proto a jedině proto, že odpovídaly určitým potřebám společnosti, potřebám, které nyní téměř neexistují. Na druhé straně neměli lidé těchto vzdálených epoch ani ponětí o množství potřeb, které vznikly u jejich potomků a určily celý náš život. Fyzik dvacátého století ve své pracovně a jeho laboranti, filmový režisér ve svém ateliéru a kameramani a herci, kteří ho obklopují, návštěvníci muzeí a kustodi, turisté a průvodci, tělovýchovní instruktoři a sportovci, telefonistky a traktoristé, šachisté a fotografové – miliony lidí nejruznějších profesí, ti všichni by připadali typickému středověkému člověku jako kouzelníci nebo podivíni, a jen v nejlepším případě jako pouzí zahaleči a parazité.

Stejně podivnými, nesmyslnými a škodlivými nebo nepochopitelnými by se mnohým z nás zdály některé druhy činnosti, které si vyžádají potřeby příštích epoch. Některé z potřeb, které nyní zůstávají údělem jednotlivců, se za několik desetiletí stanou hromadnými. Pravděpodobně velmi rychle vzrostou potřeby estetického druhu, zatímco potřeby náboženské změní svou povahu, stanou se mnohem mnohotvárnějšími a budou těsněji spojeny s přírodou a kulturou. Přírozeň proto, že se primát humanitního cyklu věd projeví nejen na profilu středních škol, ale i na typech vysokých škol, na jejich programech a na jejich, takřkajíc specifické povaze. Neboť jakmile *Růž Světa* bude moci přikročit k univerzálním reformám, od tohoto okamžiku potřeba pedagogů a právníků nového typu, sociologů, historiků, převychovatelů zločinců, literárních vědců, psychologů, filosofů – těch všech vyzbrojených novou metodikou a inspirovaných novými cíli – udělá obrovský skok.

Nevyhnutelný je i vznik nových vědeckých disciplín: zoogogiky, metapsychologie a metafyzilogie. Metapsychologie a metafyzilogie, každá za sebe, zaměří své úsilí na zkoumání orgánů duchovního vnímání, které dosud čekají, až je evropská věda objeví. Na základě zkušeností těchto disciplín se později definitivně zformuje nový pedagogický systém, který si bude klást za cíl účinně pomoci odhalit tyto orgány, které jsou uloženy v každém člověku. Avšak sotva lze očekávat prosperitu této zoogogiky dokonce i za těch nejprůzlivnějších okolností dříve než za několik desítek let, kdy metapsychologie a metafyzilogie nahromadí dostatečný materiál a shrnou ho do zpracované teorie.

Šíře a hloubka reforem vyvolají nutnost přestavby i dalších vysokých škol, včetně přírodovědných.

Už několikrát jsem se zmiňoval o nadcházející době, kdy se pod vedením *Růžky Světa* a úsilím několika generací změní povrch naší planety v kvetoucí sad. Ať tato představa neuvede do rozpaků stoupence nedotčené přírody. Po tisíciletí a miliony let byl nedotčen celý povrch zeměkoule. V 19. století byla nedotčená příroda už jen na polovině tohoto povrchu. A nyní... Je to možná smutné, ale jiná cesta vývoje není a být nemůže. Růst populace, technický pokrok a objevení gigantických zdrojů energie předurčily budoucnost „divoké přírody“ naprosto jasně. Dilema nespočívá ve volbě mezi divokou přírodou a přírodou v podobě rozkvetlého sadu, ale ve volbě mezi přírodou v podobě zahrady a antipřírodou.

Pod pojmem antipříroda chápu přeměnu velkých oblastí a potom celého povrchu pevniny v urbanizovaný komplex, do něhož by byly zapojeny zmrzačené zbytky přírody, aby poskytovaly hygienický užitek a fyziologické potěšení.

Příroda jako zahrada zahrnuje přeměnu velkých oblastí a potom celého povrchu pevniny ve střídání parků horských, lesoparků, polí obdělávaných nejdokonalějšími stroji, rezervací panenské přírody, rezervací pro zvířata, měst, zahrad a vesnic. Zahrad proto, aby nejen život lidstva, ale i život živočišné říše, rostlinné říše a živlů byl povznesen na nejvyšší možnou harmonii a světová krajina uvedena na vysokou uměleckou úroveň.

Úsilí mnohých věd a mnohých umění v této práci pocítí nábožensko-etický vliv učení o sticháliích. Nová měřítka, nové požadavky, nové technické a dekorativní metody změní staré zahrádkářské umění v něco zásadně nového, nejenom rozsahem, ale i kvalitou. Spojí se s monumentální architekturou a sochařstvím. Podřídí si lesní hospodářství i pěstování květin, agrotechniku i selekci, dekorativní malířství i zoogogiku, melioraci i zalesnění pouští a mnoho jiného. Toto umění sjednotí úsilí nejrozumnějších profesí a kvalifikací, a možná dokonce se v určitých historických obdobích stane vedoucím, masovým a nejoblíbenějším z umění.

Pochopitelně se vzhledem k těmto úkolům změní i práce příslušných vědeckých institucí – škol a vědeckovýzkumných ústavů.

Ale ani tím není ještě vyčerpána přestavba vysokých škol a celého vědeckého a výzkumného komplexu. Vzniká účinná soustava náboženských kulturních škol nového typu – od vyšších škol až po akademii.

Humanitní internátní vyšší škola pro žáky od dvanácti do dvaceti let se mi jeví jako nejpravděpodobnější první stupeň takové soustavy. Do takových škol budou vybírány děti, které mají vlohy pro umění nebo humanitní vědy a zároveň vysokou morálku. Druhým stupněm bude nábožensko-filosofická univerzita. Řada jejích fakult bude připravovat kromě duchovních představitelů všech pěti kultů *Růžce Světa* také nové sociology, vedoucí náboženských a v nejširším slova smyslu filantropických organizací, filosofy, psychology, publicisty, redaktory, komentátory, režiséry mysteriálů a mnoho dalších. Copak lze zapomínat na to, že nás čeká titánská práce stamilionů lidí, kteří si kladou za cíl prorazit brnění pseudovědecké nevzdělanosti a protináboženských předsudků, do nichž uvrhla nesčetné národy první polovina našeho století? Stačí si vzpomenout na to, že během dvou nebo tří generací byly rozlehlé země úplně zbaveny i té každodenní, elementárně nezbytné náboženské literatury, například Bible a Koránu, nemluvě už o různých závažných dílech nebo o popularizaci náboženských skvostů minulosti. V milionových nákladech budou vydány kanonické texty křesťanství a dalších náboženství, vybavené vědeckým aparátem, který by odpovídal požadavkům soudobého čtenáře; nesčetné série bibliofilských vydání a učebních pomůcek reprodukujících památky světové náboženské kultury; vědeckovýzkumná díla, schopná uspokojit stupňující se zájem o duchovní dějiny lidstva; speciální a populární edice seznamující veřejnost s planým pluralismem nebo lhotejností, se vznešeným učením o duchu – od Védánty⁵ až po Schopenhauera, od gnosticizmu po antroposofii a existencialismus.⁶ Takové pracovníky budou připravovat nábožensko-filosofické univerzity. A konečně, soustava školských a vědeckých zařízení bude zakončena Světovou nábožensko-filosofickou akademií, koordinující a usměrňující ideologickou ptáci uvnitř *Růžce Světa*. Podobné akademie v národním měřítku vzniknou, samozřejmě v každé zemi.

Budou však ještě i jiné oblasti činností, které si vyžádají takové množství pracovníků humanitního cyklu, jaké nelze charakterovat jiným epitetem než „grandiózní“.

Přetvoření celosvětového státu v bratrství není možné pouze vnějšími prostředky. O některých vnějších prostředcích jako prvních předpokladech tohoto přetvoření bude řeč v následující kapitole. Zde pak je na místě upozornit na to, jakým způsobem umožní výchova zdokonalené generace přejít k procesu této přeměny samé.

Podobně jako generace Izraelitů, která po odchodu z Egypta s Mojžíšem musela uvolnit místo jiným generacím dříve, než kmen vstoupil do země zaslíbené, tak také generaci poloviny dvacátého století, otrávené vzduchem epochy světových válek, je souzeno odejít ze scény, aby byl nastolen dlouho očekávaný řád svítající nám řadou tří postupně se prosvětlujících období. Protože tento řád není zřízení vnější, vymezí se a stane se přirozeně nezbytným jedině tehdy, až morální úroveň nových generací znemožní zneužívání svobody a její proměnu v anarchii. Žádná převýchovná opatření nestačí k tomu, aby se od základů změnila psychika dvou miliard lidí, která se už zformovala v jiné atmosféře naplněné krví

a zrůdnostmi. Ovšem miliony nejlepších z těch, kteří žijí nyní, by odpovídaly nejvyšším požadavkům oné vzdálené epochy. Je však zapotřebí, aby jim odpovídali nikoli nejlepší, ale převážná většina, aby celé generace byly vychovány *Růží Světa* jako zdokonalení lidé.

Co to vlastně je přeměna podstaty státu? Odzbrojení všech, skutečná demokracie, zmírnění zákonů a trestů? Samozřejmě, ale to vše je málo. Podstatou státu je bezduchý automatismus. Stát se řídí materiálními zájmy větších nebo menších lidských masivů chápaných jako celek. K zájmům jednotlivce jako takového je lhostejný. Duchovnost pak nezná vůbec, právě tak jako jí neznají eggregory a wicraori, a o duchovním blahu jak jednotlivce, tak i lidu nemůže mít ani nejmenší potuchy.

Smysl první etapy vlády *Růžie Světa* spočívá v dosažení všeobecného hmotného dostatku a ve vytvoření předpokladů pro přeměnu Federace členských států ve všelidský monolit. Je samozřejmé, že se za toto období stanou nejdemokratičtější sociálně-politické instituce majetkem všech zemí. Obrovská společenství znalců zákonů, pedagogů, psychologů, právníků a náboženských činitelů zrevidují všechny kodexy, zreformují systém právních norem, procesních norem, zmírní stupnice trestů a sama zásada trestu začne uvolňovat místo principu léčení zločince. Během stejného období se vyškolí pracovníci nového typu, nezbytní pro uskutečnění univerzálních reforem, které znamenají další, druhou etapu: etapu přeměny všelidského, už zmírněného státu v Bratrství.

Dá se předpokládat, že se začátek druhé etapy bude časově shodovat s dobou všeobecné soudní reformy.

Přece jen porota, alespoň některé varianty tohoto druhu soudu, je zřejmě nepokrokovější z dnes existujících forem soudu. Není to však vrchol rozvoje. Na velmi vážné nedostatky této formy se upozorňovalo nesčíslněkrát, a přitom na ně upozorňovali lidé zastávající nejrozumnější stanoviska. Upozorňovalo se na to, že princip svobodného najímání profesionálního obhájce je nedokonalý, neboť napomáhá přerodu advokáta v jakéhosi virtuosa, který výmluvností nahrazuje skutečnou, lidsky vřelou účast s osudem svého mandanta. Sotva by někdo popíral, že princip profesionální prokuratury je nedokonalý tím, že neuchrání prokurátora, aby degradoval na úředníka, který v každém obžalovaném vidí bezpodmínečně zločince a zajímá se jen o tu stránku jeho osobnosti, která podle prokurátorova názoru podmínila spáchání zločinu. Pokud jde o princip porotců, pak ten je nedokonalý proto, že z psychologického hlediska složité záležitosti, vyžadující nejen dokonalé studium, ale i vysokou kulturnost, prozíravost a spravedlnost soudících, posuzují osoby nahodilé, nekvalifikované, často dokonce málo vzdělané. Je směšné si myslet, že několik hodin pomoci, kterou jim poskytnou odborníci, může nahradit jejich nedostatečnou kvalifikaci.

V současné době však zřejmě není možné nahradit podobnou formu soudu ničím lepším. Teprve několik desetiletí trvající vedení *Růžie Světa* zajistí vzdělání soudních činitelů nového typu.

Aby mohl vykonávat činnost tohoto druhu, musí se mladý člověk připravovat už ve vyšší škole a ze tří směrů si zvolit humanitní. Systém výchovy a vzdělávání, naznačený na začátku této kapitoly, zaznamenaná na vysoké právnické škole další zvláštnosti s cílem formování budoucích soudců. Mimořádná pozornost bude pravděpodobně věnována rozvíjení takových stránek povahy, které silněji než ostatní chrání před byrokratickým, formálním a zejména zištným vztahem k lidem. Zároveň studium umění a filosofie, dějin kultury, dějin etiky, dějin soudních předpisů, psychologie, psychopatologie a psychiatrie rozvine vrozenou prozíravost, chápání neduhů lidské duše a správné pochopení způsobů jejich odstraňování. Představa o hodnotě lidské osobnosti a o povinnosti soudce-léčitele, která přímo vejde do jejich krve, podnítl velmi pozorný, citlivý a vřelý přístup k obžalovanému. Protože se na něho bude pohlížet jako na nemocného, kterého je možno léčit: nikoli nutně nemocného v nynějším psychiatrickém smyslu, ale nemocného ve smyslu poškození etické struktury duše. Úlohu takových soudních činitelů nelze dost ocenit. Jsou to zachránci lidských duší a lidstvo je potřebuje právě tak jako lékaře, pedagogy a kněze. Někdo by mohl namítnout, že takové ideální osoby se vyskytují jen ojediněle, výjimečně. Což se ale dokonce i nyní, ve zcela jiném, deprimujícím a otráveném ovzduší tak vzácně neformují někteří pedagogové a lékaři, vznešené a čistě etické duše? Co opravňuje k předpokladu, že pedagogický systém, zvláště na to zaměřený, sledující právě tento cíl a působící přitom v nejpříznivější společenské atmosféře, nedokáže vybrat z miliardy mladých lidí několik milionů takových, kteří po několika letech přípravy budou moci důstojně nést břemeno souzení zločince a jeho – nikoli převýchovy, ale správněji: léčení?

Domnívám se, i když to ve skutečnosti může dopadnout jinak, že taková pracovníci vytvoří několik skupin: vyšetřovatelé, soudci a převychovatelé v pravém slova smyslu. Dnes není včasné a na místě šířit se o podrobnostech této reformy, natož, abych to dělal já, který nemám ani profesionální právnické vzdělání, ani zkušenosti. Dovolím si vyslovit jen jeden názor, a to, že místo institucí žalobce, obhájce a poroty se časem vytvoří něco zcela jiného. Konfrontace stran bude jako dnes, ale nebude to už zápas dvou krasomluv, soupeření herců, z nichž jeden ze služební povinnosti očerňuje obžalovaného, kdežto ten druhý se snaží ho očistit. Budou to střídavé projevy nikoli dvou, ale tří osob. Všechny se dají označit za vykladače. Dva z nich na základě materiálů vyšetřování a výsledků osobních rozhovorů s obžalovaným předkládají dva různé výklady projednávaného případu. Třetí se pak snaží oba výklady sblížit, pokud možno je smířit nebo odhalit kladné stránky obou. Takové sladění hledisek bude zřídka kdy uskutečnitelné v prvním kole. Některé kroky ke sblížení však učiněny byly. Pak následuje druhé a třetí kolo. Soudcové, kteří se konfrontací neúčastní, ale jsou jim přítomni, tak získávají o případu hlubší a objektivnější představu, představu o podstatě věci. Právo na vyjádření má pochopitelně nadále i obžalovaný. Soudcové však nejsou nahodilí a nepřipravení, naopak jsou to pečlivě připravení odborníci nové formace. Je zbytečné se divit, že příprava takových soudců zabere nikoli pět let jako nyní, ale třeba deset. K tomu, aby se „trestní systém“ (jak odporný je už sám o sobě

tento termín!) změnil v systém vyléčení, morálního a společenského vzkříšení člověka, není třeba litovat žádná léta.

Věznice jako forma trestu se ovšem stanou navždy minulostí. Slovo „tábor“ je nyní také velmi zkompromitované. Vyvolává v paměti obrazy všelijakých Potěm, Buchenwaldů a Norilsků. Já je zde však musím použít spekulativně, protože nic lepšího není. Teď se činí pokusy převychovávat někde prací. Není ovšem nic divného na tom, že výsledky jsou tak chabé. Většina zločinců má velmi nízkou všeobecnou kulturní úroveň. Jsou to lidé, kteří se dostali na šikmou dráhu už jako dorostenci a mají nepřekonatelný odpor k práci. Bylo by naivní očekávat, že v táboře nebo ve vězení změní svůj postoj k ní jen proto, že se jim do rukou vloží ševcovské kladívko nebo hoblík. Nejdůležitější je zvýšit jejich všeobecně kulturní úroveň, pak teprve pocítí radost z práce, nezáleží na tom, zda řemeslnické nebo tovární, nebo i duševní. Zvýšením všeobecné kulturní úrovně nemám na mysli studium nějakého technického oboru, ale všeobecnou, tedy duševní, etickou, estetickou, společenskou a duchovní kulturnost. Něco už v tom smyslu dělají, zdá se, některé náboženské a dobročinné organizace v zahraničí, zejména katolické a metodistické. Měly by být soustavně zapojovány do této práce, měly by se studovat jejich zkušenosti a některé z jejich metod používat. V každém případě nechotu zatěžovat si rozum, omezenost, lenost i lajdáctví takových zločinců je třeba nejprve oslabit situaci, kdy jejich trest nebude znamenat tupě neměnný počet let (při krátkém trestu čeká odsouzenec lehkomyšlně na vytoužený den svobody, kdežto při dlouhé výměře trestu „kašle“ na všechno na světě), ale stane se *funkcí nápravy zločince*. Čím úspěšněji zvládne cyklus všeobecného humanitního vzdělání plus speciální výuku nějaké společensky prospěšné profese a čím dříve ho kolektiv jeho převychovatelů uzná za připraveného k životu na svobodě, tím rychleji opustí zdi tábora.

Sotva lze pochybovat o tom, že spojením vysoké úrovně všeobecného blahobytu s nevyhnutelnými výsledky všeobecného výchovného systému a s obecným psychologickým klimatem druhé etapy se bude rok od roku počet trestných činů snižovat. Uvážíme-li, že v některých skandinávských zemích dokonce na začátku našeho století počet zločinců klesl na několik desítek ročně, pak se nebude zdát utopickým přesvědčení, že za uvedených podmínek klesne jejich počet na celém světě postupně na několik tisíc ročně a bude neochvějně klesat i nadále.

Některé zásady tohoto výchovně vzdělávacího systému, v němž budou připravováni pracovníci vyšetřovacích, soudních a převýchovných orgánů, budou také základem práce dalších školních zařízení, z nichž vycházejí ekonomové, národohospodáři, inženýři, technici a úředníci. Mám na mysli ony zásady, jejichž cílem je vychovat v každém z těchto pracovníků člověka v nejvyšším smyslu tohoto slova. Změní se funkce dokonce i takové instituce, která nyní nese zdiskreditovaný název policie. Ve druhé etapě vlády *Růžky Světa* bude tato instituce ještě plnit mezi jinými i funkci vyšetřovatelů. S každým desetiletím však bude tento sektor uvnitř policie hrát stále menší roli. Postupně se policie změní *ve službu veřejnosti*,

v kolektivní a individuální všeobecný servis, a práce tam bude stejně významná a všemi vážená jako každá jiná.

Stát tvoří lidé. Lidé, kteří ztělesňují státní moc na všech jejích úrovních, jsou většinou formální, neosobní, suší a chladní. Vyhladit byrokratismus nelze ani administrativními opatřeními, ani dovoláváním se svědomí a smyslu pro povinnost, jestliže tento smysl pro povinnost a profesionální svědomí nevěšly do krve těchto lidí už od dětských let. Systém *Růžce Světa* bude vychovávat pracovníky celosvětového státu tak, aby negativní vlastnosti nahradil jejich opakem. Aby každý, kdo o něco požádá představitele moci nebo vejde do úřadu, setkal se tam nikoli s byrokraty s otupělou schopností soucitu a účasti v důsledku profesionálně monotónní služby, ani s jednostrannými fanatiky pečujícími o zachování pouze státních zájmů, ale s bratry.

Z těch specifických rysů, jimiž se celosvětové Bratrství bude lišit od státu a zdomokonalený člověk od předchozích psychologických formací, jsem se tu zmínil jen o některých, které není těžké rozpoznat dokonce z našeho časového odstupu. Časem se projeví i mnohé další rysy, které je těžké si teď představit nebo odhadnout a které budou jasné až zrakům a myšlení budoucích oduševnělých generací.

VNĚJŠÍ OPATŘENÍ

V úvahách o výchově ušlechtilého člověka a s tím spojených problémech přetvoření státu na Bratrství a planety na zahradu jsem dočasně pustil ze zřetele druhý ohromný tematický okruh. Je to problematika těch vnějších sociálně-politických, ekonomických i kulturních opatření, která budou působit ke vzniku všeobecného materiálního blahobytu a harmonizaci lidské společnosti.

Domnívám se, že celé období mezi vznikem *Růžce Světa* a jejím příchodem k etické kontrole nad státní mocí je třeba chápat jako přípravné. V této době se vytvoří struktury *Růžce Světa* a zformují se a rozšíří její organizace – náboženské, politické i kulturní. Všestranně se rozpracuje její učení a její konkrétní historický program a rozvine se i rozsáhlá písemná i verbální propaganda ve všech demokratických zemích i ve všech jazycích. Kádry *Růžce Světa*, které se v počátku omezovaly na několik desítek či stovek lidí, se změní v mnohamilionové světové společenství. V každé zemi, kde v tomto období může být existence *Růžce Světa* přípustná podle ústavy, je přípustná i účast jejích politických organizací v celonárodních volbách společně s jinými stranami. Rozumí se samo sebou, že z úst ani jednoho z jejích agitátorů či kandidátů nesmí v průběhu předvolební kampaně (ale samozřejmě ani v jiné době) zaznít ani jedno lživé či pomlouvačné slovo, lehkomyšlné sliby, seberekлама, diskreditace protivníků a ani neprověřená tvrzení. Měli by si vést tak, aby v očích národů nebyla na *Růžci Světa* jediná skvrna. *Růžce Světa* by neměla získávat politická vítězství bez ohledu na své etické zásady, ale díky nim.

Pravděpodobně se *Růžce Světa* dostane ke kontrole státní moci v různých zemích v různém čase. A je možné; že se několik takových zemí bude moci sjednotit do konfederace podstatně dříve, než se realitou stane sjednocení všeobecné. Ale sociální i politická situace může být v tomto přípravném období natolik nepřehledná a nepředvídatelná, že nelze předvídat ani všechny možné cesty, kterými *Růžce Světa* jako rozvětvená všesvětová organizace získá kontrolu moci v celém světě. S ohledem na to, že podobný krok bude možný pouze při respektování všech normálních demokratických procedur a při dosažení většiny hlasů ve

všech zemích, bude rozhodující akt mít formu podobnou jakémusi referendu či plebiscitu. Je zřejmé, že tímto referendem *Růžce Světa* zvítězí ve většině zemí, ale ne ve všech. Čas ale bude pracovat v její prospěch, její ideály a metody budou přitažlivé pro tak ohromné masy, že po několika letech se druhým referendem zařadí do Všesvětové federace poslední z odporujících států. První etapa její etické kontroly nad všesvětovou státní mocí začne, až národní shromáždění *Růžce Světa* převezmou kontrolu nad národními vládami.

Nebude-li do této doby dosaženo úplného odzbrojení, pak se asi zákon o všeobecném absolutním odzbrojení stane tím, co vyznačí příchod *Růžce Světa* k etické kontrole. Pokud se týká vlastní techniky odzbrojení, není nutné ji předjímat: určí ji samotná generace, která bude odzbrojení realizovat. Lze např. vytvořit Ministerstvo odzbrojení ve vládě Federace a příslušná ministerstva ve vládách všech členských zemí. Vezmeme-li do úvahy závažnost ekonomických problémů spojených s demilitarizací, s přechodem vojenských podniků na mírovou výrobu i s pracovním začleněním několika desítek milionů bývalých vojáků, je přirozené, že proces všeobecného odzbrojení bude trvat nejméně pět až sedm let.

Již dlouho se počítá, jaké prostředky by se mohly všeobecnou demilitarizací uvolnit. Nevíme, kdy a v jaké situaci k ní dojde, a proto jsou přesné výpočty v této oblasti stavbou na písku. Vypadá to ale, že celková suma se bude blížit trilionu dolarů – tak či onak bude nepředstavitelně veliká. Zejména tyto prostředky umožní provést velké reformy.

V prvním období vlády *Růžce Světa* se národní a místní odlišnosti politických pravidel a tradičních společenských institucí různých zemí udrží, protože k jejich změnám dojde postupně a zevnitř, dokud univerzální stát neztratí specifický rys byrokratismu. Obecně příchod *Růžce Světa* nepředpokládá okamžitou změnu ústav členských zemí kromě bodu, kterým se uzná *Růžce Světa* jako instance omezující státní suverenitu. Dále budou možné a dokonce nezbytné změny v mnohých člancích, ale mám za to, že ze začátku se budou odlišovat spíše technicky než obsahově. V každém případě obyvatelstvo každé země určí samo svobodným projevem své vůle, zda se má jeho politické uspořádání ihned a od základu změnit, nebo zda zůstane v principu zachováno. Mohou se například najít i země, kde bude trvalý a pevný příklon k tradiční monarchii. Cožpak je těžké si představit, že tento svérázný konzervativismus se projeví v Anglii nebo v Japonsku? Je samozřejmé, že v podobných případech musí být princip monarchie zachován. Teprve až současné chápání státu začne přezívat a měnit se na pojetí hospodářsko-plánovacího mechanismu, zůstane nositel koruny duchovní hlavou nebo živým ztělesněním slavné minulosti svého národa a jeho tradic.

Totéž se vztahuje i k sociálně-ekonomické struktuře jednotlivých zemí. Až když všeobecné zespolečenštění zahrne všechny národy a úroveň materiálního rozvoje jednotlivých zemí se začne vyrovnávat, začnou se sblížovat i jejich sociálně-ekonomické struktury. V té době už bude většina průmyslových, zemědělských i obchodních podniků předána do rukou společenských asociací, přičemž každá z nich se stane autonomním kolektivem, právníckou osobou, která bude

používat všechny důchody ze svého podnikání s výjimkou odvodů státu. Stát bude financovat vznik nových asociací podle materiálních potřeb společnosti a zabezpečovat je na základě dlouhodobých úvěrů nezbytným zařízením. Reorganizace soukromých podniků na tyto asociace bude stimulována. Odvod prostředků obyvatelstva bude mít pravděpodobně dokonalejší podobu dnešní daně z příjmu. Ale do doby, než se princip asociací stane pevným základem finančního systému univerzálního státu, uplyne samozřejmě ještě mnoho času.

Politické strany budou fungovat stejně jako dříve. Překážkou jejich existence může být jen jedno: agresivně nacionalistický, agresivně třídní nebo agresivně náboženský charakter. Kvalifikovat tu či onu stranu jako agresivní mají právo jen instance samotné *Růžže Světa*. Úplný zákaz jejich činnosti nebude ale možný ani v první poměrně tvrdé etapě – budou pouze zbaveny práva na slovní a písemnou propagandu svých názorů. Je příliš hrozné, co by jejich moc přinesla lidstvu, ale ani to jejich příznivci nebudou plně chápat. Nakonec v rámci uskutečnění maximální svobody budou kontroly a zákazu zbaveni i ony. Ale to bude podle mého názoru možné nejdříve ve druhé etapě, kdy už úroveň všeobecného rozvoje bude sama zárukou proti šíření agresivních či separatistických myšlenek.

V první etapě musí být dosažen všeobecný materiální dostatek. V činnosti *Růžže Světa* bude dokonce něco shodného s komunistickými sny. Každý z občanů nezávisle na jeho národnosti, bydlišti, zaměstnání musí být zabezpečen tak, aby byly plně uspokojeny jeho základní potřeby: potravin, oblečení, bydlení, práce přiměřené jeho charakteru a návykům, odpočinku, volného času, léčení, bytových služeb, zvyšování kvalifikace, kontaktu s uměním a vědou, náboženské činnosti. Gigantické sumy, které se i v současné době vkládají do neomezeného rozšiřování výroby, jejichž výsledkem je pak nadvýroba, nezaměstnanost a krize, se budou vkládat do neziskových aktivit, které tak nebudou zakládat žádnou ekonomickou řetězovou reakci. Mám na mysli stavební a kulturní opatření všesvětového dosahu. Kádry světové pracovní síly bude třeba přerozdělovat tak, aby se na jedné straně skončilo s nezaměstnaností a aby na druhé straně bylo možné přistoupit k progresivnímu zkracování pracovního dne. Další růst úrovně techniky a výrobních sil povede ke zkrácení pracovního dne na několik hodin. Orgány zdravotnictví a sociálního zabezpečení rozšíří síť svých léčebných a ozdravných zařízení až do nejvzdálenějších koutů zeměkoule a zahrnou všechny vrstvy obyvatelstva včetně rolnictva, které dosud tato práva prakticky nemohlo využívat. Má zde vůbec smysl hovořit o dílčích úspěších v této oblasti, jako např. o tom, že všesvětový rozvoj sanitárně-hygienických zařízení dovolí odstranit škůdce a parazity? Nebo o tom, že úspěchy medicíny téměř odstraní mnohé z nemocí, které lidstvo sužují v naší době?

Není mou úlohou řešit čistě ekonomický aspekt těchto opatření. Dokonce bych řekl, že to není úlohou mé generace bez ohledů na ekonomickou předvídatelnost některých jejích představitelů. Určovat takové jednotlivosti na desetiletí dopředu by znamenalo pouštět se do nepotřebného až dokonce škodlivého projektanství. Až přijde čas, autoritativní instance rozpracuje a s obecným souhlasem i prakticky začne všesvětovou ekonomickou rekonstrukci.

Nakonec není těžké si některé jednotlivosti představit. Například že v prvních létech všude vznikne silný průmysl stavebních hmot jako základna světové výstavby. Později se tato výstavba, a to především bytová, rozvine do plné šíře. Zahrne všechny země, aby se v dalších nejbližších desetiletích staly smutnou minulostí chýše zaostalých národů a čtvrti chatrčí ve městech. Postoupí místo obydlím různého typu v závislosti na podnebí, potřebách a vkusu podle tradice, národních stylů – počínaje chatami a bungalovy a konče mrakodrapy – všechna tato obydlí budou v různé míře odpovídat potřebám bydlících.

Perspektivní myšlení vede k závěru, že přebudování planety na zahradu je rozumné začít od dosud neobydlených oblastí. To se spojuje s naplněním pradávných snů o osvojení velkých pouští – Sahary, Gobi, Kalahari, vnitřních oblastí Arábie a Austrálie. Jejich zavodnění a osázení zelení se stane první zkušeností komplexního přetváření obrovských ploch zemského povrchu v umělecky upravenou krajinu. Začnou práce na oteplení polárních oblastí a zón věčného ledu – zvládnutí atomové energie k tomu vytváří technické předpoklady. V tropickém pásmu se zešířila rozvinou práce na vyčištění lesů Konga, Nigeru, Amazonky, Orinoka a jejich přetvoření na vysoce kulturní oblasti. Ze zemí strádajících předlidněností se zorganizuje emigrace pracujícího obyvatelstva do oblastí odpovídajících jeho klimatickým a kulturním návykům. Dobrovolní přesídlenci s rozvinutou technikou a zabezpečení všemi nezbytnými životními potřebami začnou přestavbu těchto oblastí na vysoce produktivní zemědělské plochy. Pro ulehčení ekonomických styků a vtažení zaostalých částí do světového trhu a kulturní výměny budou vloženy stovky miliard do rozvoje mezinárodní dopravy a spojů. V té době se již mnohem více projeví přednosti osobní letecké dopravy před pozemními prostředky. Ale kolejová doprava s ohledem na její odlišnost zůstane ještě dlouhou dobu nejrozšířenějším demokratickým prostředkem spojení a bude převažovat její využití pro nákladní dopravu na dlouhé vzdálenosti. Transkontinentální magistrály propojí kontinenty podél i napříč, stejně jako v obchodech převažují zákazníci balíček s nákupem. Dobře chápu, že směr těchto linek se včas určí na základě rozvoje těch kulturně ekonomických styků, které je teď možné předvídat jen s chybami a s velkými mezerami. Nevím proč, ale doteď prožívám dětské nadšení, když uvažuji nad mapou světa o možném směru těchto tras. Líbí se mi např. představa, že se zrealizuje trasa Kapské město – Káhira, navržená ještě v minulém století, a nakonec bude dostavěna přes Kavkaz do Petěrburgu, nebo další trasa z téhož Kapského města přetne Západní Afriku a dvěma podmořskými tunely – pod Gibraltarem a pod La Manchem – dosáhne do Londýna. Má představivost jásá při myšlence na magistrálu Etiopie – jezero Čad – Senegambie a největší afro-asijskou železnici ze Saigonu přes Kalkatu, Bagdád a Káhiru do Casablanky. Mám za to, že již dávno vzniká idea a koneckonců bude realizována i transeurasijská magistrála, která spojí země jižní Evropy se Střední Asií a v Alma-Atě se spojí s tratí, která půjde přes Ťan Šan a Sing-Tiang do Pekingu. Je mi smutno při myšlence, že se nedožijí výstavby velké cesty z Moskvy přes Taškent a Kábul do blahoslaveného Dillí a že jen mí právnuci nebo prapravnuci

se projedou expresem Madrás – Lhasa – Irkutsk – Norilsk. Utěšuji se tím, že rychleji bude postavena polární magistrála ze Sibíře spojující Vorkutu se střední Evropou a napojující se tunelem pod Beringovou úžinou na železniční síť Ameriky. Ztratil jsem půl stránky chlapeckými sny. A tak zábavu stranou.

V určitém historickém období před *Růžicí Světa* a celým lidstvem vyvstane dilema: buď bude i nadále existovat Všesvětová federace jako taková, nebo vznikne univerzální stát, který se přetvoří na Bratrství, jež musí na začátku být kosmopolitním monolitem v tom smyslu, že etnografické a kulturní zvláštnosti národů se sice budou ctít a chránit, ale protiklady mezi nimi zeslábnou už natolik, že administrativně-politické uspořádání všech států bude možné učinit shodným pouze s místními odlišnostmi. Soubor zastánců obou cest rozvoje už samozřejmě nebude ničím připomínat sociálně-politické konflikty minulosti – bude to soubor myšlenek na vysoké mravní úrovni a bojující budou mít jen jednu zbraň: slovo. Po dlouhé všelidové diskusi nové hlasování problém vyřeší, a pokud se Federace začne měnit na monolit, pak nejvyšší představitel *Růžice Světa* jako hlava přívrženců Federace dobrovolně ustoupí svému ideovému protivníkovi.

Je známa logika technického rozvoje, logika civilizace. Člověk má své přesvědčení a své ideály, ale ten, kdo je schopen perspektivního myšlení, nemůže ve svých úvahách o budoucnosti opomenout ani problémy zúrodnění Sahary nebo Arktidy, ani problém všesvětové bytové výstavby, ani orientační body směrů budoucích velkých magistrál.

To je ta strana představ o budoucnosti, v níž se východiska *Růžice Světa* v některých detailech shodují s panoramatem snu o komunismu.

V komunistickém snu jde pouze o jakési body, které zvěstují brzký předěl – dál jde pouze sen o kosmických lodích –, zatímco pro *Růžici Světa* totéž znamená pouze některé z okrajových opatření v první etapě její vlády.

Protože je s ohledem na potřebu likvidace nadvýroby a ekonomických krizí nutné vkládat obrovské sumy do výstavby, která nepřináší zisky, do neziskových podniků a zařízení, velikost prostředků, které bude možné a potřebné vložit na úkoly *nábožensko-kulturní* výstavby, bude v následujícím století fakticky nevyčerpatelnou.

Tato výstavba bude mít samozřejmě mnoho dnes ještě nepředstavitelných forem a bude se rozvíjet různými souběžnými cestami. Chtěl bych se zastavit u jedné z forem, kterou je vytvoření velkých ohnisek nové náboženské kultury, protože architektonické soubory zahrnující a zobrazující tato ohniska vidím s naléhavostí nevyhnutelného a s detailností na vlastní oči viděného téměř celý svůj vědomý život. Nebylo mi ještě 15 let, když se přede mnou tyto obrazy začaly poprvé objevovat, a rok poté jsem se už snažil zachytit je tužkou. Nestal jsem se ani malířem, ani architektem. Ale obrazy těchto souborů, jejich exteriéry i interiéry, které byly tak monumentální, že se mi zdály přirovnatelné k řetězům hor z bílého a růžového mramoru ověncených korunami ze zlatých hřebenů a utápějících svá úpatí v kvetoucích sadech a lesích, se stávaly s přibývajícími desetiletími mého života stále zřetelnějšími. Ať už *Růžice Světa* podobné soubory uskuteční nebo nikoliv,

mám za to, že této knize neuškodí, když na jejích stránkách vznikne fata morgána budoucích věků. Vždyť prvky této faty morgány zcela určitě existují, i když daleko, a sama fata morgána je pouze přibližuje k cestovateli, který bloudí písemkem pouště.

Tato velká centra náboženské kultury spolu se sítí mnoha filiálek budou postupně přitahovat stále větší okruh lidí do širokého proudu vytváření št'astného, slušného náboženství, do proudu osobního i sociálního zdokonalování, do proudu dokonalejšího poznání Boha a přiblížení se jiným světům láskou, přírodou, tvorbou a svatými činy.

Nábožensko-kulturní výstavba neskončí, dokud lidstvo povede *Růžce Světa* a dokud v lidské duši bude existovat duchovní žízeň. K těm formám, které vzniknou na počátku, se budou přidávat stále nové a nové. Nelze ale předem uhadnout ani charakter mnohých ze stavebních prvků, neuvěřitelných svou grandiózností, které budou vymezovat třetí období vlády *Růžce Světa*, ba dokonce ani jejich smysl. Chtěl bych zaznamenat jen několik základních typů těch prvků, které podle mého názoru budou vznikat v prvním a druhém období. Vyčerpat všechny možné tvary není možné už ani pro ty blízké časy, které jsou ještě dostupné naší předvídatosti.

Vidím, jak v největších městech světa a pak vůbec ve všech městech vznikají střediska a zdroje nové náboženské kultury: od mládí jsem si zvykl je nazývat *věrgrady* – města víry: pojmenování ne zcela vhodné, podmíněné, ale nevím, jak se budou nazývat ve skutečnosti. Jsou to architektonické soubory: osou každého je chrám Slunce Světa obklopený věncem menších svatyní. Vytvářejí jednotný celek se systémem parků, vodojemů, ulic, lesíků a náměstí. Neoddělitelnými částmi každého věrgradu se zejména ve velkých městech stanou mysteriály, meditatoria, divadla, muzea, nábožensko-filosofické akademie a univerzity, galerie, filosofiáty, chrámy Synklétů, chrámy stichiálií a stadiony. Věrgrady budou zahrnovat i obytné domy. Podobný komplex se stane srdcem duchovního a kulturního života města a regionu, centrem lidových svátků, oslav, masových bohoslužeb, procesí, sportovních soutěží osvobozených od jejich minulé bezduchosti a spojených nyní s kultem světých stichiálií. Věrgrady se stanou centry nábožensko-osvětové, nábožensko-umělecké a nábožensko-vědecké práce, stanou se zdroji solidarity, radosti a zdokonalování.

Aby nebylo třeba od základů měnit centra měst, budou věrgrady pravděpodobně vznikat ve velkých oblastech na okrajích obytného masivu. Do hloubky tohoto masivu půjde od věrgradu několik širokých zelených pásů neboli paprsků. I když není dobré nechat se při líčení budoucnosti unášet detaily, které téměř vždy budou v realitě jiné, nemohu odolat pokušení vyprávět o tom jednou podrobněji, než je nezbytné. Přitom podtrhuji, že některé názvy jsem si sám zcela vymyslel, abych mohl odlišit jeden objekt od druhého. Takové jsou např. názvy zelených pásů, spojujících věrgrad s městským masivem a určených pro oslavy, oddech a procházky, pro slavnostní průvody a procesí: Zlatá cesta, Triumfální sady, a třetí – park, který má zvláštní umělecko-historický význam. Všechny tyto tři parky jsou výtvoři naprosto speciálního určení a charakteru.

Jsou to soubory vytvořené v nejvyšší umělecké kvalitě a zahrnující bohaté stromoví s mohutnými sochařskými výtvy: sloupy a památníky, schodišti a fontány a hlavně s monumentálními skupinami dosud neexistujících žánrů. Pro všechny je úpatím moře květů s vodotrysky a bazény. Tyto parky se vytvářejí proto, aby se vysokým estetickým výrazem rozvíjel cit stylu a uměleckého vkusu, historické a metahistorické citění, citění kulturní univerzality a všelidskosti.

Jedním z takových parků jsou podle mne Triumfální sady, které spojují věrgrad s historicky vzniklým centrem města: jsou zasvěceny historickým vzpomínkám daného národa. Představit si Moskvu bez Triumfálních sadů bude pro naše potomky stejně těžké, jako pro nás představit si Moskvu bez Kremlu. Použít pro tyto sady staré pojmenování park (a tím spíše prospekt nebo bulvár) by bylo nemožné. Široké zelené prostranství s monumentálními stromy, jejich shluky a lesíky orámované po okrajích ulicemi s vzorovanou dlažbou z různobarevného kamene, probíhá od předměstských kopců nad řekou, kde se nachází chrám Slunce Světa (ve Filích nebo ve více Kolomenské), ke Kremlu. Ulice ho oddělují od fasád budov, které se na rozích křížovatek zvedají až do úrovně mrakodrapů a jinde zase klesají na několik podlaží: jsou to kulturní zařízení, hotely, obytné domy, které se sem tam ztrácejí, a na jejich místě je náměstí nebo parter. Sám masiv zeleně je po své délce rozdělen cestou pro pěší, ze které vpravo i vlevo vybíhají klikaté cestičky, vytvářejí se paloučky a záhony, a uprostřed skupin mohutných stromů se tu a tam objevují sochařské výtvy nového typu. Ty budou až nekonečně různorodé. Představuji si například následující podivný výjev. Na otevřené hranaté podezdívce, ke které vedou ze tří stran nízké povlovné schody, se zvedá stěna obložená mramorem: rudým nebo zeleným, šedým nebo růžovým. Její povrch tvoří pouze pozadí. Částečně v její rovině, částečně jako basreliéf a částečně i před ní stojí kompozičně propojené skupiny postav: někdy bronzové, někdy mramorové, ale barva mramorových figur se neshoduje s barvou mramorového pozadí, ale naopak s ním výrazně kontrastuje. Tak se do kamene a kovu ukládají velké události dávno minulých časů národní historie: přijetí křesťanství, bitva na Kulikově poli, založení Moskvy, dramatické kolize Smuty a velkolepá činnost Petra – vše až do doby světových válek a Velké revoluce. Nelze uhádnout, kolik takových kompozic zkrášlí tento umělecký park: Dvacet? Třicet? Ale každá z nich je pouze ideovou osou jednotlivého sochařského systému: každou kompozici doplňují volně stojící památníky činitelů minulých dob nebo se do systému včleňuje monumentální sloup a občas ze zeleně prosvítá strohá a skromná kaple. A na křížovatkách Triumfálních sadů s městskými magistrálami se zvedají svérázná architektonická díla – nevím teď, jak je nazvat – na památku takových historických událostí, jejichž charakter lépe vyjádří prostředky architektury než sochařství. Z této umělecké epopoje nesmí být vyloučeny ani momenty velkých národních béd: tatarského jha, opřičniny, truchlivých dní bezvlády a mnohé další. Svůj výraz naleznou v prostých nezdobených smutečních památnících. Druhý zelený masiv, který jde od věrgradu ke Kremlu jakoby půlkruhem, postrádá slavnostní přímost Triumfálních sadů: je zasvěcen činitelům ruské kultury. Je

rozplánován volněji a vytváří intimnější krajinu, do které snadno zapadají i jednotlivé památníky. Jejich individualizace, bezprostřednost, různorodost jejich uměleckých řešení a těsné propojení s rostlinným okolím odstraní nebezpečí otupení vnímavosti návštěvníka přebytkem památníků a monotónností sochařských motivů. Spolu s tím tento typ parku povede k ozvláštnění nálady, v níž se kombinuje slavnostnost se srdečností a blahovolnost s něžností. Sochařům, zahradníkům a architektům budoucnosti připadne obrovská práce nad těmito problémy. Budou si muset vzít na pomoc nové stavební a obkládací materiály, nové pojetí parkového prostoru i masivu městských čtvrtí, které toto prostranství uzavírají zčásti jako rámec a zčásti jako pozadí. Obohatí své kompozice prvky tekoucí, tryskající, nehybně zrcadlící nebo tiše plynoucí vody, svítilnami pod otevřeným nebem, sloupovými ochozy pro procházky a terasami pro náboženské úkony a mnohým dalším, co ještě vyplyne z potřeb doby.

Ale uvažovat o velkých městech budoucnosti pouze v rámci své národní kultury znamená konstruovat budoucnost podle modelů minulosti. Ve vědomí lidí 21. století se bude s každým desetiletím stále více stírat ponětí o rozdílech mezi kulturami a národy. Moskvu té doby si například nelze představit bez památníků Platónovi a Koperníkovi, Shakespearovi a Raffaelovi, Wagnerovi a Mahátmovi Gándhímu stejně jako Moskvu našich dní si nelze představit bez památníků Mininovi a Požarskému. Je možné, že se vzpomínkou na génie jiných kultur bude spojen třetí zelený pás věrgradu.

Čtvrtým pásem se mi jeví Zlatá cesta, prospekt-park naprosto zvláštního významu. Začíná několik kilometrů od věrgradu a směřuje k chrámu Synklétu Světa. Na svých kříženích s městskými magistrálami musí být označen zvláštními architektonickými výtvy. Každý z nich musí vyjadřovat jednu z velkých metakultur lidstva s jejím Synklétem. V době příslušných svátků budou po Zlaté cestě procházet velké průvody a před architektonickými symboly Eanny, Sukhavátí, Olympu, Meru, Monsalvatu, Nebeského Kremlu a Arimóji kněží i lid budou provádět hluboký mysteriální obřad spojující srdce současníků s celým osvěceným lidstvem.

Tak se mi jeví přístupy k věrgradu. Sám věrgrad se skládá ze tří architektonických komplexů: chrámového, kulturního a obytného. O chrámovém bude vhodnější mluvit v následující kapitole ve spojení s kultem *Růžce Světa*, a tak se nyní věnujme některým zařízením spojeným s kulturním komplexem.

Jednou z hlavních budov věrgradu je *mysteriál*, divadlo mystérií. Ve velkých věrgradech budou pravděpodobně dva: dramatický a hudební.

Vývojově pochází idea mystéria z dávné minulosti: vzpomeňme eleusinská mystéria,⁷ středověké katolické rituály⁸ a jako jejich zbytek se zachovala do našich dob mystéria Velikonoc v bavorském městečku Oberammergau.⁹ Jiné mysteriální tradice jsou dodnes živé v Indii, Indonésii a zemích indo-malajské metakultury. Ideové bohatství a hloubka nového náboženského vědomí nesrovnatelné s náboženským primitivismem středověku vyvolá k životu takové scénické úkony, které se od starých mystérií liší tak jako naše představy o kosmu od systému

Ptolemaiova.¹⁰ Vybavení mechanismy, o kterých se ani začátkem našeho století nikomu nesnilo, umožní vytvářet literární i hudební texty mnohoúrovňového obsahu, materiálně vyjadřovat události, které se staly nebo probíhají v jiných světech Šádánakáru. Program mystérií se zformuje postupně, až žánr mystérií nového typu vyvolá vznik monumentálních dramatických eposejí tohoto druhu. A ze zdrojů světové poezie a hudebního dramatu by bylo už dnes možno použít v mystériích nemálo prvotřídních děl. Aischylovy tragédie,¹¹ *Faust*, *Orfeus*,¹² dramata Kalidáasy¹³ a Thákura,¹⁴ *Peer Gynt*, *Lobengrin*, *Parsifal*,¹⁵ *Pověst o bradu Kiteš*¹⁶ – všechna tato díla mohou a musí být filosoficky i scénicky vyložena jako mystéria. Už dnes by byla divadelní technika schopna zaměnit naivní pohádkovost starých představení precizním a mysticky přesvědčivým obrazem mnohohrstevnaté reality světa. Ukazují se perspektivy takové technické mohutnosti, kdy hierarchie mohou být scénicky zobrazeny nezploštěně, ale v gigantických tvarech, mlžných nebo světélkujících, vanoucích jako vítr nebo zvedajících se jako ohnivá smršť. Obohacení technického vybavení prostředky kinematografie rozšíří prostor scény a umožní rozčlenit ho na libovolný počet úrovní a v nich ukázat souběh událostí a procesů. To vše umožní vytvoření takových inscenací, jejichž uměleckou velkolepost a filosofickou hloubku si dnes ještě nelze představit.

Ale k divadelním představením nelze provedení podobných mystérií přirovnat: mystérium stojí na půl cesty mezi divadlem a kultem a mnohé jeho stránky se blíží bohoslužbě. Proto vytvoření kolektivu tvůrců mystéria nelze v žádném případě srovnávat s vytvořením divadelní skupiny. Etické normy, jimž kolektiv mysteriálu podléhá, v něm panující atmosféra a zvyky, náboženské zanícení, bez něhož ztrácí svůj smysl – to všechno nelze vztahovat k umělcům divadelním. Umělci mystéria vytvářejí kolektiv, jehož atributy se neshodují s divadelní skupinou, ale s jejím protikladem: s klášteřem. Soužití podle mysteriálu, podřízenost každodenního života smyslu mystérií, vnitřní práce na sobě, vyloučení všech příznaků nepřátelství, závisti, soupeření atp. z osobních vztahů – mohou takové požadavky u divadelních umělců vzbudit něco jiného než naprostý odpor proti uvedení těchto požadavků do života? Je ale zbytečné hledat mezi kolektivem mysteriálu a klášteřem příliš mnoho společných rysů: „jednotku“ takového kolektivu tvoří ne osamělý řeholník bez rodiny, ale zejména *rodina* každého člena – nikomu samozřejmě nelze vnucovat povinnost, aby sňatek neuzavřel. Není potřebná, ba dokonce není vhodná taková izolovanost od světa, kterou se odlišuje klášter: umělec mysteriálu se neodděluje od života, zůstává současně v běžném životě i nad ním – úkolem bude nalezení takových vnějších forem existence, které by vyjádřily tento vnitřní stav a napomáhaly mu.

Jednomu ze základních druhů vnitřní práce – rozjímání – slouží zvláštní budovy, které jsou v celém věrgradu jako jeho nezbytná složka: *meditória*. Meditórium je okrouhlá několikapatrová budova ve tvaru věže, která je rozdělena na nevelké zvukově izolované místnosti a je obklopena tichým liduprázdným sadem. Kolem šachty se schodištěm a výtahem jsou v kruzích rozmístěny stejné, velmi prostě vybavené místnosti: příjemné křeslo, stolička, nevelký stůl a za okny stromy

v zahradě. Návštěvník dostává na několik hodin možnost využít úplné ticho a klid – má k dispozici předměty potřebné k meditacím různého druhu: květy, zrní, kameny, různé sochy a obrazy, ikony. V prvním poschodí může být vybavena nábožensko-filosofická knihovna.

Domy tvorby, které jsou buď uvnitř věrgradu, nebo častěji za městem, by ve skutečnosti neznamenaly nic nového. Nemá ani smysl zabývat se zde takovými institucemi, jako jsou muzea, vědecká a školní zařízení, kluby a nevelké, uprostřed zeleně ukryté kláštery. Není podle mne zbytečné poukázat na *filosofiát*, tj. zvláštní kulturně-osvětové a nábožensko- vzdělávací zařízení. Toto zařízení by mělo znaky příbuzné s Domy kultury naší doby. Filosofiát by organizoval a poskytoval místo pro výstavy, přednášky, práci kroužků, besedy, konference – jeho pracovníci by vedli práci mezi obyvatelstvem. Přitom by se velká pozornost věnovala zejména zapojení dětí a mládeže do proudu nábožensko-vědecké a nábožensko-umělecké tvorby. Náboženský prvek se totiž v žádném případě nedá vykládat a přednášet v podobě nezáživného mentorování a suchých schématami vkládat do vědomí v podobě hotových a nedotknutelných morálních norem. Působí v nitru, vytváří v člověku cit pro krásu, cit pro věci hluboké a vysoké, cit pro metahistorii a kosmos, lásku k přírodě i ke kultuře, lásku k člověku a ke všemu živému, chápání světa jako řady navzájem se pronikajících vrstev. A z tohoto formujícího se vztahu ke světu organicky vznikají a určují se etické a náboženské nároky vůči sobě samému. Výchova *Růže Světa* nespoutává člověka sítí norem vytvořených bez jeho účasti a nepočítajících s jeho individualitou. Naopak, vzbuzuje v samotném člověku vnitřní pramen nábožensko-mravní aktivity, podporuje jeho projevení a pomáhá krystalizaci duchovních proudů, plynoucích z hloubky, do tvůrčích podob, do uvědomělých příkazů morálky, do principů sebevýchovy.

S růstem nábožensko-kulturní výstavby budou věrgrady vznikat ve stále větším počtu měst a ve velkých městech i po několika, dokud jimi nebudou nasycena všechna města zeměkoule. Jednotlivé složky věrgradu (zejména chrám Slunce Světa, chrámy Stichiálií a filosofiát) mohou být stavěny i nezávisle na umístění ostatních složek.

Tak se věrgrady propojí s masivy měst, propojí se s obytnými čtvrtěmi, stanou se součástí životních zájmů a každodenního života nejširších lidových mas. Vedle nich nebo i uvnitř nich se mohou stavět i chrámy dalších vyznání. Srdcem věrgradu jsou chrámy Slunce Světa, Synklétů a Stichiálií. Končím-li úsek o nadcházejících univerzálních změnách, považuji za nezbytné alespoň zběžně objasnit jejich smysl, jejich organizaci a od nich neoddělitelný rozmanitý kult.

Kapitola 3

KULT

Síly Prozřetelnosti jsou na stráží vždy. Vždy jsou připraveny přijít na pomoc každému z nás. Stále pracují na každém z nás – na jeho duši i na jeho osudu. Každá duše je kolbištěm jejich boje s démonickým principem a celý život duše je nepřetržitým řetězem voleb zesilujících nebo paralyzujících pomoc ze strany světlých principů.

Duše je podobna poutníkovi jdoucímu přes vratký most. Z druhého břehu se k němu vztahuje pomocná ruka, ale aby poutník mohl pomoc přijmout, musí ruku natáhnout také sám. Takovou rukou podávanou vstříc silám Světa je každá správná volba, každý dobrý skutek a každé dobré hnutí duše včetně modlitby. V tom je i jádro odpovědi na otázku: Proč modlitba? A proč bohoslužba?

Slovo „modlitba“ zde používám ve velmi širokém smyslu. Je to беседа osamělé duše s Bohem nebo s jemu pomáhajícími silami Světa, je to i stav milosti, blaženosti a duševního nadšení, zachvacujícího srdce při vnímání Krásna, všeho Vysokého nebo Velikého. To je ta katarze, kterou pozvedávají duši člověka inspiroující umělecká díla, je to i účast duše v očišťujících a povznášejících činnostech chrámu.

Modlit se dá o samotě nebo společně, v chrámu, kde se píseň beze slov vlévá do slavnostního toku bohoslužby. Obě tyto činnosti jsou stejně nezbytné. Osamocená modlitba je vypětí duše, která třeba vzdálena duchovnímu Středobodu světa, ale spojená s ním jedinečnou a neopakovatelnou strunou, nutí znít tuto strunu vysokým tónem, jenž odhání stín noci. Společná chrámová modlitba je souhlasné vypětí tisíce takových strun, je to sborová píseň naplňující každou jednotlivou duši předzvěstí všeobecné harmonie; bohoslužba totiž není nějaká libovolná činnost vymyšlená lidmi, ale činnost mystériální, tj. taková, která odráží harmonickou skutečnost vyšších sfér a přivádí její síly do našeho srdce. Z toho plyne nejhlubší odůvodnění toho, co nazýváme kultem. A z toho dál plyne, že vypjatý modlitební život je tvůrčím a mystickým životem chrámů *Růžice světa*.

Co je to obřad? Je to posvátná činnost, vzniklá na základě vnitřní zkušenosti života člověka k získání pomoci transcendentních světlych sil, nebo k odvrácení nepřátelských vlivů transcendentních temných sil.

Co je to svaté tajemství? Je to taková posvátná činnost, během níž nadvědomé kořeny lidské vůle přijímají božskou milost, tj. naplňují se silou pro pohyb k harmonii mezi osobností a vesmírem, duchem a hmotou, člověkem a Božstvem.

Proto neúčast vědomí nebo nedostatek víry ze strany toho, komu se svátost udílí, nezabavují svátost jejího účinku. Proto je svátost možná i u nevěřících, těžce nemocných a dětí. Ale účast rozumu a osobní víry ulehčuje a urychluje tok blaha od nadvědomých kořenů vůle do sféry denního vědomí.

Transracionální a nadosobní podstata svátostí podmiňuje jejich účinnost při nedostatku nebo absenci víry a mystického soustředění i ze strany svátost přijímajícího. Z toho plyne nezávislost účinku svátosti na osobních vlastnostech a na duševním stavu kněze. Ale jeho soustředění, víra a chápání smyslu prováděného ulehčuje tomu, komu se svátost udílí, přijetí toku blaženosti.

Svátost může udílet každý. Ale větší účinnost bude mít tehdy, když ji budou udělovat lidé, kteří prodělali jistou zkoušku, duchovní i kulturní přípravu, ukončenou *posvěcením*, které je samo o sobě jednou ze svátostí. Tvrdá mnohaletá zkouška podobná zkoušce kněží zabezpečí uvědomělý přístup k prováděným činnostem, soustředění vůle i víry v okamžiku svátosti, a tím i její nejvyšší účinnost.

Podstata svátostí ale neobsahuje nic, co by mohlo při jejich udílení věřící osobou (i nevysvěcenou) duševně poškodit tuto osobu ani přijímajícího svátost. Proto nelze udílení svátosti světskými osobami zakázat – v případě neodkladné potřeby svátosti a při nepřítomnosti kněze je třeba takovou činnost dokonce uvítat. Svátost nelze udílet pouze v tom případě, kdy k tomu jeden ze zúčastněných – svátost udílející nebo přijímající – přistupuje se zistným cílem.

I když uznáváme mystickou účinnost svátostí vzniklých za raného křesťanství a prováděných kněžími křesťanských církví, nelze neuvést, že vzhledem k vývoji světového náboženského vědomí v posledních stoletích se naše měnění se chápání snaží vložit do některých svátostí jako např. do eucharistie od základu nový smysl. Hlavní je, že nové náboženské vědomí zesiluje duchovní potřebu takových svátostí, o kterých se nemohlo ani zdát otcům velkých křesťanských církví ani tvůrcům jiných než křesťanských kultů. A nejen svátost: tato potřeba se rozšiřuje na celou oblast posvátných činností. Touží po společných modlitbách, směřujících k takovým instancím neviditelného světa, které nemohli znát tvůrci dávných náboženských forem. Žádá si obřady, které by posvětily a pozhlednaly celé živobyty: nejen vertikální pohyb lidské duše vzhůru, tj. duševní povznesení, ale i horizontální pohyb člověka, tj. rozšíření obsahu lidské duše. Tato dávno vzniklá a nikdy plně neuhaslá touha dosáhla svého vrcholu v době světových válek. Dosáhla již té síly, že výzva vyslaná k duchovnímu nebi nemůže nenalézt odpověď.

Duch vane, kudy chce.¹⁷ Přesvědčení o tom, že zjevení poapoštolského období bylo vlastní jen otcům církve a krystalizovalo se na církevních sněmech, patří pouze

tomu typu vědomí, které nachází adekvátní formy ve starých křesťanských vyznáních. Vědomí nového typu slyší hlasy zjevení i v hymnech Véd¹⁸ a u Achnatona,¹⁹ ve vysoké duchovnosti Upanišád²⁰ i v prohlédnutích Gautámy Buddha a Ramanudži, Valentina a Maimonida, v Goethově *Faustovi*, ve Wagnerových hudebních dramatech i v mnoha verších velkých básníků – slyší ho ne méně zjevně než v písni Jana Damašského a v liturgii Basila Velikého. Dokonce ho slyší i v hloubce vlastního nitra a touží po jeho realizaci v dokonalých formách.

Příliš dlouho čekalo lidstvo, že nový hlas zazní z kazatelen chrámů. Všechna existující vyznání dokázala pouze uchránit starý obsah i staré formy. Hlas zní odtud, odkud ho nikdo nečekal: z hloubky všednosti, z neznámých bytů v houštích velkých měst, z vězeňských cel, z osamělých půlnočních pokojů, z lesní samoty. Jeho mluvčí nejsou kněží Západu ani Východu. To, co hlásají, nebylo uznáno ani pravoslavnými patriarchy, ani římským papežem, ani protestantskými teology. Ale přijde den, kdy se to, co oni zvěštovali, stane středem, u kterého se sejdou i teologové, i patriarchové, i velekněží všech náboženství a nehledě na dřívější rozpory řeknou: Ano.

Dá se třeba jen vzdálený odlesk dojmů z bohoslužby v chrámu předávat bez pomoci rozsáhlých výtahů z poetických a hudebních textů těchto bohoslužeb? Jenže objasnění bohoslužebných textů jde daleko za hranice mé knihy. Už vanou a znějí v hlubině duše a každý, kdo je tuší, se snaží připravit se i k jejich slovesnému a hudebnímu zobrazení. Jsou už zřetelné jednotlivé výroky, jednotlivé úryvky sborů a svátostí, jasné jsou občas patrné záblesky těchto posvátných činností, plné nevýslovné krásy. Není mi souzeno dožít se let, kdy se tato tajemství projeví ne v tvůrčí představivosti, ale viditelně a zjevně, v chrámech postavených na náměstích věrgradu a plných zpívajících a klanících se lidí. Prosím Boha, aby prodloužil můj život aspoň natolik, abych se mohl po ukončení vši práce zaposlouchat a ve slovech zachytit bohoslužby *Růžce Světa* – poslední z mých knih.

Co vlastně mohu – teď a tady? Jen několika suchými a bezbarvými slovy říci několik vět o vnitřním prostoru takových svatyní a o určení některých z nich.

Centrem věrgradu, jeho srdcem a současně i vrcholem, je chrám Slunce Světa. Bez mnohých jiných staveb si lze věrgrady v nevelkých městech představit, ale bez chrámu Slunce Světa ne.

Téměř od dětských let mám před svým duševním zrakem obraz tohoto chrámu. Vidím ho v příliš obecných rysech, než abych byl schopen ho zobrazit v náčrtech a obrazech. Ale vždy, když se mi tento obraz zjeví, mám pocit s ničím nesrovnatelné velkoleposti. Obložený čímsi jakoby bílým mramorem, tyčí se tento chrám na hřebenu vrchů nad záhybem řeky a vedou k němu prostorná četná schodiště. Každé z těchto schodišť se k chrámu zvedá z jedné ze čtyř světových stran a každé z nich jakoby prořezává pás monumentálních kolonád, které stojí na mohutné podezdívce. Každé schodiště končí ve vysoké bílé stěně se třemi půlkruhovými bránami a se zlatým emblémem nahoře: okřídlené srdce uvnitř okřídleného slunce. Nad kolonádami a nad prostřední stěnou se zvedají střechy, které vytvářejí složitý systém velkých zlatých schodů a slouží jako jakýsi piedestal pro pět bílých

věží, které se směrem k vrcholu mírně zužují. Prostřední věž je větší než ostatní, ale všech pět věží je ozdobeno úzkými svislými sloupky a ukončeno zlatými kupolemi – zdá se, jako by se mraky zachytávaly za jejich zvláštní kříže.

V podstatě každá věž korunuje jednotlivou kapli pod ní; odstupňované krovy pod ústřední věží jsou mohutnější a vnitřní prostor svatyně rozložený pod nimi je širší a kolosálnější – zvedá se do výšky a přímo přechází do vnitřního prostoru hlavní věže. Tam, v závratné výši samotné kupole, skrz pomalu se přelévající modravý opar poklidně září emblém plápolajícího Slunce, vepsaného do rovno-ramenného kříže se čtyřmi zašpičatělými paprsky.

Zdá se mi, že loď ústřední svatyně je lemována řadami sloupů nesoucích chóry a je obrácena k široké kazatelně – ta je zase arkádou oddělena od hlavního oltáře. Jsou sváteční bohoslužby, kdy se obrazová vitráž za oltářem zvedá a otvírá tak vysoký průhled do vnějšího prostoru. Pak je vidět severovýchodní část obzoru a jitrní disk letního slunce, které se zvedá nad městskými střechami, aby začalo svou každodenní pouť po nebeském oblouku nejdelšího dne v roce. Otvorem, který vznikl za oltářem, vycházejí přítomní na otevřenou terasu nad městem, která je obrácena na severovýchod. A zde, viděný všemi, kteří se sešli na náměstí i kteří se modlí v chrámu, vede nejvyšší duchovní učitel slavnostní službu Slunci ve třech jeho významech: jako ztělesnění velkého ducha tvořícího život, jako mateřskému lůnu, z něhož vzešla tělesná existence celé Země a všeho pozemského, i jako obrazu-podobě Nejvyššího.

Chrám vybavený vyspělou technikou by měl prostředky k odstranění jakýchkoliv vnějších nepříjemností či překážek pro shromážděné a k technickému zabezpečení nejsložitějších a nejvelkolepějších činností. Řídící pult mechanické části by měl být vynesena pod klenbu – tam by měly být i varhany, místa pro orchestry a zpěváky.

Vpravo i vlevo od hlavního oltáře, v němž probíhají také obřady k První Hypostázi, mají své místo i oddíly Věčné Panny-Matky a Boha-Syna – ty jsou spojeny s ústřední lodí dvěma vysokými oblouky, jejichž průhledy jsou ve všedních dnech zakryty těžkými závěsy. Když se otočíš zpět, pak na stranách hlavního vchodu zahlédneš další dva podobné oblouky, za kterými jsou oddíly Synklétu Ruska a Synklétu Světa.

Ve věrgradech menších měst nebudou potřebné další chrámy zasvěcené jedné z hypostází Trojice ani chrámy Synklétu. Potřeby těchto kultů mohou uspokojit obřady v příslušných částech chrámu Slunce Světa. Ale ve velkých městech určitě vzniknou zvláštní chrámy zejména pro tyto účely.

Kult Jediného, kult Slunce Světa nemůže vyčerpat náboženský smysl, který dodá *Růžce Světa* událostem historie, kultury i běžného lidského života. Tajemství zrození, obřady zasvěcené různým věkovým obdobím dětí a jejich dospívání, tajemství sňatku a tajemství rozchodu, tajemství bratrství – svatý obřad, žehnající vznešenému spojení dvou duší v přátelství, žehnání tvořivosti umělecké, výchovné, léčitelské, společenské, tvorby v lásce, v rodině, tvorby prosvětlování zvířat, vytváření dosud neznámých druhů a forem – to všechno se stane součástí rituálu *Růžce Světa*. Jednou se bude apelovat na instance křesťanského transmytu

a jindy zase k Synklétům metakultur a k Synklétu lidstva, k Velkým Stichiálím i k Matce-Zemi a nakonec k Tě, Ježíš příchod k nám tolik očekáváme.

Kult Věčné Panny-Matky a Jejího projevu na zemi Zventy-Sventány bude krásný jako jarní nebe a také stejně neposkvřněně čistý. Mužské kněze by tento kult neměl mít. Tento kult by měl daleko pečlivěji a opatrněji než jiné chránit svou neposkvřněnost. Garantovat jeho čistotu by bylo nemožné, kdyby se rituálních obřadů účastnili duchovní osoby obou pohlaví nebo dokonce pouze muži. Jen výjimečná jasnost vědomí a čistota duše by mohla být zárukou, že kněz nikdy do obřadu nevnese vědomě či nevědomě ani kapku duševního jedu, neporuší čistotu uctívání pramenem duchovní zamilovanosti ani nějaké emotivně-poetické exaltace. Proto musí být přístup k oltářům Věčné Panny a Zventy-Sventány mužskému duchovenstvu zakázán kromě dvou až tří zvláštních svátků v roce, kdy jeden z veleknězů slouží spolu s kněžkami. I proto je chrám Věčné Panny spojen se svérázným ženským klášterem – nejde ale o klášter starých časů, který lámal osudy „neúnosnými břemeny“, ale o mnišství tvrdých obětí na taktéž tvrdou lhůtu nejvýše deseti let. Nikdo se tomu neprotiví – naopak: církev požehná knězce, která po uplynutí své lhůty odloží tíhu mnišství a vrací do světa ke splnění své všelidské povinnosti: lásky, mateřství a výchovy.

Ale mezi touto druhou modrou hierarchií bude pravděpodobně existovat i jiná kategorie duchovních osob: ženy, které odejdou do chrámového života na sklonku svého života, kdy už vše osobní v duši odeznělo. Jen vysoký věk jim dovolí s úspěchem působit v těch oblastech, které jsou kromě kultu doménou modrého duchovenstva: v oblasti výchovy, péče o nemocné a snad i etické léčby zločinců.

Existuje nedohledně obrovská oblast lidského života, s níž je dodnes přímo spojeno pouze jedno z tajemství křesťanského kultu: je to oblast vztahů mezi mužem a ženou a s tím spojené tajemství sňatku. V kapitole o Ženství jsem už ukazoval, že velká asketická éra, která se tak tvrdě odrazila v historickém křesťanství, vedla k tomu, že sňatek a rození dětí bylo sice posvěcené, ale mnišství se stále považovalo za vyšší stav. Je správnější říci, že sňatek a rození dětí se pouze trpělo. Je do jisté míry protimluvem, který si zdaleka ne všichni uvědomují, že požehnání sňatku se vlastně vyprošuje u instancí duchovního světa, které za správnou cestu k sobě považují osamění a nikoliv život v rodině. A právě takové jsou instance křesťanského mýtu. Je na místě chtít požehnání sňatku po Ježíši Kristu, u něhož by bylo rouháním jen pomyšlení na to, že by mohl vstoupit do lidského sňatku? Nebo u velkých svatých, kteří své svatosti dosáhli právě díky svému životu mimo manželství? Nebo u přesvaté Panny Marie? Mluví se o zázraku v Káni Galilejské. Ale je vůbec myslitelné postavit tuto svého druhu jedinečnou epizodu evangelijní historie proti velitelskému duchu všech jeho ostatních kapitol, proti všem výrokům všech evangelistů, apoštolů a samotného Krista, které prohlašují zamítnutí všeho pozemského za nejvyšší ideál? Je velmi pravděpodobné, že kdyby nebyla Kristova mise v Enrófu přerušena, stal by se zázrak v Káni Galilejské pouze začátkem řetězce takových Jeho počinů, které by konec konců vedly k plné přeměně fyzické stránky sňatku a lásky. Ale to se nestalo. A není

divné, že tajemství sňatku bylo oděno slovesným textem, nezbaveným namyšlenosti a suchopárnosti. Je cítit, že „Izajáš, raduj se!“²¹ se vytvářelo podle příkazů vyšších hierarchů. Zposvátnit hlubokým a smysluplným obřadem takový rozhodující moment, jako je zrození člověka, zřejmě v křesťanství nikoho ani nenapadlo. A rozvod se stal bohoslovecky i fakticky téměř nemožným: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“

Ale vždyť když se vůle Boží projevila ve spojení dvou milujících se, neprojevila se hromy a blesky ani v záračném vniknutí hierarchií do našeho viditelného světa, ale v hlasu lásky, který promluvil ve dvou srdcích, a v jejich vlastní vůli k tomuto spojení. Tento hlas lásky byl jistě hlasem Božím: tajemství sňatku je mysteriální aktivita, jejímž cílem je uvést do vůle obou milujících se vyšší duchovní síly, které jim pomohou uskutečnit tuto lásku ve společném manželském životě bez zničení a oslabování lásky. A když v srdcích promluvila vůle rozejít se? Když jeden ze dvou zjistil, že pramen lásky vyprahl a místo toho zase vznikla láska nová ke třetí osobě? A vznikla přitom ne jako momentální vzplanutí, ale jako hluboký neporazitelný cit? Kdo řekl, nebo odkud je známo, že lásku může každý člověk potkat jen jednou za život a nikdy ne vícekrát? Která puritánská neznalost lidských duší může všem podkládat tuto cestu jednotek? A i když nová láska nevznikla a pouze oba zjistili, že pokračování společného života je jen nikomu nepotřebnou mukou, a oba čekají vysvobození – copak žížeň po svobodě není projevem téže Boží vůle? Výrok Kristův „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj“²² není právní normou, ale mravním odkazem, duchovním varováním. Znamená to, že když Bůh, to jest hlas vzájemné lásky, vyslyšený oběma srdci, spojil oba jejich životy, nechť se každý z nich střeží rozbít tento svazek pro běžné lidské pudy či vlastnosti – ze svého egoismu, lenosti, z podlehnutí svým zájmům a zájmům, z netrpělivosti. Proč svátostí sňatku vytváříme pouta na celý život? Jako by nebylo možno svátostí poskytovat duchovní pomoc takovému úsilí, jehož cílem je manželství na dlouhou dobu, ale ne na věčnost! Proč posvěcujeme svátostí spojení milujících, ale nechceme už posvětit jinou svátostí bolest jejich rozchodu? Copak by nemohla existovat taková mysteriální aktivita, jejímž cílem by bylo posílení duchovních sil obou rozcházejících se, které by jim pomohlo očistit srdce od vzájemného nepřátelství, závisti, sebelásky, urážek, dovést vnitřní akt rozchodu na vyšší úroveň a při rozchodu manželů si i nadále jeden druhého vážit a přát si vše dobré?

Přitom dokonce i samotný sňatek může mít řadu různých forem a druhů. Mám za to, že když se před oltář postaví mladý chlapec a dívka, není třeba je zatěžovat manželským slibem na dobu delší než několik let. Taký pomoc by měli žádat ne u instancí křesťanského transmytu, ale u Matky-Země nebo u Všelidová Afrodity lidstva. Až po více letech, kdy se prokáže pevnost svazku a láska mezi nimi nezmizí, by mohli jinou svátostí pouze Matky-Země a Slunce získat pomoc k další etapě – k dlouhé etapě, ale zase ne na věčnost. A až po uplynutí této lhůty, když láska mezi manželi zůstane pevnou a vydrží všechny zkoušky života, a když oba manželé pocítí potřebu posvětit svou lásku jako *lásku věčnou* – tehdy by měla

kněžka Věčné Panny-Matky spojit jejich duchovní osudy svatým tajemstvím *věčného sňatku*, věčného souputnictví obou ve všech světech.

Co se týká architektonického vzhledu a uměleckého stylu chrámů zasvěcených Věčné Panně-Matce, jeví se mi jako varianty chrámů Slunce Světa. Lze lehko uhádnout, že v jejich interiérech budou převažovat barvy modrých odstínů a ve vnějších výzdobách budov buď stříbřitě-modravé, nebo kombinace zlaté, modré a bílé.

Je přirozené předpokládat, že vedle chrámů Věčné Panny budou mít své místo chrámy Boha-Syna v zásadě zasvěcené Ježíši Kristu. Nemyslím, že by se tento kult výrazně odlišoval od kultů starého křesťanství – odlišnosti ale nelze vyloučit. Prastaré bohoslužebné texty jsou zatíženy těžkým dědictvím Starého zákona a starozákonnost je prvkem, který bude v křesťanství třeba zrevidovat především. A v bohoslužbách ne všechno z toho, co je prodchnuto tím prastarým judaistickým duchem, může být považováno za nedotknutelné. Na druhé straně není v křesťanském kultu ani zmínka o tom, co bylo podstatou vzestupné cesty, činnosti a tvorby Ježíše Krista po té proměně, která je v Evangelii označována jako nanebevstoupení. A mezitím od toho dne uplynulo devatenáct století. Spasitel a Jeho velcí přátelé v neustálém boji se silami Antiboha přetvořili celé systémy světů ve všech metakulturách z kruhů věčného trápení na očištecce. Největší z osvěcených, kteří patří do Elity Šádánakáru, vytvářeli a vytvářejí další obdivuhodné světy. Připomínám, že základy Usnormu, vrstvy věčné bohoslužby všech lidstev Šádánakáru, byly vytvořeny tím velkým duchem, který naposledy prošel po zemi v podobě apoštola Jana. Nelze také zapomenout, že plány takových světů jako Nebeské Rusko, římskokatolický Edem, byzantský Ráj, Monsalvat byly vytvořeny velkými duchy, které známe pod jmény apoštolů Ondřeje a Petra, Jana Křtitele a legendárního Titurela, zvěčněného pouze v ezoterických pověstech. Dokdy však má trvat hrobové mlčení o tom nepřetržitěm mnohostranném boji, který vedou síly Krista proti tisícovým zástupům Antiboha a proti jeho proměnlivým světovládným úmyslům? Dokdy a proč předstírat, že nic nevíme o perspektivách našeho světa – o příchodu antikrista, jeho říši i záhubě, o tom, co bylo zašifrováno před dvěma tisíci let v proroctví o Druhém příchodu a o Posledním soudu? Kdo nám dal právo držet pod sedmi pečetěmi radost z vědomí nevyhnutelnosti „tisícileté říše“, v níž miliony osvěcených čeká vzestup do zatómisů metakultur a následné znovuzrození na proměněné Zemi? To začnou ta tisíciletí, jejichž smyslem bude spása všech upadlých do nižších vrstev Šádánakáru, sjednocení se s nimi, boj za obrácení démonických sil na vzestupnou dráhu, osvěcení všech vrstev bramfatury a vykoupení samého Antiboha? Všechno to a mnohé jiné nemůže dále zůstat bez odrazu v kultu Spasitele Krista, nelze o tom více mlčet v bohoslužbách Logu.

S tímto kultem bude spojena třetí z hierarchií duchovenstva *Růžce Světa*. Pokud první z nich – hierarchie Trojjediného Boha, uctívaného pod symbolem Slunce Světa a Jeho první hypostáze Bůh Otec – může mít zlatou barvu a druhá hierarchie modrou či světlemodrou, pak podle mystické tradice duchovenstvo Boha-Syna, Planetárního Logu, Ježíše Krista bude zákonitě mít hávy bílé.

Všechny tři tyto hierarchie, všechny tři kulty, mají univerzální kosmický smysl – ze své podstaty mohou a musí být jednotné pro celý svět. Ale nadto učení *Růžce Světa* má i takové aspekty, z nichž každým se obrací k jednomu z nadnárodů, k lidem jedné kultury. Metahistorické sjednocení lidstva je obrovským procesem, který může probíhat jen postupně. Pokud existují metakultury v celé sveráznosti svých historických podob, jednotné učení se bude lámat skrze různá kulturní prizmata a v těchto lomech se projeví odlišnosti historických osudů, fondu znalostí, nahromaděné moudrosti a historické nutnosti *Růžce Světa*; jednotné ve svých vyšších podobách, vytvoří si v každé z těchto kultur jakýsi základ etického a metahistorického učení s doprovodným kultem, obracející se k danému nadnárodu nebo národu. Takové učení bude mluvit o vrstvách dané metakultury, o jejím synklétu a jejím zatómisu, o jejích šrástrech a jejím antilidstvu, o osudech a obrazech jejích velkých prapředků, géniů a hrdinů – o všem tom, co bezprostředně a velmi živě zajímá jen ty, kteří k dané kultuře náleží. Povede k pochopení smyslu její minulosti i současnosti, objasní úkoly stojící před daným nadnárodem – úkoly neopakovatelně individuální, historicky odlišné od úkolů stojících před národy jiných metakultur. Ve výchově pokolení toto učení soustředí pozornost na pěstování těch stránek osobnosti, které se mají nejaktivněji projevit v tvůrčím boji za uskutečnění historických úkolů dané kultury.

Takovým aspektem jednotného učení, obráceným např. k japonskému národu, by mohl být ztransformovaný šintoismus.

Aspektem obráceným k národu židovskému by se mohl stát přetvořený judaismus.

Aspekt obrácený k národu německému by měl být poprvé vytvořen na základě metahistorického zjevení, sestupujícího do kultury Německa, a mohl by se podmíněně nazývat Deutschentum.

V aspektu obráceném k indickému národu (správně bychom ho měli nazývat *bharattva*)²³ byla by zobecněna metahistorická zkušenost právě tohoto národa.

Aspektem všelidského náboženství, který je obrácen k ruskému národu a pouze k němu, je rossijánství. Učí o naší metakultuře, o našem Synklétu, o historických a nadpozemských činech ruských hrdinů, géniů a svatých. Učí o světlých a temných hierarchiích, jejichž vůle se projevovala v naší kultuře a historii, o náboženské, kulturní a sociální realitě našeho nadnároda, o ruské mravnosti osobní i sociální. Přípravuje Rusy k všelidské službě. Přípravuje kult rossijánství.

Z toho plyne nezbytnost čtvrtého kultu a čtvrté hierarchie *Růžce Světa*. Bude jí náležet zřejmě purpurová barva. Pro národy Ruska bude tento kult rossijánským a tato hierarchie hierarchií rossijánskou. Ale i v Rusku i v dalších zemích vznikne to, co jsem si zvykl nazývat s ohledem na absenci vhodného výrazu panteony: chrámy Synklétu dané země.

Představuji si velký oválný sál s vchodem na jednom z jeho úzkých konců a s oltářním stupněm na straně druhé. Na velkém oltářním obraze v ruském chrámu mlhavě prosvítají symboly: mnohokřídlý demiurg Jarosvět a na trůně sedící Návna s kojencem-dívkou Zventou-Sventánou na klíně. Nikoliv stěny, ale pouze

kolonády oddělují tento sál od kruhové kaple okolo: tam v polotemnu vysokých výklenků, zvednutých řadou schodů nad podlahu, mlhavě prosvítají úzké, vysoké metapodoby rodomyslů, géniů, zvěstovatelů a spravedlivců naší země. Před každým z nich se v příslušný den rozzáří ohně, probíhají obřady, v nichž se možná dají najít rysy shodné s pravoslavnými akathisty. Podél venkovní chrámové zdi se v příslušných výklencích běhají skulpturní podobizny v obvyklém slova smyslu, čili podoby těchto lidí, jak vypadali za života. Neboť metaportréty, před nimiž mohou probíhat obřady, představují jen podmíněná zobrazení osvětlených, tak jak vypadají za svého pobytu v zatómisu. Nemožnost přesného vyjádření čtyřrozměrné podoby na dvourozměrné ploše a devítibarevného spektrálního rozsahu oněch světů sedmibarevnými prostředky Enrófu vede k jisté relativitě těchto metaportrétů. Ale i když jsou tyto podoby podmíněné, mohou jediné ony přijímat modlitby, protože vnitřní právo a smysl má pouze ta modlitba, která se obrací ne k lidským existencím, kterými byly tyto duše na zemi před desetiletími či stoletími, ale k jejich osvětlené, druhé existenci, přebývající nyní v Rysku Nebeském.

Společně s panteony jednotlivých nadnárodů a národů budou samozřejmě postaveny i panteony lidstva – Synklétu Světa a Elity Šádánakáru. Mám za to, že časem se ani jedno město bez takového panteonu neobejde, protože velcí duchové, kteří dosáhli nejvyšších světů, jsou přáteli a spolutvůrci lidstva.

Ve věrgradech však bude ještě jeden druh svatyní, které dosud neexistovaly a dokonce ani existovat nemohly. Mají své místo vedle vodojemů – řek, jezer nebo potoků s tekoucí vodou. Jsou to chrámy stichiálií.

Růžce Světa ukáže cestu k tomu, aby se blaho ze styku s podstatou přírody stávalo stále širším, naše štěstí z komunikace s jejími duchy stále hlubší a naše radost ze splnění povinnosti vůči přírodě stále čistší a pravdivější. Do těchto časů se zřejmě pouze indická náboženství s jejich odkazem „ahímsy“, tj. zákazem poškozování jakéhokoliv živého tvora, přiblížila ke skutečné nábožensko-etické lásce k přírodě. Ale ahímsa obsahuje především vztah lidí a živočichů: stichiálie zůstávají mimo meze odkazu, pokud nepočítáme duše některých řek. Mezitím už je dávno načase pochopit, že škodíme, když mýtíme lesy, bezbožně znásilňujeme toky řek kvůli získání energie, louky a pole zaměňujeme krajinou ubohých předměstí a sídlišť. A prosím, abyste tato slova nebrali jako tradiční vzdechy prázdných poeticky založených povah: škoda, kterou si sami přinášíme, je naprosto konkrétní. Takto se projevuje ta duševní vada, vzduchoprázdno v duši lidstva, které vzniká spolu se záměnou přírody za antipřírodu. Ta vada spočívá v hypertrofii dvou sfér lidské existence – úsudku a primitivní smyslnosti – a v odumírání všech ostatních vloh. Tato vada se zvětšuje zároveň se škodou, kterou přinášíme světům Liurny a Arašamfu, Darainny a Murohammy, Faltory i Země Elfů. Naopak, vysazováním stromů, péčí o lesy, rozšiřováním sadů a přírodních rezervací a zazeleňováním měst děláme dobro nejen sobě, ale i jim. Ale to je málo. Tady nás taky vede utilitární zájem, očekávání materiální výhody, proto nás to všechno obohacuje pouze materiálně. Pouze tehdy, až toto začneme dělat ne pro sebe, ale kvůli

prosvětlení přírody, kvůli rozšíření oblastí oživovaných světlými stichiáliemi a vyhnání stichiálií démonických, pak začneme doopravdy uskutečňovat naši nádhernou povinnost vůči přírodě. Nic tak nepřitahuje světlé stichiálie jako zahradnictví a výsadba stromů. Kult stichiálií je nemyslitelný bez zahradnictví, soustředěného vedle svatyní a rozšířeného po celé zemi. Je také přirozené, že tento kult posvěť a oduševní svými veselými a čistými svatými obřady etapy každoročních polních prací a mnohé obřady budou tak prosté a poetické, že se stanou součástí stylu života, protože je bude moci provádět každý, dokonce i dítě.

Stálým citem přátelství se světlými stichiáliemi je nutné oduševnit i sport. Proč průměrný sportovec naší doby zaráží primitivností své psychologie? Proč je jeho mysl zahlcena pouze otázkami sportovní techniky a nad jeho city vládne instinkt soupeření, čertisko ješitnosti a ohromný svalnatý běs samolibosti? Příčin tohoto jevu je mnoho, ale hlavní je ta, že sportovec je uzavřen do své utilitárně-fyziologické lásky k přírodě. Nemá ani potuchy o možnosti *vědomého spojení* se stichiáliemi, v jejichž vlivu přebývá tak často a tak dlouho. Zůstává na sto honů od myšlenky, že když se jeho tělo ponoří do vody a pohybuje se k nadšení diváků velkolepým stylem, pak nehlédě na jakékoli soustředění na správnost svých pohybů alespoň jedna částice vědomí má nepřetržitě a toužebně sledovat, procit'ovat a vnímat proudy a výstřiky vody – to jsou křídla a ruce bytostí Liurny, které nadšeně objímají jeho tělo. Jede-li sportovec na lyžích s kopce, alespoň jediná částice jeho vědomí (nezávislé na pozornosti jiných částic) má vnímat přítomnost líbajících ho na líce stichiálií Nivenny a Akaši, přilákaných jeho odvahou, hbitostí a rychlostí. Klouzání po pápeří sněhu a pлавné linie zemského povrchu je třeba vnímat podobně tomu, jak vnímá člověk křivky tělesných tvarů ženy, kterou miluje.

Protože Země není jen naše matka, ale v jakémisi hlubším smyslu, který dosud nelze objasnit, je i naší milovanou. Vzpomeňme odkazu Dostojevského, abychom líbali zemi, a rozšířme tento odkaz tím, že dáme našim nohám možnost líbat zemi na každém kroku. Tato dvojitá radost z doteku živlů a ze skrývajících se za nimi světlých stichiálií prodchne hry, tance, koupání, sport, polní práce, květinářství a zahradnictví, výchovu živočichů, turistiku, celou tělesnou kulturu. Právě toto bude kult stichiálií, mírný a veselý kult, plný štěstí. Bude spojen s výsadbou stromů a květin, s prosekáváním křovin, s bohoslužbami Slunci a Zemi, s lidovými slavnostmi, zasvěcenými stichiáliím.

Vliv lidstva na stichiálie je obrovský, i když jsme si ho ještě sami zcela neuvědomili. Současná bezduchá civilizace na ně působí hroživě. Pokud např. systém zdymadel a přehrad, který ničí Volhu, bude fungovat sto let, Volha se stane mrtvou stejně jako řeky Marsu²⁴ – planety, kde jsou řeky, ale stichiálie už ne a rostlinstvo existuje pouze ze setrvačnosti, prostě podle zákonů hmoty, produkujících pohyb atmosféry a vyvolávajících spád zbytků. Neznamená to, že je nepřípustná jakákoliv regulace, žádná výstavba vodních elektráren. Znamená to jenom, že zelená hierarchie *Růžce Světa*, hierarchie stichiálií, musí vzít podobné práce pod svou kontrolu a vnést do nich ducha nezištnosti, přátelství, víru a oduševnělost.

Nedávno byla poblíž města Majsúr v jižní Indii postavena velká přehrada. Byla postavena na téže řece Kaveri, kterou podle víry Indů plní životadárnou vodou bohyně Kaveri, narozená v horách Západní Gáty. Sovětský novinář, kterému se poštěstilo tam být, píše:

„Pohádkově vypadala i samotná přehrada, s ohromným jezerem uprostřed holých, sluncem spálených kopců. Pohádkově krásný byl i sad s fontánami, založený poblíž přehrady... Chytré a šikovné ruce vypěstovaly sad neobvyklé krásy, před kterou bledne sama příroda... Podle rovných kanálů a kruhových bazénů s fontánami jsme prošli celý sad a po schodišti, v jehož středu téměř bezhlučně padal vodopád, jsme vystoupili k pavilonu bohyně Kaveri. Jemně zářící pozlacená bohyně držela na své hrudi džbán, přes jehož okraje pleskala voda. Naši hostitelé, když před ni došli, zvedli ruce k tváři v modlitebním gestu, znamení pozdravu i díkůvzdání, před Kaveri se zastavili a zvedli ruce k modlitbě i všichni kolem procházející Indové. Děkovali bohyni za to, že jim dává vodu a chrání velkou přehrada.“²⁵

To má hluboký smysl. Představuje právě to živé duševní spojení lidu se světly stichiáliemi, o nichž mluvím. A je přirozené, že se s tím setkáváme u národa indického, který je z hlediska náboženství ze všech nejgeniálnější.

Vyzařování světlé duchovnosti lidí působí na temné stichiálie velmi silně: ustupují a částečně se mění. Proto je tak patrný rozdíl mezi řekami, které sice všechny tečou v tropickém pásmu, ale jedny se vinou neprůchodnými a prakticky neobydlenými pralesy jako Amazonka či Orinoko, zatímco jiné zavlažují země s vysokou duchovní, především duchovní a nikoliv technickou, kulturou: mám na mysli Gangu, Nerbaddu, Iravadi, Mekong. Podstata velkých řek Jižní Ameriky, podél nichž žijí převážně primitivní kmeny, které dosud téměř postrádají duchovno, je demonizována zcela: je těžké si představit dravější faunu, strašidelnější flóru, než je flóra a fauna těchto oblastí. Reky Indie a Indomalajsie jsou blahodárnými živitelkami tamních zemí a je nutné vidět je na vlastní oči, abyste pocítili emanci nevýslovného klidu, přátelství, jakéhosi nezdejšího čerstvého vánku a tepla nad jejich vodami. Je to následek námi nepozorovaných účinků působení očistěných a zjemněných lidských duší směřujících ke světlu, vyzařování národů, které staletí a tisíciletí sídlily na jejich březích se vším svým rostoucím a vrstvicím se duchovnem. Totéž se dělo i v údolí Nilu a v menší míře i na řekách Evropy a Ruska. A kdyby podobná ohniska duchovna vznikla na březích Orinoka a Amazonky, během několika století by dravé a strašidelné stichiálie Gannixu ustoupily a světlé stichiálie by sem připluly a změnily by tuto podstatu.

Ještě silněji budou působit jasná, hluboce promyšlená a s duchovní účelovostí přijímaná opatření, kterými *Růžce Světa* bude měnit tvář Země.

Zdá se mi, že kupodivu hlavními součástmi chrámů stichiálií budou vodojem a stadion, rozkládající se vedle sebe. Každý z nich bude lemován z jedné strany jakýmsi otevřeným amfiteátre bez střechy. Mezi vodojemem a stadionem se tyčí budova ústřední svatyně, jejíž otevřené terasy se noří do vodojemu a stadionu. Terasou je i plochá střecha svatyně s nevelkou věží uprostřed. Kolem této věže

se vine schodiště k malé plošince na vrcholu. Zde se provádějí obřady slunečním a měsíčním božstvům, velkým stichiáliím vzduchu a vod světa. Vnitřní místnost může být určena k bohoslužbám v zimním období a pro posvátné obřady osobního významu spojené s narozením dětí, jejich učením a dospíváním, s prvním a s druhým sňatkem. Stadiony a vodojemy jsou určeny pro společné úkony, v nichž se do mysteriálního celku spojují prvky tance, sportu, her a oslav. Tyto úkony připravují duši i tělo vnímat stichiálie, jejich blízkost a působení. To ony naplňují tělesnou radost duchovností a vnímání blízkosti světlých světů ztvárňují do čistého a radostného pocitu, plného mladého veselí. Kněžstvo stichiálií je pátou a poslední hierarchií *Růžce Světa*, zelenou. Od ostatních hierarchií se odlišuje řadou zvláštností, neopakovatelných a svérázných rysů. Každá hierarchie bude zřejmě mít svůj řád, bude mít na své členy zvláštní nároky. Vstup do hierarchie Slunce Světa, do kněžstva Boha-Syna a do kněžstva Synklétů předpokládá rozsáhlé vzdělání, všeobecné i odborné, dlouhou přípravu a velice tvrdou zkoušku. Je velmi dobře známo, že se k libovolnému hnutí v lidstvu – náboženskému, společenskému nebo politickému – s růstem jeho úspěšnosti přimyká stále více lidí, kterým jde jen o osobní zájmy a výhody. Je lehké si představit, kolik lidí, kteří nemají s ideály *Růžce Světa* nic společného, si pospíší přimknout se k ní a začít ji měnit na kolbiště prospěchářství a ziskuchtivosti. Do jisté míry je to nevyhnutelné. Ale toto neštěstí se musí zmírnit. S růstem obecného významu a postavení nového duchovenstva bude třeba zvyšovat tu hráz, která ho uchrání od pronikání lidí bez myšlenek a náhodně příšlých. Je možné, že nakonec se určí velice tvrdé zkušební normy až po závazné, dobrovolné, dvou- až tříleté odloučení v podmínkách na rozmezí poustevnictví, pracovny a vězeňské samoty. Zkoušený asi bude mít i možnost opustit v libovolný okamžik místo své zkoušky, ale tím ztratí právo na vysvěcení. Mimoto objem znalostí, které jsou potřebné pro úspěšné zvládnutí úkolů každé osoby duchovního stavu, je natolik velký, odpovědnost tak ohromná a rozmezí jeho praktické činnosti natolik široké, že nabytí těchto znalostí a návyků vyžaduje velmi dlouhého školení. Proto do zlaté, bílé a purpurové hierarchie nebudou muži přijímáni dříve než v 35 letech. Funkce modré hierarchie jsou daleko užší – proto může činnost kněží začínat dříve a končit kolem třicátého roku věku anebo se dále měnit tak, že potřebných znalostí a zkušeností budou nabývat již v průběhu vlastní činnosti.

Na zelené duchovenstvo připadají kromě záležitostí kultu dva úkoly. První je ta stránka výchovy dorůstajících pokolení, která, obohacena o duchovnost stichiálií, zamění zploštělou a otupující tělesnou výchovu našich dní. S tím souvisí i vůdčí role v přeměně organizací mládeže a účast v organizacích přírodovědných, agronomických a zoologických.

Činnost tohoto druhu bude vyžadovat nejen hluboké a univerzální znalosti nebo životní zkušenost, ale i energii mládí, sílu, tělesnou harmonii a krásu, nadšení a nevyčerpatelný životní optimismus. Jasně vidím ty veselé, zanícené mládence a dívky ve smaragdově zeleném oděvu, se zeleným přehozem v chladnějším počasí, vždy a všude bosé, pečující o záhony, skákající o tyči, pocitující v rituálním

tanci blízkost světlých stichiálií, nebo obětující květy a plody Luně a Slunci za sborového zpěvu mladých hlasů! Představuji si, jak jsou obklopeni školáky nebo přednášejí mládeží, jak se procházejí po rušných ulicích nebo se bezstarostně povalují na louce a s rukama za hlavou hledí do nebe. Šťastlivci! Jak překrásné bude jejich mládí, jak harmonický život, jak plná láska, jak nádherné budou jejich děti!

Ale před zeleným duchovenstvem stojí ještě další úloha: vedení všeho, co se týká přeměny a prosvětlení přírody. Na to už nebude stačit jen mládí, síla a čistota, k tomu bude třeba zkušenosti a vědomostí. Zkušenosti životní i duchovní, znalosti vědecké i transfycké. Zdá se mi, že všechno to se dá získat s léty, společně s prací v chrámech stichiálií a ve školách – a jestli někdy bude třeba etapa osamění, pak to musí být osamění uprostřed přírody, například ve chráněných rezervacích.

Blíží se konec výkladu koncepce. Plně uznávám její mimořádnou složitost i to, jak málo bude lidí, jejichž duchovní potřeba bude natolik silná, aby překonala obtížnost této knihy. Časem počet takovýchto lidí poroste, objeví se vykladači a popularizátoři. Ale na druhé straně vědci budou čerpat stále více a více duchovních zkušeností od jiných, takže v době vlády *Růžce Světa* bude učení již tak složité, že je pouze někteří jedinci dokáží pochopit ve všech jeho detailech. Nevadí! Je dobře, že si učení zachová ezoterickou hloubku: ne vždy a ne vše je nutné roznášet po náměstích, byť by se jednalo o náměstí věrgradu.

A přesto mám obzvláštní radost ve chvílích, kdy se mi podaří (někdy se to stává samo sebou) zachytit odlesky té velké slavnostní bohoslužby, která se koná před tváří mnoha desetitisíců lidí a již se jednou za rok účastní všech pět kruhů duchovenstva *Růžce Světa*. Do mého srdce pronikají zvuky zlatých trubek z vysokého ochozu pod samotnou kupolí hlavní věže velkého chrámu. Město je ještě v mlze, ale kupole a tyto trubky již planou ve sluneční záři: začíná den letního slunovratu. Slyším melodii, vidím, jak se v chrámu otvírá průhled za oltářem, a rudý disk, ještě přetáý zubatou čarou horizontu města, se objevuje před lidem. Kolem stolce v oltáři vidím představitele všech kněžstev a mezi nimi kněžku kultu Věčné Panny i kněžku Velkých Stichiálií. Vidím, jak všichni, kteří stojí v popředí – je jich sedm – natahují pravou ruku nad stolec. Nejsem schopen rozeznat, jaký obřad vlastně provádějí, ale vidím harmonii jejich pomalých pohybů a slyším, jak se ke Slunci obrací nejstarší z nich, nejvyšší duchovní učitel lidstva:

„Sláva tobě, vycházející Slunce!“

Hromové sbory opakují tato slova a znova troubí zlaté trubky z vrcholu chrámu, zpod kupole.

Sláva tobě, vzhůru letící srdce! – ozývá se podruhé nejvyšší učitel, a vidím, jak on v doprovodu všeho vyššího kněžstva vychází otevřeným otvorem na východní terasu. A když ztichne burácení sboru a trubky potřetí zopakují svůj motiv,

vidím, jak se nejvyšší učitel přibližuje k zábradlí nad náměstím, zvedá na pozadí
rudého disku okřídlené srdce svítící zevnitř a provolává:

Blahoslaveno buď setkání v zenitu!

Kapitola 4

KNÍŽE TMY

Mnohé vnímám rozličnými druhy vnitřního zraku: očima fantazie, zrakem umělecké tvorby, duchovní předtuchou. Něco vidím i oním zrakem, jímž se předvídá to, co má být. Avšak vše to, co vpředu vidím, je to, co si přeji. Často se možná pak dopouštím nepostřehnutelné pro mne záměny, když беру to, co si přeji, za to, co je objektivně předurčeno k existenci.

K této záměně již však nemůže dojít, když se zrak zaměří na vzdálenější temnoty věků a rozeznává tam nikoliv to, co by bylo žádoucí a přinášelo radost, nýbrž to, co nenávidím a co ve mně budí hrůzu.

Není to podivné, že *Růžce Světa*, jež bude po dlouhý čas vládnout lidstvu, nedokáže přece jen odvrátit příchod knížete tmy? Ne, nedokáže. Je to velice smutné, ale nedokáže. Nedokáže, byť se i bude všemi silami snažit oddálit jeho příchod, aby pro boj s ním zakalila co největší počet lidských hlav a srdcí.

Za podmínek příznivého řešení řady historických dilemat zavede *Růžce Světa* na zemi vskutku podmínky „zlatého věku“. Odstraní státní a společenské násilí. Odstraní jakékoli vykořisťování. Oslabí dravčí princip v člověku. Obměkkí mravy národů na takový stupeň, jaký nám naznačují prorocké sny světlých snů minulosti. Odhalí před lidmi propasti poznání jiných světů a cest vzestupu Enrófu. Pozvedne některé druhy zvířat k ovládnutí řeči a k rozumně tvůrčímu bytí. Neustálým varováním před příštím knížetem tmy vytrhne zavčas z jeho duchovní moci miriády těch, které by bez této výstrahy mohl obelstít a vtáhnout do kola přehořkého vykoupení. Její grandiózní Synklét Arimója přetvoří některé z očistců ve světy duchovního léčení. Zůstane však několik rozporů, jež nemůže vyřešit ani ona: ty vůbec není možné vyřešit do té doby, dokud se lidstvo nezmění fyzicky, jak o tom hovořil Dostojevskij.

Tyto rozpory lze zmírnit, uhladit, dočasně utlumit, není však možné odstranit jejich kořen, neboť jejich kořen je v tom ejcechóre, jež je od časů pádu Lilith vlastní všem živým bytostem Enrófu kromě těch, které ho dokázaly překonat a obrátit v popel v průběhu svého prosvětlení. Nejdůležitější z těchto rozporů

se v člověku psychologicky projevuje přítomností impulsu touhy po moci a složitě, dvojaké a rozporné struktury jeho sexuální sféry.

Ať tyto impulsy působí spolu nebo jednotlivě, vytvářejí skoro každému člověku vlastní tlhnutí ke zlu a schopnost poddávat se okouzlení zlem v jeho rozmanitých formách, a někdy dokonce i čistému zlu beze všech přísad, již nemaskovanému žádnými maskami blaha.

Je třeba si jen představit tu atmosféru harmonického klidu, která na zemi zavládne v epoše sedmého či osmého pontifikátu *Růžce Světa*. Tyto generace se budou o despotismu států, o válkách, revolucích, hladu, bídě, epidemiích dozvídat pouze z knih a uměleckých památek. Jejich síly nebude odvádět sociální zápas; bude je možné věnovat duchovnímu a fyzickému zdokonalování, ukojení touhy po poznání a tvůrčí činnosti, osobnímu životu, jenž bude nesrovnatelně bohatší, složitější a širší.

Pokud jsem to schopen rozeznat, a ač mne to i udivuje, svět nebude mít žádné stálé hlavní město, v němž by byla rezidence nejvyšších duchovních vůdců a v němž by se nalézala Nejvyšší Rada *Růžce Světa*. Zdá se, že za každého nového pontifikátu se bude hlavní město světa přenášet do hlavního města té země, z níž bude pocházet daný nejvyšší vůdce. Dillí a Moskva budou v každém případě hlavními městy podvakrát. Poslední legální rezidenci nejvyšších duchovních vůdců, kdy se faktickým vládcem světa stane antikrist a jednotná Církev lidstva začne odcházet do katakomb, bude, pokud tomu správně rozumím, Tokio.

I když všeobecný blahobyt podetne kořeny závisti hmotné, zůstanou nedotčeny kořeny závisti duchovní, jelikož různý stupeň a rozličné druhy nadání budou jedny vyzdvihovat k řídícím rolím, jiné pak k rolím podřízeným. S plynutím epoch se obrysy inteligence ztotožní s obrysy lidstva. Inteligence však nebude jednotná a výrobci hmotných statků se přestanou pokládat za sůl země. Problémy hmotného blahobytu a komfortu, problémy technické a hospodářské ztratí svůj převládající charakter. Tlumená nespokojenost začne hrýzt ty, kteří se pokládají za výrobce materiálních hodnot, jejichž duševní a rozumové předpoklady je nutí tlhnout k práci v oblasti průmyslové techniky, hospodářství, agronomie, exaktních věd, vynálezcetví. Technickou inteligenci nebude uspokojovat ona podřízená úloha, kterou bude muset hrát za pátého, šestého, sedmého pontifikátu, neboť tehdy budou hrát prvořadou roli kruhy, jež budou pracovat na problémech etických, estetických, transfyzických, metahistorických, zoovýchovných, náboženských. Právě tato tlumená nespokojenost a závist k postavení humanitní inteligence se stane jedním ze společensko-psychologických předpokladů hnutí, které využije antibůh, jenž se zjeví v lidské podobě.

Dostane-li se *Růžce Světa* ke kontrole celosvětové státní moci, pak mezi tímto momentem a střídáním eónů má uplynout, pokud se nemýlím, asi dvacet šest nejvyšších pontifikátů. Z tohoto počtu bude na dobu panství *Růžce Světa* připadat, jak se zdá, sedm osm, ne víc než deset pontifikátů. Další budou probíhat v období vlády antikrista a v následném období posledních historických kataklyzmat. Několik nejposlednějších pontifikátů bude velmi krátkých a konce těchto

nejvyšších duchovních vůdců budou mučednické, neboť vládce světa nalezne způsob, jak předčasně zkrátit jejich životní pout'. Mezi nejvyššími duchovními vůdci, kteří takto postupně odejdou ze života jeden po druhém, budou Rusové i Indové, Číňané i rodáci z rozličných zemí Ameriky, bude mezi nimi Němec i Etiop, Španěl i Žid, Japonec i Malajec, Angličan i Arab. Ani jeden z nich se však nedopustí zrady Boží věci. Poslední z nejvyšších duchovních vůdců, ten, za něhož dojde ke střídání eónů, vyjde z maličkého, chudého severoasijského národa, který se v současnosti stěží přibližuje k civilizaci. V této galerii vůdců světa rozlišují více či méně zřetelně dva. Jak se zdá, jednomu z nich je souzeno stát se nejvyšším duchovním vůdcem ihned po onom referendu, které předurčí přeměnu Celosvětové federace v monolit. Předě mnou se rýsuje osobnost titánského duchovního vzrůstu. Moudrost a klid ne z tohoto světa, jež vanou od tohoto člověka, navozují myšlenku, že kdybychom si představili korunovaného Gautámu Buddhu, spojivšího důstojnost Nirvány s nejvyšší mocí nad lidstvem, mohli bychom se přiblížit představě o zářivé velikosti tohoto osudu a této duše. Jeho podoba mne nutí předpokládat, že tento člověk vyjde z nitra Číny.

Jedním z jeho nejbližších následníků bude jiný duchovní velikan, v jehož řadě předešlých životů se vyčleňuje časově vzdálený článek, kdy chodil po zemi v podobě jednoho velmi známého panovníka císařství Hohenštaufru. I tentokrát přijme inkarnaci v tomtéž národě, v Německu. Za něho se dovrší úplné znovusjednocení křesťanských církví a spojení všech náboženství pravé ruky do svobodné unie.

Již mnohokrát jsem poukazoval na to, jak se nedokončenost Kristova poslání projevila poškozením středověkého křesťanství a jak z psychologického klimatu, které se na Západě vytvořilo v důsledku tohoto poškození církve, vzniklo kontrahnutí: renesance, reformace, revoluce, nenáboženská věda a demonizující technika – strhující rozlet Rudého jezdce Apokalypsy. Za Bílého jezdce bude učiněno všechno možné, aby byly věda a technika vysvobozeny z vlády demonizujících principů.²⁶ Vědu a techniku se pokusí spojit s transfyzičským věděním a etikou, donutit je pracovat jediné pro cíle všeobecného blahobytu, aby harmonizovaly, pokud je to možné, vzájemné vztahy mezi civilizací a přírodou. Specifikum techniky, její racionalita, účelovost a bezduchost se však nepřekonají jen tím, že před technikou budou postaveny vznešenější úkoly a jejím metodám bude vnučena etická kontrola. Tato vnitřní bezduchost a utilitárnost se uchová do té doby, než přijdou tyto vlastnosti techniky vhod vtělenému antibožu. Technický pokrok, vyvolaný nenáboženskou érou, zůstane v podstatě nevyřešeným problémem a jako vřed, který roste na organismu lidstva, se provalí na pomezí antikristova království.

Touha po moci a touha po krvi se tajně chvěje na dně mnohých duší. Ne-naleznou-li uspokojení v podmínkách sociální harmonie, dají popud k vytvoření doktrín, hájících takové sociální a kulturní přeměny, které by v budoucnu slibovaly ukojení těchto nepřekonaných vášní. A jiné bude trápit nuda. Přestane být hostem a stane se hospodářem v příbytku jejich duší, a kolizí zbavené společenské bytí se bude zdát fádním. Se smutkem, rozčilením a závistí se budou tyto

avanturistické povahy dozvídat z knih o životě jiných epoch, nasyceném dobrodružstvími, střety, zločiny a vášněmi. Zároveň s těmito individualitami se v lidstvu objeví ještě jedna vrstva: čím bude existence těchto lidí sytější, blahobytnější, tím trýznivěji je začne zraňovat sešněrovanost sexuálních projevů člověka pouty morálky, náboženství, tradice, společenské slušnosti, archaického studu.

Od doby rodového zřízení drží instinkt společensko-morální sebezáchovy nezávislý sexuální živel přísně na uzdě. Tato uzda by však stěží dlouho vydržela, kdyby se vyjadřovala pouze ve vnitřním sebepřekonání člověka; kdyby jí nepřicházelo na pomoc společenské přinucení v podobě sociálních a státních zákonů norem. Zdravý pud sebezáchovy říká, že uvolnění zákazů ze všech projevů sexuálního živelu bez rozdílu hrozí zničením rodiny, rozvojem pohlavních zvráceností, oslabením vůle, mravním rozkladem generací a koneckonců i všeobecnou degenerací – tělesnou a duchovní. Instinkt společensko-morální sebezáchovy je silný, ne však natolik, aby uchránil společnost před tímto nebezpečím bez pomoci státních zákonů, právních norem a obecně uznávané slušnosti. Zdravý instinkt je silný; když je však z instinktu sexuální svobody stržena vnější uzda, tento instinkt se často ukazuje být silnějším. Není třeba se bát pravdy: je třeba přiznat, že tento odstředivý instinkt je v té či oné míře potenciálně vlastní většině lidí. Potlačují ho vnitřní protiváhy i vnější přinucení, je utlačen, dřímá, ale je. Ó, sexuální sféra člověka v sobě tají výbušný materiál nepředstavitelné síly! Odstředivý instinkt společensko-morální sebezáchovy má vzájemně přitažlivý účinek, spojuje prvky osobního života každého z nás: díky němu je osobní život průměrného člověka určitou soustavou, jistou elementární uspořádaností, jež se podobá tomu, jak nukleony vytvářejí v mikrosvětě pevně spojené atomové jádro. Když se však najde přesvědčivé a okouzlující učení, které by ukoľebalo lidský strach z uvolnění instinktu absolutní sexuální svobody, dojde k morální katastrofě, kterou si ani neumíme představit. Uvolnění odstředivé energie, která je založena v tomto instinktu, by mohlo při přechodu v řetězovou reakci vyvolat tak drtivý společensko-psychologický převrat, že ho lze srovnat pouze s uvolněním nukleární energie v oblasti techniky.

Obávám se, že to, co teď říkám, zůstává pro mnohé nepochopitelné a nepřátelské. V naší společnosti příliš pevně zakořenilo podcenění významu sexuální sféry. A už zcela nepřijatelnou se zdá být myšlenka, že by právě tato sféra v sobě tajila takové ničivé možnosti. Lehce si dovedu představit, jak tato prognóza rozhoří příznivě nakloněného čtenáře, který ji velmi rychle označí za naprostý výmysl, jenž vznikl z toho, že ona sféra je zkalena nikoli u lidstva jako celku, nýbrž právě a jedinečně u autora samotného. Ach, kdyby tomu bylo vskutku tak! Není pochyby, že pokušení Dugguru zůstávají v psychice většiny z nás zatím mimo okruh uvědomovaného. Menšina, která nemá žádné podezření na jejich trans-fyzický zdroj a bojí se tato pokušení přiznat dokonce i sobě samému o samotě, si je přece jenom matně uvědomuje. Počítat, že lidé budou v těchto věcech upřímní ve vztahu k těm, kteří je obklopují, by bylo příliš naivní. Jen nepatrné množství lidí si tato pokušení uvědomuje zcela zřetelně, je připraveno neskrývat je v tajných

zákoutích duše, ale dát jim naopak při první vhodné příležitosti naprostou volnost. Většina, která je z tohoto hlediska nesmělá, se však stane nesrovnatelně odvážnější, když instance s nejvyšší autoritou – instance vědecké, společenské a nábožensko-státní – začnou proklamovat, že úplná sexuální svoboda je zcela nezbytná, že je neodejmutelným právem každého člověka, když jí začnou soustavou nejrozmanitějších opatření napomáhat, podporovat ji a chránit.

Toužit po moci budou stovky a tisíce. Toužit po sexuální svobodě budou mnohamilionové masy.

Vysvobození z pout Dobra – taková bude nálada mnohých a mnohých ke konci „zlatého věku“, a bude se zpočátku projevovat skrytě, později zcela zjevně a naléhavě. Lidstvo unaví duchovní světlo. Vyčerpají ho poryvy výš a výš. Zprotiví se mu ctnost. Přesytí se pokojné sociální svobody – svobody ve všem, kromě dvou oblastí: oblasti sexuální a oblasti násilí ve vztahu k jiným. Zapadající slunce se ještě bude růžově lesknout na mystériálech a chrámech Slunce Světa, na kopulích panteonů, na svatyních stichiálií s jejich výstupy vodojemů a teras. Ocelový soumrak demoralizace a šedavé mlhy nudy se však již začne rozlévat v nížinách. Nuda a touha po temných vášních zachvátí polovinu lidstva v tomto pokojném bezvládní. A lidstvu se zasteskne po velikém člověku, který by věděl a dokázal více než všichni ostatní, který by vyžadoval poslušnost ve všem za bezmeznou svobodu v jednom: v libovolných normách a podobách smyslné rozkoše.

Vždyť ani *Růžce Světa* nebude sestávat pouze ze světců, ale i z lidí nejrozličnějších stupňů mravního rozvoje. Úkoly celoplanetární církve získají od samého začátku obrysy tak ohromné, že prakticky nebude vůbec možné, aby se počet aktivních členů *Růžce Světa* omezil pouze na lidi vysoce ideové a mravně bezúhonné. Tvrdost zkoušek je opatření pochopitelně nezbytné, není to ale všelék. Jako je tomu v každém společenství lidí, dokonce i v tom, jež je založeno na těch nejvznešenějších ideálech, proniknou i do *Růžce Světa* lidé, kteří se nedokáží zbavit ješitnosti, touhy poroučet a slasti rozkazovat, závislosti na komfortu, netolerance a krutosti ve vztahu k jiným. I kolem *Růžce Světa* se vytvoří mlhavý egregor, jako se vytvářel kolem církví minulosti. Hloubka mystického vědomí jejího vedení bude bránit tomu, aby se tento egregor rozrostl do hutného klubka, jež by zaclonilo Arimóju. Úplné jeho zničení je však samozřejmě neuskutečnitelné. A je proto přirozené, že dokonce i v prostředí Nejvyšší Rady se najdou jednotlivci, kteří nedokáží odolat pokušením knížete tmy, a na nižších stupních svěcení se pak takových lidí najde časem značný počet.

V podmínkách široké ideové svobody ožije zpočátku tajné a později pak i zcela zjevné náboženství levé ruky. Vyroste jako jedovatý kvítek z masové touhy po temném vykupiteli z pout Dobra a jeho obsahem se stane uctívání Gagtungra jakožto jakéhosi Prométhea, věčného rebela, bojovníka za pravou svobodu pro všechny. Cílem tohoto kvazináboženství bude příprava lidí k uznání příštího anti-Logu.

Samozřejmě, lidstvo nebude trpět nedostatkem varování. Copak nevarovaly před ním již v daleké minulosti Evangelium, dokonce i Korán i Máhábhárata?²⁷ Copak bylo na Západě i Východě málo vizionářů, kteří hovořili o nevyhnutelnosti

příštího antikrista? Všechny pontifikáty *Růžce Světa*, počínaje sjednocením náboženství a konče okamžikem, kdy se ta zrudná bytost objeví na historické scéně, budou koncentrovat své úsilí na tuto výstražnou práci. V podmínkách té nejvyšší ideové a kulturní svobody však nebudou mít v rukou žádnou jinou zbraň kromě slova. Pod tlakem krajně levicových kruhů společnosti budou nakonec nepozorovaně sňaty poslední zákazy, které svobodu slova ještě omezovaly: zákaz porušení norem společenského studu a zákaz rouhání. Právě to otevře široký přístup předchůdcům velkého zplozence tmy k lidským srdcím.

Takových předchůdců se najde nemálo, zdá se však, že největší z nich se rýsuje jako tvůrce takové historicko-kulturní a sociálně-mravní doktríny, která zkonzcentruje pozornost právě na onen fakt, že i když má lidstvo mnoho svobod, zůstává stále jakoby otrokem sexuálních omezení, otrokem lživého studu, předsudků a staromódních norem – norem, které podporuje i *Růžce Světa* a celé zastaralé společenské zřízení. Zdá se mi, že kniha tohoto myslitele bude právě tou knihou *Otevřená cesta*, o níž Vladimír Solovjov předpokládal, že vyjde z pera samotného antikrista.²⁸ Nikoli, právě tento předchůdce, nejskvělejší, okouzlující, nejvtipnější z Francouzů se stane vládcem myšlení celé generace. Tento nositel temného poslání si bude stěží jasně uvědomovat, komu slouží a koho předchází. Při vši genialitě jeho umu bude jeho mystický rozum téměř zcela uzavřen. A když se vytoužený vykupitel zjeví, bude francouzský myslitel natolik ohromen jeho nadlidskou velkolepostí, že s jásotem a nadšením zvolá: „To je ten, jehož očekává celý svět a o němž jsem mluvil!“ – A až mnohem později, kdy přichází dosáhne úplné moci a odhalí svou pravou tvář, uzavře jeho předchůdce sám svůj účet se životem. Ano, bude geniálním myslitelem, ano, ano. Ale před tím, komu připraví cestu, se ukáže být trpaslíkem. Trpaslíky se ukáží být všichni, kteří žili v Enrófu v jakékoli zemi a v jakémkoli století, kromě jediného – Ježíše.

Bude to člověk? – Ano i ne.²⁹

Již jsem několikrát hovořil o tom, jak se během staletí a životů odívala do rouch z démonické hmoty – do temného šeltu, astrálu a éteru – monáda jednoho z římských císařů, kterou Gagtungr uloupil ze samotného Irolnu. Tato roucha byla utkána právě z démonické hmoty, z aggy, a nikoli ze siajry, jako je tomu u všech obyvatel Enrófu a u všech bytostí ve světech vzestupné řady. Dostí jsem hovořil o jeho poslední inkarnaci v Rusku a o tom, že v důsledku odporu sil Prozřetelnosti se tehdy Urparpovi nepodařilo učinit z něj temného univerzálního génia. *Podvakeráte* však nelze odvrátit, aby do této bytosti byly vloženy dary temné geniality: nyní již Urparp ví, jak má svého zplozence ochránit před těmito nepřátelskými transfyzičnými operacemi. Do Enrófu jej více nepustí do té doby, dokud mu nezajistí možnost plně disponovat všemi dary, které jsou nezbytné k úspěšnému naplnění historické úlohy antikrista. Geniální Stalinovo nadání v oblasti tyranie a jeho schopnost hypnotického zotročení lidských vůlí náležely mezi viditelné projevy těch úspěchů, jež lemovaly předchozí etapu práce v Gaššarvě na této bytosti, práce přerušené silami Světla. Poté co Stalin v Enrófu zemřel a byl znovu uveden do Gaššarvy, byla práce obnovena ve zrychleném tempu. Nebývalá

bytosť projde v Digmatu poslednú prípravnú etapu a v epoše sedmého či osmého pontifikátu sa tesne priblíži svému poslednému, osudovému zrozeniu.

Zdá sa, že miestom jeho zrozenia bude jedna z zemí Latinskej Ameriky, jeho zrozenie však samo o sobe sľubuje stať sa zcela zvláštnym. Lilith bude prinucená vzít na seba ľudskú podobu, aby sa stala jeho matkou, pričom podľa vôle Urparpa prijme túto podobu bez akéhokoli zrozenia: nebude potrebovať ani otca, ani matku, ani detskú; zjeví sa priamo cestou čierneho zázraku v podobe ženy. Jej krátkodobý život obestrujú zjevná porušenia prírodných zákonov, nadprirodzená púta sa strašlivými bytosťami iných svetov, kouzelnické príbehy a legendy. Telo budúceho anti-Logu počne nikoli z ľudského semena, nýbrž z sil samotného Gagtunga, krátko po narodení dieťa zmizí z Enrófu, jelikož jej poslanie už bude splnené. Lilith sa síce v ľudstve zjeví ešte jednou, tehdy však budú jej poslanie i ženská ľudská podoba iné; odlišne bude i samotné zjavenie, byť by bolo rovnako nepostižiteľné, ako tomu bolo v predchádzajúcom prípade.

Fyzické telo anti-Logu bude ako u všetkých ľudí z *siajry*.

Bude nejchytрейší z všetkých, ktorí kedy žili, genialitou bude nesrovnateľne prevyšovať všetky génie ľudstva, ešte pred svojimi tridsaťimi rokmi sa stane obecnou uznanou hlavou svetovej vedy. Myšlienkou dokáže bleskovo postihnúť i ty najsložitější vedecké a transzfyzické problémy, dokáže okamžite preniknúť do hĺbky najrôznejších disciplín, prírodovedných a humanitárnych, bude mať nadľudskú pracovnú výkonnosť, bezpríkladnú rozmanitosť nadaní, vrátane geniality poetické a sochaárske. Rada fundamentálnych objavov, ktorými sa závažnou rýchlosťou obohatí ľudstvo, a okázala dobrota k ľuďom mu právom získajú v očiach väčšiny obyvateľstva zemekoule tu najvyššiu autoritu. V niektorých vedeckých disciplínach uskutoční prevrat, rehabilituje niektoré z princípov magie, prehĺbi a doplní je vedutím, ktoré budú plynúť do okruhu jeho myšlienok z jeho vyššieho, nevyčerpatelného, samotným ďablom obohacovaného rozumu.

Bude ohromovať nádhernou, leč strašlivou krásou. Podľa rysov obličej bude dosť ťažko vymedziť príslušnosť tohoto človeka k niejakému národu, dokonca ani k určitej rase; bude sa zdať syntetickým ztutelnutím ľudstva v jednej tvári.

Ve veku okolo tridsať rokov prijme duchovnú hodnosť a brzo sa stane jakoby druhým človekom v ľudstve, ktorý sa zjevnou pokorou očakáva hodinu, kedy smrť najvyššieho duchovného vutca mu dá právo, aby pomocou celosvetového referenda sa korunoval tiarou sám.

A príjde čas, kedy dosáhne veku tridsať rokov – veku, v ktorom zakončí svoju pozemskú poutu Ježíš, veku, ktorý nese pečeť smrti a vzkutšenia Planetárneho Logu. U ľudí, ktorí majú výjimečné mystické nadanie, býva tento vek nezriedka hranicou, kedy sa vytvára nezničiteľné pouto jejich bdutého vedomia s monádou. Práve v tomto veku vykoná tento človek svoj prvý ohromujúci zázrak – akt vskutku bezprecedentný: své fyzické telo, ktoré až dosiaľ sestávalo z *siajry*, premení v telo sestávajúce z *aggy*. Za celú dobu existencie Enrófu sa na Zemi poprvé objaví bytosť oděná nikoli ve fyzické telo, nýbrž v *karroch*. Minúta této proměny bude pro něj minutou oslepující radosti, neboť to vskutku bude ten největší z triumfů,

jenž od něj do nedozírné dále odsune nebezpečí tělesné smrti. Lidé pochopitelně proměnu ihned zaznamenají, nikomu se však nepodaří postihnout ani její smysl, ani její mechanismus. Vnější lidská podoba proměněného zůstane téměř stejná, začne však vyzařovat nevýslovnou hrůzu všem, kdo jej spatří, byť i na velkou vzdálenost. Člověk, který se dotkne karrochu, bude jakoby zasažen elektrickým proudem. Je ovšem pravda, že triumfující hypnotická síla k němu přitáhne mnoho žen, přičemž množství těch, jež tato bytost bude mít, když poněkud zmírní ubíjející síly svého doteku, bude vskutku nespočetné. Později se však přestane omezovat a každá jeho souložnice zaplatí životem za několik vteřin rozkoše. Karrochu nemůže ublížit ani dýka, ani jed, ani střelný prach, ani dynamit. Zahubit by jej mohla pouze termojaderná zbraň; později se také najdou zoufalci, kteří se o něco takového pokusí. Všechny záměry tohoto druhu však budou odhaleny dlouho před jejich uskutečněním. Vzrušení, které vyvolá proměna anti-Logu v *Růžích Světa* a mezi vším obyvatelstvem, bude nesmírné. Nejvyšší duchovní vůdce bude zavražděn. Když divotvůrce uskuteční zfalšované referendum, vloží na sebe tiáru a prohlásí se za zvěstovatele Světového Ženství, zdůrazní nesmírnou sílu své kouzelnické moci tím, že vyvolá novou, všem viditelnou inkarnaci Lilith, kterou bude vydávat za vtělení Zventy-Sventány. V až dosud monolitním společenském uspořádání světa dojde k neodvratnému rozkolu. Polovina lidstva, zvláště pak národy Asie, odmítne uzнат uzurpátora a zvolí si jiného nejvyššího duchovního vůdce. Druhá polovina se však před uchvatitelem skloní jako před absolutním vládcem, odpadne od *Růžích Světa* a obnoví instituce politického a společenského násilí. Je samozřejmě, že objektem násilí se stanou ti, kteří odmítnou podřídit se vůli antikrista.

Temné záznaky se budou množit a budou ohromovat vědomí lidí až do samotných základů. Vyprávění o zázracích Kristových se budou zdát nicotnými. Pozvedne se a po tváři země se začne šířit vlna šíleného entuziasmu.

Od *Růžích Světa* postupně odpadnou všechny země – některé dobrovolně, jiné v důsledku násilí či klamu. Anti-Logos ve svých rukou soustředí veškerou moc nad celou planetou.

Uzurpátorovi se však nepodřídí pravý nejvyšší duchovní vůdce. Nepodřídí se mu taky miliony, dokonce stovky milionů lidí v různých zemích světa. Nastane epocha pronásledování, které bude rok od roku narůstat svými měřítky, metodami i svou krutostí. Gagtungrova vychytralost přitom dokáže obrátit ve svůj prospěch dokonce i heroický protest širokých mas. Onen neúspěšný kandidát na antikrista, který byl poražen předchozím vtělením knížete tmy a spáchal sebevraždu ve finále druhé světové války, se nyní zjeví jako samozvaný vůdce, který za sebou povede do boje s vládcem světa davy nespokojených. Přitom bude zuřivě obviňovat *Růžích Světa* ze slabosti, z neodporování a bude tvrdit, že v zápase se zplozencem tmy jsou dobré všechny prostředky bez výjimky. Toto hnutí odtrhne od *Růžích Světa* ty, které nedokázal odtrhnout antikrist, a bude samo temné skrz naskrz, zatáhne mnohá srdce do víru zuřivé zloby, krutosti a pustošivé nenávisti.

Stoupenci *Růžích Světa* půjdou na mučednickou smrt, aniž by pozdvihli zbraň. Nakonec bude *Růžích Světa* zakázána. Zdá se, že poněkud déle bude trpět kult

stichiálií, který bude postupně znetvořen ve smyslu uctívání Lilith a démonek Dugguru. Objektem pronásledování se poté stanou jakékoli stichiálie Světa a jednotná všelidská Církev odejde do katakomb. Tehdy právě začne ona řada tragických pontifikátů, jež se pokaždé skončí záhubou nejvyššího duchovního vůdce, řada, která se bude jako zlatá girlanda táhnout skrze jeden a půl či dvě století a dosáhne dne a hodiny druhého příchodu Kristova.

Anti-Logos však dosti dlouhou dobu nebude popírat ani Ježíšův život v Palestině jako historický fakt, a dokonce ani onen mystický fakt, že se do Ježíše vtělila Bohem zrozená monáda, která je vyjádřením Boha-Syna. Učení anti-Logu se však bude dynamicky rozvíjet a od etapy k etapě měnit, projde celou řadou metahistorických a bohosloveckých falzifikací, jež budou postupně Kristův význam stále snižovat, přejdou v jeho naprosté vyvrácení, až se nakonec nade vším, co je spjato s jeho jménem, spustí opona hrobového mlčení. Projde i tou etapou, kdy se anti-Logos prohlásí za vtělení Boha-Otce a ženu, jejíž podobu na sebe vzala za pomoci ďábelského kouzla Lilith, prohlásí za vtělení Věčného Ženství. Temných zázraků, které to budou potvrzovat, bude příliš mnoho a budou příliš ohromující, než aby se většina lidstva odvážila mít pochyby o pravdivosti tvrzení těchto dvou nadlidských bytostí. Antikrist vytvoří kolem sebe a vtělené Lilith rouhavý kult světového souložení a před tváří všech se budou odehrávat mezi nimi mrzké děje, zahalené do pohádkových efektů a omamující velkoleposti, které budou jakoby odrazem kosmického sňatku dvou hypostází Trojice v našem světě.

Hnus a nadpozemská hrůza zachvátí mnoho lidí. Dokonce i miliony těch, kdož byli dříve vzdáleni otázkám náboženství, kdo byli ponořeni do starostí svého maličkého světa či do umělecké tvorby a vědeckých výzkumů, pocítí, že před nimi stojí jakási volba, jediná a natolik hrozná, že ve srovnání s ní jsou i mučení a popravy nepatrnou maličností. Tehdy se právě projeví plody duchovní práce osmi pontifikátů *Ríše Světa*. Tehdy se právě od zplozence tmy odvrátí nesčetné davy těch, kteří by bez této výstražné, vyjasňující, výchovné práce nevydrželi tváří v tvář proudu temných zázraků a okouzlení nadčlověkem, spojujícím nekonečnou sílu rozumu s cynicky odvážnou zlobou činů. Téměř třetina obyvatelstva Země bude zachvácená entuziasmem mučednictví. Nelze vyčíslit, jakými zástupy heroických duší se tehdy naplní Arimója. Avšak ještě většími zástupy těch, kdo se dopustili odpadlictví od Boha a dovolili Gagtungrovu zplozenci, aby rozložil jejich duše, se naplní vrstvy odplaty.

Nepřetržitý, tisíce forem nabývající, vyhrocený zápas světlých a démonických sil se začne přibližovat ke svému vyvrcholení. Tento zápas, který zuří v desítkách vrstev Šádánakáru, vstoupí do etapy nepřetržitých bitev synklétů, daimónů, andělů – všech sil Prozřetelnosti s neviditelnými netvory, zplozenci a spojenci Gagtungrovými a Vogléjinými. Tito zplozenci budou mohutní a nebudou se moči vtělit v nižších světech. Jejich činnost v pěti- a šestirozměrných světech se však bude promítat i do Enrófu, bude se vyjadřovat v rozpoutání sexuálního žívu, v narůstání žízně po krvi, v duši ubíjejícím technickém pokroku, v systematickém ničení všech, kteří se duchovně pozvedli nad celkovou úroveň demonizovaného

lidstva, i v mnohém jiném, co si dnes nedokážeme ani představit, ani pochopit. Je jasné, že voje Synklétů budou poskytovat všemožnou pomoc těm lidem, kteří budou zde v Enrófu odporovat antikristovi. Jejich inspirace pomůže, mimochodem, nalézt způsob, jak oslabit trýzeň mučení a poprav. Tyto způsoby budou zčásti spjaty s metodikou vnitřní práce, s rozvojem některých v člověku založených vlastností, které dosud dřímou, zčásti pak s objevem neviditelných prostředků odstraňujících bolest: objevem, který vnuknou bratři Synklétů.

Po určité době, kdy antikrist pocítí, že se jeho moc definitivně upevnila, za pomoci šikovných filosofických triků podrobí přezkoumání vlastní variantu výkladu své osoby jakožto vtěleného Boha-Otce. Odhodí poslední masku, jelikož ji už nebude potřebovat, a ideální soustava násilí odvrátí možnost jakýchkoli protestů, snad kromě několika jednotlivců. Předchozí ideologická etapa upadne do zapomenutí. Namísto Boha-Otce bude veřejně provoláno jméno Velkého Trýznitele a namísto Ženství – Velké Nevěstky. Za Ženství se vydávající vtělená Lilith začne střídat nestydaté počínání s anti-Logem s orgiemi mystérií, které budou zpočátku přístupny všem, později v podstatě všem. Vtělená Lilith bude vyzařovat světlo nevyjádřitelné krásy, připomínající měsíční svit. Dotyk jejího těla vyvolá nikoliv nějakou obdobu úderu elektrickým proudem, nýbrž naopak nevyslovnou rozkoš pro každého člověka, v jehož paměti zcela uhasnou poslední záblesky čehosi vyššího. A jelikož již pohled na anti-Loga a Lilith bude působit čarovnou silou, budou tyto orgie a děje přenášeny do všech koutů Země za pomoci technických vymožeností, jež budou připomínat televizi našich dnů, zanechají však samozřejmě vynálezy 20. století daleko za sebou.

Jiné vynálezy, které lze přirozeně očekávat od techniky 22. či 23. století, umožní vládě uskutečňovat dokonalou kontrolu psychiky každého z obyvatel zeměkoule. Čtení myšlenek na velké vzdálenosti přestane být děsící utopií: stane se naopak všední vědecko-technickou realitou. Synkléty chránění činitelé *Růžce Světa* se budou bránit ve svých katakombách a rozpracovávat soustavu psychické a trans-fyzické ochrany. Tato ochranná soustava, kterou si nyní nemůžeme samozřejmě ještě představit, však bude velmi obtížná a osvojit si ji budou moci jen nemnozí. V té či oné míře ji budou ovládat všichni nejvyšší duchovní vůdcové, nepřítel se ale naučí vyhledávat sebemenší trhliny v této soustavě a stavět proti obraně Světa svou zbraň. Proto jako oběti anti-Logu zahynou dříve či později téměř všichni, kteří se před ním neskloní. K okamžiku střídání eónů bude počet těch, co vydrželi, čítat stěží stovku lidí na několik miliard d'áblolidstva.

K polovině tohoto panování bude dovršena práce na fantastické, neslýchané falzifikaci dějin. Za padesát či sedmdesát let budou postupně zničeny všechny knihy a památky svědčící o tom, že lidstvo kdysi mělo světlé kulty, vysoká filosofická učení, krásné umění, vznešenou literaturu, hrdiny, světce, génie – všechno to, co pochází od Boha. Všechny chrámy, které se uchovaly z minulých dob, budou smeteny z tváře Země, nebo přeměněny v démonoslužebné chrámy Gisturgovy, Urparpovy a Velké Nevěstky, přičemž k nepoznání změní i svou architektonickou podobu. Mnohé z nich se změní na komolé kuzele či čtyřstěny, komolé

jehlany a budou připomínat palácové démonoslužebné chrámy Drukkargu, které však svou velkolepostí zdaleka předčí. Přijdou generace, které ani nebudou tušit, že kdysi v minulosti existovali Kristus a křesťanství. Všechny představy těchto generací o minulých stoletích nebudou jen zkomoleny, ale budou téměř zcela lživé, jelikož k tomu povede výchova v teoriích vymyšlených anti-Logem a představujících historickou perspektivu tak, jak mu to vyhovuje.

Je zajímavé, jakému výkladu budou tehdy podrobeny osobnost a historická úloha předposledního antikristova vtělení. Vládce světa bude v hloubi duše prožívat pocit vzdáleně podobný studu, když bude vzpomínat na vlastní omezenost, slepotu a předlouhý řetězec hrubých chyb, kterých se dopustil za předchozího vtělení. Postará se o to, aby lidem neproblesklo ani mlhavé podezření, že druhým vůdcem světového revolučního hnutí byl kdysi právě on. Ovšem odsouzení tohoto vůdce či ironický postoj k němu budou pro každého neopatrného revizionistu znamenat okamžitou smrt, neboť pýcha vládce mu nedovolí, aby strpěl jakýkoli výsměch, ani svým starým chybám, kterých se dopustil v minulých staletích. A tak se Stalinův obraz opět ocitne na piedestalu; zesnulý vůdce bude prohlášen za největšího z činitelů minulosti, který ovšem ještě nemohl být z pochopitelných důvodů absolutně dokonalý, nemohl všechno postihnout a obsáhnout.

Ustavením povinného kultu Gisturga a Fokermý propukne úplný a všeobecný čarodějnický rej. Věda, filosofie, umění, společenské instituce, zákony – všechno bude zaměřeno na to, aby roznítilo sexuální živel. Všechno zvrácenosti budou kázány všemi způsoby a oslavovány jako projevy pout zbaveného ducha. Čím veřejněji budou ukájeny, tím více chvály a nadšení se bude dostávat hrdinům. Medicína zvítězí v této době již téměř nad všemi nemocemi, paraziti a škodliví mikrobi budou zničeni, hygiena se dostane na takovou úroveň, že z obydlených center zcela zmizí prach a špína. Tyto sterilní ulice a tato čistota zarážící náměstí měst se změní v arénu nejružnějších druhů a forem masové nestoudnosti. Pracovní den bude omezen na minimum, volný čas bude téměř neomezený; ty zájmy, jejichž uspokojení vyplňovalo volný čas lidí v epoše *Růžže Světa*, odumrou a budou povětšinou nahrazeny zájmy sexuálními, jež budou tak rozmanité, tak rafinované a vypjaté, že si to ve 20. století ani nedokážeme představit. Lidská města se změní na obdobu měst Dugguru, ovšem s tím rozdílem, že zde bude uráženo samo Slunce.

A přece jen ještě nebude dosaženo absolutní sexuální svobody pro všechny. Pro všechny občany, kromě, samo sebou se rozumí, antikrista a jeho elity, zůstanou uchovány zákazy takových projevů, nebo lépe řečeno zvráceností, jež jsou spojeny s trýzněním. Slasti tohoto druhu budou povoleny pouze těm, kdo těsně spojí svoji činnost s policejní soustavou a se službou státní bezpečnosti. Není obtížné si představit mravní podobu bytostí, které budou vytvářet kádry těchto profesionálních sadistů.

A nakonec si pouze pro sebe kníže tmy vymíní právo na tu rozkoš, kterou mu poskytuje lidojedství, nikoli v přeneseném, nýbrž v přímém smyslu. Je pravděpodobné, že slastný pocit, který bude v oněch hodinách pociťovat, spočívá

nejen v ukojení pohlavního, byť i zcela zvráceného instinktu, nýbrž se s ním pojí i ona satanská chlípnost, kterou d'ábel prožívá v okamžiku, kdy hází výzvu těm nejzákladnějším božským i lidským zákonům, kdy popírá duchovní kořeny svědomí, morálního strachu a studu.

Rozkoš zesílí i vědomí beztrestnosti.

Netvor se bude opájet tím, že si může dovolit absolutně všechno a přitom nejen donutit lidstvo hledět na tyto hanebnosti, ale i vyvolávat v jeho mravně rozvrácené většině smíšené pocity nadšení, závisti, hrůzy a úcty. Je zřejmé, že něco podobného nutilo ve své době takové despoty, jako byli Caligula či Nero, k takovým skutkům, v nichž se sadismus spojoval s veřejnou demonstrací vlastní duchovní nestoudnosti. Nemohli však mít vědomí naprosté beztrestnosti: jedni se třáslí o svůj život, jiní – před obrazy pekelných muk. Pouze kníže tmy bude zcela osvobozen od obou těchto druhů strachu, který jim otravoval hodiny rozkoše.

Dokonalou bezstarostnost si může dovolit pouze ten, jehož fyzické tělo je nezranitelné a má takové vlastnosti a schopnosti, které o mnoho převyšují fyzické vlastnosti lidí. Tyto schopnosti antibožského karrochu budou růst z desetiletí na desetiletí a dosáhnou nakonec takové síly, že anti-Logos bude ohromovat a děsit lidi tím, že se zjeví současně ve třech čtyřech bodech zeměkoule. Mnozí si ze začátku budou myslet, že se zde jedná o nějaké jeho dvojníky, avšak kníže tmy rozbije tuto dětskou hypotézu tím, že se počne zjevovat lidu najednou ve všech svých podobách na jednom místě, přičemž nejdříve spojí tyto podoby před očima všech v jednu a pak tuto podobu rozmnoží.

Tyto zvláštnosti jejího karrochu onu bytost zcela osvobodí od jakéhokoli strachu z násilného přerušení její fyzické existence. Co se přirozené smrti týče, pak úspěchy demonizované vědy povedou k tomu, že zcela reálně vyvstane otázka prodloužení života na neomezeně dlouhou dobu, v každém případě alespoň pro toho, kdo má karroch. Při vši mohutnosti a jasnosti jeho rozumu, při vši ostrosti jeho transfyzického zraku bude Antikristovi vlastní tatáž aberace, jež je vlastní všem démonickým bytostem: víra v konečné vítězství. Bude přesvědčen, že není podroben fyzické smrti, a tudíž ani záhrobní odplatě, že je dostatečně silný, aby dosáhl tělesné nesmrtelnosti, že postupně rozšíří svou moc na mnohé jiné vrstvy Šádánakáru a dokonce i na planety jiných hvězdných soustav a že bude časem schopen libovolně měnit svá těla, bleskově přecházet z vrstvy do vrstvy, ze světa do světa cestou samočinné transformace. Je sice pravda, že takovéto sny zůstanou pouhými sny, ovšem anti-Logos vskutku dosáhne samočinného přechodu do šrástrů a zpět, a prodloužení jeho života v porovnání s obvyklou lidskou hranicí se stane reálným historickým faktem; proto bude jeho panování trvat více než sto let a možná i déle.

Bude připravena soustava mimořádně složitých a svým vědecko-technickým rozmachem bezprecedentních opatření, jež budou mít na zřeteli přizpůsobení povrchu Marsu a Venuše k tomu, aby je mohly obývat přebytky lidstva. Bude také vysláno několik expedic na planety jiných hvězdných soustav, na Zemi se však tyto expedice nevrátí. Co se týká Venuše a Marsu, vládci světa se nepodaří dovést

tyto záměry do konce a okamžik střídání eónů na zemi zastihne povrch sousedních planet téměř stejně tak neobývaný lidmi, jako je tomu i dnes.

Absolutně svoboděn od strachu, bude stejně tak svoboděn i od touhy po lásce – potřebě, která mu byla známa ještě v dobách předchozí inkarnace. Stalin ještě chtěl, aby se ho nejenom báli, ale aby jej i zbožňovali. Antikrist už potřebuje jenom jedno: aby byli všichni bez výjimky přesvědčeni o jeho nezměrné převaze a projevovali mu absolutní poslušnost.

Všeobecný blahobyt bude mezitím stále vzrůstat a reglementovaný pracovní den bude zredukován na minimální časový interval. Technická inteligence, o níž se opíral anti-Logos, když dělal své první kroky, získá privilegované postavení a lidstvo opět vstoupí do období závratného technického pokroku, byť se i představy o uspořádání světa, metody výzkumu a formy techniky budou velice lišit od současných. Z klasického materialismu nezůstane již ke konci 20. století kámen na kameni, obraz světa se ukáže být nezměrně složitějším, ve 23. se pak jedinou ideologií, povinnou pro všechny, stane ta, kterou vytvoří antikrist. Při vši své bezduchovnosti byla materialistická doktrína přece jen méně škodlivá než tento skrz naskrz demonizovaný světový názor budoucnosti. Je eticky zdravější a není náhodou, že jí vytvořené a jí prosáklé společenské zřízení drží odstředivý sexuální instinkt na strohé uzdě, a dokonce se i někdy dostává, jak tomu bylo na počátku Velké revoluce v Rusku, až ke svéráznému asketismu. Kvazináboženství, jež lidstvu vnutí antikrist, nebude vůbec prosté duchovnosti v širokém smyslu toho slova. Zápas s duchovností je nezbytný pouze v určité etapě, aby vyčistil místo pro rozšíření a zahlcení lidského rozumu a vůle duchovností démonickou, jejíž filosofické a náboženské formy si lze zatím představit velmi obtížně. Může-li bezduchovnost zavinit v každém případě pouze to, že v posmrtném životě je duše svržena do očistců – Skrivnu, Agru a Dromnu –, pak démonická duchovnost bude vtahovat duši do transfyzických vírů mnohem strašlivějších a hlubších. Jednou z nich bude vrstva, která se nyní zatím pouze připravuje – Cebrumr, kde bude nad demonizovanými šelty a astrály lidí panovat egregor celosvětové antikristovy anticírkve. Další víry budou vtahovat do světů magmatu a jádra, třetí – do Dugguru a do měsíčního pekla, jež vytváří Vogléa. Bude existovat i takový vír, skrze nějž se budou vyvolenci zla pozvedat ve svém posmrtném životě do temných výšin, do Digmatu, kde budou odsouzeni k tomu, aby po nedožitém tisíciletí otročili Gagtungrovi.

Elementy černé magie – nikoli té, kterou známe z dějin starověku a středověku, nýbrž mnohem účinnější, rozpracovanější a hlubší – se slíjí do jednoho celku s vědou, skrz naskrz ji prosáknou a zdemonizují a vládce bude toto satanské vědění používat k tomu, aby zaprvé rozšířil své panství, a zadruhé aby pro lidstvo vytvořil podmínky takové rozkoše, která bude vyvolávat to, že se lidé budou stále více a více podrobovat zájmům uspokojení smyslnosti, vytríbené až do neskutecných forem. Ti, u nichž bude ještě uchována schopnost usilovat o něco obecnějšího, budou zapojeni do uskutečnění grandiózních technických opatření, která budou jakoby užitečná pro celý svět. Vskutku užitečné bude přitom omezeno na

nulu jinými opatřeními nebo svými vzdálenými důsledky. Budou dokonce završeny některé projekty *Růžže Světa*: oteplení polárních oblastí, nebo kupříkladu úplné přetvoření lesních houštin tropů a pustin. To vše bude však dosaženo takovými technickými prostředky, jež vyvolají katastrofické vyčerpání a paralýzu všech temných i světlých stichálií přírody. Když se útok strojové civilizace na přírodu začne uskutečňovat ve všeobecných měřítcích, veškerá krajina zemského povrchu se promění na dovršený obraz antipřírody, ve střídání urbanizovaných polozahrad a mrakodrapů. Stichiálie budou v Enrófu odtrženy od svého prostředí. Řeky a jezera, louky a pole Země se stanou duchovně prázdnými, mrtvými jako řeky a stepi Marsu, vykleštěné pozůstatky rostlinstva pak budou udržovat pouze všude rozlitá arungvila-prána a mechanicky setrvačně působící klimatické a horotvorné procesy.³⁰ Tato vnitřně zpustošená a na pohled zmražená příroda nedokáže v žádném případě vyvolat ani estetické, ani panteistické city, a láska předešlých pokolení k přírodě se stane psychologicky nepochopitelnou.

Na počátku svého panování pozdvihne vládce uprostřed Alp hlavní město světa. Tam bude jeho hlavní sídlo. A na konci jeho panování se bude toto město pyšnit ohromující velkolepostí, jeho obyvatelstvo pak dosáhne cifry několika desítek milionů lidí.

Je samozřejmé, že i v dobách neomezené tyranovy moci se najde nemálo lidí, jejichž vnitřní podstata se bude bouřit proti tomu, v co Antikrist proměňuje lidský život. Kontrola psychiky však umožní vyjavit takovéto zaměření mysli v samotném zárodku a jen nemnohým jedincům se podaří ovládnout soustavu duchovní ochrany dříve, než budou fyzicky likvidováni. Nezměrně větší počet těch, u nichž se zachová jiskra lidskosti a záblesk svědomí, upadne v zoufalství. Počet sebevražd dosáhne neuvěřitelné výše. V tom případě však budou karmické důsledky sebevraždy jiné, než je tomu dnes: z hlediska posmrtného života duše se dokonce i samovolný odchod ze života stane menším zlem než pokora vůči antikristovi a ztráta lidského jména.

Ať však bude počet sebevrahů sebevětší, zůstanou přece jenom v menšině. S každým novým pokolením se z vědomí miliard budou stále více stírat odlesky vlivu *Růžže Světa*. Poslední živí svědkové jejího soumraku brzy odejdou ze života; budou je následovat i ti, kteří si ještě uchovali zrníčka vědění historické pravdy, jež získali od předešlých generací. Všechna písemná či jiná svědectví, nebezpečná pro antikrista, budou zničena; za přechovávání takových materiálů bude stanovena mučivá smrt. Stejná smrt postihne i ty, v nichž pochopení pravdy vznikne nezávisle na jakýchkoli knihách, zcela mimovolně, a kteří se pokusí podělit se s kýmkoli o tuto duchovní zkušenost. Není si tak už těžké představit duchovní portrét těch pokolení, která se na rozmezí 23. a 24. století stanou téměř jedinými obyvateli Země. S očima, které si od dětských let zvykly každodenní podívané na ty nejrafinovanější mravní zvrhlosti, s rozumem, který je zaměřen pouze na hledání nových a nových druhů smyslné rozkoše či na definitivní zpustošení přírody, se svědomím, které bylo zardoušeno stoletým hlásáním amoralismu, s výhonky vyšších hnutí duše, které byly až do kořene zadupány společenským výsměchem,

s vědomím, z něhož byly vykleštěny ty nejmenší dohady o jiných hodnotách a epochách ozářených jinými ideály, budou tito nešťastníci již v létech své mladosti představovat nikoli lidi, nýbrž jejich ubohé a hrozné karikatury. Mládí se pro ně stane tou věkovou hranicí, kdy je už vyzkoušeno všechno možné, kdy je tělo již vyžilé a duše již smrtelně přesycena a existence se prodlužuje pouze setrvačností.

„Století horší předešlých
Vám i mně bude skutkem
Nebe zacloní hnusný hřích
Na tvářích lidí zmrzne smích
Nebytí smutkem.“⁶³¹

Tak bude po smrti na Zemi odcházet pokolení za pokolením do světů Odplaty a tyto světy podobny kuchyním pekelným budou jako nikdy předtím vířit hustými, mastnými, nikdy nevysychajícími klubky gawachu. Žádné světové války, revoluce a represe, žádná masová krveprolití by nemohly zrodit gawach v takovém množství a nakrmit jím démonické pluky, aby se tak nepředstavitelně rozrostly.

Kníže tmy začne nedlouho před koncem svého panství hledat cesty k takovému potrestání nepokořených, jež by zpochybnilo i případné příští vítězství Světla v pozemském Enrófu. Velmi dobře ví, že i jakkoli trýznivá fyzická likvidace jeho nepřátel vysvobozuje jejich šelt, že astrál pozvedá duše do Synklétu Arimóji a rozmnožuje tím mohutné voje Světla. Začíná proto pracovat na tom, aby našel způsob zničení samotného šeltu nepokořených; kdyby se to podařilo, rozrůstání světlého tábora by zcela ustalo a monády, jejichž šelt by byl zničen, by musely začínat utváření celého svého řetězce znovu.

A vůbec, lidstvo ani ve svém démonizovaném aspektu antikrista neuspokojuje. Ano, bude mu ještě zapotřebí jako zdroj gawachu. Ovšem jako živí obyvatelé Enrófu, uskutečňující jeho plán, nemohou vyhovět jeho požadavkům. Na lidi se prostě nedá spolehnout: v zářivém Irolnu bude přece jen nad každým z nich bdít jeho nejvyšší „Já“ a dokonce i v rozložené duši bude dřímat potlačovaná, avšak neuhasitelná jiskra svědomí. Dokonce i samotné zoufalství, prostrace a odpor k životu, jež mnohé nakonec zachvátí, budou pro antikrista nesnesitelné. K čemu je mu intelektuální paralýza, jež přichází po přesycení a zoufalství? Takovéto bytosti nejsou schopny dále rozvíjet démonizovanou vědu a techniku, ovládnout vesmír a přetvořit jej podle ďáblova obrazu. Bude zcela nezbytné, aby byly do Enrófu uvedeny ony vysoce inteligentní démonické bytosti, které to očekávají a o to usilují ve svých infrafyzických zemích na rubu světa. A kníže tmy provede ještě jeden zázrak – nikoli menší, než byla přeměna jeho fyzického těla v karroch: za pomoci vtělené Lilith zrodí smečku pololidí-polojigvů; ti se budou od lidí málo lišit svou podobou, budou mít týž šelt, který měli ve svých předpeklich – šrástrech; jejich fyzické tělo bude taktéž, pokud lze použít toto slovo, karrochizováno. Budou se velmi rychle rozmnožovat jako ryby, během dvou tří generací

dosáhnou počtu téměř milionu jedinců a vezmou na sebe řízení lidstva s příslibem úplného zmizení člověka ve vlastním smyslu z tváře Země. Vzájemné míšení lidí a polojigvů bude naprosto vyloučeno: pro lidi bude trýznivé, a bude zcela neplodné.

Antilidstvo zaplaví tvář Země. Rozmnožující se polojigvové budou potřebovat prostor. Aby byl uvolněn, vládce světa obrátí svůj zhoubný pohled především na svět zvířat. Nevím, jaké motivy použije, aby zdůvodnil naprosté vyhubení zvířecích druhů, mezi nimi i těch, které byly již dávno pozvednuty úsilím *Růžce Světa* k rozumnému a tvořivému bytí. Je docela možné, že žádné motivy ani potřebovat nebude, neboť si jej nikdo nedovolí volat k zodpovědnosti. Zvířecí svět bude v každém případě vyhuben a bývalé přírodní rezervace a zóny zvířat se začnou připravovat na přijetí a nakrmení miliard polojigvů. S týmiž cíli se začne uskutečňovat i projekt přizpůsobení povrchu sousedních planet možností organického života.

Katastrofa nastane pro knížete tmy zcela neočekávaně a navzdory jeho absolutní víře ve vlastní nekonečná vítězství a beztrčnost.

Bude způsobena tím, že monáda imperátora, kterou pro něj kdysi unesl Gagtungr a bez níž není možné jeho přebývání jako živé bytosti v Enrófu, bude nakonec vysvobozena. Sám Spasitel Kristus se pro ni zjeví v Digmatu, fialový oceán se před ním rozestoupí, Gagtungr se v nepopsatelné hrůze vrhne do Šogu a nešťastná monáda bude pozdvížena do nedostižných pro něj výšin. Její pouto s původním majitelem, vězněným v Gaššarvě, bude obnoveno a vazby s hmotnými rouchy antikristovými přet'aty. Podstata katastrofy bude spočívat v tom, že kníže tmy začne pojednou padat, přesněji řečeno – propadat se skrze všechny vrstvy předpekli, protne jako blesk světy Odplaty, Magmatu, Jádra a skrze Dno Šádánakáru vypadne z bramfatury na čas zcela zbavené Dno Galaxie.

Katastrofa vypukne v našem světě před očima mnohých živých lidí a polojigvů, v okamžiku jedné z nejtriumfálnějších apoteóz anti-Logu. Ohromeným davům se bude tato událost jevit tak, jako by karroch této bytosti, který všem vnukal chvění mystické hrůzy a byl až do tohoto okamžiku zcela nezranitelný, začal pojednou ztrácet svou zřejmou hutnost a pomalu se proměňoval v mlhu. Vládce světa začne pojednou chápat, co se děje, a bude se chovat tak, jak ho ještě nikdo nikde neviděl: za zoufalého řevu se začne chytat všeho, co mu přijde pod ruku, bude výt jako zvíře a tak postupně během hodiny zmizí z očí lidí.

Naopak katastrofa, kterou se dovrší pozemský život posledního vtělení Lilith, nebude mít ani jednoho diváka. Okamžitě po záhubě antikristově zmizí neznámo jak a kam. Ve skutečnosti se její tělesná podoba rozpadne beze stop na výchozí komponenty. To nikdo nebude vědět a budou ji dlouho hledat. Objeví se dokonce i samozvané nástupkyně, ale, samozřejmě, žádná z nich nedokáže do konce vydržet takovouto nelidskou úlohu. A nemálo lidí skoncuje se životem steskem po té, jež nenávratně zmizela.

Kapitola 5

STŘÍDÁNÍ EÓNŮ

Zánik toho, kdo neomezeně vládl lidstvu po dobu více než sta let, vyvolá vlnu neobvyklého vzrušení a bezprecedentních zmatků mezi obyvatelstvem zeměkoule pro svou neuvěřitelnost a nepochopitelnost. Tento nadlidsky mozek, jedinečný svého druhu, který za všechny uvažoval, za všechny rozhodoval a plánoval život, zmizí z Enrófu v jednom okamžiku. To smete všechny vžité představy a plány a zviklá celou předtím vypracovanou ideologii. Čím větší moc shromáždí ve svých rukou antikrist, tím více se bude po jeho zániku lidstvo podobat kolu bez spojovací osy, kdy se špičky rozsypou na různé strany a loukot' se bezcílně a neřízeně kutálí kamsi dál.

Rozsypávající se špiče bude představovat elita antikrista, která se skládala převážně z polojigvů a byla tlumočnickem jeho vůle národním masám. Zpočátku moc automaticky přebere ona. Místo jednoty však v ní začne krutá pralice, jak to vždy bývá mezi démonickými bytostmi, které přestane spojovat princip tyranského násilí. Vzájemné požírání ve společenské špičce budou provázet chaotické výbuchy nevázaných vášní v masách a kvas nikým neřízených rozumů.

Nenávist ke zmizelému vladaři, která se dříve jen mlhavě rodila v duších, propukne a živelně se projeví zvláště poté, co lidstvo pocítí nebezpečí, že bude vytlačeno polojigvy. Mnohé bude přehodnoceno: temná kouzla, která budou nyní pokládána za podvod, i zničení živočišné říše, ve které lidstvo nyní uvidí předeheru ke svému vlastnímu plánovanému zničení, i hekatombu lidských obětí, i zrození zruďných nelítostných polojigvů, a hlavně největší křivda antikrista, který sliboval všem absolutní sexuální svobodu, ale pouze svým nejbližším pomocníkům povolil mít požitek z mučení a trýznění a pouze sám se zabýval lidožroutstvím.

Brzy takové výbuchy vášní přerostou do potyček různých seskupení a polobanditských spolků, jež okamžitě hojně všude vzniknou, ale i prostě rozběsněného davu. Některé skupiny z elity antikrista se pokusí zříci se jeho jména a dokonce ostře odsoudí předcházející historické období. Jenže vzhledem k těsnému spojení jejich vlastní minulé činnosti s činností vladaře nikoho nepřesvědčí

podobná pozdní změna pozic. Vše spojené se jménem zemřelého zasáhne zběsilý výsměch a touha po ničení ze strany právě té lůzy, kterou se on snažil morálně rozkládat po celý svůj život, dokonce po dva životy. V tom všeobecném zmatku se z katakomb vynoří zbylí stoupenci *Růžky Světa*, jenže v atmosféře otrávené tak dlouhou nadvládou Zla se nenajde skoro nikdo, kdo by byl ještě schopen vnímat jakékoliv prohlášení světlé duchovnosti. Proto všechna kázání v tomto směru zůstanou lidským vědomím nepochopena, jako kdyby byla v cizím jazyce. Počet nově přesvědčených se omezí na jednotlivce a zbytky *Růžky Světa* se brzy stanou terčem nové vlny pronásledování.

Zato však bude dosaženo naprosté sexuální svobody. Rozpoutá se to, co za vladaře zůstávalo zakázaným ovocem pro masu: sadismus a sexuální lidožroutství. Zrychlí se proces rozpadu univerzálního státu, přičemž anarchie uvnitř každé jeho části se dá v některých místech jakž takž zvládnout za pomoci drakonic-
kých akcí.

Obzvláště drastické formy bude mít vzájemná zášť lidí a polojigvů. Vetřelci budou silně pohrdat lidstvem jako nižší a k ničemu neschopnou rasou, a lidé budou nenávidět ty pouze racionální bytosti jako sprosté uchvatitele jejich základních práv, jako oživlé podoby mechanických robotů, kterým není dáno pochopení lidských vášní a kteří plní zákeřný plán úplného zničení lidstva. Z této vzájemné nenávisti brzy vyroste poslední světová válka. Polojigvové se udrží v bývalé metropoli světa a odtud povedou útok všemi směry s cílem jednoznačně ovládnout povrch země a ukončit chaos. Jelikož se za antikrista nevěnovala pozornost vývoji vojenské techniky,³² ukáže se, že obě strany mají příliš málo prostředků k ozbrojenému boji. Ty prostředky se budou vynalézat a zdokonalovat během války, která se tím prodlouží. Je dokonce možné, že válečné nástroje budou primitivnější než ve druhé polovině 20. století. Žádná ze zúčastněných stran nebude jednotná. Zbytky bývalé elity, které přežijí vzájemné roztržky a nestanou se obětmi rozvášněného davu, se mezi sebou nedokážou definitivně domluvit. Tím spíše bude nesourodá koalice státních útvarů lidí, ale lidé začnou tlačit na nepřítele svým počtem. Během války bude obsazena slavná metropole a vztek mas se projeví ve zběsilém drancování tohoto města se vším jeho přepychem. Část obyvatelstva bude nelítostně, přesněji řečeno sadisticky vyhubena, druhá v panice opustí město, které se za několik dní stane hromadou smrdutých rozvalin. A pouze zobrazení ďábelských orgií a zvěřských úkonů na zdech budou svědky ohně požárů a hnusu zpustošení.

Ve víru celosvětové krvavé bakchanálie se objeví i hnutí světlého zaměření, budou však v pozici pronásledovaných, izolovaných a skoro nikomu nepochopitelných. V jisté míře se takoví jedinci objeví dokonce mezi polojigvy – vzdálený článek těch potencií, které se již v naší době projeví faktem obrácení Velkého Jigvy Drukargu a jeho nemnohých následovníků. Mezi polojigvy však takových bude mizivá menšina.

Nevím, kolik let bude trvat období od zániku knížete tmy do směny eónů, v každém případě nebude dlouhé a ke konci se společnost na povrchu Země

ponoří do všeobecného chaosu. Některé oblasti se vskutku stanou tím, čemu se nyní říká měsíční krajina. Jiné se zalknou návaly anarchie, boje všech proti všem. V dalších se vynoří místní tyrani a uchopí některé technické vynálezy, umožňující kontrolovat chování mas; někteří z tyranů získají podporu různých vrstev obyvatelstva jakožto jediná síla, která alespoň nějak stmeluje společnost. Budou i takové oblasti, kde nastane úplný ekonomický krach a prudký technický regres. Izolovaná lidská seskupení se vrátí k primitivním způsobům získávání existenčních prostředků. Celkové panorama se nezměrně zhoršuje tím, že morální úroveň této epochy bude tak nízká jako nikdy předtím, ani v dobách prehistorických.

Nikoliv za antikrista, ale dvě až tři desetiletí po něm dosáhne řádění Zla na zemském povrchu svého vrcholu. Neboť „strhla se bitva na nebi: Michal a jeho andělé se utkali s drakem. Drak i jeho andělé bojovali, ale nezmáhali, a nebylo již pro ně místa v nebi. A veliký drak, ten dávný had zvaný ďábel a satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé. A slyšel jsem mocný hlas v nebi: Nyní přišlo spasení, moc a království našeho Boha i vláda jeho Mesiáše... Běda však zemi i moři, neboť sestoupil k vám Ďábel, plný zlosti, protože ví, jak málo času mu zbývá.“ (Zj 12,7–12)

V přírodě se začnou dít nevysvětlitelné jevy, které budou děsivé jako předzvěst jakési kosmické katastrofy, zatím nebývalé a možná poslední. Pouze nepatrná hrstka těch, kteří přežijí a budou roztroušeni po všech koutech země, pochopí smysl těchto jevů. Pochopí, že to konečně po více než dvou tisíciletích po Golgotě Planetární Logos získal svou plnou sílu, postačující k tomu, aby byla usku-
tečněna proměna Země.

„A ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem... Ta žena byla těhotná a křičela v bolestech, neboť přišla její hodina... A drak se postavil před ženu, aby pohltil její dítě, jakmile se narodí. Ona porodila dítě, syna... ale dítě bylo přeneseno k Bohu a jeho trůnu... A té ženě byla dána dvě mocná orlí křídla, aby mohla uletět na poušť do svého útočiště, kde ukryta před hadem byla zachována při životě rok a dva roky a polovinu roku. A had za ní vychrlil ze chřtánu proud vody jako řeku, aby ji smetl. Ale země přispěla ženě na pomoc, otevřela ústa a pohltila tu řeku, kterou drak vychrlil. Drak v hněvu vůči té ženě rozpoutal válku proti ostatnímu jejímu potomstvu, proti těm, kdo zachovávají příkázání Boží a drží se svědectví Ježíšova.“ (Zj 12,1–2, 4–5, 14–17.)

Co znamená „Žena oděná sluncem“? To je Zventa-Sventána v objetí Planetárního Logu rodící Velikého Ducha druhého eónu. Ve světové historii se to projeví skrze *Růžičku Světa*, která za velkého utrpení připravuje lidstvo v době před antikristem, za něho a po něm a představuje jakousi nádobu pro přijetí tohoto rodícího se Ducha.

Konečně bude jedno ze znamení pochopeno jako znak toho, že ve vyšších světech metahistorie je vše připraveno a nastávají poslední dny starého eónu.

Několik desítek lidí – vše, co zbyde z *Růžice Světa* –, naváže spojení s tím málem z lidí a polojivů, kteří nezávisle na Jednotné Církvi, a dokonce aniž by o ní

věděl, provedli vnitřní volbu světlého zaměření. Bude dáno znamení, že přichází čas sjednocení všech bratrů Světa v jednom bodě zemského povrchu. Přes všechny překážky se sejde dohromady sto nebo dvě stě věrných, a poslední z vrchních učitelů se postaví do jejich čela. Ve Zjevení Janově je toto místo hebrejsky pojmenováno „Harmageddon“.³³ Nevím, co znamená toto slovo. Zdá se mi, že tato velká událost se uskuteční na Sibiři, ale proč pro místo posledního setkání bude zvolena tato země, mi není známo.

V tuto chvíli se zachvěje odshora dolů celý Šádánakár.

Ve světech andělů, daimónů a stichiálií, ve všech světech vzestupné řady se zjeví Ten, jenž kráčet cestami pozemské Galileje před tolika staletími. Nepředstavitelný jásot zachvátí tyto světy, a jejich obyvatelé projdou ještě jednou světlejší transformací.

On se zjeví ve všech zatómisech lidstva a všechny synkléty budou následovat jeho sestup do Enrófu.

Kníže tmy děsil lidi, když se zjevoval ve třech nebo čtyřech fyzických podobách současně. Kristus se zjeví v tolika podobách, kolik jen bude v tu dobu v Enrófu vnímajících vědomí, každému z nich se ukáže a ke každému promluví.

Tyto podoby v nepostizitelném sjednocení budou spojené v té jedné, nejvyšší, vlající v oblacích v celé své nesdělitelné slávě.

A nezůstane v Enrófu žádná bytost, která by neviděla Boha Syna a neslyšela Jeho slova.

A stane se to, o čem v Písmu vypráví alegorické proroctví o Posledním Soudu.

Prostranství Enrófu se prozatím nezmění, ale materiálnost člověka bude změněna.

Ten, koho tato hodina zastane v Enrófu, projde nikoliv smrtí, ale jednou ze dvou protikladných tranformací.

Ti nemnozí z lidí, kteří zůstanou věrni, promění se fyzicky, jejich materiální vrstvy budou vmžiku prosvětleny. Ti zůstanou v Enrófu.

Většinu však, ze které se bude skládat ďáblolidstvo, čeká opačná proměna: aniž by zemřeli fyzicky, promění se tělesně tak, že se ocitnou ve světech Odplaty. Nejdříve ve vrchních očisticích, pak budou klesat dolů, každý v souladu se svou karmou.

Nepatrné množství jiggů zůstane v Enrófu a stane se jakousi zvláštní rasou, řízenou prosvětleným boholidstvem. Ostatní klesnou ke Dnu Šádánakáru a později se pozvednou do vrstvy sjednocených šrástrů.

Vyšší živočichové, kteří se zachráně před antikristovým vražděním a budou se nacházet v Enrófu v době střídání eónů, budou odměněni za své utrpení: prožijí stejnou proměnu jako lidská menšina a doplní tak počet obyvatel země ve druhém eónu.

Spasitel dosáhne božské moci a sestoupí i do jiných vrstev. Ve všech šrástrech zmatení a šokovaní jiggové spatří na vlastní oči Toho, jenž vyzařuje vlny lásky a světla. Zjevení Planetárního Logu, kterého jejich zvrácený rozum pokládá za rebela a strašného tyrana, vyvolá změnu v zaměření jejich vůlí nehledě

na stejný stav karrochů a přivodí jejich zapojení do pomalého procesu prosvětlování antilidstva a rubu světa. Così podobného čeká i raruggy. A velmocenských démonů v okamžiku změny eónů již nebude: všichni, až na jednoho, se dostanou ještě předtím do Uppumu, a jejich záchrana se stane jedním z úkolů druhého eónu.

Pouta trpících v očistcích a magmatech budou překonána, jejich materiálnost se odlehčí, probudí se schopnosti duchovního vnímání a zajatci začnou vzestup po stupních světů vzestupné řady.

Strašidelné démonické bytosti se vrhnou dolů, neboť Digmat bude již zničen v tom metahistorickém okamžiku, o kterém Apokalypsa vypráví jako o jejich porážce v nebeské válce a o jejich pádu na zem. Budou se bránit v Gaššarvě, Cebrumru a v měsíčním pekle.

Ale Spasitel sestoupí ještě níž, do vrstvy, kam se předtím nemohl dostat nikdo, kromě panujícího v ní Gagtungra. Otevřou se brány Sufethu, hřbitova Šádánakáru, jež byly od věků uzavřeny, a proudy božského světla naplní celou tu pustinu, osvětlenou do té doby pouze fialovým sluncem antikosmu. Umírající skořápky opuštěné monádami se pozvednou vstříc životodárným paprskům. Oživující dech Logu dá nový život těmto položivým zbytkům duší, odsouzeným k druhé smrti, které však ještě neprošly definitivním rozpadem svých šeltů. Hřbitov Šádánakáru zmizí navždy.

Všech čtyřiatřicet synklétů lidstva a všechny myriády prosvětlených duší – jak ty, které vybudovaly základy svého vzestupu ještě v prastarých civilizacích Atlantidy, Gondwany či Egypta, tak i ty, které nastoupily tuto cestu až v pozdějších staletích a dosáhly zářivé Arimóji skrze mučednictví v posledních staletích historie – všechny budou následovat Spasitele Krista v sestupu do Enrófu, nezrodí se, leč se zjeví a zabydlí zemi.

„A slyšel jsem zpěv jakoby ohromného zástupu, jako hukot množství vod a jako dunění hromu: Haleluja, ujal se vlády Pán Bůh náš všemohoucí. Radujme se a jásejme a vzdejme mu chválu; přišel den svatby Beránkovy, jeho choť se připravila a byl jí dán zářivě čistý kment, aby se jím oděla. Tím kmentem jsou spravedlivé skutky svatých. Tehdy mi řekl (Anděl): ‚Piš: Blaze těm, kdo jsou pozváni na svatbu Beránkovu.‘ A řekl mi: ‚Toto jsou pravá slova Boží.‘“ (Zj 19, 6–9.)

Tím se dovrší mystérium prvního eónu, zápasu mezi Tmou a Světletem o vládu na Zemi a porážkou Tmy.

Potom začne svatební hostina. Logos Planety a její Církev se spojí v nevýslovné lásce v nitru Světové Salvaterry, v bezmezných výšinách.

Tak začne druhý eón, o němž mluví proroctví jako o tisíciletém království spravedlivých. Cílem tohoto eónu je proměna celého Šádánakáru a spása všech, kteří se zřítili, zůstali pozadu, propadli do hlubin světů Odplaty.

Neboť síly Gagtungrovy, vyhozené z Enrófu, udrží zatím moc v některých jiných světech částečně proto, že v očistcích a místech utrpení zůstane ještě mnoho těch, kteří udělali osudovou chybu v posledních historických epochách. Vyvstane tedy úkol dovršit proměnu temných světů, počatou Kristem ještě během tří velkých

dnů mezi Golgotou a Vzkříšením. Proměnu míst nekonečného utrpení v dočasné očištění a očistců ve světy duchovního zotavení, pozvedávání všech trpících skrze tyto vrstvy do světů Prosvětlování.

Na Zemi neohrožené boholdivost, vedené a usměrňované Kristem a Zven-tou-Sventánou, začne proměňovat a produchovňovat vše, co zůstalo od jeho předchůdců v Enrófu: zničenou přírodu, města a civilizace.

Druhý eón nepozná lidské zrození, ani nemoci a smrt, ani utrpení duše, ani nepřátelství a boje; pouze lásku a tvořivost pro záchranu ztracených a prosvětlení všech vrstev hmoty. Neboť proto existují všechna lidstva a všechna sdružení: jak naše, tak i andělské i daimónské i říše zvířat i stichialie a všechny hierarchie Světa. Kvůli tomu se právě vtělujeme tady, v hutné, zatím neprozářené materialitě.

Přijde i ta vzdálená doba, kdy se stane úkolem prosvětlování těch nejhutnějších a nejtěžších vrstev, těch nejnižších. Kdo jiný než dobrovolní mučedníci budou řešit tento úkol? Neboť po odchodu z Enrófu se budou nořit do takové tmy, kde každá strávená chvíle je velikým utrpením.

Mezi lidstvem zla již nebude, avšak v démonických světech temné síly budou ještě klást odpor. Nikdo kromě Vševedoucího netuší, kolik tisíciletí potrvá království spravedlivých na Zemi. Čas se totiž stane jiným než nyní, promění se ve zlatou symfonii souběžně proudících časů, a dovrší se to, co my nazýváme historií. Obsahem času nebude historie, ale vzrůst světové harmonie.

V rozkvětu druhého eónu se vyprázdní všechny vrstvy Odplaty. Příbytek démonů již nebudou napájet vyzařování utrpení, vyzařování zloby a vyzařování chtíče, proto bohoborecké bytosti jedna za druhou ztratí svou démonickou přirozenost. Ke konci druhého eónu se vyprázdní a promění i sama Gaššarva, zmizí Dno, a pouze Gagtungr v nepřístupném Šogu bude opakovat své „Ne“, čerpaje síly z antikosmu Galaxie.

Jenže pokud planetární démon, opuštěný pomocníky, setrvává ve zlu tváří v tvář zdrojům Světa uprostřed proměněné bramfatury, žádné síly Luciferovy mu nejsou schopny pomoci pokračovat v zápase se silami Prozřetelnosti.

Pokořený pak opouští bramfaturu úplně a hledá nové příbytky a nové cesty ke svému tyranskému snu v jiných končinách Vesmíru.

Jestliže Gagtungr, osamocený v proměněném a jásajícím Šádánakáru, řekne konečně Kristu a Bohu „Ano!“ – vstoupí Šádánakár do třetího eónu. Pak zmizí z kosmického Enrófu, jako kdysi zmizela planeta Daija, aby ve vyšších, nepředstavitelných formách bytí se řešil úkol třetího eónu: vykoupení Gagtungra. To příchod třetího eónu prorokuje veliký anděl Apokalypsy, když sděluje, že již nebude času.

Tak ve svém vzestupu od jednoho světa k světu dalšímu,
od slávy ke slávě,
budeme my všichni, bydlící na Zemi dnes, ti, kteří žili a ti, kteří se objeví
pro život příští,
blížit se k nevýslovnému Slunci Světa,

abychom dříve či později splynuli s Ním a ponořili se do Něj
pro společnou radost s Ním a společnou práci s Ním
při tvorbě vesmírů a vesmírů.

Daniil Andrejev 24. prosince 1950 – 12. října 1958

- 1 Moloch (fénic.) – v Bibli jsou takto označeny obřady, při nichž jsou přinášeny lidské oběti; starokanaanské božstvo, symbol síly vyžadující lidské oběti.
- 2 Výrok francouzského spisovatele vévody de Levi (*Výroky a myšlenky*).
- 3 Výrok vycházející z názvu básně R. Kiplinga *Břímě bílého člověka* (1899).
- 4 V poznámkových sešitech D. L. Andrejeva je mezi zápisky na pedagogická témata i nárys programu přednášek na takových školách: Oddělení: 1. Literární. 2. Hudební. 3. Výtvarného umění. 4. Divadelní. 5. Politicko-ekonomické. 6. Historické. 7. Nábožensko-filosofické.

36 hodin

Matematika	3
Fyzika	2
Chemie	2
Přírodověda	3
Zeměpis	2
Angličtina	3
Němčina	3

Nižší třídy

Všeobecná historie	6
Ruská historie	3
Ruská literatura	3
Světová literatura	2
Semináře	3
Jazykověda	1

Vyšší třídy

Zeměpis a geologie	3	Dějiny náboženství	3
Fyziologie	2	Politická ekonomie	2
Angličtina	2	Právo	2
Němčina	2	Filosofie	3
Všeobecná historie	6	Semináře	4
Ruská historie	3		
Ruská literatura	3		
Světová literatura	2		

(Od páté třídy místo práva astronomie).

- 5 Nejznámější indický filosoficko-náboženský směr, podle kterého je nejvyšší příčinou a skutečností všeho existujícího věčné, nestvořené Brahma (absolutno) a cílem bytí je dosažení splynutí individuálního duchovního principu (átman) a Brahmy.
- 6 Existencialismus – filosofický směr, který vznikl na počátku 20. století, snažící se bytí postihnout jako nedělitelnou celistvost, vydělující subjekt prožívající své „bytí-ve-světě“.
- 7 V Eleusině, starořeckém městě poblíž Athén, se nacházela svatyně mystického kultu Démétér a Persefoné. Mystéria (řec. μυστήριον – tajemství) jim zasvěcená probíhala jako náboženské, celostátní slavnosti v únoru (malá mysteria) a v září (velká mysteria) a byla doprovázena tajnými obřady zasvěcení.
- 8 Náboženská dramatická představení vznikla ve 13. století a během 14. a 15. století se rozšířila po katolické Evropě, zvláště ve Francii. Představení na biblické a evangelijní syžety tvořila někdy celé cykly s mnoha tisíci verši a stovkami postav a trvala i celé týdny; v 16. století byla tato představení papežem zakázána.
- 9 Jedná se o drama *Utrpení Páně*, které bylo hráno každých deset let na památku vysvození od moru v roce 1601 (1634) v údolí u vesnici Oberammergau v horním Bavorsku. V představení trvajícím jeden den vystupovalo 700 lidí.
- 10 Geocentrický model světa vytvořený C. Ptolemaiem.
- 11 Do naší doby se dochovalo sedm Aischylových tragedií: *Prosebnice*, *Peršané*, *Sedm proti Thébám*, *Spoutaný Prométheus* a trilogie *Oresteia*.
- 12 Zřejmě se jedná o dílo K. W. Glucka *Orfeus a Euridika* (1762).

- 13 Kalidásova dramata – *Malávika a Agnimitra*, *Vikrama a Urvaši*, *Poznávací znamení Šakuntali*.
- 14 Jedná se o některá Thákurova dramata jako *Génius Válmíkího* (1881), *Obět'* (1890), *Volný tok* (1922).
- 15 *Lohengrin* (1850) a dramatické mystérium *Parsifal* (1882) – opery R. Wagnera.
- 16 Opera-legenda N. A. Rimského-Korsakova *Pověst o neviditelném městě Kitěž a panně Fevronii* (1904).
- 17 J 3, 8.
- 18 Hymny Rigvédy – nejstarší sbírka indických náboženských hymnů.
- 19 *Hymny bobu Atonovi*.
- 20 Nábožensko-filosofické komentáře k *Védám*.
- 21 Liturgický text: „Izajáš raduj se, panna počala...“
- 22 Srov. Mt 19, 6.
- 23 Zřejmě od Bháratta – jméno mýtického zakladatele rodu Bháratta, který dal jméno celé zemi: Indie – Bharrattašarva – Země Bhárattů.
- 24 Po přistání kosmických stanic (od roku 1964) na Marsu bylo zjištěna existence kanálů s bočními rameny, které připomínají vyschlá koryta řek.
- 25 KRAMINOV D., *Po Indii*, Moskva 1956.
- 26 Viz Zj 6, 2-4; 9, 17-20; 19, 11-5.
- 27 Sanskr. *Vyprávění o velkých Bháratech* – indický národní epos v sanskrtu, který byl vytvořen v polovině prvního tisíciletí př. n. l.
- 28 O díle *Otevřená cesta k všeobecnému míru a blahobytu* se hovoří v poslední knize V. S. Solovjova *Tři rozhovory o válce, pokroku a konci světových dějin*.
- 29 Dále následovala vyškrtnutá pasáž, která částečně opakuje text ze začátku čtvrté hlavy: „Nepředstavitelně hrůzostrašnou podobu Gagtungra spatřil duchovní zrak mnohých lidí, kteří pronikli do temných výšin Digmatu. Jeho černá křídla se prostírají od obzoru k obzoru, sám jakoby leží nad zuřícím světle fialovým oceánem a pozvedá svou temně šedou tvář k zenitu, kde nepopsatelnou barvou, vzdáleně připomínající fialovou, pulsuje oblouk klenoucí se od obzoru k obzoru – antikosmos Galaxie, v němž jsou soustředěny síly samotného Lucifera. Běda tomu, na koho zamíří Gagtungr svůj pohled a kdo se s tímto pohledem setká s otevřenými očima. Ze všech nositelů temného poslání mezi lidmi, kteří byli později zavlčeni do Digmatu, myslím, jediný Torquemada našel v sobě sílu vzpomenout v tento okamžik Jméno Boží. Ostatní monády se staly otroky ďáblůvými na bezpočet věků.“
- Oblouk se někdy prohýbá dovnitř a síly Luciferovy se vlévají do Digmatu. Gagtungr je vstřebává a pozvedá svá křídla k černému nebi. – A mnoho takových emanací by bylo potřeba pro to, aby se planetární démon stal dostatečně silným a mohl vytvořit anti-Logos v pozemském Enrófu.“.
- 30 V originále „орологические процессии“ – horologie (řec. *ορος* – hora) – zkoumání změn geologických hornin; tento termín zavedl nebo jako jeden z prvních užil V. I. Roborovskij, badatel ve Střední Asii, jehož práce byly D. L. Andrejevovi známy (viz МАТБЕЕВ С. Н., *Замечательные исследователи горной Средней Азии*, Moskva 1946).
- 31 Z básně A. A. Bloka *Hlas z chóru*.
- 32 Dále následoval později vyškrtnutý text: „(pozornost byla zaměřena na kontrolu nad psychikou, na duchovní vyplenění přírody a na přizpůsobení okolních planet organickému životu)“.
- 33 Harmageddon (planina Megiddo) se symbolicky připomíná ve Zjevení (16, 16) jako místo poslední bitvy sil zla a nebeského vojska – takto bylo pojmenováno město u úpatí hory Karmel, kde probíhaly krvavé bitvy (Sd 5, 19); Megiddo nebo Megiddon znamená „místo Boží“, ale také pluky, oddíly.

STRUČNÝ SLOVNÍK

jmen, pojmů a názvů, které se nejčastěji vyskytují v textu

AGGA – všechny druhy materiálností naší bramfatury (viz *bramfatura*), stvořené nebo tvořící se démonickými silami. Liší se strukturálně od fyzických materiálností a vůbec od siájry (viz *siájra*) tím, že počet prvotních prvků aggy je velmi omezený a že žádná z jejích elementárních částic nemá ani svobodnou vůli, ani oduševnělost.

AITHOS – výron lidské žádostivosti.

ANTIKOSMOS – souhrnný název pro všechny světy vytvářené démonickými živly pro předpokládané nahrazování Božského kosmu. Do antikosmu naší bramfatury v současnosti patří vrstvy: *Šog*, *Digm*, *Gaššarva*, *Sufeth* a *Dno*.

ARIMÓJA – v přítomnosti vytvářený zatómis (viz *zatómisy*) obecné kultury lidstva.

ARUNGVILTA-PRÁNA – neosobní, nevědomá, jemnohmotná substance, rozptýlená v enrófu (viz *Enróf*), přelévající se z jednoho těla do druhého a zajišťující možnost individuálních organických existencí. Pociťování přítomnosti arungvilty-prány bylo osou duševního života pramystického lidstva a bylo nejspíše prazjevením.

ASTRÁL – zde druhá jemnohmotná vrstva monády (viz *monáda*). První jemnohmotnou vrstvou, kterou utváří monáda sama, je šelt (viz *šelt*), zatímco na utváření astrálu se podílí velká stichiálie (viz *stichiálie*) Matka Země. Ta se podílí na utváření individuálních astrálů všech bytostí Šádánakáru (viz *Šádánakár*) – lidí, andělů, daimónů (viz *daimónové*), zvířat, stichiálií, démonů a dokonce i Velkých Hierarchií, když ty sestupují do vrstev, kde jsou zapotřebí. Astrál je nejvyšším nástrojem šeltu. Jsou v něm soustředěny schopnosti duchovního vidění, slyšení a čichu, hlubinné paměti, dále schopnost létat, schopnost komunikovat s bytostmi jiných vrstev, schopnost nazírání kosmických dalek a perspektiv.

BRAMFATURA – skoro každé nebeské těleso má řadu různě hmotných vrstev, tvořících propojený a navzájem podmíněný systém. Bramfaturami se též

nazývají systémy spojené společnými procesy probíhajícími v jejich vrstvách. Hlavním procesem, který spojuje vrstvy většiny bramfatur naší Galaxie, je zápas sil Prozřetelnosti se silami démonickými. Jsou ovšem i takové bramfatury, které plně upadly do moci démonické, i takové, které se od ní již naprosto osvobodily.

DAIMÓNOVÉ – nejvyšší lidstvo Šádánakáru, obyvatelé sakuály (viz *sakuála*) světů s čtyřmi prostorovými souřadnicemi a různým počtem souřadnic časových. Daimónové procházejí procesem utváření podobným našemu, ale nastoupili jej dříve a uskutečňují jej s větším úspěchem. S naším lidstvem jsou spojeni nejrůznějšími nitkami (některé z nich vyjasní celkový výklad).

DIGM – příbytek Gagtungra, jeden ze světů s pěti prostorovými a množstvím časových souřadnic.

DINGRA – karossa (viz *karossa*) Ruska.

DRUKKARG – šrástr (viz *šrástry*) ruské metakultury (viz *metakultura*).

DUGGUR — jedna z vrstev démonických stichiálií, mající pro lidstvo zvláštní význam. Bytosti procházející inkarnacemi v Dugguru doplňují úbytek svých životních sil aithosem (viz *aithos*) – výrony žádostivosti lidstva.

EGREGORY – zde útvary odlišné materiality, vznikající z určitých psychických výronů velkých lidských společenství: plemen, států, některých stran a náboženských společností. Tyto útvary nemají monády, ale mají dočasně zkoncentrovaný náboj vůle a ekvivalent uvědomění.

EJCECHÓRE – zde démonická složka každé bytosti, jejíž materiální vtělení probíhalo za účasti *Lilith*, tj. je vlastní nejen lidem, ale též *Titánům*, *jigvům* a *raruggům* i *wicraorům*.

ENRÓF – název naší fyzikální vrstvy – pojem srovnatelný s pojmem současného astronomického vesmíru. Je charakterizován trojrozměrným prostorem a jednosměrným časem.

EÓNY – zde světové periody charakterizované různým stavem Enrófu v nějaké bramfatuře. Rozdíl těchto stavů se určuje podle stupně projevu duchovních potencií v materiálnosti Enrófu. Přitom se hodnotí celkový převládající stav a ne jednotlivé odchylky od normy. Tak se v období vstupu Enrófu Šádánakáru do druhého eónu uskuteční transformace organické hmoty a při vstupu do třetího eónu i transformace hmoty neorganické. Tím se Šádánakár dostane za hranice světového Enrófu.

ÉTERICKÉ TĚLO – třetí z jemnohmotných vrstev vtělující se monády. Bez něho není možný žádný organický život v troj- a čtyřrozměrných světech.

GAGTUNGR – jméno planetárního démona naší bramfatury. Má tři osoby, stejně jako některé jiné z nejvyšších hierarchií. První hypostázi (osobou) Gagtungra je Velký Trýznitel *Gisturg*, druhou Velká Nevěstka *Fokerma*, třetí Velký Uskutečnovatel démonického plánu *Urparp*, nazývaný též Principem formy.

GAWACH – jemnohmotné vyzarování lidského utrpení, které naše bytost vylučuje jak během života, tak i během posmrtného sestupu. Gawach doplňuje úbytek životních sil celé řady démonických bytostí i samého Gagtungra.

GAŠŠARVA – jedna ze základních vrstev démonického antikosmu v Šádánakáru; svět dvou prostorových koordinát, sídlo různých a mocných démonických sil.

HIERARCHIE – v této knize se používá ve dvou významech:

1. hierarchie jako stupnice podřízených hodnotí církevních, vojenských či administrativních;
2. hierarchie (i v množném čísle) jako různé kategorie bytostí odlišné přirozenosti a odlišné materiálnosti – duchovních bytostí (např. hierarchie andělů, démonů, stichiálií, daimónů a mnohé další).

IROLN – jeden ze světů pěti prostorových souřadnic, sídlo monád lidstva.

JAROSVĚT – Bohem stvořená monáda, jeden z velkých demiurgů lidstva, vůdce národů ruské metakultury. Jméno smyšlené.

JIGVOVÉ – hlavní z ras antilidstva. Vysoce intelektuální démonické bytosti, obyvatelé „rubu světa“ – *šrástru*.

KAROSSY – lokální projevy veliké stichiálie lidstva Lilith (viz *Lilith*), spojené s jednotlivými národnostmi nebo nadnárody (viz *nadnárody*). Karossy nemají monádu, ale mají ekvivalenty vědomí a vůle.

KARROCH – pevně organické tělo některých druhů démonických bytostí (např. jìgvů a raruggů – viz *raruggové*), analogické s fyzickým a vytvořené nikoli ze síajry, ale z *aggy*.

KRAGR – vrstva, v níž probíhají zápasy wicraorů (viz *wicraorí*).

LILITH – velká stichiálie lidstva, kdysi manželka prvního anděla, později modelovala fyzickou tělesnost lidského rodu a některých jiných bytostí. Dlouho před jejím vstupem do Enrófu současného lidstva byla její vlastní bytost demonizována Gagtungrem.

METAHISTORIE – 1. Souhrn procesů, probíhajících ve vrstvách bytí odlišné materiálnosti s jinými typy prostoru a času, které prosvítají občas skrze proces vnímaný námi jako historie. Nyní leží mimo pozornost vědy a její metodologie. 2. Náboženské učení o těchto procesech.

METAKULTURA – vnitřní sakuály Šádánakáru, představující jakési segmenty jeho nižších vrstev. Metakultury sestávají z různého počtu vrstev, avšak každá má nutně tyto tři: vrstvu *fyzickou* – místo přebývání příslušného nadnároda (viz *nadnárod*), tvořícího svou kulturu v Enrófu; dále *zatómis* – nebeskou zemi prosvětlených duší tohoto národa; a konečně *šrástr* – démonické podsvětí, protiklad zatómisu. Všechny metakultury mají kromě toho určitý různý počet vrstev Prosvětlení a vrstev Odplaty. Povaha těchto světů se v každé metakultuře mění v souladu s průběhem metahistorických procesů.

MONÁDA – zde prvotní nedělitelná nesmrtelná duchovní jednotka zrozená nebo stvořená Bohem. Vesmír představuje nespočetné množství monád a jimi vytvářené rozmanité druhy materiálnosti.

MONSALVAT – zatómis severozápadní metakultury.

MUDGABR – šrástr severozápadní metakultury.

NADNÁROD – skupina národností spojená obecnou, společně vytvářenou kulturou.

NÁVNA – Bohem zrozená monáda, jedna z Velkých Sester, ideální Pospolitá Duše ruské metakultury. Jméno smyšlené.

NEBESKÉ RUSKO (*Svatá Rus*)- zatómis ruské metakultury, sídlo jejího Synklétu.

NÉRTIS – jeden ze světů Prosvětlení, země zářivého odpočinku a blaženého pokoje.

OLIRNA – první ze světů vzestupné řady, země zemřelých, společná pro celé lidstvo, i když má v každé metakultuře své zvláštnosti.

PLANETÁRNÍ LOGOS – Velká, Bohem zrozená monáda, vyjádření Boha-Syna, božský rozum naší bramfatury, nejstarší, vlastně první monáda naší bramfatury, jejímž výrazem v lidstvu je Ježíš Kristus, stojící v čele přípravy našeho světa na střídání eónů. Planetární Logos je vůdcem všech sil Světa v Šádánakáru.

RARUGGOVÉ – druhá z ras antilidstva, představující bytosti, které vznikly vývojem velkých dravců dávných geologických epoch po nekonečné řadě vtělení ve vrstvách démonické materiálnosti.

RODOMYSLOVÉ – historičtí činitelé, mocně a blahodárně působící na osudy národa či státu, vedení ve své činnosti inspirujícím vlivem vyšších hierarchií národního vůdcovství.

RŮŽE SVĚTA – příští všekřesťanská církev posledních staletí, sjednocující v sobě církev minulosti a spojující se na základě svobodné unie se všemi náboženstvími světlé orientace. V tomto smyslu je *Růže Světa* interreligiózní nebo panreligiózní. Její hlavní úlohou je záchrana co největšího počtu lidských duší a odstranění nebezpečí duchovního zotročení příštím antibohem. Vznik *Růže Světa* v lidském společenství bude odrazem éterického zrození Zventy- Sventány v jednom ze zatómisů.

SAKUÁLA – zde systém dvou nebo několika vrstev různé materiálnosti, těsně mezi sebou propojených strukturálně a metahistoricky.

SKRIVNUS – horní z očišťců křesťanských metakultur, který má svou analogii i v jiných metakulturách lidstva. To je nevyhnutelná posmrtná etapa pro všechny duše, kromě těch, jež po fyzické smrti vstupují přímo do Olirny a dále po stupních světů Prosvětlení.

SVĚTOVÁ SALVATERRA – konvenční název vrcholu a srdce Šádánakáru, jeho nejvyšší sakuála, složená ze tří světů: sídla Planetárního Logu, sídla Bohorodičky a sídla Zventy-Sventány.

STICHIÁLIE – kategorie Bohem stvořených monád, jejichž rozvoj probíhá v Šádánakáru převážně v říši přírody, avšak ve většině případů není spojen s fyzickým vtělením. Vzhledem k tomu, že lidstvo má též aspekt svérázného přírodního říše, existují různé druhy stichiálií, spojené nikoliv s přírodními živly v širokém smyslu slova, ale s přírodním, živelným aspektem lidstva.

SYNKLÉTY – houfy prosvětlených lidských duší přebývajících v zatómisech metakultur.

ŠAWA – jemnohmotné vyzařování některých stavů lidské psychiky, spojené s pocity „státnického komplexu“. Šawa doplňuje úbytek životních sil *wicraorů*, *jigvů* a *raruggů*.

ŠÁDÁNAKÁR – vlastní jméno bramfatury naší planety. Skládá se z velkého počtu (více než 240) vrstev různé materiálnosti, odlišného prostoru a času.

ŠELT – první z materiálních vrstev monády. Z materiálnosti pětirozměrných světů monáda utváří šelt, který slouží jako příbytek pro ni i její božské vlastnosti a jako pohotová zbraň. Nikoli sama monáda, jež zůstává v Irolnu, ale právě šelt je oním „já“, které putuje nižšími vrstvami kvůli jejich prosvětlení.

ŠRÁSTRY – materiální vrstvy jiných prostorových souřadnic, spojené s některými zónami fyzikálního těla planety Země, zejména s „kompenzačními výběžky“ pevnin, špičkami obrácených k zemskému středu. Jsou příbytkem antilidstva, které se skládá ze dvou společně žijících ras – *jigvů* a *raruggů*. Ve šrástrech jsou zvláštní velká města a vysoce rozvinutá démonická technika.

UPPUM – jedna z vrstev Odplaty, „Děšť Věčného Stesku“, peklo *wicraorů*.

VOGLÉA – jméno velkého démona ženské povahy, původce katastrofy, která kdysi postihla lidstvo Měsíční bramfatury. Po dlouhém stavu částečné izolace a boje jak se silami Prozřetelnosti, tak zčásti i s Gagtungrem nyní Vogléa spojuje své úsilí s úsilím planetárního démona.

WICRAOŘI – mocné, rozumné a velmi dravé bytosti, sídlící ve vrstvách sousedících se šrástry. Z lidského hlediska jsou to démoni imperiální, velmocenské státnosti. Je jich málo. V metahistorii hrají *wicraoři* významnou úlohu, protikladnou a dvojakou.

ZATÓMISY – nejvyšší vrstvy ve všech metakulturách lidstva, představující jejich nebeské světy; lůno vedoucích sil národů, sídlo synklétů. Celkový počet zatómisů včetně Arimóji, vytvářejícího se zatómisu *Růžce Světa*, dosáhl třiceti čtyř.

ZVENTA-SVENTÁNA – velká Bohem zrozená monáda, vyjadřující Věčné Ženství. Je to nevěsta Planetárního Logu, která sestoupila z duchovních kosmických výšin do vyšších vrstev Šádánakáru někdy před půl druhým stoletím a která musí projít prosvětleným vtělením (nikoli však fyzickým) v jednom ze zatómisů lidstva. Tuto metahistorickou událost odrazí v pozemském Enrófu vznik *Růžce Světa*.

ŽRUGR – *wicraor* Ruska.